శ్రీహార్యాద్రి శ్రీనివాస ప్రసీద

ప్రణవదర్పణము

అను నామాంతరముగల

“వైష్ణవసిద్ధాంతసారము”

(గ్రంథకర్త)

హారతి దేశికాచార్యులు

మ॥ రా॥ రామిరెడ్డిగారి ధర్మపత్నియగు

ఉత్తనూరు జానకమ్మగారి యాజ్ఞచే

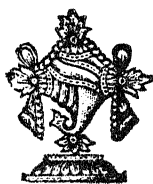
శ్రీ చెన్నకేశవముద్రాక్షరశాలయందు

ముద్రించి ప్రకటింపబడియె

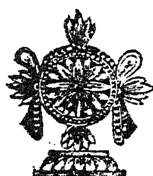
గద్వాల.

1934

శ్రీః
శ్రీగురుమూర్తి శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయ నమోనమః.

శ్రీమదస్మదాచార్యపరంపరాయైనమః

ప్రణవదర్పణము.

శ్రీసుర్మ్మతియ [illegible] లపై వీకన్జగ మేలులచ్చి విరిబోణి నెదన్ తేనువబూని న వేలుపు చేకొ[illegible]గ మేలు సుఖము చేకురునటుల్ ॥1॥ ఉ॥ వేదము తెక్కలించి బలు పేద నబ్రహ్మకు నించి చెట్టలన్ గాదన కెప్పుతాముకల కాలము నుండియు బెంచియంతకున్ । నేదొర నన్న కైటభుని నెంచియ హాయని బ్రహ్మకోర్కికై । యాదనుజాతుద్రుంచిన హయాస్యుని గొల్చెద నెల్లవేళలన్ ।2। గీ । వెంకటాచార్యులను పేర వెలసిధరణి । చెలఁగు కవితార్కికుల కెల్ల సింహమనగ । తేజమున వెల్గు నిగమాంత దేశికార్య వరు[illegible]హృదయంబున వరలసిడుదు ॥ 4 ॥ చ॥ కొలుతును నేను ముం

పటునఁ † గూరిమి నాదు దోసంగు లన్నియుఁ । దొలుకగ జేయు నెప్పు
డును † తోరపు విద్దెల నెల్ల నొక్కటఁ । వెలయఁగ మిగ్గింగి యంత
యును ♦ వెల్గెడి కృష్ణులపేర నెప్పు భా । సిలు యతిరాజ శేఖరులఁ
జెచ్చెర తగ్గని కూర్మి పెంపునఁ ॥5॥ గీ॥ మిక్కుటంబగు బకితి నేర్మి
మొక్కు లిడుదు । నక్కజంబుగ మోక్షార్థు । లయిన వారి । కయిమె
వాగీశ బ్రహ్మతం ♦ త్రాభిధాన । మున వెలింగెడి నృహరిసే ♦ వాద
ములగ ॥ 6 ॥ గీ॥ సిరుల కిరవగు హాసదుర్గ ♦ పుర సుకృతమె । యః
నగ తాతార్య వలనకృ † ష్ణాంబయందు । నవతరించినయట్టి వే♦దాం
త వర్యు । లనెడి మద్గురు వర్యుల ♦ నాశ్రయింతు ॥7॥ సీ॥ శ్రీ శర
మర్షణ క్షీరాంబునిధికిరా ♦ కా శశాంకులనంగ గ్రాలునట్టి । ధీరుఁడౌ
వేంకట † దేశికార్యులకూర్మి కొమరుఁడై వెలుగొందు ♦ కొండమార్య
వరులఁ దొల్తటి పుత్రి † వరుల నృసింహార్య వరుల షట్ఛాస్త్రవేత్త
లకు నగ్రి । సరుఁలయి నీతి వి ♦ శారదులై బ్రహ్మ విద్వర్గమునఁ దొ
ల్త ♦ వెలయువార । లయిన మాతండ్రి శ్రీనృసిం ‡ హార్యవరుల । భ
క్తి యుక్తిని శక్తిని ♦ ముక్తి నొసఁగు । దేవదేవుని గొలిచెడి తీరుగాను
నెల్లవేళలఁ గొలుతునే ♦ నెంతయేని ॥8॥ గీ॥ ఏడఁ జాచిన స్వీసతి ♦ కీ
డు జూడ । మనుచు నందరు నగ్గింప ♦ వినుతిగన్న । ధన్యచూడమ్మ నను
గన్న తల్లిభక్తి । నెడద దలఁచెద నెల్లప్పు † డెంతయేని ॥ 9 ॥ సీ॥
ఏయుత్తమ గుణాఢ్యుఁ ♦ డిల రాఘవాచార్య వరులకు పుత్రుడై
వసుధమించె । యే బుధోత్తముఁడు తా ♦ నిందు శేషాచార్య ఘనున
కు పుత్రుఁడై గరిమ గాంచె । నే వదాన్యుఁడు తా ♦ నెంత యే గరు
ణించి విబుధుల దారిద్ర్య ♦ వితతి దుంచె, యేమహా మహాముఁడీ ♦
యొసగు గద్వాల యాస్థాన ధర్మాధి కర్తను మించె । నెవఁడు కొం
డిన్య గోత్రింబు ♦ నెస గఁజేసె । నతఁడు మా తల్లికిక గన్నతండ్రియ
య్యె । వారు దీక్షార్య వర్యుల ♦ వ్వారి కెపుడు । వందనంబులు పది
వేలు ♦ వఱలఁజేతు ॥ 9 ॥ (సీ) తను శరణాగతి న్గనిన హాయగ్రీవు
లోప్పగా భక్తికి ♦ నుల్ల సిల్లు । ప్రజలెల్ల దమకు సం ♦ పదయెంతయే
నున్న నన్ని వ్యర్థమటంచు ♦ మిన్న కున్న । తన భర్త శేషార్య తర

ము వారును తండ్రి సప్తతరంబులు ♦ సంత సిల్ల। నెవ్వరై నిటుజేసి శ్రీ
శేయంచు మైసూరి వృత్తాంత పత్రిక లత్తమిల్ల॥ (గీ) నవస వాగీశ
బ్రింహ్మ తంత్రా శ్రీ భిధాన। యతివరులు సంతసింపగా ‡ నపని దా
న। మశ్వ ముఖు నకు నిడిన సింగాంబ నాదు। తండ్రి చెల్లెలికిపుడు వంద
నములిడుదు॥ 10 ॥ (శా) పాలున్వ్యాన్నలఁబంపి బాల్యమునన ♦ న్నాభ
సిల్లఁగాఁజేయుచున్ ♦ వేలా తీతము గాక మున్న వసగు ♦ న్వే జేసి
యున్ప్రేంఢిలిన్ తాలీలన్నయ సల్పి పెంచె గదసీ ♦ తారామ భూభ
ర్తయా। శ్రీరాగ్రే సరు పుత్రుఁ డన్ని సిరుల న్వొల్పొందు నెల్లప్పుడున్॥
11 ॥ (శా) సీతారామ నృపాత జుండయినసీ ♦ శ్రీరామభూభర్తతా।
నేతాదృతుఁడు నిందు నందుననులే ‡ నేలేఁడు గా యంచున్। ఖ్యాతిం
మాత్తమ చంద్రిక ల్బఅపి చీ ♦ కట్లన్వాస న్గోలియో। నేతాయంచు
నృపోత్తము ల్వాగడ నెం ‡ తేవర్గలు న్ధాత్రితాన్॥ 12 ॥ (గీ) ఇ
తఁడు నైజాము శేనికి ♦ సెంతయేని। నెలమిదళు కొత్త దేవేంద్రుఁ ‡
డిందర పదవి। ననువుగాస ప్పుడమర చిం ♦ తాత్మ కూరు। రాజ ధా
గ రక్షించె ప్రజల నెల్ల ॥ 13 ॥ (గీ) అవని నీ రాజ భటు డీ
శ్వర్రయ్య చాల। పుణ్య వంతుఁడుసత్కీర్తిఁ బొదలె నాతఁ। డిపుడు
పేరున నున్న గాడితని వంశ। మవని గలకాల మభి వృద్ధి యగుత మి
గుల॥ 14 ॥ (గీ) జంగము పరమ్మ గౌరమ్మ ♦ చాల కూర్మి। నన్ను
నాతల్లి గనిన యా నాట నుండి। తల్లి సేదగు పను లన్ని తామెసేసి।
యింత పెనిచిరి మరువనా ♦ కెట్టునాను॥ 15 ॥ (సీ) హారతి శ్రీనృ
సిం హ్మ చార్య వరులచే చూఁడమ్మ రెండవ ♦ చూలుగాను। బొ
డమి సీతారామ ‡ భూభర్త చేఁ ♦ బోవఁ బడివారి కక వృత్తి † వ
రతగన్న। శ్రీరామ భూభర్తచే † కొంత కాలంబు రక్షింప బడుచు
నా ‡ రాజవరుని। కపట మిత్రుండైనఁ గంగి రెడ్డి యొసంగు చెడు
గుల కెంతయోఁజెదరిదేశ॥(గీ) దిమ్మరిగ నున్న హాసూరి రెడ్డి య
యిన। పోలుతిమ్మాఖ్య రెడ్డి సం ♦ పూర్ణభక్తి। నవని దానమునిచ్చి
న ♦ న్నాదరించె। నవని హారతి దేశికా శ్రీ చార్యులందు॥ 16 ॥
(గీ) తద్దయును నేను భక్తి శ్రీ ♦ ధవునియాజ్ఞ। ప్రణవదర్పణమను పే

రి ♦ గ్రంథ మిపుడు। వ్రాయఁ దలఁచితి శ్రీహరి వాక్య సరణి। నం
దరిఁ తరింపజేయు నా ‡ నంద మంది ॥ 17 ॥ చ॥ చదువరిగాను స
భ్యులకు ♦ సల్పగ లే దొక వేళ సేవలన్। విదితము లైన గ్రంథము
ల ♦ వేఁకక జూతమటన్న లేదుబో। యిది యెటు వ్రాయఁ బూనితి
నో ♦ నేమిది యంచును భీతి జేరదీ। సదయుఁడు విష్ణువే యిపుడు †
సర్వము వ్రాయు నటంచు నమ్మితిన్ ॥ 18 ॥ ఉ॥ లోకములోన నెవ్వ
డెడ † లో నొక మానవ మాత్రు నేని తా। నేక మనస్కుఁడై గొ
లిచె నేనియు వానికి నన్న యబ్బగా। లోకము లెల్లఁ గుక్షి నొక ♦ లో
తున నుంచిన వేల్పు శ్రీధవున్। జేకొని నమ్ము వారలకు ♦ జిక్కని దె
ద్ది యసాధ్య మెద్దియో ॥ 19 ॥ ఉ॥ కావున నా పరాత్పరునిఁ ♦ గటి
గ తా నెద నమ్మ వేగమో। తావహమైన తోవ జనుల ♦ లందఱకు
న్వెసఁ జూపనెంచి యీ। త్రోవ మెలంగినాఁడ నను ♦ దూరకుఁ డింత
టి వాఁడె యంచునో। ధీవరులార శ్రీహరియెఁ ♦ దీర్చెడివాఁ డిది నేను
గాను బో ॥ 20 ॥ ఉ॥ నన్నొక వ్యాజమాత్రముగ ♦ నాటినఁగూరి
మి యుంచి యిట్లు దా। నన్నియు వ్రాయు వాఁడు గద ♦ యంతయుఁ
బ్రోచెడి విష్ణువే దృఢం। బెన్నటి కైన నావలన ♦ నిట్టి పనులు న్నెర
వేరుచుండునే ॥ 21 ॥

(భూదాన మిచ్చిన క్రమము)

గీ॥ ఇటుల నీగ్రంథమును వ్రాయ ♦ నెంచి దొలుత। నాకు భూదా
న మిచ్చిన ♦ నర వరేణ్యు। చరిత యున్నది యున్నట్లు సరఁగ వ్రాసి।
వానినే కృతిపతిగాను వఱలఁ జేతు ॥ 22 ॥ శ్రీరామామణిబాలు సం
తత యశ † శ్శీలోలు నానా కళా। పారీణ ప్రతిభా విశాలు బుధ
రా ♦ ట్ప్రస్తుత్య శీలుం ధరా। భారోద్వాహన లోలు నుద్ధతుల గ ♦
ర్వ స్వావళి సంచాలు కృ। ష్ణారెడ్డి క్షితిపాలు బ్రోచుత రమా ♦ సా
ధ్వీధవుం డెప్పుడున్ ॥ 23 ॥ శా॥ శ్రీహరోసూరి పురంబులో వెలుగు
నీ ♦ శ్రీకేశవు ల్కూర్మిచే। నో హరోహరో యని వేల్పు లెల్ల నుతు
లెం ♦ తోఁ జేయఁ జెజేలు హరో। రాహరోరిం దలకొన్న నబ్బని సి
రుల్ ‡ గల్యాణముల్గూర్చి తా। నీ హరోసూరి పురంబు వారిని ము

దం ♦ బేహార రక్షించుతర ॥ 24 ॥ సీ॥ అసనిలో హూణ రా ♦ జ్య
మునఁ గర్నూలనా నొక్క జిల్లా చాల ♦ నొప్పుచుండు । పత్తికొం
డ యనాగఁ బరిఁగ విల్లెడు నొక్క తాలూక దానిలో† తద్ద మెరయు
నా రెంటికిని జేరి ♦ యలరు హోసూరు పే ♦ రను మేటి గ్రామం
బు ♦ జనులు వొగడ। సకల సచ్ఛాస్త్ర వి † చక్షణ దక్షులై యల
రుచు నుండు బ్రా ♦ హ్మణులతోడ। వివిధ సంపదగల వైశ్య†వితతి
తోడ। వసుధ వెలసెడి నిండ్రవై † భవముతోడ। దిన దినంబుల న
భివృద్ధి ♦ దేజరిల్లు ॥ 25 ॥ సీ॥ కలి కాలమున ధర్మ ♦ ముల నిల్పఁ శ్రీ
పాక నాటికి వంశమున నా † నాడు పోలు। వంశాబ్ధి చంద్రుఁడై ♦ వ
అలెఁ తిమ్మారెడ్డి వెంకమ్మ నరసమ్మ వెలఁసు లైరి । కరుణ పుత్రు
డు వెం ♦ కటరెడ్డి లక్ష్మాంబ యందు తిమ్మారెడ్డి ‡ నందె సుతుని
నాగాంబయందునర్ ♀ రామిరెడ్డిని వీరి నిద్దరి నాగాంబ ♦ యెంత యే
ని। ఒక్కరితిగనె తా నెక్కువ కూర్మి ర♦క్షించె ధారుణిఁ గీర్తి నిం
చిమించె। ఇందు తిమ్మారెడ్డి♦ కెలనాగలిద్దరు లక్ష్మాంబ నరసాంబ♦
సూక్ష్మ మతులు। రామిరెడ్డియును భా‡ర్యగనుఁ జేకొనియె సంజీవాం
బఁ జాలమ♦చ్చిక ఘటిల్ల। శ్రీరాములను భక్తి ♦చేలక్ష్మణుడు బోలెనీ
రామిరెడ్డి యెం♦తేని భక్తి। జొనుపఁగా నాగాంబ♦యనుమతి తాఁగాం
చియారతిమ్మారెడ్డి♦ యనగ జనులు। హోసూరు పురిని బెం♦ పొప్ప
గా సుతులనుఁ తల్లిదండ్రులఁ బోలెఁ తద్దకూర్మి॥ (గీ)సితుల ను రక్ష
ణంబుల♦ సిరులఁ జెలఁగఁ। జేసివిఖ్యాతి చంద్రిక♦ గ్లాసి ధరణిఁ । జీక
టులఁ ద్రోసి సంపూర్ణ♦ శీతకిరణు। బోలె వెలుగొందె నాతనిఁ♦బాగ
డఁ దరమె ॥26। సీ॥ రారమ్ము ధర్మమా ‡ గ్గమ్ముఁ జెప్పెదనంచు రా
ణతో యమధర్మ ♦ రాజు బిలుచు। పోపొమ్ము బీరమ్ము ♦ పొసగదం
చని వేడి వెలుగును దిగనాడి వింటికనుచు। తే తెమ్ము మా బాకి
యా ♦ తూరి లోనైన ధనదేశ యనుచు తద్దయును గలఁచు। ఇంద్రు
నకు వైభవంబింత ♦ యియ్యఁదలఁచు । రుద్రుఁ డెదరించె నేని నిర్ణి
ద్రుఁడగుచు। గర్వ ముడిగించి యామీద † గరుణ విడుచు॥ నద్దిరా
యిప్పుడీరా † కుద్ది యెవఁడు ॥27॥ సీ॥ అతండు శాలివా † హనశ

కంబునఁ బదునేకమిది నూటిపై ♦ నెంచి చూడ । నలువ దైదింటికి ♦ సరియైన యీ రుధిరోద్గారిలో నాశ్వ ♦ యుజపు బహుళ। భౌమ త్రియోదశి ♦ స్వరమ పదంబులో వెలుగొందె నిద్రాత్రి వీడి వేగ।ధన్యుఁ డాతఁడు గాని ♦ దరి దాపు మాకింక దప్పెనంచని ప్రజ ♦ ల్లల్లడిల్ల । గీ। భక్తితో నప్పు మాధవపంతులుచేను।హరికి బ్రీతిగ నిచ్చితి ♦ హరిదేశ। కార్యాలకు నీవు వ్రాయింపు ♦ మనుచు సుతుని । కెంతయునుఁ జెప్పె నాకూర్మి ♦ నెంచ దరమె ॥28॥ సీ॥ ఓ మహారాజ నా‡ కొప్పదు మనమంచు కడు దైన్యమున నేను। నుడువ నైతి। ఓధీరవర జీవ ♦ నా భాగమును నాకు దలపుడంచని యెప్డు ♦ బలుక నైతి । ఓ సద్గుణనిధాన ♦ కాసంత జీవనం బిది చాలదని వచి ♦ యింపనైతి । ఓ వీరపుంగవా ♦ విపత్తునుఁ బాపవే యంచు వారిని వేడనైతి। ఇట్టినిర్గుణు నన్నుఁ జే♦ పట్టి బ్రోవ। వలె నటంచని తముదాను ♦ దలచినార। లన్న నారెడ్డిగారిని ♦ నెన్నఁ దరమే। మరణ సమయంబు నను నన్ను♦ మరవ డహాహా ॥29॥ క॥ అడిగిన బిడికెడు బిక్షం। బడరింప రటన్ననిట్టుల † కుగక దయ తా। మిడి మూడు వేలు వెలఁగల। పుడమిని దము దామె యొసగు ♦ ప్రోడలు గలరే॥30॥ క॥ ఇగువది మూ డెకరంబులు। గరకయు కుందరయు నించు ♦ కయు లేని మహా। పరిశుద్ధమైన రేగడి। హరి ప్రీతిగ నిచ్చు వార ♦ లవనిం గలరే ॥31॥ గీ॥ నా కుమారుని పెండ్లికై ♦ నాల్గునూర్లు। రౌప్యము లొసంగె జనులు వి ♦ భ్రాంతిఁ జెంద। పుడమి నాపలుకునే వేద ♦ ముగ గ్రహించె । నట్టి వానిని మరువగా † నగునె నాకు ॥32॥ క॥ బంధువు లెంతయునే నిర్బంధము జేసినను రాను ♦ రా నను హాఁడే।బంధుత్వము లేని నను। బంధువుఁడని నాదు పురికి ♦ వచ్చెన్ప్రీతిన్ ॥33॥ ఉ। ఆదయ యట్టి భక్తియును ♦ నామహనీయత యట్టి బుద్ధియా। యాదరణంబు నావినయ ♦ మా సుగుణంబులు నట్టి తేజ మి। మ్మాదిరి మర్త్యజాతి కను♦ మాట లటుండని వేల్పు రేండ్లకున్ ॥ వేదనవచ్చు నిక్కము బ ♦ లేయిక నిట్టిరిఁ జూడ నబ్బునే ॥34॥ గీ॥ నాకు భూదానమిచ్చిన ♦ నాటి వార్త। రామిరెడ్డికి భార్యయై ♦ రమణ వెలయు।నొక్క సంజీవమాం

బయే ♦ దక్క నేరములు। దెలియకుండఁగ నాయమ్మ దెలిపె నంద ।
రకు ను నారెడ్డిపల్కు సా ♦ ర్థకము జేయ ॥35॥ సీ॥ ఆరెడ్డివచియించి
నట్టులే సుతుడు కృష్ణారెడ్డి బలు సంత♦సమునసన్ను। బిలిపించి తండ్రి
పల్కుల నెల్ల వచియించి కూరిమిచే నన్ను ♦ గారవించి। తండ్రి బల్కు
లనె వేదములగాఁ గ్రహియించి యీ భూమి మీకు వ్రా ♦ యింతు
ననుచు। శపథంబు గావించి ♦ సభ్యుల మెప్పించి సరగ నాకిక సంత ♦
సంబు నించి। అక్షయాషాఢ సితపక్ష † హరి దినమున। తాము వ్రా
యించినట్టి ప ♦ త్రంబు వెనికి। గుత్త యెనుబది యెనిమిది। గూడజే
ర్చిఁ। తమ్ములంబునఁ బెట్టి బ♦ల్మెమ్మినొసఁగె ॥36॥ ఉ॥ ఎందరు లేరు
సూనులిల ♦ నెందరు తండ్రులు లేరు ధాత్రి వారందరు తండ్రి వా
క్యముల † నొనన సేయఁగఁ జాలిరేమి యీ। చందముగాను రాము
లకు ‡ సావ్య మితంబొకడయ్యె నన్న గా। దందురు దత్తపుత్రుఁడిత♦
డారసుఁడాతడు గాన నెల్లరున్ ॥ 37 ॥ ఉ ॥పుత్రుల కెల్ల సిగ్గు మది ♦
పుట్టకొలందిగఁ గూర్చెఁ గాదె యీ। పుత్రుడు తిమ్మరె తొలి♦ వు
ట్టువు నందిక నేమి నొచెనీ। పుత్రుని పుత్రుగాఁ బడసె ♦ బో యని
వేల్పులు బలుకుచుందు రా। మిత్రి వతంస మయ్యెఁగద మేలిమి
ప్రోడల కెల్ల నీతడే॥38॥ కం ॥ఎఱుగడు పర విద్వేషము।మఱువడుస్వా
శ్రిత సమాజ ♦ మననము పుడమిన్। వెఱవడు వైరుల కెన్నడు। గఱ
మఱు దగు నితని సుగుణా ♦ గణ రత్నంబుల్ ॥39॥ కం ॥రమ్మా వెసనిదె
యిక రా। కొమ్మా మీ కోర్కులెల్ల ♦ గూర్చెద సెలవే। మిమ్మాయ
ని నెరవేర్చెడి। సమ్మాన్యునిబాగడఁ జారెడి ♦ సాహసి యెవడో 40
క॥ ఆడడు శుష్క ప్రియములు। వీడఁడు ధర్మంబు నెపుడు ♦ వివశుం
డైనన్॥ పాడడు తన గుణములఁ బో। నాడడు తన మార్గునేని ♦ నా
తని నెపుడున్ ॥41॥ క॥ పారఁడు దుస్సంఘములకు। జేరడు దుర్నీతి కె
పుడు ♦ జీరడు ప్రజలన్। దూరడు శత్రువు నేనియు। పేరందిన మేటి
యితఁడు ♦ బెంపొందెడుతన్ ॥42॥ క। ధీరుడు ధరణిస్సుజనా । ధారుఁ
డు సద్యశుఁడు కడును ♦ దారుడు నీవిన్। ధారాధరములె [illegible] తెడు।
రారాజు న్బోలె నితఁడు ♦ రాజులు గాతన్ ॥43॥ క॥ కరుణారసనిధి ధ

రణీ। సురత త్యాశీ సుమాళి ♦ శోభితు వరభూ। భరణాంచితార్యనీత
వి। హరి సకలైశ్వర్య మిచ్చి। యనిశము బ్రోచుఁగ ॥44॥ క॥ ధనకనక
వస్తువాహన। వనితా జనతా వితాన ♦ వైభవ ములరఁగ। జనతా ఘన
తాపహరు। న్వినతా సుతు నెక్కు వేల్పు ♦ విభు బ్రోచెడుత ॥45॥ క॥
పశువులు పాడియు పంటయు। యశమును బీరంబు మేల్మి ♦ హరిభక్తి
యు స। ద్యశులగు తగు పుత్రులు తా। దృశ సతియునుఁ బ్రబల నిత
ను ♦ బెంపొందెడు తఁగ ॥46॥ గీ॥ శ్రీల వెలుగొందు కృష్ణాఖ్యరెడ్డిప్రీతి।
రత్నమను భార్య యయిన స ♦ రస్వతమ్మ। యలరు గాఘుత పుత్రపౌ♦
త్రాభివృద్ధి। రుక్మిణీ కృష్ణులును బోలె ♦ రూఢిగాను ॥47॥ (భూదానపత్ర
ము) 1926సం జూలై 12 తేది) పదియు తొమ్మిది యిరు ♦ వదియారు
హూణశకము జులై పదిరెండుగాను దనరు। తేది కర్నూలు జి ♦ ల్లా దీ
నిలోఁ బత్తికొండ తాలూకాకు ♦ గూడినట్టి। హాలోసూరి పురమున ♦ నుం
డు శ్రీవైష్ణవ బ్రాహ్మణుండును భూమి ♦ వలన జీవనముగల హారతి
నారసింహాచార్య నాత్మజుఁడౌ దేశికార్య వర్యులకు ఘనంబుగ హాలో
సూరి ♦ గ్రామమందు। పాకనాటి కులంబున ♦ బరిఢవిల్లి। సేద్యమును
రెడ్డి పనియును ♦ జీవనముగ। రెడ్డియయినట్టి తూ తిమ్మ : రెడ్డి గారి।
ప్రీతిపుత్రుండు కృష్ణాఖ్యరెడ్డి యిపుడు ॥48॥ సీ॥ తాను వ్రాయించిన ♦
దాన విక్రియపుపత్రి మిది యేమన నాకు ♦ దత్తుతండ్రి। గారైన యట్టి
తి ♦ మ్మారెడ్డిగా రవసానకాలంబున ♦ జన్మమునకు। సాఫల్య మొనఁ
గూర్ప ♦ సరగున వాగ్రూపముగ దానమిచ్చిన ♦ భూమి వేయి। రూ
పాయలకు తగి ♦ రూఢిగా నీ క్రింద వ్రాయించు పద్ధతి ♦ వసుసకిపుడు
సరిగనుండెడి భూమిని ♦ హరికి బ్రీతి। గా నొసంగుచు నిపుడె స్వా ♦ ధీ
న పరచి। నాడ నింతటినుండియే ♦ నాటికేని। మీరు మీ పుత్రపౌత్రు
లు ♦ వారసులుగ ॥49॥ గీ॥ సుఖతరంబుగ ననుభవిం ♦ చుటకుగాని। దా
న విక్రయమే మొద ♦ లైనవాని। కీరె యర్హులు మేము మా ♦ వారు
గాము। అందు జల నిధి తరువుల ♦ వన్ని తమవే ॥50॥ గీ॥ అనుచు నీ నా
మనఃపూర్తి ♦ నలరి యొప్పి। నేను వ్రాయించియిచ్చిన ♦ దానపత్ర।
మిది నిజంబుగ వ్రాయించి యిచ్చినాడ। రెడ్డి యయినట్టి కృష్ణాఖ్య రెడ్డి

నేను ॥ 51 ॥ పెద్యాలు

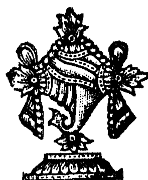
గీ॥ వసుధ కర్నూలు జిల్లాకుఁ ♦ బత్తికొండ। తాలుకకుఁ జేరియున్న
హాలో ♦ సూరిపాలము। లోన నాతండ్రి స్వార్జిత ♦ మైనభూమి। రేగడి
యినాము నలువది ♦ రెండవదియు॥ 52 ॥ గీ॥ ఇరువదియురెండు నెక
రంబు ♦ లరువదేడు। సెంటు లిట్టులు జెల్లు వి ♦ స్తీర్ణమింక। తరము
రూపాయలవి యెన్న ♦ నిరువదెన్మి। దింట్పై నైదణాలవి ♦ యెసఁగు
చుండు ॥ 53 ॥ గీ॥ ప్రథమసాక్షియు హాలోసూరి ♦ రామిరెడ్డి। కారు
మంచి శివారెడ్డి ♦ గలఁడు పిదప। నిటుల సీసాక్షు లిద్దరై ♦ యెసఁగు
చుండ్రు। వ్రాసె మల్లేని సంజప్ప ♦ వ్రాతగాడు ॥ 54 ॥ గీ॥ మొదటి
బుక్కున నూటయి ♦ ర్వదికి పైన। తొమ్మిదవ పుటలోన స ♦ ర్వ
మ్ము వ్రాసి। పదునొకండగు నూర్లము ♦ ప్పదియునాల్గు గారిజే ష్టరు
సేయఁగా ♦ గలిగెజుండీ ॥ 55 ॥ శా॥ లేరాధారుణి నెందరేనియును
సీ ♦ లీలన్బ్రకాశింతురే। పేరావారికి నెందునేని నిటుల ♦ న్పేర్వాడి
నేన్గాంచిరే। మారాయీతని దత్తుతండ్రియగు తి ♦ మ్మారెడ్డి భూజా
నికిఁ। వారా యిప్పటికుండి రేనియును నా ♦ వ్రాతల్ వృథాయుం
డునే ॥ 56 ॥ సీ॥ నన్నుమున్నుగఁ జేసి ♦ నారాయణుండె తా వ్రాసిన
పత్రిపద ♦ ర్పణముఁగాంచి। ముద్రింపఁగానిందు ♦ మొదట దీనిని తా
ము వృద్ధుఁడఁ గాలమే ♦ విధమోఁ దెలియ। దగునెయంచనుచు తొం ♦
దర సేసిననుగాని పెద్దవారలకు నే ♦ కొద్దికాల। మునను జూపించి
యా ♦ వెనుక నట్టులె సేయఁగలనని కాలంబు ♦ గడచె నకట॥ గీ॥
యందులో వారు వైకుంఠ ♦ మందిరంత। కృతిపతికి గాను చింతింపఁ ♦
గృష్ణవరుని। తండ్రిపయి భయభక్తులఁ ♦ దండ్రివాక్య। పాలనము
గనియాచింతఁ బాసెనన్ను॥ 57 ॥ ఉ॥ ఇట్టులవారుఁగోరక మొ ♦ మెంతయు
భక్తిని భూమినిచ్చి చే। పట్టుచు బ్రోచినట్టి స్థిర ♦ చిత్తుఁడు దాత మ
హామహుండునై। యిట్టటు గీర్తిచంద్రికల ♦ నెల్లడఁ జల్లెడి పోలు కృ
ష్ణరా। డ్డిట్టకు నంకితంబుగను ♦ దీని నొసంగితిఁ బేర్మి పెంపునన్ ॥ 58॥
క॥ శ్రీశుడు హాలోసూరి పుత్రా। ధీశుఁడు కృష్ణాఖ్యరెడ్డి ♦ కెంతయు నన
లకా। ధీశుని బోలెడిసిరి నా। కేశుని నిరసించు విభవ మి ♦ చ్చెడిగాత్రన్

గ్రంథప్రచార దాయిని ఉత్తనూరు జానకమ్మగారు గద్వాల
గీ॥యీ జానకమ్మగారికి। శ్రీజాని సమస్తసుఖము జేర్చుచు దయతో
రాజాధి రాజులను బలె। తా జేయుచుఁబోచు గావు తన్నిరతబుగ॥
॥ 59 ॥ కం॥ ఈగతి గ్రంథము ముగిసిన। వేగమె ముద్రణము సే
య ♦ వేయివితాలగ। దూగిన గామికి చింతిల। శ్రీ గరుధ్వజుఁడుఁ కూ
ర్మి ♦ జిలికిన కతనగ ॥ 60 ॥ గీ॥ హైదురాబాదునకు కార్య ♦ మంది
జనిన। దైవవశమున నటనె త ♦ ద్దయునునాదు। పుణ్యవశమున సజ్జన
పూజనీయ। సాధ్విలోకైక మాతన ♦ నాసగ్రమొకః ॥ 61 ॥ సీ॥ ఆది
లక్ష్మ్యంబ మ ♦ హారాణిగారిచే। ప్రబలింపఁ బడిన గ ♦ ద్వాలయనె
డి। రాజధానికి తాను ♦ రాజరాజయివెల్గు రామభూపాలుఁడ ♦ నాఁ
జతిలక। మున కతిప్రీతి త ♦ మ్ముండు సద్గుణశాలి శ్రీయుతుండును ద
యా ♦ సింధు భీమి। రెడ్డిగారికిఁ గూర్మి ♦ దొడ్డయిల్లాలైన సాధ్వీమత
ల్లి ల ♦ క్ష్మ్యంబచూలు। పాలసంద్రమునకు మేల్మి ♦ పంట జాన।క
మ్మగారీమె వైష్ణవ ‡ కల్పకంబు। రామభూపాలు పట్టపు ♦ రాణి సక
ల। గుణములను నుగ్గుతోఁబెట్టి (కూర్మిఁబెనిచె ॥ 62 ॥ ఉ॥ ఆసతిమి
న్న భక్తి విన ♦ యంబుల నామహిమంబు పెంపునే। వీసరబోక జూ
చిమది ♦ వేయివితంబుల రిచ్చజెంది య। య్యాసుగుణాలవాల గద♦
యంచని నచ్చటివారి వేడినగ। వేసరకుండ పుల్లగుమి ♦ వేంకటవ
ర్యులుఁ జెప్పిరిట్టులగ ॥ 63 ॥ కం॥ సీతారామ నృపాల। ఖ్యాతిని నం
తంత కెంతొ ♦ యభివృద్ధిగ ధా। త్రీతల మున తా నెల్లెడ। నా
తతముగఁజేయు నీమ ♦ హారాణియుతాగ ॥ 64 ॥ గీ॥ తమకుపెనిమి
టి యీసాధ్వి ♦ తమ్ముడౌట। నన్నిగుణముల కాటప ♦ ట్టగుటచాల।
గారవంబున సకలంపు ♦ కార్యగరిమ। మోచనల మంత్రిభావంబు ♦
నుంచికొనియె ॥ 65 ॥ గీ॥ ఉత్తనూరను పురికి తా ♦నొడయడయిన।
పాపిరెడ్డి కొమారుఁడై ♦ ప్రబలి సకల। సుగుణముల కాటపట్టయి ♦
జొకుల రామి। రెడ్డిగారిక భార్యగా ♦ ప్రీతిఁగొనిరి ॥ 66 ॥ మ॥ అన
హపాగ్రశవులు ఉల్లసిల్లనిది (రాపుణ్యమా రోజునే। వినియుంటిన్న
దధాత్రిసాధ్వియు మహా ♦ వేత్తాదయా సింధువం। చని మెన్నెనియొ

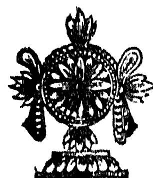
యిట్టితల్లిగనఁ జే ♦ యన్న్రిశు సత్కూర్మి నెం। తనివణిఁంతు నటం
చు రిచ్చదళు కొ ♦ త్త్రనాత్రిత్రి తాఁబోషఁగాఁ ॥ 67 ॥ సీ॥ తొలిజా
మునన లేచి ♦ తోరవహా భక్తితో శ్రీహరి స్తోత్రము ♦ జ్జేసి జేసి। ఉద
యంబునకు మున్న ♦ నొప్పగా నీరాడి చెలఁగి మంత్రజపంబుఁ ♦ జేసి
జేసి। వైష్ణవులను శ్రీశు ♦ బలెను బూజించుచు స్పేదగఁ పనులనుఁ ♦
జేసి జేసి। నన్నుఁదిలకించి క్షీరదా ♦ నంబుఁ జేసి। కేలు మొగిడిచి కూ
ర్చున్న ♦ కీర్తనీయ। గుణగణంబుల ప్రోకనుఁ ♦ గూర్చి చాల। విన
యమెసగంగ నిటు విన్నవించితినిగా ॥ 68 ॥ గీ॥ ప్రణవదర్పణమను
పేరఁబరగునట్టి। వైష్ణవగ్రంథ మొక్కటి ♦ వ్రాసినాడ। దానివినిపిం
పఁ దమకు త ♦ ద్దయును బ్రీతి। గలదటంచన రాజ్యంపు ♦ కార్యగరి
మ ॥ 69 ॥ గీ॥ వసతిగాదింక ముద్రణ ♦ వరలఁ జేసి। యొక్కప్రతి నాకు
నిచ్చిన ♦ మిక్కుటంపు। భక్తితో నప్పుడప్పుడు ♦ శక్తి కొలఁది। దా
ని సేవింతునని ప్రీతి ♦ గదురఁబంుక ॥ ౭౦ ॥ ఉ॥ బీదనుశక్తిఁ జాలదన♦
బేఁమిఁ మెంతయొ యుల్లసిల్లభ। యదరణంబులన్సుకృత♦మట్టిది నాకిడ
శ్రీశు డెంచియే। కాదొక యింత కాలము ♦ గ్రంథము ముద్రణగాకజి
క్కెనిం ♦ కేదిన మేలయించు నపుడే గదముద్రణ కంపెభక్తితోఁ।
॥ 69 ॥ వైష్ణవంబగు సిద్ధాంత ♦ వైభవంబు ॥ నందరకు తేట దెలిపి,
ధ ♦ న్యాత్ములందు ధన్యులనుఁజేసి వారినందరి ♦ ని మోక్ష ॥ పద
వి కర్హులఁ జేసెబో ♦ బలుకదరమె ॥ 70 ॥ (సీ) ప్రతిదినంబు సభ
భక్తి ♦ భాగవతంబు పారాయణంబును విడ ♦ రాదటంచు ॥ భాగ
వతాంఘ్రిసే ♦ వలు లభింపచని వేళ ♦ నెన్ని జేసిన వ్యర్థ ♦ మే య
టంచు ॥ నొకవ్రతంబె నితా ♦ నొకటి వీడకయన్ని హరి ప్రీతికయె
జేయ ♦ వలె నటంచు ॥ నవని శ్రీకృష్ణ బ్రంహ్మార్పణం ♦ త్రాభిధా
న। యతులె హాయముఖులని భక్తిని ♦ నందిపుణ్య। కార్యమొక్క
టి విడకుండ ♦ గానుఁ జేయు। నీప్రపన్న శిరోమణి ♦ నెన్నఁదరమే
సీ॥ ప్రతిదినంబున వచ్చు♦పారు లందఱఁ జూచి పరిపూర్ణ భక్తితోఁ ♦ గ
రుణ బేర్చు। సకల మైనట్టిభ ♦ క్షణ పదార్థములన్ని కోరినట్టులొసం
గి ♦ కోర్కెదీర్చు। కార్తికమాస మాఘములందుఁ గలసెడి వేలకొ

లంది పా ♦ రులనుఁ గూర్చి। నాల్గు రోజులును వి ♦ న్నాణెమౌ వం
టల రెండు పూటలను సం † ప్రీతి జేర్చి। వారు తమతల్లులనుఁ గూ
డ కోరనట్టుల। సకల విధములఁ దనరారు † సౌఖ్యములను।నెంత
లెంతయొ వారెల్ల ‡ సంతసిల్ల। ధన్యనౌతినటంచు త † ద్దయునుఁ జె
లఁగు ॥ 71 ॥ ఉ ॥ ఈసతి మిన్న ధర్మముల † నెన్నియుఁ జేసినగానితృ
ప్తి తా। బాసి మనంబు నందు నతి ♦ భక్తి తనంతనెఁ బొంగ సత్ర
ముల్ ! వాసిగ బాటసారులకు ♦ వాసముఁ జేయఁగనన్ని సౌఖ్యముల్
వేసమకూర్ప నార్నెలలు † వెళ్ళని యట్లు ముగించె నంతయుల్ ॥73
॥ గీ ॥ శాలివాహన మనియెడి † శకమునందు। అయిదు నైదెన్మిదో
కట్టి యలరు సంఖ్య। శ్రీముఖము ఫాల్గునంబది ‡ చెలఁగ మొద
లు। జేసి యీ శ్రీవణంబునఁ † జేసెపూర్తి ॥74॥ ॥చ॥ కనుగొనలే
దు మూర్ఖులను ‡ కాముకులన్నఁ ద్యజించు నప్పుడే। వినఁజెవియీ
దు చెట్టలను † విచ్చెడి పల్కుల కెప్పుడేనియుల్। జనదొక యింత
దుష్పథము నన్మది జలిని జొదిగానియా। వినయముభక్తిశ్రద్ధయును
వేసట నైన నుతింప సాధ్యమే ।75॥ ॥ఉ॥ పాదులు గోరు కోర్కెలను
పండుగఁ జేయుటన్న వేరె యే। దారియు లేదు శ్రీధవుని ♦ తద్దయు
నుగ్గడిగింప సంచుతా। వేసగు తోత్రవలన్నియును ‡ వీడుచు భాగవ
తాంఘ్రిసేవలే। కూరిమిఁ జేయుచున్పగితి ♦ కోరికలన్నియుదీర్చుతల్లి
గాల్ ॥76॥గీ॥ ఒకరిపేరిట నాకిత ♦ మొప్పియున్న। దానినెంతెంతయే
నిసం ‡ తసముతోడ। నచ్చువేయించె నన్నా † యమ్మగారి। సా
త్వికిగుణంబు వర్ణింప శక్యమానే ॥77॥ కం॥ ఈజానకమ్మ మదిలో
తాఁ జేయఁదలఁచు పనులు ♦ తటుకున పూర్తై। రాజిల్లు గావుతయ
ని నే। శ్రీజానిఁ గూర్చి యెపుడు చెయి మొగిడింతుల్ ॥ 78 ॥
క॥ ధనమును బంగరువస్తువులును వాహనములును సుభటులును ధర్మ
ముతా। మనయము పయిపయిఁబొదలఁగ। వెలయుత నాచార్యకరుణ వి
ష్ణువు కృపచేల్ ॥79॥గీ॥ఇటుల నీపీఠికాశ్వాస ♦ మిపుడు పూర్తి।ముగి
యఁ జేసెను శ్రీహరి ♦ మోద మలర। వరలు దుందుభి యనియెడి ♦ వ
త్సరంబు। నందు నాషాఢ నవమినా ♦ డలరప్రీతి। శ్రీ శ్రీః

శ్రీః.

శ్రీకురుమూర్తిః శ్రీనివాస ప్రసీద.

శ్రీహయగ్రీవాయన మోనమః.

శ్రీమదస్మదాచార్యపరంపరాయైనమః

ప్రణవదర్పణము.

శ్రీగుర్మతియనుమల పై। వీకన్జగ మేలులచ్చివిరిబోణి నిదః ♦ తేకువబూని
వేలుపు♦చేకొనిజగ మేలు సుఖము చేకురునట్టులర్ ♦ 1॥ఉ॥ వేదము
క్కలించి బలు♦వేదసబ్రింహ్మకు నించి చెట్టలర్ ♦గాదన కెప్పుతాముకల
కాలము సుండియు బెంచియంతకుః। నేదార నన్నకైటభుని♦నెంచియ
హయునిబ్రహ్మకోర్కికై। యాదనుజాతుద్రుంచిన హయాస్యుని గొల్చె
ద నెల్లవేళలర్ ।2। గీ। వెంకటాచార్యులను పేర। వెలసిధరణి । చెలఁగు
వితార్కికుల కెల్ల♦సింహమనగ। తేజమున వెల్గు నిగమాంతదేశికార్య వ
రులనాహృదయంబున వరలసిడుదు ॥ 4 ॥ చ॥ కొలుతును నేను ముం

దటనుఁ† గూరిమి నాదు దాసంగు లవ్విియర్గ। దొలుకగ జేయ నెప్ప
డును † తోరపు విద్దెల నెల్ల నొక్కటర్గ । పెలయఁగ మిగ్రింగి యంత
యును ♦ వెల్గెడి కృష్ణులపేర నెప్పు భా । సిలు యతిరాజ శేఖరులఁ
జెచ్చెర తగ్గని కూర్మి పెంపునర్గ ॥5॥ గీ॥ మిక్కుటంబగు బకితి నే శ్రీ
మొగ్రిక్కు లిడుదు। నక్కజంబుగ మోక్షార్థు । లయిన వారి। కయిమె
వాగీశ బ్రహ్మతం ♦ త్రాభిధాన। మున వెలింగెడి నృహరిసే ♦ వ్యాద
ములర ॥ 6 ॥ గీ॥ సిరుల కిరవగు హాొసదుర్గ ♦ పుర సుకృతమె ।య
నగ తాతార్య వలనకృ † ష్ణాంబయందు। నవతరించినయట్టి వే♦దాం
త వర్యు। లనెడి మద్గురు వర్యుల ♦ న్నాశ్రయుంతు ॥7॥ సీ॥ (శ్రీ) శర
మర్షణ క్షీరాంబునిధికిరా ♦ కా శశాంకులనంగ గ్రాలునట్టి। ధీరుఁడౌ
వేంకట † దేశికార్యులకూర్మి కొమరుఁడై వెలుగొందు ♦కొండమార్య
వరులఁ దొల్తటి పుత్రి † వరుల నృసింహార్య వరుల షట్శాస్త్ర వేత్త
లకు నగ్రి। సరుఁలయి నీతి వి♦ శారదులై బ్రహ్మ విద్వర్గమునఁ దొ
ల్త ♦ వెలయువార। లయిన మాతండ్రి (శ్రీ)నృసిం ‡ హార్యవరుల। భ
క్తి యుక్తిని శక్తిని ♦ ముక్తి నొసఁగు। దేవదేవుని గొలిచెడి తీరుగాను
నెల్లవేళలఁ గొలుతునే । నెంతయేని ॥8॥ గీ॥!ఏడఁ జాచిన నీసతి ♦ కీ
డు జూడ। మనుచు నందరు నగ్గింప♦ వినుతిగన్న। ధన్యచూడమ్మ నను
గన్న తల్లిభక్తి। నెడద దలఁచెద నెల్లప్పు † డెంతయేని ॥ 9 ॥ సీ ॥
ఏయుత్తమ గుణాఢ్యుఁ ♦ డిల రాఘవాచార్య వరులకు పౌత్రుడై
వసుధమించె । యే బుధోత్తముఁడు తా ♦ నిందు శేషాచార్య ఘనున
కు పుత్రుఁడై గరిమ గాంచె। నే వదాన్యుండు తా ♦ నెంత యే గరు
ణించి విబుధుల దారిద్ర్య ♦ వితతి ద్రుంచె, యేమహామహిముఁడీ ♦
మెసగు గద్వాల యాస్థాన ధర్మాధి కర్తను మించె। నెవఁడు కౌం
డిన్య గోత్రింబు ♦ నెస గఁజేసె। నతఁడు మా తల్లికిక గన్నతండ్రియ
య్యె। వారు దీక్షార్య వర్యుల ♦ వ్వారి కెపుడు। వందనంబులు పది
వేలు ♦ వఱలఁజేతు॥ 9 ॥ (సీ) తను శరణాగతి న్గనిన హయగ్రీవు
లోప్పుగా భక్తికి ♦ నుల్ల సిల్లి। పూజలెల్ల దమకు సం ♦ పదమెంతయే
మున్న నన్ని వ్యర్థమటంచు ♦ మిన్న కున్న। తన భర్త శేషార్యు తర

ము వారును తండ్రి సప్తతరంబులు ♦ సంత సిల్లి నెవ్వరై నిటుజేసి శ్రీ
శ్రేయంచు మైసూరి వృత్తాంత పత్రిక లత్తమిల్లు॥ (గీ) నవని వాగీశ
బ్రింప్హ తంత్రా శ్రీభిధాన। యతివరులు సంతసింపగా ‡ నవని దా
న। మశ్వ ముఖు నకు నిడిన సింగాంబ నాదు। తండ్రి చెల్లెలికిపుడు వంద
నములిడుదు॥ 10 ॥ (శా) పాలున్వెన్నలఁబంపి బాల్యమునన ♦ న్బాల
సిల్లఁగాఁజేయుచుఁ ♦ వేలా తీతము గాక మున్న వడుగు ♦ న్వేజేసి
యుప్పొంచిలిక్ తాలీలంన్దయ సల్పి పెంచె గదసీ ♦ తారామ భూభ
ర్తయా। వీరాగ్రే సరు పుత్రుఁడన్ని సిరుల న్వొల్పొందు నెల్లప్పుడుఁ॥
11 ॥ (శా) సీతారామ నృపాత జుండయినసీ♦శ్రీరామభూభర్తతా।
నేతాదృశ్యుఁడు నిందు నందుననులే ‡ నేలేఁడు గా యంచుఁ। ఖ్యాతిం
మాత్తమ చంద్రిక ల్బఅపి చీ ♦ కట్లన్వెస న్వోలియో। నేతాయంచు
నృపోత్తము ల్వొగడ నెం ‡ తేవర్థిలు న్ధాత్రితా॥ 12 ॥ (గీ) ఇ
తఁడు నైజాము నేనికి ♦ సెంతయేని। నెలమిదళు కొత్త దేవేంద్రుఁ ‡
డిందది పదవి। ననువుగాన పుప్పడమర చిం ♦ తాత్మ కూరు। రాజ ధాని
గ రక్షించె ♦ ప్రజల నెల్ల ॥ 13 ॥ (గీ) అవని నీ రాజ భటు డీ
శ్వరయ్య చాల। పుణ్య వంతుఁడుసత్కీర్తిఁ బొదలె నాతఁ। డిపుడు
పేరున నున్న వాడితని వంశ। మవని గలకాల మభి వృద్ధి యగుత మి
గుల॥ 14 ॥ (గీ) జంగము పరమ్మ గౌరమ్మ ♦ చాల కూర్మి। నన్ను
నాతల్లి గనిన యా నాట నుండి। తల్లి సేదగు పను లన్ని తామెసేసి।
యింత జెనిచిరి మరువనా ♦ కెట్టునాను॥ 15 ॥ (సీ) హారతి శ్రీనృ
సిం ♦ హ్మ చార్య వరులచే మూఁడంమ్మ రెండవ ♦ మూలుగాను। బొ
డమి సీతారామ ‡ భూభర్త చేఁ ♦ బ్రోవఁ బడివారి కెక వృత్తి † వ
రతగన్న। శ్రీరామ భూభర్తచే † కొంత కాలంబు రక్షింప బడుచు
నా ‡ రాజవరుని। కపట మిత్రుండైనఁ గంగి రెడ్డి యొసంగు చెడు
గుల కొంతయోఁజెదరిదేశ॥(గీ) ద్రిమ్మరిగ నున్న హాసూరి రెడ్డి య
యిన। పోలుతిమ్మా ఖ్య రెడ్డి సం ♦ పూర్ణభక్తి। నవని దానమునిచ్చి
న ♦ న్నాదరించె । నవని హారతి దేశికా శ్రీచార్యు లంద్రు॥ 16 ॥
(గీ) తద్దయును నేను భక్తి శ్రీ ♦ ధవునియాజ్ఞ।ప్రణవదర్పణమను పే

రి ♦ గ్రంథ మిపుడు। వ్రాయఁ దలఁ చితి శ్రీహరి వాక్య సరణి। నం
దరిఁ తరింపఁ జేయు నా ‡ నంద మంది ॥ 17 ॥ చ॥ చదువరిగాను స
భ్యులకు ♦ సల్పగ లేదొక వేళ సేవలన్। విదితము లైన గ్రంథము
ల ♦ వేఁడుక జూతమటన్న లేవ్రబో। యిది యెటు వ్రాయఁ బూనితి
నో ♦ యేమిది యంచును భీతి జేరదీ। సదయుఁడు విష్ణువే యిపుడు †
సర్వము వ్రాయు నటంచు నమ్మితిన్ ॥ 18 ॥ ఉ॥ లోకములోనఁ నెవ్వ
డెడ † లో నొక మానవ మాత్రుఁ నేని తా। నేక మనస్కుఁడై గో
లిచె నేనియు వానికి నన్న యబ్బగా। లోకము లెల్లఁ గుక్షి నొక ♦ లో
తున నుంచిన వేల్పు శ్రీధవున్। జేకొని నమ్ము వారలకు ♦ జిక్కని దె
ద్ది యసాధ్య మెద్దియో ॥ 19 ॥ ఉ॥ కావున నా పరాత్పరుని ♦ గటి
గ తా నెద నమ్మ వేగమో। పావహమైన తోవ జను ♦ లందఱకు
న్వెసఁ జూపనెంచి యీ। త్రోవ మెలంగినాఁడ నను ♦ దూరకు డింత
టి వాఁడె యంచునో। ధీవరులార శ్రీహరి యొఁ ♦ దీర్చెడి వాఁ డిది నేను
గాదు బో ॥ 20 ॥ ఉ॥ నన్నొక వ్యాజమాత్ర ముగ ♦ నాటిన గూరి
మి యుంచి యిట్లు దా। నన్నియు వ్రాయు వాఁడు గద ♦ యంతయుఁ
బ్రోచెడి విష్ణువే దృఢం। బెన్నటి కైన నావలన ♦ నిట్టి పనులు న్నెర
వేరుచుండునే ॥ 21 ॥

(భూదాన మిచ్చిన క్రమము)

గీ॥ ఇటుల నీగ్రంథమును వ్రాయ ♦ నెంచి దొలుత। నాకు భూదా
న మిచ్చిన ♦ నర వరేణ్యు। చరిత యున్నది యున్నట్లు సరఁగ వ్రాసి।
వానినే కృతిపతిగాను వఱలఁ జేతు ॥ 22 ॥ శ్రీరామామణి బాలు సం
తత యశ † శ్శీలోలు నానా కళా। పారీణ ప్రతిభా విశాలు బుధ
రా ♦ ట్ప్రస్తుత్య శీలుం ధరా। భారోద్వాహన లోలు నుద్ధతుల గ ♦
ర్వ స్వాళి సంచాలు కృ। ష్ణారెడ్డి క్షితిపాలు బ్రోచుత రమా ♦ సా
ధ్వీధవుం డెప్పుడున్ ॥ 23 ॥ శా॥ శ్రీహోసూరి పురంబులో వెలుగు
నీ ♦ శ్రీకేశవు లూర్కర్మిచే। నో హోహో యని వేల్పు లెల్ల నుతు
లెం ♦ తోఁ జేయఁ గజేలు హో। రాహోరిం దలకొన్న నబ్బని సి
రుల్ ‡ గల్యాణములుగ్గార్చి తా। నీ హోసూరి పురంబు వారిని ము

దం ♦ జేపార రక్షించుతఱి ॥ 24 ॥ సీ॥ అనవిలో హయాణ రా ♦ జ్య
మునఁ గర్నూలునా నొక్క జిల్లా చాల ♦ నొప్పుచుండు । పత్తికొం
డ యనాగఁ బరిఢ విల్లెడు నొక్క తాలూక దానిలో† తద్ద మెరయు
నా రెంటికిని జేరి ♦ యలరు హాసూరు పే ♦ రను మేటి గ్రామం
బు ♦ జనులు వొగడ। సకల సచ్ఛాస్త్ర వి † చక్షణ దక్షులై యల
రుచు నుండు బ్రా ♦ హ్మణులతోడ। వివిధ సంపదగల వైశ్య†వితతి
తోడ। వసుధ వెలసెడి నిండ్రవై † భవముతోడ। దిన దినంబుల న
భివృద్ధి ♦ దేజరిల్లు ॥ 25 ॥ సీ॥ కలి కాలమున ధర్మ ♦ ముల నిల్ప శ్రీ
పాక నాటి వంశమున నా † నాడు పోలు। వంశాబ్ధి చంద్రుఁడై ♦ వ
అలెఁ తిమ్మారెడ్డి వెంకమ్మ నరసమ్మ వెలఁదు లైరి । కరుణ పుత్రుం
డు వెం ♦ కటరెడ్డి లక్ష్మాంబ యందు తిమ్మారెడ్డి ‡ నందె సుతుని
నాగాంబయందునఁ § రామిరెడ్డిని వీరి నిద్దరి నాగాంబ ♦ యెంత యే
ని। ఒక్కరీతిగనె తా నెక్కువ కూర్మి ర♦క్షించె ధారుణిఁ గీర్తి నిం
చిమించె। ఇందు తిమ్మారెడ్డి♦ కెలనాగలిద్దరు లక్ష్మాంబ నరసాంబ ♦
సూక్ష్మమతులు। రామిరెడ్డియును భా‡ర్యగనుఁజేకొనియె సంజీవాం
బఁ జాలమ♦చ్చిక ఘటిల్ల। శ్రీరాములను భక్తి ♦ చేలక్ష్మణుడు బోలెనీ
రామిరెడ్డి యెం♦తేని భక్తి। జొనుపఁగా నాగాంబ♦యనుమతితోఁగాం
చియారతిమ్మారెడ్డి♦ యనగ జనులు। హాసూరు పురిని బెం♦ పొప్ప
గా సుతులనుఁ తల్లిదండ్రులఁ బోలెఁ తద్దకూర్మి॥ (గీ)సిత్తుల ను రక్ష
ణాంబుల♦ సిరులఁ జెలఁగఁ। జేసివిఖ్యాతి చంద్రిక♦ ల్గాసి ధరణిఁ ।జీక
టులఁ ద్రోసి సంపూర్ణ♦ శీతకిరణు। బోలె వెలుగొందె నాతనిఁ♦బోగ
డఁ దరమె ॥26। సీ॥ రారమ్మ ధర్మమా ‡ ర్గమ్ముఁ జెప్పెదనంచు రా
ణతో యమధర్మ ♦ రాజు బిలుచు। పోపొమ్ము బీరమ్ము ♦ పొసగదం
చని వేడి వెలుగును దిగనాడి వింటికనుచు । తే తెమ్ము మా బాకి
యా ♦ తూరి లోనైన ధనదేశ యనుచు తద్దయును గలఁచు। ఇంద్రు
నకు వైభవంబింత ♦ యియ్యఁదలఁచు । రుద్రుఁ డెదరించె నేని నిర్జి
ద్రుఁడగుచు। గర్వ ముడిగించి యామీఁద † గరుణ విడుచు॥ సద్దిరా
యిప్పుడీరా † కుద్ది యెవఁడు ॥27॥ సీ॥ అతండు శాలివా † హనశ

కంబునఁ బదునేఁడిది నూటిపై ♦ నెంచి చూడ। నలువ దైదింటికి ♦ సరియైన యీ రుధిరోద్గారిలో నాశ్వ ♦ యుజపు బహుళ। భౌమ తృ యోదశి ♦ స్వరమ పదంబులో వెలుగొందె నిద్ధాత్రి వీడి వేగ।ధన్యుఁ డాతఁడు గాని ♦ దరి దాపు మాకింక దప్పెనంచని ప్రజ ♦ ల్లల్లడిల్ల। గీ॥ భక్తితో నప్డు మాధవపంత్లుచేను।హరికిప్రీతిగ నిచ్చితి ♦ హర్తిదే శి। కార్యులకు నీవు వారియింపు ♦ మనుచు సుతుని। కెంతయునుఁ జెప్పె నాకూర్మి ♦ నెంచ దరమే ॥28॥ సీ॥ ఓ మహారాజ నా‡ కొప్ప దౌ మనమంచు కడు దైన్యమున నేను। నుడువ నైతి। ఓధీరవర జీవ ♦ నా భాగమును నాకు దలపుడంచని యెప్డు ♦ బలుక నైతి। ఓ సద్గుణ నిధాన ♦ కాసంత జీవనం బిది చాలదని వచి ♦ యింపనైతి। ఓ వీర పుంగవా ♦ విపత్తునుఁ బాపవే యంచు వారిని వేడనైతి। ఇట్టినిర్గుణు నన్నుఁ జే♦ పట్టి బ్రోవ। వలె నటంచని తముదాము ♦ దలచినార। ల న్న నారెడ్డిగారిని ♦ నెన్నఁ దరమే। మరణ సమయంబు నను నన్ను♦ మరవ డహహ ॥29॥ క॥ అడిగిన బిడికెడు బిక్షం। బడరింప రటన్న ని ట్టుల † ముగక దయ తా। మిడి మూడు వేలు వెలఁగల। పుడమిని దము దామె యొసగు ♦ ప్రోడలు గలరే॥30॥ క॥ ఇరువది మూడెక రంబులు। గరకయు కుందరయు నంచు ♦ కయు లేని మహా। పరిశుద్ధ మైన రేగడి। హరి ప్రీతిగ నిచ్చు వార ♦ లవనిం గలరే ॥31॥ గీ॥ నా కుమారుని పెండ్లికై ♦ నాల్గునూర్ల। రౌప్యము లొసంగె జనులు వి ♦ భ్రాంతిఁ జెంద। పుడమి నాపల్కునే వేద ♦ ముగ గ్రహించె। నట్టి వానిని మరువగా † నగునె నాకు ॥32॥ క॥ బంధువు లెంతయునే ని ర్బంధము జేసినను రాను ♦ రా నను హాఁడే।బంధుత్వము లేని ననుకా। బంధువుఁడని నాదు వురికి ♦ వచ్చెప్రీతిక ॥33॥ ఉ। ఆదయ యట్టి భక్తియును ♦ నామహనీయత యట్టి బుద్ధియా। యాదరణంబు నావిన య ♦ మహా సుగుణంబులు నట్టి తేజము। మ్మాదిరి మర్త్యజాతి కను♦ మాట లటుండని వేల్పు రేండ్లకుకా ॥ లేదనవచ్చు నిక్కము బ ♦ లే యిక నిట్టిరిఁ జూడ నబ్బునే ॥34॥ గీ॥ నాకు భూదానమిచ్చిన ♦ నాటి వార్త। రామిరెడ్డికి భార్యయై ♦ రమణ వెలయు।నొక్క సంజీవమాం

బయే ♦ దక్క నొరులు। దెలియకుండఁగ నాయమ్మ దెలిపె నంద ।
రకు ను నారెడ్డిపల్క సా ♦ ర్థకము జేయ ॥35॥ సీ॥ ఆరెడ్డివచియించి
నట్టులే సుతుడు కృష్ణారెడ్డి బలు సంత♦సమునననన్ను। బిలిపించి తండ్రి
పల్కుల నెల్ల వచియించి కూరిమిచే నన్ను ♦ గారవించి । తండ్రి బల్కు
లనె వేదములగాఁ గ్రహియించి యీ భూమి మీకు వ్రా ♦ యింతు
ననుచు। శపథంబు గావించి ♦ సభ్యుల మెప్పించి సరగ నాకిక సంత ♦
సంబు నించి। అక్షయాషాఢ సితపక్ష † హరి దినమున । తాము వ్రా
యించినట్టి ప ♦ త్రంబు వెనికి । గుత్త యెనుబది యెనిమిది గూడ జే
ర్చి। తమ్ములంబునఁ బెట్టి బ♦ల్మిన్నొసంగ ॥36॥ ఉ ॥ ఎందరు లేరు
సూనులిల ♦ నెందరు తండ్రులు లేరు ధాత్రి వారందరు తండ్రి వా
క్యముల † నొనన సేయఁగఁ జాలిరేమి యీ। చందముగాను రాము
లకు ‡ సావ్య మితంశోకడమ్యె నన్న గా।దందురు దత్తపుత్రుఁడిత♦
డౌరసుఁడాతడు గాన నెల్లరుఁ ॥ 37 ॥ ఉ ॥పుత్రులకెల్ల సిగ్గు మది ♦
పుట్టకొలందిగఁ గూర్చెఁ గాదె యీ। పుత్రుడు తిమ్మరె తొలి♦ పు
ట్టువు నందిక నేమి నోచెనీ। పుత్రుని పుత్రుగాఁ బడసె ♦ బో యని
వేల్పులు బలు కుచుందు రౌ। మిత్రి వతంస మయ్యెఁ గద మేలిమి
పోడల కెల్ల నీతడే॥38॥ కం ॥ఎఱుగడు పర విద్వేషము।మఱువడుస్వా
శ్రిత సమాజ ♦ మననము పుడమిఁ। వెఱవడు వైరుల కెన్నడు। గఱ
మఱు దగు నితని సుగుణ ♦ గణ రత్నంబుల్ ॥39॥ కం ॥రమ్మా వెసనిడె
యిక నై। కొమ్మామీకోర్కెలెల్ల ♦ గూర్చెద సెలవే। మిమ్మాయ
ని నెరవేర్చెడి । సమ్మాన్యునిబోగడఁ జొరెడి ♦ సాహసి యెవడో 40
క॥ ఆడడు శుష్క ప్రియములు। వీడఁడు ధర్మంబు నెపుడు ♦ వివశుం
డైనఁ॥ పాడడు తన గుణములఁ బో। నాడడు తన మార్తు నేని ♦ నా
తని నెపుడుఁ ॥41॥ క॥ పారఁడు దుస్సంఘములకు। జేరడు దుర్నీతి కె
పుడు ♦ జీరడు ప్రజలఁ। దూరడు శత్రువు నేనియు। పేరందిన మేటి
యితఁడు ♦ బెంపొందెడుతఁ ॥42॥ క। ధీరుడు ధరణిన్నుజనా । ధారుఁ
డు సద్యశుఁడు కడును ♦ దారుడు నీవిఁ। ధారాధరములె ? జెడు ।
రారాజు న్వోలె నితఁడు ♦ రాజలు గాతఁ ॥43॥ క॥ కరుణారసనిధి ధ

రణీ। సురత త్యాశీ స్సుమాళి ♦ శోభితు వరభూ। భరణాంచితార్యనీత
ని। హరి సకలైశ్వర్య మిచ్చి। యనిశము బ్రోచుక్ ॥44॥ క॥ ధనకనక
వస్తువాహన। వనితా జనతా వితాన ♦ వైభవ మలరన్। జనతా ఘన
తాపహరు। న్వినతా సుతు నెక్కువేల్పు ♦ విభు బ్రోచెమతః ॥45॥ క॥
పశువులు పాడియు పంటయు। యశమును బీరంబు మేల్మి ♦ హరిభక్తి
యు స। ద్యశులగు తగు పుత్రులు తా। దృశ సతియుం బ్రబల నిత
ను ♦ బెంపొందెడు తన్ ॥46॥ గీ॥ శ్రీల వెలుగొందు కృష్ణాఖ్య రెడ్డి ప్రీతి।
రత్నమను భార్య యయిన స ♦ రస్వతమ్మ। యలను గాఢత పుత్రపౌ♦
త్రాభివృద్ధి। రుక్మిణీ కృష్ణులును బోలె ♦ రూఢిగాను॥47॥(భూదానపత్ర
ము) 1926సం జూలై 12 తేది) పదియు తొమ్మిది యిరు ♦ వదియారు
హూణశకము జూలై పదిరెండుగాను దనరు। తేది కర్నూలు జి ♦ ల్లా దీ
నిలోఁ బత్తికొండ తాలూకాకు ♦ గూడినట్టి। హోసూరి పురమున♦నుం
డు శ్రీవైష్ణవ బ్రాహ్మణుండును భూమి ♦ వలన జీవనముగల హారతి‡
నారసింహాచార్య నాత్మజుడౌ దేశికార్య వర్యులకు ఘనంబుగ హో
సూరి ♦ గ్రామమందు। పాకనాటి కులంబున ♦ బరిఢవిల్లి। సేద్యమును
రెడ్డి పనియును ♦ జీవనముగ। రెడ్డియయినట్టి యూ తిమ్మ : రెడ్డి గారి।
పుత్రుండు కృష్ణాఖ్య రెడ్డి యిపుడు॥48॥ సీ॥ తాను వ్రాయించిన♦
దాన విక్రియపుపత్రి మిది యేమన నాకు ♦ దత్తుతండ్రి। గారైన యుట్టి
తి ♦ మ్మారెడ్డిగా రవసానకాలంబున ♦ జన్మమునకు। సాఫల్య మొనఁ
గూర్ప ♦ నెరగున వ్రాగ్రూపముగ దానమిచ్చిన ♦ భూమి వేయి। రూ
పాయలకు తగి ♦ రూఢిగా నీ క్రింద వ్రాయించు పద్ధతి ♦ వసుసకిపుడు
సరిగనుండెడి భూమిని ♦ హారికి బ్రీతి। గా నొసంగుచు నిపుడె స్వా† ధీ
న పరచి। నాడ నింతటినుండియే † నాటికేని।మీరు మీపుత్రపౌత్రు
లు ♦ వారసులుగ॥49॥ గీ॥ సుఖతరంబుగ ననుభవిం ♦ చుటకుగాని। దా
న విక్రయమే మొద ♦ లైనవాని। కీరె యర్హులు మేము మా † వారు
గాము। అందు జల నిధి తరువుల † వన్ని తమవే॥50॥గీ॥ అనుచు నీ నా
మనఃపూర్తి ♦ నలరి యొప్పి। నేను వ్రాయించియిచ్చిన ♦ దానపత్ర ।
మిది నిజంబుగ వ్రాయించి యిచ్చినాడ। రెడ్డి యయినట్టి కృష్ణాఖ్య రెడ్డి

నేను ॥ 51 ॥ పెద్యాలు

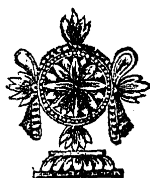
గీ॥ వసుధ కర్నూలు జిల్లాకుఁ ♦ బత్తికొండ । తాలుకకుఁ జేరియున్న హాళ ♦ సూరిపాలము। లోన నాతండ్రి స్వార్జిత ♦ మైనభూమి। రేగడి యినాము నలువది ♦ రెండవదియు॥ 52 ॥ గీ॥ ఇరువదియురెండు నెక రంబు ♦ లరువదేడు। సెంటు లిట్టులు జెల్లు వి ♦ స్తీర్ణమింక । తరము రూపాయలవి యెన్న ♦ నిరువదెన్మి । దింట్కిపై నైదణాలవి ♦ యొసఁగు చుండు ॥ 53 ॥ గీ॥ ప్రథమసాక్షియు హాళసూరి ♦ రామిరెడ్డి । కారు మంచి శివారెడ్డి ♦ గలఁడు పిదప । నిటుల సాక్షు లిద్దరై ♦ యొసఁగు చుండ్రు। వ్రాసె మల్లేని సంజప్ప ♦ వ్రాతగాడు ॥ 54 ॥ గీ॥ మొదటి బుక్కున నూటయి ♦ ర్వదికి పైన । తొమ్మిదవ పుటలోన స ♦ ర్వ మ్మువ్రాసి। పదునొకండగు నూర్లము ♦ ప్పదియునాల్గు గారి జే ష్టరు సేయఁగా ♦ గలిగెజుండీ ॥ 55 ॥ శా॥ లేరాధారుణి నెందరేనియును నీ ♦ లీలన్బ్రకాశింతురే। పేరావారికి నెందునేని నిటుల ♦ న్పేర్వాడి నేన్గాంచిరే। మారాయీతని దత్తుతండ్రియగు తి ♦ మ్మారెడ్డి భూజానికిన్। వారా యిప్పటికుండిరేనియును నా ♦ వ్రాతల్ వృథాయుం డునే ॥ 56 ॥ సీ॥ నన్నుమున్నుగఁ జేసి ♦ నారాయణుండె తా వ్రాసిన ప్రణవద ♦ ర్పణముఁ గాంచి। ముద్రింపఁగానిందు ♦ మొదట దీనిని తాము వృద్ధుఁడఁ గాలమే ♦ విధమోఁ దెలియ। దగునెయంచనుచు తొం ♦ దర సేసిననుగాని పెద్దవారలకు నే ♦ కొద్దికాల । ముననె జూపించి యా ♦ వెనుక నట్టులె సేయఁగలనని కాలంబు ♦ గడచె నకట॥ గీ॥ యందులో వారు వైకుంఠ ♦ మందిరంత। కృతిపతికి గాను చింతింపఁ ♦ గృష్ణవరుని। తండ్రిపయి భయభక్తులఁ ♦ దండ్రివాక్య। పాలనము గనియాచింతఁ బాసెనన్ను॥ 57 ॥ ఉ॥ ఇట్టులవారుఁ గోరక యె♦యొంతయు భక్తిని భూమినిచ్చి చే। పట్టుచు బ్రోచినట్టి స్థిర ♦ చిత్తుఁడు దాత మహామహుండునై। యిట్టటు గీర్తిచంద్రికల ♦ నెల్లడఁ జల్లెడి పోలు కృష్ణరా। డ్డిట్టకు నంకితంబుగను ♦ దీని నొసంగితిఁ బేర్మి పెంపునన్ ॥ 58॥ క॥ శ్రీశుడు హాళసూరి పురా। ధీశుఁడు కృష్ణాఖ్యరెడ్డి ♦ కెంతేయుఁ న లకాధీశుని బోలెడిసిరి నా। కేశుని నిరసించు విభవ మిచ్చెడిగాతన్

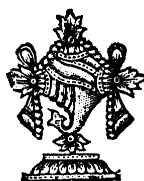
☞ గ్రంథప్రచార దాయిని ఉత్తనూరు జానకమ్మగారు గద్వాల
గీ॥యీ జానకమ్మగారికి। శ్రీజాని సమస్త సుఖము జేర్చుచు దయతో
రాజాధి రాజులను బలె। తా జేయుచుఁబోషించు గావు తన్నిరతంబుగ॥
॥ 59 ॥ కం॥ ఈగతి గ్రంథము ముగిసిన। వేగమె ముద్రణము సే
య ♦ వేయివితాలన్। దూగిన గామికి చింతిల। శ్రీ గరుధ్వజుఁడు కూ
ర్మి ♦ జలికిన కతనన్ ॥ 60 ॥ గీ॥ హైదురాబాదునకు కార్య ♦ మంది
జనిన। దైవవశమున నటనె త ♦ ద్దయునునాదు। పుణ్యవశమున సజ్జన
పూజనీయ। సాధ్వీలోకైక మాతన ♦ న్నాసగ్రమొక్క ॥ 61 ॥ సీ॥ ఆది
లక్ష్మ్యంబ మ ♦ హారాణిగారిచే। ప్రబలింపఁ బడిన గ ♦ ద్వాలయనె
డి। రాజధానికి తాను ♦ రాజరాజయివెల్గు రామభూపాలుఁడ ♦ నాప్రి
జతిలక। మున కతిప్రీతి త ♦ మ్ముండు సద్గుణశాలి శ్రీయుతుండును ద
యా ♦ సింధు భీమి। రెడ్డిగారికిఁ గూర్మి ♦ దొడ్డయిల్లాలైన సాధ్వీమత
ల్లి ల ♦ క్ష్మ్యంబచూలు। పాలసంద్రమునకు మేల్మి ♦ పంట జాన।క
మ్మగారీమె వైష్ణవ ‡ కల్పకంబు। రామభూపాలు పట్టపు ♦ రాణి సక
ల। గుణములను నుగ్గుతోఁబెట్టి ♦ కూర్మిఁబెనిచె ॥ 62 ॥ ఉ॥ ఆసతిమి
న్న భక్తి వినయంబుల నామహిమంబు పెంపునే। వీసరబోక జూ
చిమడి ♦ వేయివితంబుల రిచ్చజెంది య। య్యాసుగుణాలవాల గద♦
యంచని నచ్చటివారి వేడినన్। వేసరకుండ పుల్లగుమి ♦ వేంకటవ
ర్యులుఁ జెప్పిరిట్టులన్ ॥ 63 ॥ కం॥ సీతారామ నృపాల। ఖ్యాతిని నం
తంత కెంతో ♦ యభివృద్ధిగ ధా। త్రీతల మున తా నెల్లెడ। నా
తతముగఁజేయు నీమ ♦ హారాణియుతాన్ ॥ 64 ॥ గీ॥ తమకుపెనిమి
టి యీసాధ్వి ♦ తమ్ముడౌట। నన్ని గుణముల కాటప ♦ ట్టగుటచాల।
గారవంబున సకలంపు ♦ కార్యగరిమ। యోచనల మంత్రిభావంబు ♦
నుంచికొనియె ॥ 65 ॥ గీ॥ ఉత్తనూరను పురికి తా ♦ నొడయడయిన।
పాపిరెడ్డి కొమారుఁడై ♦ ప్రబలి సకల। సుగుణముల కాటపట్టయి ♦
జొక్కు రామి। రెడ్డిగారిక భార్యగా ♦ ప్రీతిఁగొనిరి ॥ 66 ॥ మ॥ అన
హాషాణ్ర్భవులు ఉల్లసిల్లనిది ♦ రాపుణ్యమా రోజునే। వినియుంటిన్గ
దథాత్రిసాధ్వియు మహా ♦ వేత్తాదయా సింధువం। చని యెన్నెనియొ

నఁ జే ♦ యన్నిశ్రీశు సతూర్కి నెం। తనివణిఁతు నటం
ఖు కొ ♦ త్రినాత్రి తాఁబోవఁగా ॥ 67 ॥ సీ॥ తొలిజా
♦ తోరమా భక్తితో శ్రీహరి స్తోత్రము ♦ జేసిజేసి। ఉద
మున్న ♦ నొప్పగా నీరాడిచెలఁగి మంత్రజపంబుఁ ♦ జేసి
ప్రలను శ్రీశు ♦ బలెన బూజించుచు స్ఫురగ పనులనుఁ ♦
మ్నఁదిలకించి క్షీరదా ♦ నంబుఁ జేసి। కేలు మొగిడిచి కూ
ర్తనీయ। గుణగణంబుల ప్రోకనుఁ ♦ గూర్చి చాల। విన
క నిటు విన్నవించితినిగా ॥ 68 ॥ గీ॥ ప్రణవదర్పణమను
వట్టి వైష్ణవగ్రంధ మొక్కటి ♦ వ్రాసినాడ। దానివినిపిం
త ♦ ద్దయునుప్రీతి। గలదటంచన రాజ్యంపు ♦ కార్యగరి
గీ॥ వసతిగాదింకముద్రణ ♦ వరలఁజేసి। యొక్కప్రతి నాకు
ంక్కటంపు। భక్తితో నప్పుడప్పుడు ♦ శక్తి కొలఁది। దా
౧ ప్రీతి ♦ గదురఁబంపుక ॥ 69 ॥ ఉ॥ బీదనుశక్తిఁ జాలదన♦
కయొ యుల్లసిల్లభ।గ్యదరణంబులన్సుకృత♦మట్టిది నాకిడ
కె।కాపొక యింత కాలము గ♦గ్రంధము ముద్రణగాకజి
క్కెదిన మేలయించు నపుడే గదముద్రణ కంపెభక్తితోఁ।
వంబగు సిద్ధాంత ♦ వైభవంబు ॥ నందరకు తేట దెలిపి,
ప్రలందు ధన్యులనుఁజేసి వారినందరి ♦ ని మోక్ష ॥ పద
జేసెబో ♦ బలుకదరమె ॥ 70 ॥ (సీ) ప్రతిదినంబు సభ
గవతంబు పారాయణంబును విడ ♦ రాదటంచు ॥ భాగ
♦ వలు లభించునని వేళ ♦ నెన్ని జేసిన వ్యర్థ ♦ మే య
కవ్రతంబే నితా ♦ నొకటి పీఠకయన్ని హరి ప్రీతికమె
లె నటంచు ॥ నవని శ్రీకృష్ణ బ్రహ్మాతం ♦ త్రాభిధా
రె హాయముఖులని భక్తిని ♦ నందిపుణ్య। కార్యమొక్క
♦ గానుఁ జేయు। నీప్రపన్న శిరోమణి ♦ నెన్నఁదరమె
బునవచ్చు♦వారు లందఱఁ జూచి పరిపూర్ణ భక్తితోఁ ♦గ
। సకలమైనట్టిభ ♦ క్షణ పదార్థములన్ని కోరినట్టులొసం
దీర్చు। కార్తికమాఘ మాఘములందుఁ గలసెడి వేలకొ

లాది పా ♦ రులనుఁ గూర్చి । నాల్గు రోజులును ని ♦ న్నాణెమహా వం
టల రెండు పూటలను సం † ప్రీతి జేర్చి । వారు తమతల్లులనుఁ గూ
డ కోరనటుల । సకల విధములఁ దనరారు † సౌఖ్యములను । నెంత
లెంతయొ వారెల్ల ‡ సంతసిల్ల । ధన్యనౌతినటంచు త † ద్దయునుఁ జె
లఁగు ॥ 71 ॥ ఉ ॥ ఈసతి మిన్న ధర్మముల † నెన్నియుఁ జేసినగానిత్ర
ప్తిం తా । బాసి మనంబు నందు నతి ♦ భక్తి తనంత నేఁ బొంగ సత్ర
ముల్ ! వాసిగ బాటసారులకు ♦ వాసముఁ జేయఁగనన్ని సౌఖ్యముల్
వేసమకూర్చ నార్తిలలు † వెళ్ళని యట్లు ముగించె నంతయున్ ॥73
॥ గీ ॥ శాలివాహన మనియడి † శకమునందు । అయిదు నైదెన్మిదో
కటి యలరు సంఖ్య । శ్రీముఖము ఫాల్గునంబది ‡ చెలఁగ మొద
లు । జేసి యీశ్రావణంబునఁ † జేసెపూర్తి ॥74॥ ॥చ॥ కనుగొనలే
దు మూర్ఖులను ‡ కాముకులన్నఁ ద్యజించు నప్పుడే । వినఁజెవియీ
ను చెట్టలను † విచ్చెడి పల్కుల కెప్పుడేనియున్ । జనదొక యింత
దుష్పథము నన్నది జ లిని జెందిగానియా । వినయము భక్తి శ్రద్ధయును
వేసట నైన నుతింప సాధ్యమె ॥75 ॥ ॥ఉ॥ పానులు గోరు కోర్కెలను
పండుగఁ జేయుటకన్న వేరె యే । దాఁరియు లేదు శ్రీధవుని ♦ తద్దయు
నుగ్గఅగింప నంచుతా । చేరగు తోర్పివలన్నియును ‡ వీడుచు భాగవ
తాంఘ్రిసేవలే । కూరిమిఁ జేయుచున్నగతి ♦ కోరికలన్నియుదీర్చుతల్లి
గాన్ ॥76॥గీ॥ ఒకరిపేరిట నంకిత ♦ మొప్పియున్న । దాని నెంతెంత యే
నిసం ‡ తసను తోడ । నచ్చు వేయించె నన్నా † యమ్మగారి । సా
త్వికిగుణంబు వర్ణింప శక్యమానె ॥77॥ కం॥ ఈజ్ఞానకమ్మ మదిలో
తాఁజేయఁదలఁచు పనులు ♦ తటుకున పూర్తై । రాజిలు గావుతయు
ని నే । శ్రీజానిని గూర్చి మెపుకు చెయి మొగిడింతున్ ॥ 78 ॥
క॥ ధనమును బంగరువస్తువులును వాహనములును సుభటులును ధర్మ
ముతో!మానయము పయిపయిఁబొదలఁగ। వెలయుత నాచార్యకరుణ వి
ష్ణువు కృపచేన్ ॥79॥గీ॥ఇటుల నీపీఠికాశ్వాస ♦ మిపుడు పూర్తి।ముగి
యఁ జేసెను శ్రీహరి ♦ మోద మలర। వరలు దుందుభి యనియడి ♦ వ
త్సరంబు। నందు నాషాఢ నవమినా ♦ డలరిప్రీతి । శ్రీ శ్రీః

శ్రీః.

శ్రీకురుమూర్తిః శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయన మోనమః.

ప్ర ణ వ ద ర్ప ణ ము.

శ్రీపతిచిత్తమందు నిడి ♦ చెన్నుగ నాగురువర్యులన్మది। న్దోపఁగ జేసి నీచులను ♦ దూరము సేయుచు నిప్పు డిట్టులా। శ్రీపతినన్నువ్యాజముగఁ ♦ జేసుకవ్రాసెడి ముక్తిఁజూపఁగా। దీపమయైన యీప్రణవ♦ దీపముపేరిట గ్రంథ మెట్లనాఁ ॥ 1

గీ॥ జీవుఁడే బ్రహ్మయనుచు ♦ చెలగి బ్రహ్మ। నిర్గుణుం డనుచును కర్మ ♦ నేరదనుచు। గొందఱిపుడిడియీజీవ ♦ కోటివేఱు। బ్రహ్మ సగుణుండు కర్మల ♦ వదలరాదు. 2

క॥ అనియుటు రెండువిధంబుల। గనుప్రోడలు శాస్త్రవితతి ♦ గాన్పింపఁగఁ జే। సినవానినిఁ గని సంశయ। మునమునిగిన వారికిదియ ♦ మొదటి ధనంబౌ. 3

వ॥ అదెట్లనిన.

గీ॥ వేదవేదాంత ములనెల్ల ♦ వెలుగఁజేయు। నదియె ప్రణవంబు తానది ♦ యగును రెండు। వితములుగనందు నమ్మని ♦ వెలయుదాని। యర్థమిందున వివరింతు ♦ సంత తేట. 4

క॥ అమ్మనియెడి యీశబ్దా। ర్థమ్మున జీవులకును పర ♦ తత్వమున కు భే। దమ్మని జీవులు హరికే। నెమ్మిం గల దాసులంచు ♦ నిఖిలము దేలున్. 5

సీ॥ సకల సద్గుణ సంఘ ♦ సదనమై వెలుఁగు శ్రీ నారాయణుండా య ♦ కారమునకు। నవనిలోపల యాచ ♦ నావబోధనములనాల్గు జీ వులు మకా ♦ రమునకర్థ। ములగు నీయక్షర ♦ ములఁ జేర్ప నమ్మని స మసనంబగు విగ్ర ♦ హమునుఁ జేయ। రామదాసుఁడనా ♦ రాముని యొక్కయే దాసుఁడంచనెడి చం ♦ దంబుగానె। యుచట నారాయ ణుని కొఱ ♦ కేను జీవు। లంచు దేలును దీనియో ♦ చించి శాస్త్ర। పద్ధ తుల వీడకుండగాఁ ♦ బట్టియూహ। లెంతఁ జేసిన నంతంత ♦ లేసి యర్థ। ములు వెలుంగును ప్రోడలఁ బుద్ధికోలఁది. 6

క॥ హరికే జీవుండనుటన్। హరికన్నను నెట్టివేల్పు ♦ నైననుఁ గొ లువన్। సరిగాదట్టులఁ గొలచిన। దురితంబులుఁ జేరునతనిఁ ♦ ద్రో చున్ హరియున్. 7

క॥ హరియును జీవులునని యీ। యిరు తెగలఁగ నిందుఁ బలుకు ♦ టిది జూడఁగనా। హరివేరు జీవులును వే। రిరువురు గాదొకటియంచు ♦ నేవేర్పడెడిన్. 8

క॥ ఇఁక నిదియుఁగాక మరివే ♦ రొకటియుఁ దేలెడి నిశ్రీశు ♦ డా ప్పినశారే। డ కుటిలదాసులు జీవులు। ప్రకటముగానంచు నిద్ధ ♦ ర న్నుపటుతమయై. 9

గీ॥ ఇదియుఁగాక వార ♦ లిరువురి లోపల। హరికి రాజ్యపదవి ♦ యన్యులైన। జీవతతికి దాస్య ♦ జీవనం బనుటయు। మిగుల భేదమం చు ♦ తగును బలుక. 10

చ॥ హరియను వాఁడు వేరె మరి ♦ యాహరి కన్నను వేరె జీవులీ। యిరువురికింక సామ్యమది ♦ యేనియుఁ జెప్పగ రాదటంటచే। దొరని క సేవకుల్బకతి ♦ తోడనుఁ గొల్చెడి జాడఁ జూచి యా ♦ దరమున న ట్టులే హరిని ♦ తద్దయు నెప్పుడు గొల్వఁగావలెన్. 11

గీ॥ ఇటులఁ జెప్పుటచే ధర ♦ ణీశుఁ గొల్వ। దగిన యుహాత్తఁ గలి

ంచు ♦ ధర్మములను। తొలుత మిక్కిలి దెలియంగ ♦ వలయుగాన।
ానిలోతగు వానినే ♦ వ్రాయుదలంతు. 22

సీ॥ తగినవిద్దెలను బాగుగనేర్చి గురుపత్రి ♦ కనుగాంచి యధికా
♦ మునకుదగిన। వారిచ్చుగుర్తుల ♦ వ్వారిగామైబూని వారియాజ్ఞ
కింత ♦ వదలకుండ। వెలసెడి సింగంపు పలుకపై గూర్చుండి తప్పొ
ప్పులు బాగ ♦ విప్పిజూచి। తప్పు గల్గినవారి ♦ ధర్మపద్ధతి వీడ ♦
ండగా శిక్షించు ♦ చుండి ప్రజల! కందరకుఁ గూర్మిఁజూపుచు ♦ స
పుజనుల। నంతకంతకు హెచ్చెడి ♦ సంతసమున। నెంతయో గారవిం
ఁగా ♦ నెందువాఁడె। రాజసేవకు సర్వుఁడై ♦ తేజరిల్లు. 13

సీ॥ చదువనఁగా నీడ సంస్కృత మర్థమౌ ♦ గురుపత్రికయనాగ ♦
ుపుకరుణ। గురుతనపంచసం♦ స్కరణంబె యధికారమనఁగనయ్యూ
ంకాల ♦ మగును పీట। యనఁజెల్లునింక వ ♦ ర్ణాశ్రమధర్మంబె యా
నా శృత్యాదు ♦ లలరుచుండు। నధిపులు నాయిట ♦ హరిభక్తు లే
ప్పులన పాపములెయొప్పు ♦ లనఁగ సుకృత। మగును శిక్ష యనంగ
♦ తగనివారి। దూరముగఁ బారఁదోలఁగాఁ ♦ దొడరుటయుఁగు।
కసద్భక్తజనులు తా ♦ మెట్టులుండ। వలయునో దాన్ని వ్రాసెదఁ ♦
ంసినంత. 14

గీ॥ వీనిలో సేవకహర్షత ♦ వెలయఁజేయు। నట్టి వొకకొన్ని ప్రీతి
పట్టుకొలువు। నట్టివొకకొన్ని విడిచిన ♦ చెట్టలిచ్చు। నట్టివొకకొ
వివరింతు ♦ నట్టివాని. 15

గీ॥ గురువు గురుభక్తిపంచ సం ♦ స్కరణములను। బూనుటలుసే
హర్షతఁ ♦ బొదలఁజేయు। భక్తసేవయు నితరుల ♦ భక్తులుగను।
ుటలు చాలకూర్మినిం ♦ చెడివిసుమ్మి. 16

క॥ వర్ణాశ్రమ ధర్మంబులు। నిర్ణాయము లేనివాఁడు ♦ నిక్కము
ా। త్రీణాప్తి గానఁజాలడు। నిర్ణేతయునైన హరియు ♦ నేరఁడు
వర. 17

క॥ హరికన్న వేరుదైవము। హరి మనువునకన్న వేరె ♦ యగు మ
నునా। హరిశరణాగతి కన్నఁ। మరివేరొక తలుపు నరక ♦ మ

గ్నులఁ జేయుఁడా. 18

గీ॥ చదువు చదువును దెల్పు ప్ర ♦ శస్త పత్రి। కయును గురుతు
నుగాంచని ♦ ఘనుడయేని। కార్యమును సేయ నర్హుఁడు ♦ గాని యటు
ల। హరికి గుర్వాది రహితుండు తరముగాడు. 19

సీ॥ అవనిలో పాదశా ♦ లాధికారులు కూర్మిబాలుల తమబోటి ♦
వారిగాను। జేయుచు నధికార్ల ♦ చిత్తవృత్తినిఁబట్టి మెలఁగిన సంత
సం ♦ బొలయలేడు। అంతకంతకు వారి ♦ నెంతయోమన్నించి। హెచ్చు
గుపదవి నం ♦ దిచ్చుగాదె। ఆరీతి పంచసం ♦ స్కారహీనులఁ జేరి గు
ర్వాదులను వారు ♦ గూడునటుల॥ గీ॥ జేరుచును హరిభక్తుల ♦ చిత్త
ములర। సేవలనుసల్ప శ్రీహరి ♦ చెలఁగి చెలఁగి। యిహపరంబుల సౌ
ఖ్యము ♦ నిచ్చువాని। పారఁదోలిన వీరిని ♦ న్వారఁదోలు. 20

గీ॥ అన్నిగుణములుఁగలిగి సిం ♦ హాసనంబు। వీడ నధికార మున
నుండి ♦ వేగదొబ్బు। భాతివర్ణాది ధర్మము ♦ ల్వదలెనేని। నన్నియు
ను భస్మహుతమయి ♦ సున్నయగును. 21

ఉ॥ వీనికి యీమె భార్యయని ♦ వెల్లడి జేసెడి పుస్తెబొట్టు తా।
బూనుచు నన్యుఁజూచుటలు ♦ బొల్పుగ వేరొక యింటి కేగుటల్।
మానుచు నాథుసేవ సతి ♦ మానము ప్రాణము సొమ్ములిమ్ములుఁగా।
దానెయటంచు నుబ్బి పతి ♦ దప్ప మరేమియుఁ గోర్కి వీడుచున్. 22

చ॥ తనపతి బంధు మిత్రములఁ ♦ దద్దయు పెన్మిటి ప్రీతికోసమై।
మనముననుబ్బి సేవలను ♦ మానక సేయుచు నాథుఁడేమియై। నను త
నకిచ్చు నంతయది ♦ నాసుకృతంబని వాన్ప్రీతికై। గొనవలెనింతెగాని
మరి ♦ కోర్కులికేమియు గూడ వెప్పడేఁ. 23

ఉ॥ ఏదియొ యొక్కతప్పు నిడి ♦ యీశుఁడు కోపముఁ జేసెనేని
తా। నాదరమొప్ప సద్గుణచయంబునుఁ గూర్పఁగఁ గాదెయంచు స।
న్మోదముతోడ తప్పునది ♦ మూలము తోడను వీఁవీడినాథు సత్పాద
ములంటి తత్కృపకు ♦ పాత్రముఁగావలె కోపమందకే. 24

చ॥ మగనికి నన్నమున్నిదుర ♦ మానుచు నామగ పాడిసేతల। న్న
గవులను న్మదిందలఁచి ♦ నాథునిప్రీతికిగాను వేగమేగమే। మొగమును

గడ్డి కుంకుమము ముద్దుగ దిద్దుకవచ్చి సెజ్జపై। దగిలి వెలుంగు నాథు
నకు ♦ దండము వెట్టుచు నాజ్ఞచొప్పునన్.   25

గీ॥ ఎల్లపనులను నెరవేర్పఁ ♦ నెంచునటుల । అతివయంతకు మే
ల్బంతి ♦ యనెడినటుల। ఖ్యాతిఁగని పుణ్యమున తన ♦ కాంతతోడి। ప
రమపదమున విలసిల్లు ♦ ప్రబలి యపుడు.   26

సీ॥ అతివలుముత్తైదువ తనపువానిఁబూ ♦ నిన గతిచక్ర చిహ్నితు
లునగుచు । నన్యుఁ జూడనియట్లు ♦ నన్యదేవుని వీడి యనయంబు భక్తి
శ్రీ ♦ హరినెగనుచు। నన్నియు మగడెగా ♦ ననుగతి నాకంత కరివేల్పె
యనుచును గం♦తులిడుచు। పతిమిత్ర బంధుసే ♦ వలఁ బోలె హరిభ
క్తపూజలకై చాలఁబొదలఁ జనుచు । పతియొసంగిన దానిఁజే ♦ బ
ట్టినటుల! కర్మతోవచ్చు శుభములఁ ♦ గూర్మి గుడిచి । దుఃఖములు
రాగఁ బాపము ♦ ల్దొలఁగెనంచు। చెలఁగి శ్రీహరిసేవలఁ ♦ జెలఁగ వ
లయు.   27

ఉ॥ ప్రొద్దున లేచి యాచమన ♦ పూర్వముగా భగవత్కథాదుల।
న్మద్దుగ నెంచి భక్తిమెయి ♦ మ్రొక్కుచుపాడుచు మీదస్నాతుఁడై।
సుద్దతో యూర్ధ్వపుండ్రముల ♦ సొంపుగ కుంకుమరేఖ లూనియున్ ।
వద్దిక వర్ణ ధర్మములఁ ♦ బాయక జేయుచు శ్రీశుప్రీతికై.   28

గీ। ప్రొద్దుఁబొడిచిన పిమ్మట దద్దజెలఁగి । హరిగృహంబునుఁ జేరి
య ♦ త్యాదరమున। మ్రొక్కి తులసియు గంధమ్ము ♦ మొదలుగాఁగ।
నన్నియునుఁజేర్చి శ్రీహరి యాజ్ఞవేడి.   29

గీ॥ అన్నిపనులను హరిప్రీతి ♦ కయ్యెయనుచు । పలుపుచును మ
ది హరినామ ♦ ములను విడక।పతుల సతులికఁ బూజించు ♦ భాతిద
నర। ధరమెలంగగవలె దేహధారియపుడు.   30

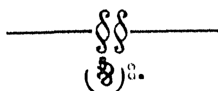
గీ॥ అనుచుధారుణి సకల వే ♦ దాంత ములును । వేదములయందు
నెంతయు ♦ విశద పడెడి । యర్థ తతి యెల్లఁ బ్రణవంబు ♦ నందెదేలు
నట్టి దీనినిఁగాంచి యో ♦ యార్యులారా.   31

ఉ॥ చిన్నితనంబులో జదివి ♦ శ్రీగురువర్యుల సేవఁజేసి శ్రీ। సన్నిధి
పంచసంస్కరణ ♦ సంపదుఁడై శృతిచోదితంబులై। వన్నెకు నెక్కమా

గణమున వర్తిలుచుండియు వర్ణ ధర్మముల్ । తన్నుగఁ జేయుచుండి హరిభక్తుల నెల్లర గారవింపుడీ. 32

చ॥ దురితపు సంద్రమందుబడి ♦ తోయజనాభుని కన్న వేరుగా। వ రలెడి వేల్పుబుగ్గల ధృ ♦ వంబుగ గట్టలటంచు నెంచు పామరులకుపం చసంస్కరణ మప్పరిగాంచెడి త్రోవఁజూపి త ♦ త్పరత వెలుంగఁ జేసి పర ♦ తత్వపు గూరిమిలిబ్బి గాంచుడీ. 33

ఇది సారాధ్యాయంబన । మొదటిది హరిదాసు నన్ను ♦ మున్నిడి నాచే। పదపడి యిటు ముగియించెను । నదయాగ్రసరులారఁ దీనిఁ ♦ జదువుడు కూర్మిన్. 34

శ్రీకరుమూర్తిః శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయన మోనమః.

ప్ర ణ వ ద ర్ప ణ ము .

సగుణాధ్యాయము. (3)

గీ॥ నాగురూత్తములనుదొల్త ♦ నడుమ నాథ। యామునాద్యులు కొ నన శ్రీ ♦ హరి వెలుంగ। నిటులభక్తిని శ్రీహరి ♦ నెంతగొని। గురుపరం పర నెల్ల నే ♦ గొలుచువాఁడ. 1

గీ॥ ఈ పరబ్రంహ్మానికి గుణ ♦ హీనుఁడనుచు। రూపు లేనట్టివాడు పే ♦ రునుగనండ। టంచుఁ గొందరు తామువ ♦ చించుచుంద్రు। నందు తొలుత సగుణుఁడం ♦ చు పొందుపరుతు. 3

గీ॥ నిర్గుణుండని శృతులన్ని ♦ నివ్వటిల్లి। అఖిలసద్గుణ ధాముఁడం ♦ చని వచింపఁ। దరమెయని దూరకుండు నన్ను ♦ ధన్యులార। దాని వి వరించు శృతులఁ ♦ దద్దయును గనుడీ. 4

శ్లో॥ వర్షాయుతైర్యస్య గుణానశక్యా వక్తుం సమేతైరపి దేవ దేవైః। మహాత్మనశ్శంఖచక్రా సిపాణేర్విష్ణోర్జిష్ణో ర్వాసుదేవాత్మజ

స్య. అని స్తోత్రభాష్యమున

గీ॥ శంఖచక్ర గదాసి శ ♦ స్త్రములు వెలుఁగు। వాసుదేవ గుణాళి దే ♦ వతులుసగస్వ। లేని గుమిగూడి వెయ్యేండ్ల ♦ కేనిగాని। కొంత యునుఁ జెప్పలేరు ని ♦ క్కువముఁగాను. 5

సత్వాదయోనసంతీశే। యత్రచ ప్రాకృతాగుణాః। నహితస్య గుణాస్సర్వే సర్వైర్మునిగణైరపి। వక్తుంశక్తావియుక్తస్య సత్వాద్యైరఖిలైర్గుణైః.అని విష్ణుధర్మోత్తరమున

గీ॥ ప్రాకృతంబగు గుణములు ♦ రహితుఁడైన। బ్రంహ్మసుగుణంబులనుముని ♦ ప్రవరవితతు। లెంతలేసియు చదువరు లేనిగాని। యించుకేగానియును వచియింపలేరు. 6

యథారత్నానిజలధేరసంఖ్యేయానిపుత్రిక। తథాగుణాహ్య నంతస్యాప్యసంఖ్యేయా మహాత్మనః. అని స్తో భా

గీ॥ సంద్రమందుండు రత్నము ♦ ల్సంఖ్యసేయ। నలవిగాకుండునో యట్లు ♦ లంతులేని। యామహాత్ముని గుణముల ♦ నలవిగాదు। లెక్కసేయంగ నేరికి ని ♦ క్కముగను. 7

(శ్రు) స్వాభావికీజ్ఞానబలక్రియాచ। సోఽశ్నుతేసర్వాన్కామాన్సహబ్రంహ్మణావిపశ్చితా.అని స్తోభా

గీ॥ జ్ఞానమును బలమును క్రియ ♦ ల్తానుదానె। వెలయుఁబో బ్రింహ్మతోఁగూడ ♦ వెలయునట్టి। కోరికెలనెల్ల నెప్పుడు ♦ గుడుచపరమ। పదమునని జీవుఁడని శృతు ♦ ల్బలుకలేదె. 8

గీ॥ కామమననిట సద్గుణ ♦ గణపరంబ। టంచుపేటగ స్తోత్రిభా ♦ ష్యమున వ్రాసి।యున్నవారలు దానిని గన్నయంత। విశద మగుగాదె యిట్టులు ♦ వేయులానే. 9

(అనిన.) గీ॥ ప్రణవమున లేనియట్టి య ♦ ర్థంబువేరె। దేలదని జెప్పితిరి మీరె ♦ దిటముగాను। సగుణుఁడని దేలునేయందు ♦ సభ్యులార। యనిన వివరింతుఁ జూడుడో ♦ యార్యులారా. 10

(స్మృ) అవరక్షేగతౌ కాంతౌ ప్రీతౌతృప్తౌ దృతౌశృతౌ। పాప్త్యాశ్లేషార్థవచనే. అని రహస్యత్రయసారమున

సీ॥ రక్షణగతికాంతి ♦ ప్రాప్తి తృప్తిద్యుతంబు శ్రుతమునాశ్లేషము ♦ కుతుకమిటులు వెలయునెన్నిరయొ యర్థ ♦ మలుధాత్రి నవధాతు వునకునౌణాదికం ♦ బుననవచ్చు। డి ప్రత్యయమురాగ ♦ డిప్రత్యయము ననుండెడి డకారముతొను ♦ టిత్తునగుట। భస్యయనుసూత్రంబుఁ బాపి నాటిత్తు దానయనెడి శబ్దమై ♦ యలరఁజేసి। గీ॥ రక్షకుండును ప్రీయ్యుఁడు ♦ ప్రాపకుండు। నెప్పుడును వెల్గువాఁడు నౌ ♦ కప్పుడేని। లచ్చిపీఁడక గలసియే ♦ హెచ్చువాఁడు। తుష్టుఁడును సర్వవేత్తయుదౌరయుననుచు. 11

గీ॥ దేలకుండునె సెప్పుడి ♦ ధీవరాగ్ర। సర శిఖామణులార ని ♦ ష్పక్షపాత। బుద్ధినెంతయు విలసిల్లు ♦ ప్రౌఢలార। యింకయును తేట గావచియింతు గనుఁడు. 12

సీ॥ రక్షకుండనుటచే ♦ రక్షింపఁబడువార లుండెద రనుటయే ♦ యొప్పుగాదె। రాజన్నయంతనే ♦ రాజ్యంబుఁ గలవాఁడు దుష్టశిక్షకుఁ డంచుఁ దోచుగాదె। సంతుష్టుఁడనఁగ నా ♦ శావిదూరుఁడు ప్రాప్య ప్రాపకుండన సర్వ ♦ రూపిగాదె। సంతోషినాదుఃఖ ♦ సరణిఁ దూరి కర్తనివాఁడుశ్రితమన సర్వవే ♦ త్తతయుగాదె। యిన్ని గుణముల నాతని ♦ నెన్నుచున్న। నట్టియయెనెడి శబ్దంబు ♦ నందెదేల। నిర్గుణుండన నికచెల్లునే ♦ ధరిత్రి। సగుణుఁడని చెప్పుటయె న్యాయ ♦ సరణిగాదె.

(అనిన.) గీ॥ ఏమి యిటుసెప్పెదరు మీర ♦ లీడ సగుణు। డనుచు నేరీతిఁదేలునో ♦ యనిన వినుఁడు। సంతసంబును దయయు ♦ రక్షణముప్రాప। కత్వమనునవి గుణములు ♦ గావె సెపుడీ. 14

గీ॥ ఈగుణంబుల నెవఁడేని ♦ యెసఁగనేని వాని సగుణుండు వీఁడని ♦ బలుక నేమి। సందియంబులు గలుగునో ♦ సభ్యులార। నన్ను దయఁగాంచి సెప్పుడీ ♦ న్యాయముగను. 15 (అనిన ప్రతికక్షులు

శ॥ ఏమీ ధాత్రి నకార వాచ్యము గదే ♦ ఈ బ్రంహ్మ మంచేడనో। ఈమాగన్నులఁగప్పి బూటకముగా ♦ నీవేళ తామెంతయో। యేమేమో వెసజాపి చెప్పితిరిగా ♦ నీబో యకారార్థమా। శ్రీమాన్యుం డగు బ్రంహ్మయ న్వచనము ♦ ల్చెల్వొందఁ జూపుండనర్. 16

ర॥ త్రి॥ (స్మృ) సమస్త శబ్దమూలత్వా దకారస్య స్వభావతః। సమస్త వాచ్యమూలత్వా ద్బ్రహ్మణోపి స్వభావతః। వాచ్యవాచక సంబంధ స్తయోస్తారర్థాత్ప్రతీయతే।

గీ॥ అక్షరంబుల నయునున ♦ దాదియగుట। అంతకాధార మాపర ♦ మాత్మయగుట। నవతుతగినట్లు వానికి ♦ వాచ్యవాచ। కత్వమది సుప్రసిద్ధమై ♦ గాలుఁ గాదె॥ 17 ॥ (ర, త్ర, సా,) (శ్రు) యద్వేదాదౌస్వరః ప్రోక్తో వేదాంతేచ ప్రతిష్ఠితః। తస్యప్రకృతిలీనస్యయఃపరస్సమహేశ్వరః ॥ 7 ॥ గీ॥ వేదములందొల్తఁ గొనలందు ♦ వెలయునోంకు। కారమది యెల్లఁ బ్రకృతులఁ ♦ గ్రాలగలదా। యా యకారమునకునరర్థ ♦ మెవ్వఁడగునో। వాఁడెపరమాత్మయని శ్రుతు ♦ ల్బలుకలేదే॥ ౹ 18 ॥ గీ॥ కానగుణములుఁ జెప్పన ♦ కారమునకు। అవనిపరమాత్మ యర్థమా ♦ ననుచు శ్రుతుల। స్మృతులు వెల్లడి పరుపగాఁ ♦ జెల్లునయ్య! బ్రంహ్మనిర్గుణుఁడను పల్కు ♦ పలుకులెల్ల ॥ 19 ॥ ప్రతిపక్షప్రశ్న= ఉ॥ ఎంతయుఁ జెప్పితేమి యొక ♦ యింతయు యుక్తినిఁ జూపలేదు మీ। పంత మిదేల నిర్గుణుఁడు ♦ బ్రంహ్మ యటంచన గంటుబోయెనే। వింతలుచాల మీవలన ♦ వింటిమటంచని దూరబోకుఁ డొక్కింతయు యుక్తిఁజూపెద న ♦ దేయిక సజ్జనులారఁ గాంచుడీ ॥ 20 ॥ లోకములోన= ఉ॥ దాతమహానుభావుఁడు బు ♦ ధప్రతతిన్గరగించువాఁడు ని। ర్ణేతయటంచు పేరుఁగల ♦ రేఁడట నుండినఁ గాని యందరుఁ। జాతరగాను వానిఁగన ♦ సభ్యులుఁ బోదురు నిర్గుణుండు తాఁ। జేతికొలంది దూరమునఁ ♦ జిగులుఁదోకుచు నున్నఁజూతురే ॥ 21 ॥ ఉ॥ ఈగతిఁజెప్పగాను జగ ♦ దీశుఁడు నిర్గుణుఁడైనవానినిఁ। కేగతిఁ గొల్వఁగావలయుఁ ♦నేమిఫలంబొకొ గొల్చినంతలో। వేగమె। నిర్గుణుండుఁగల ♦ వీధినివీఁడు డటంచు శాస్త్రముల్। ప్రోగుగఁ జెప్పుచుండఁ బలు ♦ ప్రోడలదేల నుతించిరోధరణ ॥ 22 ॥ గీ॥ వ్యాసశుకులును మొదలైన ♦ వారలెల్ల। నవనిభారత భాగవ ♦ తాదులందు। సగుణ పర్యాయముగనుతి ♦ సలుపలేదె। వానిఁగనిట్టైన సందేహంబు ♦ వదలరయ్య ॥ 23 ॥ గీ॥ రక్కసుల బాధలకుఁ జాల ♦ సురకిఁబ్రంహ్మ

మొదలుగలవేల్పు లెల్లగు ♦ మోహరముగ। విష్ణుగనివేడ భువిఁబు
ట్టి ♦ వేల్పువార। వారిఁ జంపెదననుచు జెం ♦ బలుకలేదె ॥ 24 ॥ గీ॥
వారిఁజంపెద నసుఁబల్కు ♦ వలననిపుడు । దయయు బలిమియు సత్య
సం ♦ ధానతయును । మొదలుగల భక్తరక్షకు ♦ ముఖ్యమైన । గుణ
యుతుండని తెలదా ♦ కో ధరిత్రి ॥ 25 ॥ అయితే= ఉ॥ ధ్యానముఁ
జేయువేళ పర ♦ మాత్మను సద్గుణుఁడందు మింకయా । ధ్యానమునీడి
మైక్యముల ♦ నందెడివేళ నతండు నిర్గుణుఁ। డౌనని యందుమున్న బగ ♦
లంత పతివ్రత యన్నచందమా। గాని సయుక్తికంబగునె ♦ కారుణికో
త్తము లారఁగాంచుడీ ॥ 26 ॥ ఇదియునుంగాక. గీ॥ తమరిఁ బల్కులఁ
బ్రహ్మ ♦ లిద్దరుగఁదేలు। సగుణుఁడని నిర్గుణుఁడని ♦ సభ్యులార। యు
టులఁబల్కిన మెత్తురే ♦ యవనిజనము। లదియునుంగాక మిగులహా ♦
స్యంబుగాదె ॥ 27 ॥ గీ॥ రాజులిద్దరైన ♦ రాజ్యంబు చెడిపోవు। భర్త
లిద్దరైన ♦ భార్య చెడును। గురువు లిద్దరైనఁ ♦ గూలును శిష్యుండు।
బ్రహ్మలిద్దరైన ♦ వసుధపాడు ॥ 28 ॥ గీ॥ పోనిబో బ్రహ్మ లిద్దరౌ ♦
గానితమరుఁ। జెప్పినట్టులె కర్మలోఁ ♦ జిక్కి జీవుఁ। డనఁగఁబరిగిన యు
తఁడొకఁడు ♦ డయ్యె బ్రహ్మ। వేరుగానింక యొకబ్రహ్మ ♦ వెలుఁ
గు నతఁడే ॥ 29 ॥ గీ॥ నిర్గుణుండు నిరాకార ♦ నిష్కళంకు। డును ని
రంజనుఁడును పేరు ♦ గననివాఁడు। నట్టిబ్రహ్మను కర్మకుఁ ♦ బట్టుబ
డిన। జీవుఁడను బ్రహ్మ నిర్మలుఁ జేసిజేసి ॥ 30 ॥ సగుణసాకారమగు
బ్రహ్మ ♦ సత్యమనుచు। నిర్గుణంబగు బ్రహ్మను ♦ నేనయనెడి। జ్ఞా
నమొదవినదాక ధ్యా ♦ నంబుసలుపు। తానునిర్గుణ బ్రహ్మమై ♦ ద
నరునవిన ॥ 31 ॥ మ॥ ఇలలోనన్మరి బ్రహ్మ లెందరయిరో ♦ యీ
రింకలెక్కింపఁగా। వలదేయెన్నిన నిర్గుణుం డొకఁడు జీ ♦ వబ్రహ్మ
యొక్కండు వీ। రలనైక్యంబునుఁ జేయువాఁడు సగుణ ♦ బ్రహ్మంబు
తానొక్కఁడే। ట్టులు బ్రహ్మలున్నల్గురైరి గాదెమరియు ♦ ట్టన్పల్కఁగా
వచ్చునే ॥ 32 ॥ గీ॥ తొలుతనొక్కఁడె యనుచును ♦ బలికితిరట। ని
ద్దరైరిగ నారీతి ♦ నెంచిచూడ। ముగ్గురనఁ దేలెనట్టులే ♦ ముందుబోవ
బ్రహ్మ లేయింక నున్న యే ♦ ర్పడునో యేమొ ॥ 33 ॥ వ॥ ఇదియు

నున్నోపునిగాక. సీ॥ ఈ ముప్పురందు నెం ♦ తేని యుత్తముండగు బ్రం
హ్మనిర్గుణుండు ని♦ రంజనుండు। నాకారరహితుండు ♦ నగునింక రెం
డవ ♦ బ్రంహ్మసాకారుండు ♦ వరగుణుండు। నగువాడు మధ్యముం ♦
డగును జీవబ్రంహ్మ ♦ యధముండౌననుశె పం ♦ డగుచునుండు। గా
దేమిసెప్పుడీ ♦ గరుణించి నాపైన పక్షపాతంబుల ♦ న్బారనిండు। ఘో
ర యీజాడ శృతిస్మృతు ♦ లందుగాని। వరపురాణాది సద్గ్రంధ♦ ము
లనెగాని। దేలునేయింక వ్యాసాది ♦ ధీగులేని। యొప్పిరేలేక గలదెస♦
ద్వ్యక్తిగాని ॥ 34 ॥ క॥ శ్రుతులును స్మృతులును మరి భా। రతమున
నేనియు పురాణ ♦ రత్నంబులలో। నితిహాసంబుల నేనియు। స్తుతసత్వ
గ్రంధములను ♦ జూచితి మొక్కా ॥ 35 ॥ ఉ॥ ముగ్గురుబ్రంహ్మలంచు త
న ♦ పుట్టు వెరుంగని పల్కులందు క। న్నొగ్గితిరేని జూపనోహో ♦
హోయని మెత్తుమింక మీ। పగ్గెలుమీరని నిర్గుణుని ♦ భక్తినుతించె
సి త్రోవమూకు గా। నుగ్గడిసేసి నన్మదము ♦ నొందె దదేనినైన దె
ల్పుడీ ॥ 36 ॥ వ॥ మరియు నింకొకటి వినుండి. గీ॥ ఒక్క వేల్పును ద
లపవే ♦ రొక్క వేల్పు। నవని ప్రత్యక్షమానన ♦ హరినిదలప। యు
ముడు బట్టుట కిక సంది ♦ యంబు గలదె। సందియము వీడ శలవింపు
డభ్యులారా ॥ 37 ॥ చం॥ ఇదియును గాక సోహమని ♦ యెప్పుడు బ
ల్కుచు నుండెనేని తా। గుదుగును బ్రంహ్మ రూపమని ♦ గా శలవి
స్తరు బల్కుచున్న నా। యదనున బ్రహ్మ నిర్గుణుడె ♦ యానొగుణా
త్మకుడో వచింపుడా। యదనున సద్గుణుండయిన ♦ నాతడు నిర్గుణు నె
న్న జేరెడి ॥ 38 ॥ గీ॥ నిర్గుణుండన సగుణు ధ్యా ♦ నింతుమన్న। ప
లుకు చెడదొకొ పోనిబో ♦ పైన నిర్గు। ణునినిధ్యానింప ఫలమేమి ♦
కునుచు వ్రాసి। యున్న దానికి తగు బల్కు లొసగ వలదె ॥ 39 ॥
॥ సగుణుండు మిగుల వా. త్సల్యంబు గలవాడు సకల వేత్తయు స
ర్వశకుడితడె। కృత మెరింగెడిరేడు. కేవల సౌలభ్యయుతుడు సౌశీ
ల్యసం ♦ యుతుడు నితడె। సత్యసంకల్పుండు ♦ స్థైర్యంబు గలవాడు
తల కెల్ల మే ♦ ల్దాతయితడె। సకల మందునతాను ♦ సంపూర్ణుడగు
డు సకలంబుతనకుక్షి ♦ నలుపునితడె। యిట్టిగుణములె మొదలైన ♦

వెన్ని యేని। సుగుణముల కెల్ల నిల్లయి । సౌఖ్యనిధి యితడె। యిట్టి గుణముల వ
ర్ణింప । నెట్టు లౌనో। యితడె పరమాత్మ యితనికి । నితడె సమత ॥40॥
మ॥ అనిరుద్ధారుణి యందువారలకునో । కింతేని సౌమ్యంబుగా। స
ని యాబ్రహ్మ విదుల్ప్రచింపదరమా । నారాయణు న్నిర్గుణుం। డనగా
మర్త్యులయందు వెల్గు గుణసా । మ్యంబొప్పునె బ్రహ్మకుం। చని చెప్పం
గలరే మొ విన్నపము సే । య కబూనితిం గాంచుడీ ॥ 41 ॥ గీ॥ ప్రజ
లకిల వెల్గు గుణములు । ప్రకృతిసంభ। వములు స్వార్థంబుల స్థిర । త్వ
ములు బ్రహ్మ। కలరునవి ప్రకృతిని బుట్టివ । స్వార్థములును । తిరము
లయి వెల్గు పరులకై । బరుగు చుండు ॥ 42 ॥ సీ॥ ప్రజల పరోపకా ।
రములు సేయుట లెల్ల పుణ్యంబు కొఱకెగా ♦ బొసగుచుండు। పరపీడన
ముతమ ♦ కలగు లాభమటంచుగాదె సేసెదనంచు ♦ గ్రాలుచుండు
బ్రహ్మతా ప్రకృతి సం ♦ బద్ధులకిడు సౌఖ్యమున లాభమేమియు ‡ ద
లపకుండు। రోగాదిబాధల ‡ నొప్పింప మోక్షంబు దొలు కర్మల నెల్ల
దొలుచుండు। గీ॥ కాన పరమాత్మ గుణములు ‡ కర్మబొదలు। జీవత
తి నుద్ధరింపగా ‡ జెలగుచుండు। స్వార్థమున కింతయును గాదు ‡ సభ్యు
లార। మనసు గుదిరింప జెప్పినం ‡ తనవె వ్రాసగే ॥ 43 ॥
గీ॥ అవని ప్రజ లెల్ల బ్రహ్మలే యనగవచ్చు ॥ గానిటు నిర్గుణ తనిరా ♦ క
రతయును॥ గాంచగలరొక్క యట్టుల ♦ గాంచని యెడ। బ్రహ్మల
గ జెప్పవారిపా ♦ పంబు గాదే ॥ 44 ॥ గీ॥ ఇదియునుం గాక మసక
ను ♦ శ్రీశునకు । గలుగు గుణ భేదముల తేట ♦ గా లిఖింతు ।
లరి గాంచుడు మదిసంది ♦ యంబు బూని । పక్షపాతంబు మదిని జేర
క యెమ్మారు ॥ 45 ॥ దయానిరూపణము ॥ గీ॥ తనకు నొక్కింతయుం
ప్రయో ‡ జనముగోనక। పరులపీడల నెల్లను ♦ పారదోల। దలచి దోలు
దయ యనా. దనరుచుండు । నదితనంతకు దానెబో ♦ యలఘు హరికి
46 గీ॥ నన్ను శరణన్న వానియం ‡ దున్నయట్టి। దోషముల సైచి వానిం
దొలియట్టు। లేనియెక వ్యాజమున మోక్షమిత్తు నిజము। వాని నేపీడన
బెలుపు బాతిగాను ॥ 47 ॥ చం ॥ అని వచియించుట న్దొలుత। నజ్ఞత శ
పుపాపరాసులను ‡ చయ్యన దోలునటంచు శ్లో

ఖం॥ పొనరఁగఁగల్గుదోషఫల మొ। హో హరి కుండిన సద్దయాగుణం
బు నకిక నిర్గుణుండయినఁ బోదు రదెట్టులుగొల్వఁ గాఁ జనుల్ ॥48॥ గీ॥
దోషి నిర్దయుంగొల్వఁగా♦ దొడర గలదె। సుకృతి నైనను నిర్దయుఁ♦
జూడనేల।(జూచినను ఫల మింతయుఁ జూడ గలదె। యనుచు మును
వ్రాయలేదొకో♦ యార్యులారా॥49॥ ఉ॥ ఇందున కొందరందురు గ♦
దేపర దుఃఖముఁ జూచి యెంతయో। గుందు నెసద్దయా గుణము♦ఁగూ
డునటంచని పెద్దవారినే। మందుము దుఃఖముఁ ద్రోలఁగ నంపు బలంబది లే
నివాఁడెగా। గుంద నలేఁ పరాత్పరుని♦ కోబల హీనత మీరె చెప్పు
డీ॥50॥ (గీ)హాఁ కిఁ శక్తి విహీనత♦ యనిన పాప। ముబ్బకుండునె సెప్పు
డో♦ యార్యులార। నిజముగా శక్తిహీనత♦ నివ్వటిలునె। నిస్సముత్వ
మునకు బాధ♦ నివ్వటిలదే॥51॥ (స్మృ)హారిర్హరతి పాపాని దుష్టచిత్తైర
పిస్మృతః। అనిచ్ఛయాపి సంస్పృష్టో దహత్యేవహి పావకః॥ (కం) హ
రియించు తనరూప। స్మరణన్ పాపముల దుష్ట♦మతులకు నేనిన్। నెరుపన్ని
టిబలె గానన్। హాఁ కే హరినామ మొప్పు♦ననవె స్మృతులన్॥52॥ అ
నినయెడల॥ (శా)ఔరా దుఃఖము లేదె శ్రీహరికి తా♦ నాగాదకౌస
ల్యకున్ శ్రీరాముండయిఁ బుట్టినప్పు♦ డడివిన్ సీతన్దశాస్యుం డులం
కారామంబునఁ జేర్ప దుఃఖపడ లే♦ దామీర లందాకయు।శ్రీరామా
యణ మొక్కటూరియయిన ♦ న్సెవింప లేదే యనన్ ॥ 53 ॥ ఉ ॥
లోకమునందున న్నుజను ♦ లున్గుణహీనులె గాఁ యెట్టిప। ల్గాకులె గా
ని దుఃఖముల ♦ గాంచిన వారలఁ జూడ నేగుటల్। ఏకడనేని గల్గుట
ది ♦ యేకడ గావున శ్రీరఘూత్తముం। డా కరుణాబ్ధి చంద్రుఁడొక ♦
వ్యాజమునందురపిలె నేమనాః ॥ 54 ॥ ఉ ॥ రాముఁడు దుఃఖమూనె
నఁ ♦ రక్త్తని త గ్గోలునఁగ వచ్చున। పాపము లెల్ల మోక్షమును♦
పాటిగఁ జేరనిఁ ంచు నింకయే। నేమము లేని రక్కసులు ♦ నిక్కపు
మానిసి యంచు నెంచి తా। మే మరి యుంద్రుగా కనియు ♦ నిట్టుల
దుఃఖము లూని రింకయున్ ॥ 55 ॥ ఉ ॥ ధారుణి నెంత వారలకు ♦ దప్ప
దు దుఃఖములంచు నమ్మి యా। కారుణికోత్తమున్హరిన ♦ కల్మషుఁ
డంచుఁ దలంచి గొల్వుడీ। మీర లటంచుఁ దెల్పుటకు ♦ మీరిన దుః

ఖము లూనినట్లుగా। శ్రీరఘురాముఁడై నటనఁ ♦ జేసెనుగాని నిజంబె దుఃఖముల్ ॥ 56 ॥ ఉ॥ రాత్రిని నాత్రిఁజేయు రఘు ♦ రామునకే బలు దుఃఖమున్నచో। సీతను గానకే మునుపుఁ ♦ జెచ్చెర లక్ష్మణుఁ డన్నఁ జేరి దు। ర్జాతుని తమ్ముఁడౌ యితని ♦సఖ్యము వద్దనిఁ జెప్ప నిన్నును స్సీతను వీడుదు స్మరణుఁ ♦ జెందిన వానిని వీఁడ నేననే ॥ 57 ॥ అని బలికి ॥ ఉ ఖ్యాతిగా నావిభీషణుని ♦ నన్నరుఁ గల్గిన రాజ్యమంతకుర్ సేతువు గాగ నప్పుడభి ♦ షిక్తునిఁ జేసియె యెట్టివారికే । నేతిరి నేనిర్ధై ర్యమువ ♦ హించుట నార్తుని వేగఁ బ్రోచుటల్ । నీతియటంచుఁ దెల్పు మహా ♦ నీయుసకుండునె తుచ్ఛదుఃఖముల్ ॥ 58 ॥ చం॥ తపమున పాపసంఘములఁ ♦ దప్పక నన్ని నశింపఁ జేయనా । తపమున కాదిభూతుఁడును ♦ తద్దయునన్నిటిఁ దాల్చు వాడునై । యుపమ యొకింత లేని సుగు ♦ ణోదధి కిం గలదే నిదుఃఖమూ । యపహతపాపుఁడర్ శ్రుతికి ♦ నర్థము వ్యర్థము గాదె సెప్పుడీ ॥ 59 ॥ గీ ॥ కాన పర దుఃఖములఁ జూచి ♦ తానుదుఃఖ । మందునను నదితగదన సంది యంబె । దుఃఖహారణంబె దయయనాఁ ♦ దోడకుట్టి । రాజపథమును విడనాడ ♦ రాదు సుండీ ॥ 60 ॥ వ ॥ ఇంకనిన్నొక విచారము ॥ గీ। ఇట్టియీదయ శ్రీహరి ♦ కీఁతమేని । కారణము లేక తనుచానఁ ♦ గలుగునను చు ॥ బలికియుండిన నాచార్య ♦ వర్యరచిత । గ్రంథ వితతుల సేవించి గంతులిడుచు ॥ 61 ॥ ఉ ॥ ఈమహిజీవకోటుల ప ♦ యిన్నరికూరిమి తానుదానె యే। మేమియు కారణంబు గొన ♦ కే ప్రవహించు నటంచు స్వేచ్ఛగా। తామిక శిష్యసంతతికి ♦ తద్దయు బోధనఁ జేతురెందరో। యామహనీయుపలుకులవి ♦ యార్యుల కొప్పిదమై దనర్చునే ॥62॥ అదియేల యనిన ఉ ॥ కారణమేమి గోరకయె ♦ గల్గినకూరిమితోడ నందరన్ శ్రీరమణుండు తద్దయును ♦ జెల్వుగఁ బ్రోచు పెని కష్టమైన ని । ద్ధారుణి స్నానసంధ్యలును ♦ తల్లికిఁదండ్రికి తర్పణంబులున్ । గోరుచు మాధవున్ బకితి ♦ గొల్చుటయే మొదలయిన వేలకో॥ ॥ 63 ॥ సీ పంచ సంస్కరణంబు ♦ బడయని యాలపాల్ దాల్చఁగూడ దటంచు ♦ వ్రాయనేల । శంఖచక్రముల లాం ♦ ఛన హీన పాత్రస్థ జల

ము గూడ దటంచు ♦ బలుక నేల । భాగవ తాంఘ్రి సేవలను మా♦
నితి రేని యన్ని వ్యర్థ మటంచు ♦ నెన్న నేల । పాషండులనుఁజూడ ॥
పాపంబు వచ్చునన్ బలుకులు పాటిగాఁ ♦ బట్టనేల। జట్టుజంజంబుపీ
డిన ♦ దిట్టనేల పొట్ట కౌట దిన్న నేమి ఛీ. ♦ కొట్టనేల బిట్టుగా హరిక
థల కూ ♦ గొట్టనేల కామ్య కర్మల సలిపిన గసర నేల॥ 164
మ॥ తనచకాద్రిదుల తప్తదేహు లగుచున్ ♦ తన్గొల్చు చున్నట్టి వా॥రి
నిగా రాబున గొల్చుచున్న మరి వే ♦ రేయట్టి యేకారణం । బును
గోరండన మాకుచాలు సదియే ♦ బోరెండునుం గారణం।బన నిర్హే
తుకమన్న బల్కెటుల వ ♦ య్యర్థంబు తాగాంచదో॥ 65 ॥గీ॥ కా
నహరిదయా నిర్హేతు ♦ కముగ గలుగ । నందరకు మోక్ష మొకతూరి♦
యబ్బరాదె । యబ్బునన నరకంబునో ♦ యార్యులార । యేల నేత్పా
టు గావించె ♦ నింక వృథగా ॥ ॥ 69 ॥ చం॥ నరకమె లేదటన్న
నర ♦ నాథవరేణ్య ములార యూరకే ।దురితముఁగూడదన్ శ్మృతు
ల ♦ దూరముగా వెస ద్రొబ్బి వేయుఁడీ । పర ధన ముల్ప రాంగన
లఁ గ్రొ బట్టుచు సర్వ సుఖంబు లందుడీ । కొరతలి కేల మీకు హ
రికోరక మోక్షము నిచ్చు చుండగన్॥ ॥ 67 ॥ సీ॥ చరమమంత్రం
బులో ♦ శరణంబు జెందుడీ శరణంటి వేని మో ♦ క్షంబు నియనె ।
యనిబల్క ♦ శరణాగ ♦ తిని వీడు వానినే ♦ గొన నంచు వేరుగా ।
నన గవలెనె ॥ యిటులంట శర నంట యిది హేతు పైయుంట నిర్హేతు
కంబంట నిక్కమగునె గాన పర మాత్మ కున్నట్టి ♦ కరుణజీవ ।తలిని
నెవ్వారి నేనియు ♦ తద్గఁబోద్రిన । హేతువును గోరుగాన ని ♦ ర్హేతు కం
పు। తోద్రివ తప్పది మరి సహేతుక మెనిజము ॥ 68 ॥గీ॥ హేతువును బ
ట్టియే గల్గె ♦ నేని సహజ।మయిన యదిగాక పోయగా నందు రేమొ ।
వినుడు విన్నప మొనరింతు ‡ వీను లలర । మంచి చెడ్డల దిలకించు ♦
మాన్యులారా ॥ 69 ॥ గీ॥ మనకు గల దయ ప్రకృతి సం ♦ జనిత మగు
ట॥ హరికి గలిగిన యా దయ ‡ యటులు గాక । స్వేచ్ఛగా తనుదా
నె బో ♦ వెలసి యుంట। సహజ మనుటకు నిక యేమి ♦ సందియంబో
మ॥ దరిదాపందని జ్ఞానశీలు రగుపె ♦ ద్దల్మున్న నిర్హేతుకం। బెరమా

ఘేశుఁ కూర్మియుం చరిగా♦ పెంపేమి యాసూక్తిక౧। దురె యా సూ
క్తికివేశేయర్థము వచింతు ప్రాజ్ఞుడీ ఖీరలం। దరు నొక్కింతయుపక్షు
పాత మిడకుం♦డక గూర్మి నుపొ్పంగుచుఁ ॥71॥ (గీ) ప్రకృతి హేతు
వు గాబట్టి♦ ప్రబల కుంకి యా శుదయ పుట్టువది యె ♦క్షేత్రుకంబు। ప్ర
పదనము హేతువుగ బట్టి♦ ప్రజకు మోక్ష। మిచ్చు గావున నదియెస♦
హేతుకంబు॥72॥ (గీ) కాన క్షేత్రు♦క సహేతు♦ కముల రెంటికిఁ వి
షుద్ధత లేకుండ♦ దనరు చుండు। పద్ధతుల దోలి యాచార్య పలుకు గ
మిఁ।బుద్ధిహీనత దూషింప♦ బోలునయ్య॥73॥ (యికవాత్సల్య రూప
ణము)(గీ)అజ్ఞదోష చయంబుల♦ నంత గనక।పేదియో యొక్కరీ
తిస♦హించి పార। దరుముటకుగాదె యొప్పు వా♦ త్సల్యమనగ। యిది
యె యున్నింట శ్లాఘ్యమై♦ యెన్నబడును॥74॥ (దీనె
(సీ(బాలులు తము దిట్టు♦ పల్కుల కెంతయో తల్లి దండ్రులు ప్రీతి♦
దనరు భాతి। భక్తదోషములకు♦ పరమాత్మ యంతయే♦న్నంత శిం
చుటకు వా♦త్సల్యమన గ।బరగునటంచు గొం♦దరు బల్కుచుందె
ద రదిజూచి హరి భక్తు‡లందరిలను। దోషముల్ సేయుటే† దో
రకొంచుమోక్షంబు సంజనించని దేలు† సభ్యులార। ఇట్లు దేలుట
హరిభక్తు† లెల్లఁ జెలగి। శ్రుతుల వెలసెడి సత్కర్మ†వితతితోలి
। వానికి విరుద్ధమైనట్టి వాని నెల్ల।జేయుటయెముఖ్యమన జె
ప్పజెల్లగాన ॥75॥(ఉ)కల్లును ద్రావుడంచు పర† కాంతల బల్మినిఁ బ
ట్టుడంచుమే। మెల్లనిశాస్త్రముల్ మిగులగ్రసూ.కొను డంచు ను నంత
బోక శ్రీ। వల్లభుఁ దిట్టుడంచు విధర్గ వాయని పెద్దలఁ జీరినేలపై। ద్రో
ల్లగగొట్టుడంచును గొ॥ ద్రోయని యేడ్చెడి వారి పైన వే। జల్లుడు ని
పు లంచు తన ఛాత్రులఁ దెల్పఁగ వచ్చెఁ గాదొ కో॥76॥ (గీ)ఇటుల
మనకిన్న పెద్దవా రెవ్వరేని। జేసియుండిరె యిప్పుడు† జేసిరేని యము
డు నరకాబ్ధి లోనద్రోగ్రయెకయె వీడఁ।గలరెవచియిం పు డింక సత్క
రుణతోడ॥77॥ (గీ)దోషములఁ జేయ హరిప్రీతిగ్ర దొడరునన్న దోష
ములుగూడ దనుచు నెంతో వచించు। శాస్త్ర వితతికి దిక్కేమి సభ్య
లార। తమ రెవచియింపుడింక తథ్యంబుగాంచి॥78॥ (గీ)కానవాత్సల్యమ

శ్రీః.
శ్రీకురుమూర్తిః శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయన మోనమః.

ప్రణవదర్పణము.

భేదనిరూపణాధ్యాయము. (3)

గీ॥ నాగురూత్తములనుదొల్త ♦ నమునాథ। యామునార్యుల గొన శ్రీ ♦ హరి వెలుంగ। నిటుల వరుసగ భక్తి యెం ♦ తేని బాదల గురు పరంపర నెల్ల నే ♦ గొలుచువాడ.

గీ॥ అవని జీవులు వేరె ప † రాత్పరుండు। వేరె యనియెడి యర్థంబు ♦ విశద పరుతు। నన్ను గరుణించి దీని నా ‡ నాటి కెవ్వరు। బాగుగ గాంచి యొకటి య † భ్రాంతి విడుడీ॥ 2 ॥ జీవ పరమాత్మలొకరూపులై జెలగుచుందు। రనుచు శ్రుతులును స్మృతులు తా ‡ మనుచునుండు। వారలకు భేదమును జూపి ‡ వారిలోన। జీవునకు విభుదాస్యంబుఁ జెప్పుటెట్లు॥ 3 ॥ (అనిన)* రహస్యత్రయసారస్మృతి ॥ అకారేణోచ్యతే విష్ణుస్సర్వలోకేశ్వరో హరిః మకారస్తు తయోర్దాస ఇతి ప్రణవ లక్షణం॥ చెప్పఁబడెడి. అకారము † చేత నఖిల। కర్తయాగుచుండు హరియె మ † కారమునకు। నతని దాసుతె యగు జీవు ల ర్థమయ్యె। డిదియె ప్రణవార్థమని కర † స్మృతి వచించు॥ 4 ॥ ఇది యునుంగాక॥ శ్రుతి ॥ నన్యేష ఆత్మా అపహత పాప్మా విజరో విమృత్యు ర్విశోకో విజిఘిత్సోపిపాస స్సత్యకామ స్సత్య సంకల్పః
(గీ) పాప రహితుండు యవ్వన † బాల్య రహితు। డాత్మ మృత్యు వ్యశోకంబు † నందఁ బోడు। సత్యసంకల్ప కాముఁ ♦ డాశావిదూరు। డనుచు శ్రుతి దెల్పుగాదె యో † యార్యులారా॥5॥(రహస్యత్రయస్మృతి) దాసోహం తేజగన్నాథ సపుత్రాది పరిగ్రహః॥ ప్రేష్యః ప్రశాధి కర్తవ్యే మాంనియుంక్ష్వహి తేసదా॥ నాయందేవో నమస్త్రైవా నతిర్యక్షైవ రోపివా। జ్ఞానానంద మయస్త్వాత్మా శేషోహి పరమాత్మనః॥ఆత్మా

నమస్య జగతో నిత్యైవం కంఠభూషణ। బిభర్తి కౌస్తుభ మణేౕ స్వరూపంభగవాన్ హరిః॥ (సీ)నీదయయుఁ గల్గియున్న యన్నింటి తోడ। నీకు దాసుఁడభృత్యుఁడని ఖిలలోక। భర్త దండింపు చేదగు భద్రమైన। పనికి బసుపుము దయతోడ సనుబిరాన॥6॥ (ఉ)దేవుఁడు గాను మృత్యువునఁ దీరఁబోకప్పుడె గాని జంగమ। స్థావర జాతి గాదుఁనారిదాసుఁడె యెప్పుడు తాను దానె యీ। జీవుడు తెల్వి సంతసముచే విలసిల్లెడు నిక్క మంటచే। నీవసుధన్వెలుంగు నివియెల్ల ను శ్రీహరిబాహుల య్యెడిన్ ॥7॥ (గీ) ఈజగత్తున కొకయింత యేని గాని। జేరనట్టి స్వభావముఁ చేవెలుంగు। జీవుఁడనువాని తనహృదిన్ శ్రీశుఁ డెపుడు॥భద్రముగనుంచు కొను కౌస్తుభంబు బోలె॥8॥ (ఉ)శ్రీపతి కెపు దాసుడగు జీవుఁడటంచనె వేరువేరుగా। దోపదె వారలిద్దగును తోయజ నాభుడు గాడు జీవుడం। చాపలుకంతఁ జూడనిక నైనను సందియ మంత నీకదే! నాపయిఁ గూర్మిచిత్త చల నం బొకయింతయు నేక జూడుడీ॥9॥ అనిన॥ (గీ) ఔను మీముక్కు సూటికి నయిన దాని జూపి మోసముఁజేతురే జూడుడింక। ఆత్మపరమాత్మలొక్క టేయనుచు దెలుపు శ్రుతుల స్మృతుల ను వెల్లడి జేయునాడ॥10॥ (శృతి)పురుష ఏ వేదగుం సర్వం॥ సర్వంఖల్విదం బ్రంహ ॥నేహనాస్తి కించన॥ యత్రసర్వమేవాత్మా భూత్॥ (కం) ఇదియెల్ల పరమ పురుషుఁడె। యిదియెల్లను బ్రంహగాని యితరము లేది।య్యది పరమాత్మనె గదయని। యొదవిన శ్రుత్యర్థ మేమొకో యనగనుఁడీ॥11॥ (ఉ)అంతయు బ్రంహయన్నశ్రుతికి నన్నిటిని స్సారయుందియుంచుం. నీ। యంతను బ్రంహయుంచు నని యన్ము బ్రంహకు వేరె యైన దొక్కింతయు లేదటన్న మరియీశ్వరుఁ జేరని దెద్దియేని కా। సంతయు లేదటంటియని సభ్యనతోసముల్లార యెంచుడీ॥12॥ మరియును॥ (ఉ) ఈ సర్వంబు పరత్వ సంపద గు సందీరానిదే లేదుబో। యీసర్వంబును వాని తేజమున నంతయుంత యున్ బ్రంహ్మయం।దే సంవర్ధిలు లీనమా బొడము నంచియర్థ మేని క్కమా। యీ సర్వంబును బ్రంహ్మయే మరియు వే ♦ లేదనన్ తప్పుబో ॥ 13 ॥ శా॥ ఏమీ మీరు వచించుటెు నిజము యెం ♦ తే నెగ

లెన్నాళ్లగా। నోముమ్మాటికి బల్కు పల్కుల విమస్నుం జేరెనేయం చు మా। పై మానవ్వ సమేదు కోపమును బూ ♦ న్పంబోకుండీవిన్న విం। తో మాన్యాగ్రిసరుర జూలాడు డిక యెం ♦ తో సంశసంబొప్ప గాఁ ॥ 14 ॥ ఉ ॥ ధారుణిలోన పెద్దలు వృ ♦ ధా యొక పల్కునుఁబ ల్కుచుందురే। యీరస మెత్తియేనియును ♦ నిట్లన వేదము బ్రహ్మజీ వులుఁ।వేరె యటంచు వ్యర్థముగఁ♦వీకగజెప్పనె యిట్లుజెప్పపై। బాకి న వాని కర్థముల ♦ పాటిలదేమొకొ యీవితంబుగాఁ॥ 15 ॥ఇదియు నుంగాక॥ గీ॥ సకలమందున పరమాత్మ సాగియుండు। జీవపరమాత్ము లును వేరె ♦ జలగుచుండు। గనుచు తేటగఁదెలుపు వా ♦ నిని నొకిం తఁ। దెలిపెదసు మీద నా శక్తి కొలఁదిగాను॥ 16 ॥ (శు్రి) యస్య పృ థివీ శరీరం। యస్యాప శ్శరీరం। యస్య తేజ శ్శరీరం।యస్యాకాశ శ్శరీ రం। యస్య వాయు శ్శరీరం। యస్యాక్షరం శరీరం। యస్య తమశ్శరీరం యస్యాత్మా శరీరం॥ ఏష అంతర్యామ్యమృతః।అంతః ప్రవిష్టా శా స్తా జనానాం। సర్వాత్మా చ॥ అవనియు నీరు జీవతతి ♦యగ్నియు నాకస ము స్తమంబు వా ॥ యువు మరి బుద్ధి యక్షరము ♦ నొప్పగ నెవ్వని దేహమయ్యె వా। డనిమలుఁ డచ్యుతుం డమృతుఁ ♦ డాతఁడు సర్వము నందు జేరి క। ర్మ వశముగాను దండన గ్ర ♦ మంబుగఁ జేయును స ర్వ దేహియై ॥ 16 ॥ (ఇదియునుందాక)

(ఏష సర్వభూతాంత రాత్మా॥ అపహతపాప్మా ॥దివ్యోదేవ ఏకో నా రాయణః) ఇతఁడుసర్వాం తరాత్మ యునెపుడు పాప। రహితుఁడు ను దివ్యుఁడొకడె నారాయణుండు। దేవుఁ డని దెల్పుటయు పైన♦ దీ టు కొనిన। శృతుల సర్వాత్మ హరి యంచు జెల్లుటయును॥17॥ (కం) ప రమాత్మయు వేరెయగుఁ। కరముగజీవుఁడును వేరె♦గలుగునటం చు న్పరమాత్మ సర్వమందున। వరలెడు నిజమనుచు దెలియ♦ వచ్చెదు ధ రలోఁ॥18॥ (గీ॥ ఎంతజెప్పితె యేమి యొకింతయేని। యుక్తి జూపఁ గ లేదు నిర్యుక్తులైన। వానిమన్నింప మని మీరు♦ బలికినట్టు। లైన గొ న్నింటిఁ జూపెద నార్యులారా॥19॥ (ఉ) జీవుడు వేరు లేడు మరి♦ జీవు డె యాపరమాత్మ యన్నచో। నీపసుధన్వినుండికయు♦ నేనముపు ణ్యా

ముఁ జేయువాఁడెవం। డోవరులార పాపముల నొందెడి వారలెవారో
పుణ్యముల్। గావలెనంచు సత్సుకృత♦ కార్యములన్వెసఁ జేతు రెవ్వ
రో॥20॥ (సీ) బ్రహ్మ యొక్కఁడెగాని♦ బ్రహ్మేతరము సున్నయనుచు
జెప్పుట లొప్పి కొనిన వేళ। బ్రవరైక్య మును సగో♦త్రము గల కన్య
లఁ భార్యలుగాఁ గొంట బాయనేల। వర్ణాశ్రమపు ధర్మ♦ పథుల గు
టదియేల సోహమన్నజపము చేసుక్కనేల। గ్రంథముల్పెక్కు గా వ్రా
యుట లవియేలఁ దల్లిదండ్రుల పూజ♦ దలఁపనేల॥ గీ॥ పూజ్యపూజక
భావముల్బాఁ సగనేల। గురువు శిష్యుఁడటంచని♦ గోరుటేలఁ। తాను బ్ర
హ్మైన తనుదానె♦ దలఁవనేల। యంత బ్రహ్మమెయయిన చో నింత
యేలా॥21॥ (గీ) తానె బ్రహ్మ యటంచని♦ తథ్యమైన। జ్ఞానమొదవి
నదాక వి♦జ్ఞానియగుచు। కర్మలనుసల్పి బ్రహ్మనే♦ గదయటంచు। జ్ఞా
నమొదవిన నవియెల్ల♦ మానవలయు॥22॥ (గీ) అనుచుఁ జెప్పిన వినుఁ
డునామనవి యింక। బ్రహ్మయును తన్ను నేనె బో♦బ్రహ్మయనుచు
దెలియ లేడను చునుతన్నుఁ దెలిసెనేని। నపుడు వానికి నేమి లే♦ దను
టగాదె॥23॥ (అనిద) గీ॥ సర్వమును బ్రహ్మయనిమెడిజ్ఞానియయిన। వా
డు ప్రవరైక్య కాంతల ♦ బ్రహ్మలనుచు। దలచి వారల నెల్ల భార్య
లనుగాను। గైకొనఁగ వచ్చునే మొకో ♦ గరుణఁ జెపుడీ ॥ 24 ॥ ఇది
యునుంగాక॥ సీ॥ అంతయు బ్రహ్మ యయ్యది వేరె లేదంచు ♦ దృఢ
నిశ్చయుఁడు ధాత్రి దెలియునెట్లు। వీడు నేనను భేద వివరణంబులతా
ను దెలియనిచో శిష్యు ♦ దెలుపు నెట్లు। శిష్యుఁడంచను బుద్ధి చెలఁ
గిన నంతయుఁ ♦ బ్రహ్మ యంచను బుద్ధి బరగు నెట్లు। శిష్యుని స్వబ్ర
హ్మగాఁ ♦ చిత్తంబులో నెంచ నీవు బ్రహ్మ యటంచు ♦ నేర్పు టెట్లు॥
గురువు సైతము నజ్ఞతఁ ♦ గూడు ననిన। నజ్ఞుఁ డజ్ఞునిబోధించు ♦ నది
యు నెట్లు। అంధు డంధుని తో బోవ ♦ నబ్ధిలోన। బడక యిద్దరు మరి
యును ♦ బ్రతుకు టెట్లు ॥ 25 ॥ ఉ॥ ఈరీతి న్వచియింప బ్రహ్మవని
యెం ♦ తే దెల్పు వారెవ్వరో। వారీ రీతిగ నుండు వారలె కదా ♦ భ
ద్రాత్ములారా ధరఁ। మీరే జెప్పితిరిప్డె బ్రహ్మ యొకడే మీరేమిలే
దంచు నీగి వీరిచ్చోటనె యెంద రుందురో గ♦దే పేర్వాడి లెక్కింపుడీ॥

గీ॥ బ్రహ్మ యొకఁడైన వీర లె ♦ వ్వారు నెపుడి! వీర లెల్లరు బ్రహ్మ లే ♦ న్వినుఁడు బ్రహ్మ । లెంద రుందురో యపుడొక్క ♦ డే యటంచు । బలికి యుండిన పలుకునుఁ ♦ దఁలఁచి దలచి ॥ 27 ॥ గీ॥ అద్దమందున సుజల ఘ ‡ టాదులందు! నలల యందున సూర్య చం ♦ ద్రులును బోలె! విశ్వమంతయు నొక్కడే ‡ వేల కొలఁది! గాను గాన్పించు నని యంటి రేని వినుఁడు ॥28॥ గీ॥ జల ఘటాదుల యందుండు ♦ చంద్ర సూర్యు! లెల్ల తమ రూపు దెలసియే ♦ యెపుడ యేని! తాము తమ లోన గలసిరే ♦ తథ్యముగను! నీడలకు జ్ఞాన మేరీతి ♦ నివ్వటిలును29 చంద్ర సూర్యుల బింబము ల్చంద్ర సూర్య ♦ లందు తము తామె గలసెడి ♦ చందముగను! బ్రహ్మ తనలోన తా జేర ♦ బ్రహ్మ తానె । యనెడి జ్ఞానంబుచే నేమి ♦ పనియొ చెపుమా ॥ 30 ॥ క॥ తను దాన బ్చిన ధనమును । గొనఁ దలపక పుడమిలోన ♦ గోప్యముగా దా । చిన దాని గోరు భాతిగ । తను దెలిసెడి కోర్కె వ్యర్థ ♦ త నైలుపదో కో ॥ 31 ॥ ఇంకొకటియును॥ సీ॥ ఒక వస్తువ దియె వే ♦ రొక దాని యందు వే ♦ రొకటిగా గాన్పింపఁ నొప్పగాను । అదియెగా ప్రతిబింబ ♦ మనఁ జెల్లు నిది జూడ నొకటి బ్రహ్మ యటన్న ♦ నొప్ప వల యు! రెండనయది యొక్కటుం ♦ డఁగవలె గాదె యది యేది జూపు దో ♦ యార్యులార! మాయ యంచని గాని ♦ మరి విశ్వమనిగాని వివరింతు రేమొ యా ♦ విధము జూప! ఒక్కటే బ్రహ్మ మరియు వే♦ రొకటి లేద! టంచు బలికిన దాని చింతించ వలదె! యేమొ శలవిందు నాపయి ♦ నెనగు కూర్మి! వే రెయని జెప్ప దోసము ♦ ల్వేలయగల వె ॥ 33 ॥ (గీ) తాను తనకన్న వేరొక్క ♦ దానియందు॥ కనుపడుగాని తనయందు తాను గాన॥ బడు టలెట్లు లో వెల్వడి ♦ భ్రాంతితోల॥ మనసు కల తల నెంతయు ♦ మానునటుల॥ ॥ 34 ॥ (గీ)అద్దమందు నదద్దంబు ♦ నటులె నీటి ॥ యందు నీటిని గాన్పింపనౌనె నె చెప్పుడటు లుజేసిన జూతుమీ ♦ దటను నేను ॥ ॥ 35 ॥

(ఇంకమిథ్యాప్రకరణము) (ఉ) భారత మంట సున్న మరి ♦ భాగవతంబు హుళిక్కి వేదముల్ ॥ జేరవునిక్కు వంబునను ♦ చెల్లదు

విష్ణుపురాణమన్న చో । నేరము మాయఁబల్కుటకు ♦ నేని పెయాంజలి సె
తు మీకునో । ధీరవతంసు లార నను ♦ దిట్టకు డొక్కటి విన్నవించె
దన్ ॥ 36 ॥ (ఉ) అన్నియు మిథ్య యంచు దమ ♦ రానతి నిచ్చితి
రేని నింకయా । యన్నిటి లోన మిథ్య యను ♦ నట్టిది జేరదె జేరు
నంచుమీ । రన్న నుధాత్రి మిథ్య యను ♦ నట్టిది దబ్బర మైన నం
తదా । నున్నది యంచు నేర్పడదొ ♦ కో సుజనాగ్రసు లార జూడు
డీ ॥ 37 ॥ (ఉ) ధారుణి లోన మిథ్య యను ♦ దానిని మాత్రము వీ
డియంత కా । నేరదు నిక్కమంచ నిన ♦ నేర్పున నా వచనాళి గం
ష్టింతురు । గోరిక దీర్ప రాదె యిక ♦ గొబ్బునఁ జూపిన మీదఁజూత
మా ♦ కారుణి కోత్తముంపు హరి ♦ గల్గిన దీ రెడు నన్ని బాధ
లున్ ॥ 38 ॥ (అనిన) (మ) కలలో దోచిన యట్టు లన్నియును ♦
నిక్కం బేది లేదన్న నా । పలుకల్వ్యర్థమె యన్న గాను కల సం♦
ప్రాప్తంబు లైనట్టి రీ । తులు దామా కలయున్న దాక నిజ మై ♦
తోరంబు గానుండియా । కలబో వన్నెను భాతి బోవుతిర మొ♦క్కం
బైనఁగా దంటవే ॥ 39 ॥ (అదియెట్లనిన) (సీ) కల లోన
రాజ్యంబు ♦ గలిగి సింగపు పీట నెల్ల వైభవములు ♦ నుల్ల సిల్లి ।
ప్రభువు లెందరు బరా బరులు సేయఁగ మెచ్చి సర్వసంపదల చే ♦
సంత సిల్లి । రంగు బంగారు హారంగు సొమ్ముల బూని దేదీప్య
మానమై † దేజ రిల్లి । యెంత సేపుగ కలయుండు నంత సేపు । స
ర్వ సుఖములఁ దన రారు ‡ చంద ముగను । దేహముం డెడి దాక
యీ † దేహిముఖ । సౌఖ్యములఁజెందు పిదపకా ♦ సంత లేదు ॥40॥
గీ) అనుచు దెలుపుదె కాని మో † యార్య లార । నిజముగా
నేమి లేదంట ♦ నేర్పు గాద టంట నొక గొప్ప దోసము † టంచు
నన్ను । దూరముగ దోలకుడు కూర్మి తో ♦ న గనుఁడీ ॥ 41 ॥
(గీ) ప్రకృతి సంబంధ దేహ ప † రంపర లను । కల యటంచును
నందున ♦ గన్న యట్టి । వన్ని యును తిర మయినిల్వ ♦ వనుచు బ్రి
హ్మ । తిర మటంచు ను దెలియు టే‡ తెప్ప మనకు ॥ 42 ॥
మరియు నొకటి) (గీ)జీవు డే బ్రహ్మ యని మీరు ♦ నెపుట

వలన। మనమె బ్రంహాల మనియును ‡ మనకు వేరె । బ్రింహ్మ లేద
నియు నిరీ ♦ శ్వరంపువాద। మే స్థిరత్వముగ నదేమి ♦ మీరు సెపుడీ।
గీ॥ కంటి కగుపడు వానినిఁ † గల్ల లంట। దుచి కరంబుగ నుండునే †
సాక్షిగాను। అట్టి వానిని నస్థిరం ♦ బన్న దాని। నందరును వేగ మేయొ
ప్పి ♦ కొందురవని ॥ 44 ॥ గీ॥ తానె పరమాత్మ యనుచును, † దల
చెనేని। రౌరవం బను వరకాబ్ధిఁ ♦ జేరి మునిగి । తరతరంబుగ దుఃఖ
ముల్దనరుచుండ। సంకటంబులం గాంచరే ≀ జన్మ శతము ॥ 45 ॥(ఇం
క అధ్యాయ సారాంశము.) సీ॥ అంతయు బ్రింహ్మ తా ♦ నను నవి
యన్నింటఁ బ్రింహ్మ యుండు నటంచు ♦ బరిథవిల్ల। నేమి లేదను శ్రు
తు ≀ లే వస్తువే గాని హరిమాని తాముండ ≀ వమచుఁ జెల్ల।పరమా
త్మ యన్నింటఁ ♦ బరిథవిల్లునటంచు దెలిపెడి శ్రుతుల చా ♦ ల్దేజరిల్ల
నిరవుగాఁ జీవుండు పరమాత్మ దాసుఁడై యొప్పునంచు కతశ్రుతి యు
ల్లసిల్ల। యుక్తు లన్నియు నీ లోక ♦ మొప్ప నటుల । దెలుపు చుండగ
నోసము ♦ ల్బొలగిఁపోవ। రాజ పథమును వదలి దు ‡ ర్మార్గములను
చక్క పరుపంగ యత్నింప † సఫల మగునే ॥ 46 ॥ గీ॥ యాచనార్థ
కమను ధాతు ♦ వాచకంబె। యగు మకారమునకు జీవు డర్థమగుట।
యాచకత్వము సిద్ధించి ≀ నంత దాస। భావమును తను దానె యేర్ప
డును గాదె॥ ఉ॥ కావున బ్రింహ్మ జీవులును ≀ గారుగ నొక్కటి వేరె
యంచునుక్। జీవులలో వరాత్పరుఁడు ≀ జేరియె యుండెడు నెల్ల వేళ
నం। చీవరదాక పైన వచి ≀ యుంచిన వానిన నున్న యర్థమె। వావిరి
గాను దేలు పరిణ † వంబున నంచు దలంచి జూడుడీ॥ 47॥సీ॥ ఇటుల
దెలుపుట హరిదాసు † లెల్ల తామె। బ్రిహ్మ యునియెడి యా భ్రాం
తి ♦ బారదోలి। యనయమును హరి దాసుల ♦ మనుచుఁ దెలసి। సతు
లు పతి బోలె హరి సేవ † సలుప రయ్యా ॥ 48 ॥ క ॥ హరి దాసుడ
హరి భృత్యుడ। హరి పుత్రుఁడ హరికి భార్య ≀ నొందు నటంచున్।హ
రి నాకు రక్షకుండని। వరలఁగ నిహపర సుఖములు♦వర్ధిలు నెపుడున్
గీ॥ జీవ పరమాత్మలకు వేరు ≀ భావ మిటుల। దెలుపునది యిక మూ
డని♦ది యగు నిటుల। దీని శ్రీహయ వదనుండు తానె నన్ను । ము

◄═ "న్నుఁ జేసుక వ్రాయించె ర్శీ ముదకుతోడ ═►

శ్రీః.
శ్రీకురుమూర్తి శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయన మోనమః.

ప్రణవదర్పణము.

భేదనిరూపణాధ్యాయము. (౪.)

గీ॥ నాగుహూత్తములనువొల్ల ♦ నమునాథ। యామునాఖ్యులు కొనన శ్రీ ♦ హరివెలుఁగ। నిటుల వరుసగ భక్తి యొం ♦ తేని బొదల గురుపరంపర నెల్ల నే ♦ గొలుచువాఁడ.

శా॥ భా॥ స్మృ॥ బ్రహ్మాణం సితికంఠం చ యేచాన్యే దేవతాః స్మృతాః। ప్రతిబుద్ధా న సేవంతే యస్మాత్పరిమితం ఫలం॥1॥ (గీ) అల్ప ఫలముల నిచ్చువారగుట బ్రహ్మ। రుద్రుడాదిగ గలవారెల్ల ప్రోడ లెల్ల। గొలువ రొక్కింత యేనియుర్వీ దలపరనుచు। భారతంబున వ్యాసులు వ్రాసిరయ్యా॥2॥ నా।సం।పాద్మేభృగు వచనం। శుద్ధసత్వమయో విష్ణుః కల్యాణగుణవిగ్రహః। నారాయణః పరంబ్రహ్మ విప్రాణాం దైవతం హరిః సఏవ పూజ్యో విప్రాణాం నేతరః పురుషర్షభ। మోహాదన్యః పూజయే దన్యస్స చండాలో భవిష్యతి। అశుద్ధా బ్రహ్మరుద్రాద్యా రజస్తమ విమిశ్రితాః నాన్యః కశ్చిన్నరాణాం వై పూజనీయః కథంచన। నాన్యం దేవం నిరీక్షేత నాన్యం దేవం చ పూజయేత్। నచాన్యం ప్రణమేద్దేవం నాన్యదాయతనం విశేత్॥2॥ (సీ) శుద్ధసత్వ గుణుండు శుభగుణ క్షీరాబ్ధి యగు పరబ్రహ్మ నారాయణుండె। యాతఁడే దైవ మీయవని పారులకెల్ల నితరులఁ గొలువరా దెప్పుడే। నెవరలు మోహము చేత నితర దేవులఁ గొల్వవాడె పాపుఁడునై వసుధఁబరగు। బ్రహ్మరుద్రాది దేవత లుర జస్తమోదూషితు లవుటచే దూరులైరి। కానహరికన్ననొరు గొల్వ

కానె కాదు। వందనాదులసేయుటల్లి ల్వరుసగాదు। గాంచుటలు గూడ
నటులె యుక్తంబుగాదు। కాకుకారని మున్మాణరుగా వచింతు॥2॥ లిం
గపురాణే॥- సం॥ (స్మృ)హిరణ్యగర్భోరజసా తమసా శంకరస్స్యయం।స
త్త్వేన సర్వగో విష్ణుస్సర్వాత్మా సదసన్మయః॥3॥ (గీ(బ్రంహయును రు
ద్రుండును తాము రాజసంబు। తామసంబగు గుణములందనరు వారు
సత్వమయుండొక్కడే హరిసభ్యులెల్ల నాతని నెగోల్తురెపుడు మోక్ష
స్థలగుచు॥5॥ (గీ) సత్వయుతులగు వారు మోక్షంబుకొరకు।నని నా
రాయణుని కన్న దైవతంబు। వేరుదలంపకు మొక్క రెవ్వారుగాని। న
సుచువచియించుటకు సందియంబులేదు॥5॥ ప్రప॥చ్చయ॥ పాద్మము॥
(స్మృ)నాన్యం దేవంనమస్కుర్యాన్నాన్య దాయుతనం విశేత్।నాన్యం
ప్రాసాద మాహాత్మ్యం దేవంనిరీక్షయేత్॥4॥సం॥ దేవతాంతర
సంబంధి ఘంటాభేర్యాది సంభవం। శృణుయాన్నధ్వనిం విష్ణాన్యస
స్స్వాత్మ ఘరోనరః॥5॥ (శా)(శ్రీ)నారాయణు వీడి వేరెయగునా। జే
జేలకు మ్రొక్కుటల్। గానీ వారల టెంకి జేరుటలు నుం ♦ ఘంటాది
వాద్య ధ్వనుల్। నానా గానము వీనులందు బడనా ♦ నందించుటల్
గోపురాల్। గానం జూచుట యేని గాదు హరిభ ♦ క్త శ్రేణి కెల్లప్పు
డుజ॥5॥ గీ॥ అనుట హరియందు భక్తి విన్య ♦ స్త భరుల। కెప్పుడు
ను వేరె దేలద దేవగాని। గాన విన బల్కుటలు మొద ♦ ల్లాగనన్ని
మానవలె సంచు దేలెను ♦ మాన్యులారా॥6॥ ఉ॥ ఏమది విష్ణు భ
క్తులకు ♦ నీశ్వరుపై మది నింత ద్వేషమా। ఏమని జెప్ప బోకుండిక ♦
యీయది యే గద మంచి త్రోవ గా। కీ మగండైన ♦ యీశ్వరుని ♦
ప్రేముడి గారవమంద సేయుటల్।దామదినిట్లు నేత కల ♦ కానము ♦
రట్లన విన్నవించెదజ॥7॥ మ॥తమకన్నజ ఘనమైన వాని ప్రజలం ♦
తన్మెచ్చ భేరీ ధ్వనుల్। దనర టెంకికి దెచ్చి మీ కులమున ♦ న్నప్పుం
టచే వైటనే। దిన వస్త్రంతుమువిూరు గాంచినవి యెం ♦ తే భోగ్యమే
గాని నే। దిన శూద్రాదులకిత్తునన్నం జనునే త్రిపానెయాపల్కులజ
మ॥ ఇటులం జేసిన వాని గాంచి పజ లెం ♦ తే నిందలం జేయరే !
పటహాది ధ్వనితోడం దెచ్చుటలు లా ♦ భంబౌనె యా గొప్ప వా।రి

టు హాళ్లింతురు కోప మందకయె మీా కేే జెప్పుడీ యిట్లునే ♦ యు
ట గారావముం జేసినట్లు లగునే ♦ యూహింపకే సింధగాన్ ।9॥ గీ॥ కా
న యీశ్వరునకు పూజ ♦ ఘనముగాను। జేసి యాతనికిడిన యా ♦ శే
షమైన। దాని గుడువక పత్రిని ♦ దగిలి స్నాన। మొనరం జేయుచు
బూజించు ♦ నొప్పె నెపుడీ ॥10॥ క॥ హోమాదుల సలిపెడు నెడ।
మూదరుం డాదియైన ♦ దైవత ములకున్ ।హోమంబులు సలుపుచు శి
వ। హోమంబును సలిపి నడుగరో పమ చేతుల్ ॥11 గీ॥ మూలకున్న
వాని ♦ ముంగిటిలో వేసె। వనెడి సామిత కంత దా ♦ మర్థ మగుచు।
హరునిం బూజల సలిపి యా ♦ యన్నము దిన। మనిన దోసినిగాం దె
లుపు నట్లు గాదె ॥12॥ గీ॥ పున్నెమనుచు నిట్లు ♦ పూజ సేతురెగాని
పాప పుంజ మెల్లం ♦ బాదు కొనుచు। మాకు దేవుడుం గాడు ♦ మా
కేను పని లేద।టన్నదొసగు లెట్లు నన్నుం జేప ॥13॥ గీ॥ మంచి చె
ష్టల నన్నింటి † మాని యురక। యుండు హానిదో తప్పు యు ♦ ముండ
కటులు। గొప్పంగాం జేసి నిందల గూర్చువాని। దపునో యోచించి
చెప్పుదో యార్యులార ॥14॥ ఉ॥ కావున నీశ్వరు న్బకితి ♦ గల్గిన యు
ట్టులె పూట సల్పు తా ॥ మా వర చాత యన్నమును వ్యర్థము సే
యుచు పత్రి ముట్టినన్। భావిని స్నానమాడుచును ♦ భక్తిగలార మ
టంచు బల్కు సంభావిత కోటికన్నమము ♦ భావ్యులటంచని పల్కు
టొప్పదే ॥15॥ చ॥ ఇదియును గాక దేవుం డొక ♦ యింతయు నైతము
తాను ముట్టనే। యటి ద్విజ కోటియెల్ల ముద ♦ మందుచు గుడ్చిన నష్టె
దేవుండే। ముదమున గుడ్చినట్టులని ♦ మూర్ఖులు సైతము బల్కు చుం
దురిగా। నిది యటులుండం బూజకున ♦ కేతగదన్న మటంట లెట్టిపో।
గీ॥ పూజకుండె తానుం గుడువంగాం ♦ బోలదనిన। దాని పెద్దలు గుడు
తురే † తామె నెపుడి। పెద్ద లెప్పుడు గుడువరో ‡ ప్రీతి యెటుల। బ్రిబ
లు నీశ్వరునకు సమా † రాధనమున ॥17॥ గీ॥ దేవునకె ప్రీతి లేనట్టి ♦
దీప ధూప। ములు మొదల్గల పూజలు ఫలములొసంగ। గలవె యోచిం
పుడీ మీారె ♦ ఘనముగాను। గాన నవి వీడుటలె మేలు ♦ గలుంగ జే
యు॥ 18 ॥గీ॥ హరునితో గూడ హరిం జేర్చి ♦ యపుడు వారి। శేషము

నుఁబ్రీతి భక్షణ ♦ సేతుమనిన। నప్పుడా శేషమెల్ల శ్రీ । హరిది యేను
హరునిదే యంచుఁ జెప్ప సా ♦ ధ్యంబుగాదు ॥19॥ గీ॥ ఇన్ని బాధలుద
నకుట ♦ నీశ్వరునికి। నెలమిపూజల సలువ బ్రో । డలకు నన్న। వానివి
డిచిన వారిక ♦ వ్వారి సుఖము। గలుగు దోసఁగులు తము తా మె♦మె
లఁగుచుండు ॥20॥ చ॥ ఇదియును గాక సర్వజన ♦ నీయుడు మోక్ష
ము నిచ్చువాడు శ్రీ। సుదతిని డెందమందు సడి ♦ సొక్కెడి వేలుపు రే
ని సేవనే। వదలక సేయువారికిటు ♦ వంటి మహాత్ముల వేరె గొల్వఁగా।
మదినిఁ దలంచునంత పని ♦ మాత్రమదెందుకు గల్గు జెప్పుడీ ॥ 21 ॥
ఉ॥ చిల్లర వైన కోరికెలు ♦ చిత్తమునందు గలారికేను వీ। రెల్ల ప్ర
యోజనంబగుచు♦ రింతయె యెంతయుభక్తితోడ శ్రీ। వల్లభునందు స
ర్వమగు ♦ భారము నుంచిన వారికెల్ల। వీరొల్లమి గాక గొల్చుటకు ♦
నొప్పదు రేమొకో యెప్పుడే నియ్యఁజ ॥22॥ గీ॥ గొప్ప వానికి నెంత
యు । గూర్మి పాత్ర। మయిన వాఁడెట్టు లితరుల । ననుసరించు । న
నుసరించిన యెడల నీ ♦ యధిపు డపుడె। వీని విడనాడ కుండునే వేగ
ముననే ॥23। గీ॥ అవనిలో పెద్దవారల ♦ ననుసరించి। వేరువానినిగొ
లువఁగా ♦ వీడు దుష్టుఁ। డనుచు వీడును వాడును గొనకవిడరె। యి
ద్దరును పీడ చెడ ఁడొకో యితడు మిగుల ॥24॥ సీ॥ ఒకనికి మఱియు
వే † రొక యూర చుట్టముల్ పదుగురు నుంట నేర్పాటు లేక। య
బ్బినచోటు తా † నుబ్బి గుమ్ముచు నుండ వెఱ వెఱె పనిపైన బఱచు
చుండ। నాయింట గుడుచునం † చీయింటి వాఁడును నీయింటఁ గుడిచె
నం । చితఁడు నిటుల। నందరు నిట్టులే యనుకొన కొత్తగా వచ్చిన
వాఁ డుప † వాసముననుం। సమయు నట్టుల నొకనినే సదమలంపు। భ
క్తిగొలువక యుందర భాతి గొలువ। పైనజెప్పిన చుట్టంబు ‡ భా
తి చెడును। గాన హరికన్న నితరుల † గాంచరాదు ॥25॥ ఇదియునుం
గాక॥ గీ॥ అన్య గొలిచిన ♦ భటుని రాజన్య వరుఁడు। విడుచుచందం
బుగా వేరె వేల్పు గొలుఁచు। వాని శ్రీ హరి వేగమే † విడుచుగాన
నితర వేల్పులఁ గొలువరా ♦ దెన్నటికి ॥26॥ గీ॥ భర్తకన్నను వేరగు
వాని గొలుచు। భార్యలను భర్త పీడెడి ♦ భాతి హరియు। తనకు

వేరగునట్టి నా ♦ దైవతమును ! గొలువ విడుచుట నితరుల ♦ న్గొలువ
రాదు ॥ 27 ॥ ॥ గీ ॥ గొలువ రాదంట మేమొప్పి ♦ కొన్న వార ।
మతని నాతని సంబంధ ♦ మయినవాని । దినుట వినుటయుగనుటయుం♦
జన దటంట । చాలవిభ్రాంతి గొలువఁ గా ♦ సాగెననిన ॥ 28 ॥ మ ॥
చలచిత్తు ల్చపలేంద్రియుల్ దొలుతనే ♦ సందేహ పాశాళిసం । వలి
తుల్ వీరిశోకింత సందిడిచో ♦ వ్యర్థంబుగారౌరవం । బుల పాలౌదు
రటంచు బ్రంహ్మశివుల♦ న్పుట్టించియున్నట్టి! వేల్పుల రారాజగువేల్పె
యిట్టినియమం ♦ బుజ్జేసె భక్తాళికై ॥29॥ మ ॥ వినినజ్ఞూచిననేమి బా
ధయగునో♦ వీరిట్లు లేమే మొుబ! లకనువేసాగిరటంచు మీామదికలం♦
కంబున్గనంబోకుడీ! వినయంబొప్పగ తేటగా దమకునే♦ విన్పింతుమీావా
నిగా । గనిసంతోషము జెంది సందియముల ♦ న్గాలించి బోనాడుడీ॥
। 30 ॥ సీ ॥ చెలువుగా నొకబోటి ♦ చెప్పిన విని దానిఁ జూచిన చె
డునేమి ♦ జూతునంచు । జూచిన సరసోక్తి ♦ జొక్కినంతన పాప మె
సఁగు నేయనిమాట పసనుగాంచు । ఆమీాద చుంబనం ♦ బవితప్పెయ
నుచుచుం ♦ బనమిడ మేన్గగుర్పాటుగాంచు । ఆలింగనంబది ♦ యదిత
॥ప్పుగాదంచు ♦ కుచకుంభములరొమ్ము గూర్చిమించు! నవలమోహం
బుచే దేహమంతమఱచి । చేయఁదగుపనులన్నియుం ♦ జేసిసోల । తు
దకు నాయింతి కెంతయు ♦ తోత్తైయగుచు । మెలఁగువారలఁజూడమే
యిలనుగాన ॥ 31 ॥ కం ॥ గానాదులు వినుటనునే । మానోఁ జూచి
న నటంచు ♦ హర్షించుమనం । బీనీడ నిలుతుననిజని । గానాదుల
కలరి యటన ♦ గారముజొచ్చున్ ॥ 32 ॥ ఉ ॥ జూచినయంత నేమియ
గు ♦ జూతునటంచు దలంచి కొద్దిగా । జూచుచునుండ పూజకుఁడు ♦
సోమకళాధరు నారగింపుచే । సాచుడటన్న చేతులను ♦ సాచినయం
తన నేమటంచువే । సాచిన రుచ్యమాశివుప్ర♦ సాదములువ్విళులూర
గొ్రలెడిన్ ॥ 33 ॥ గీ ॥ కాన శాస్త్రము దేనిని ♦ గాదటంచు । బ
లుకునో వాని నన్నింటి ♦ వదలవలయు । వదలకుండిన పైరీతి వచ్చు
హాని । యనుచు శాస్త్రములనుమీార జనదు సుండీ ॥ 34 ॥ గీ ॥ ఏ
న్ని యోజెప్పితిరి గాని ♦ యీశ్వరాన్న । మదినిషిద్ధమటంచని ♦ యల

రువచన । వితతులవి యేడననినవే ♦ విశదపరుతు । గొన్నిటినిమాత్ర మిపుడు ♦ మీకోర్కెదీర ॥ 35 ॥ శాబ్దిహేమాద్రి ॥ స్కాందము ॥ నిర్ణయసింధువు ॥ స్మృ ॥ స్పృష్ట్వారుద్రస్య నిర్మాల్యం సవాసా ఆప్లుతశ్శుచిః ॥గీ ॥ హరుని నిర్మాల్యమునుముట్టు ♦ నతఁడువేగ । నదిని బట్టలతోడస్నానం ♦ బు సేయ । నపుడు తానంత పరిశుద్ధుఁడౌ నటంచు ! చెలఁగి వచియించె నిర్ణయసింధు వెపుడు ॥ 39 ॥

చ॥ హేమాద్రియందు దేవలుడు ॥ స్మృ ॥ శంభోర్నివేదితం భక్తం తత్తీర్థం శాకమేవచ । విప్రఃకదాన భుంజీత భుక్త్వా చాంద్రాయణం చరేత్ ॥ చ ॥ హరునన్నంబు జలంబు శాకమునవే ♦ వైనన్దినన్గెందు నా । దురితంబున్విడనాడఁ జేయుటకు నెం ♦ తోదుఃఖమున్జెందిదు । స్తర తప్తంబను పేరి కృచ్ఛ్రిమును శ్ర ♦ద్ధన్భక్తితోసల్పగా । వలెనంచున్శివభక్తగ్రంథతతి యే ♦ వాకుచ్చెడిన్ తేటగాన్ ॥ 37 ॥ శా ॥ ఈరీతిన్శివభక్తగ్రంధములె యెం ♦ తే తేటగా నెల్లడన్ । గౌరీభర్తకు బెట్టునన్నమె మొద ♦ ల్గాగల్గునవ్వానినే । వ్వారేన్విప్రులు భక్తులే గ్గనుడువఁగా ♦ వచ్చుంజుమీ పాపముం । చీరీతిన్వచియింపవైష్ణవులఁదూషింపంగ మీకర్హమే ॥ 38 ॥ గీ॥ గానముక్కంటిగుడిలోని ♦ ఘంట మొదలు । గాగగలవాఁచప్పుడు ♦ గానివినఁగ । రాదటంటలు మిగుల సా ♦ ర్థకములయ్యె । గానయివ్వినిన్నింటి ♦ గాంచనిపుడు ॥ 39 ॥గీ దేవతాంతరముల నెల్ల ♦ దేరిచూడ । రాద నెడి యర్థమెల్లనీ ♦ ప్రణవమునను । గల యుకారమున కునేవ ♦ కారమంత । బలుకునదెయర్థమగుటనా ♦ యర్థ మలరు ॥ 40 ॥ గీ ॥ హరికి జీవుడు దాసుఁడై ♦ యలరు ననుట । జీవుడికవేరు వేల్పులఁ ♦ జేరతగదు । టంచు దేలెడినప్పుడే ♦ వార్థమితర । మును నిషేధించు గాదెస ♦ ద్బుద్ధులారా ॥ 41 ॥ ఉ ॥ ఈతనిగొల్చువారిగతి ♦ యేమగు నారకవాసమేతిరం । బైతన రాదు నేయనిన ♦ నట్టులుగాదు మహానుభావుఁడౌ । యీతనిఁగొల్చువారలకు ♦ నేడవ జన్మము నందు వైష్ణవ ♦ త్వాతిశయంబు చేహరిభ ♦ రార్పణమందెడి పుణ్యమబ్బెడిన్ । 42 ॥ గీ ॥అయిననింతఁగ నిందింప ♦ నగునె యనిన । మేమునిందింపలేదుబో ♦ మీకుగాను । గలుగుగ్రంధ

ములోవాని ♦ గానుపించి। నారమింతయెగానిబో ♦ వేరుగాదు ॥ 53॥
॥ చ ॥ శివునివి మంచిచెడ్డలను ♦ జెప్పెడివారముగాదు మీశివుఁ। ద
విలిభజింప మెన్నటికి ♦ దప్పియు నాతనిదిక్కుగానిఁజూ। డవలెనటం
చు కోర్కెలు దృఢంబుగ గల్గనమాకు నెల్లవి। ష్ణువుగతియంచునమ్మ
కము ♦ చొప్పున నుండెడివార మెప్పుడేఁ ॥ 44 ॥ వ ॥ ఆయితే ॥
॥ గీ ॥ శివుని బూజించుటెట్టులోఁ ♦ జెప్పుమన్న। నిపుడుదెలిపెదఁ ద
మీకునో♦ కింతగానె। యంతకేసంతసించుడీ ♦ యధిపులార। యిందు
నదిజేరకుండుట ♦ నిట్టులంటి ॥ 45 ॥ ఉ ॥ రామునిభక్తుఁడంచురఘు♦
రామునిమంత్రము జెప్పునంచుశ్రీ। ధామునిబుత్రుఁడంచు వర ♦ దా
తయటంచును వైష్ణవుండటం। చీమహినెల్ల వేల్పులకు ♦ నెక్కుడటం
చనినమ్మిగొల్వఁగా। నేమముతోడవైష్ణవత ♦ నేయిదు నేడవజన్మమం
దునఁ ॥ 46 ॥ గీ ॥ గానలింగముగా తాను ♦ గాఁలినపుడు। దర్శనా
దులనెపుడేని ♦ దలపరాదు । దలఁప పాపమదెప్పుడు ♦ దప్పదింక ।
శూద్రులకు మాత్రమే కొద్ది సుఖములొసగు ॥ 47 ॥ గీ ॥ మోక్షమి
మిచ్చుశక్తి ♦ మొనయకుంటుటఁజేసి। వారిసేలగొలువ ♦ వలయునను
చు। వీరిగొలిచినంత ♦ విడుచువిష్ణువటంచు। వారిజాడఁజూఁడగోరిజన
రు ॥ 48 ॥ అధ్యాయసారాంశము ॥ సీ ॥ నిర్మాల్యమును ముట్ట ♦ నీ
రాడవలెనంచు నిర్ణయసింధువే ♦ నిర్ణయించె। నాతని నైవేద్య ♦
మదిగ్రోలఁ తప్తకృ ♦ చ్ఛ్రముసల్ప హేమాద్రి ♦ జాటిమించె। దర్శనా
దుల నిషే ♦ ధముసేసిపాద్మోత్త । రము మొదల్గ్రంథము ♦ బ్రకటించె
ఇతరదేవతలతో♦ నింతజూచినయంత హరివీడునని స్మృ♦ తులలరిమిం
చె॥గీ ॥ యుక్తులెన్నెన్నిఁజెప్పిననొప్పె ♦ నన్ని। గానయీశ్వరుదప్పియే
స్గానరాదు। వారిఘంటాదిధ్వనివిన ♦ మేరగాదు। అనుచునధ్యాయసా
రాంశ ♦ మయ్యలారా । 49 ॥ గీ । ఇటులబాగుగఁదెలసియే ♦ హె
చ్చరికను। వైష్ణవులరెల్లనితరదే ♦ వతలసేవ। మొదలుగలవానిలెల్లను
వదలవలయు। వదలకుండిన వెంటనే ♦ వచ్చుహాని । 50 । గీ । అన్య
దేవులదర్శన ♦ మాదియైన। దానివలదనిచెప్పు ♦ నధ్యాయమిదియ
నాల్గవదియగుగదహాయా ♦ ననుచుతానె। యిపుడునాతోన వ్రాయిం

చె నిట్టుపూర్తి । 53 ।

శ్రీః.
శ్రీకురుమూర్తిః శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయ నమోనమః.

ప్రణవదర్పణము.

ఆచార్య అధ్యాయము. (౬)

గీ॥ నాగురూత్తములనుదొల్త ♦ నడుమనాథ। యామునార్యులు కొనన
స శ్రీ ♦ హరివెలుంగ। నిటుల వరుసగ భక్తి యెం ♦ తేనిబొదల। గురు
పరంపరనెల్ల నే ♦ గొలుచువాఁడ.
। గీ । అన్నిపనులకుదొలుతనా ♦ చార్యవగులె। ముఖ్యులగుదురుగాన
నే ♦ ముదముతోడ। వారిమాహాత్మ్యమునుజెప్పి ♦ వారిఁగొలుచు। శె
అదెల్లనువరుసఁగా ♦ తేటపరుతు । 1 । రహస్య తయసారము । స్మ్రౌ
యదృచ్ఛయాశ్రుతోమంత్రచ్ఛన్నేనాధిచ్ఛలేనవా। పత్రేక్షితోవా న్యర్
థఃస్యాత్పృత్యుతానర్థతోభవేత్ । 1 । గీ । పరమ మంత్రంబు నె
వ్వరో ♦ బలుకుచుండ। నేనిడాచుకవినియేని ♦యేమొనెపము।చొప్పు
ననెగాని పత్రంబుఁ ♦ జూచిగాని। చెలఁగిపఠియింప ఫలమేమి జెందర
య్యా । 2 ।గీ । ఇంతయేగాకయదియొక్క ♦ యెడనుచాల। గొప్పచె
ముగుల నెంతయుఁ ♦ గూర్చుగాన। గురువులేనిదె యద్దానిఁ ♦ గొనగ
రాదు। వానివివరించు శృతుల నే ♦ వ్రాయువాడ ॥ 4 ॥ శృ ॥ ఆచా
ర్యవాన్పురుషోవేద। ఆచార్యదేవోభవ॥ గీ॥ గురువుగలవాఁడెపోయిం
క ♦ పురుషుఁడనుచు। దెలియవలెనని ఛందోగ్యుల ♦ లరిబల్కి। రి
టుల నాచార్యుఁడే దేవుఁ ♦ డనుచునీవు । దెలియవలెనని తైత్తిరీ ♦
యులును తేట ॥ 5 ॥ శృ ॥ పరిక్ష్యలోకాన్కర్మచితాన్। బ్రాహ్మణో

నిర్వేదమాయాత్। నాస్త్యకృతఃకృతేన। తద్విజ్ఞానార్థం సగురుమేవా
భిగచ్ఛేత్। సమిత్పాణిశ్శ్రోత్రియం బ్రహ్మనిష్ఠమ్॥ సీ॥ సత్కర్మవిత
తుల ♦ నలుపు వారలఁగాంచి తనకవిలేమి సం ♦ తాపమంది। భక్తి
జేసినపనుల్ ♦ ఫలముఁజెందకపోవఁజాలదంచనివాని కై నలుపగోరి।
వానికైశ్రోత్రియ ♦ బ్రహ్మనిష్ఠుండైన గురువును వెదకుచు ♦ స్వా
ర్థిభక్తి। సమిదెల కుసుమ కు ♦ శంబులన్పొహియించి। వారిమిక్కిలి
శ్రద్ధ ♦ గారవించి। సదయతనువారు జూపిన ♦ సరణియందె। సంచరిం
చగవలె నెల్ల ♦ రనుచునెంతో। శ్రుతులుస్మృతులునుమిగుల ఘోషిం
పలేదె। యిదియునున్నాక యికకొన్ని ♦ యెల్లెగనుఁడు॥ 6 ॥ స్మృ॥
దేవతాయా గురోశ్చాపి మంత్రస్యాపి ప్రకీర్తనాత్। ఐహికాముష్మి
కసిద్ధిర్ద్విజ స్యాన్నేనసంశయః॥ గీ॥ మదినిభక్తినిగురుదేవ ♦ మంత్రసమి
తి। పఠనముననఁగల్గు నిహమును ♦ పరమునంది। యంబులేదని బోధుఁ
డు ♦ ద్దండముగను। ఆ పురాణఁపు సారంబు ♦ నందుఁ వ్రాసె ॥ 7 ॥
స్మృ॥ మంత్రేతద్దేవతాయాంచ తథామంత్రప్రదేగురౌ। త్రిషుభక్తి
స్సదాకార్యా సాహిప్రథమసాధనమ్। మంత్రనాథం గురుంమంత్రిం
సమశ్వేనాభి పూజయేత్। చక్షుర్గమ్యంగురుంత్యక్త్వా శాస్త్రగమ్యం
తు యస్స్మరేత్। కరస్థముదకం త్యక్త్వా ఘనస్థం సోభి వాంఛతి॥
చం॥ గురువును మంత్రదైవతము ♦ గూడిని మంత్రమునన్నమంబుగా।
కరమువినీతి భక్తిమెయి ♦ గల్గి భజింపఁగఁ బోలునట్టులర్। గరపక
యెక్కుతక్కువల ♦ గాంచుచు మూఢుఁడు కానసైన యా। గురువు
నివీడి శాస్త్రములఁ ♦ గోచరుఁడౌ హరిగాన నేర్చునే॥8॥ గీ॥ కంటిక
బ్బిన గురువును ♦ గాదటంచు। శాస్త్రగోచరు హరిఁగోరు ♦ జడుడుచే
తి। కబ్బియున్నట్టినీటిని న ♦ వలఁజల్లి। వానకై గోరుచూచెడి ♦ వాడు
గాడే ॥9॥ స్మృ॥ సులభం తుగురుంత్యక్త్వా దుర్లభం య ఉపాసతే।
లబ్ధంత్యక్త్వా ధనంమూఢో గుప్తమన్వేక్షతెక్షితౌ॥ ఉ॥ కావున నెంత
మోచులక ♦ గాతనకబ్బినవాని సద్గురుఁ। ద్రోహిపుడుసేసి మొంతెయు
ను ♦ దుర్లభుఁడౌ హరిగోరుమొద్దు తా। సేవగలేక నింటవసి ♦ యిం
చిన లిబ్బినిద్రోసి యేడనో। తాపలమైన దానిగన ♦ దార్కొనువా

డని చెప్పి రెందరో ॥10॥ విష్ణుధర్మమున ॥ స్మృ ॥ పాపిష్ఠః క్షత్ర బంధుః శ్చ పుండరీకశ్చ పుణకృత్। ఆచార్యవత్తయా ముక్తౌ తస్మాదాచార్య వాన్భవ ॥ ఉ ॥ పుణ్యుఁడు పాపపుంజములఁ ♦ బొక్కెడివాఁడునుధాత్రిసద్గుణా। గణ్యునినొక్కనిఁగురువు♦గా భజియింపక ముక్తులందుతా।గణ్యులు గారు పాపియగు ♦ క్షత్రియ బంధువు పుండరీకుఁడన్। పుణ్యుడు నిద్దరున్ గురువు ♦ పూజను గాదొకొ ముక్తి కేగుటల్ ॥ 11 ॥ గీ ॥ కాన నాచార్య కరుణకు ♦ గాక మెత్తి। పదుల జేసిన గానియు ♦ పండుగావ। టంచు మది నెంచి తొలుతనా ♦ చార్య వరులఁ। గాంచువారలె పుణ్యము ♦ న్గాంచువారు ॥ 12 ॥ గీ ॥ సకలశిష్యుల పాపము ల్సమయఁజేయు। నట్టి మహాత్మ్య మెట్టులఁ ♦ బట్టువడియె। మనుజమాతునికనుచు మీర నెదకేమొ। హరియె గురువను స్మృతుల నేనలగ జేతు ॥ 13 ॥ ఆచార్యప్రభావము। జయసంహిత ॥ స్మృ ॥ యస్మాద్దేవో జగన్నాథః కృత్వామర్త్యమయీంతనుం।మగ్నా నుద్ధరతేలోకాన్కారుణ్యాచ్ఛాస్త్రపాణినా ॥ తస్మాద్భక్తిర్గురౌకార్యా సంసారభయభీరుణా ॥ మ ॥ ధరలో మానవ జన్మనుండి పరత ♦ త్వంబైన యావేలుపే। సరగందా గురువంచు బుట్టుచుమహా ♦ సంసారకూపంబులో। బురుజంజిక్కిన వారినెల్లను శృతి ♦ స్మృత్యుక్త బోధంబులన్। కరముల్బాగుగ సాచియెత్తి కరుణన్ గాపాడు నిక్కంబుగాన్ ॥ 14 ॥ కీ ॥ కాన సంసారమున భీతి ♦ గదిరినట్టి ॥ వాఁడుగురువునె యెకుటి దై ♦ వంబటంచు। దలఁచ వలెనని యెల్లప్డు తనివిసనక। సరఁగ ననిఁ జెప్పె నాజయసహ్మితయును ॥ 15 ॥ స్తో। బా। సాత్వతతంత్రమున॥గురు రేవ పరంబ్రహ్మ గురు రేవ పరాగతిః। గురు రేవ పరావిద్యా గురు రేవ పరంధనం॥ యస్మాత్సముపదేష్టాసౌ తస్మాద్గురుతరో గురుః ॥ ॥ మ ॥ అరుదారన్మరిపుట్టుచావులకు కా♦ సంతైనసందీనిమో। క్షురుచిన్బుట్టగఁ జేసియున్ సదుపదే ♦ శంబిచ్చుటన్ ధాత్రిలో। గురు వేదైవము నెల్లవానికినిది ♦కున్నిల్కడన్ గాంచిను। స్థిరతన్ గాంచిన గొప్పలిబ్బియునుచే ♦ జెన్నొందు మేలోర్కియున్ ॥ 16 ॥ గీ ॥ గురువు నానతి మోక్షంబు ♦ హరి యొసంగు। చుండుటను జేసి పాపాళి ♦ సురిక్క ప్రజకు। తెలివితేటగ నొస

గూట గురువెధరణి। శ్రీహరికిఁగన్న నెక్కుడైన ♦ చెలఁగుఁగాదె ॥ 17 ॥ గీ॥
అయినఁదొలినుండిమనకునా ♦ చార్యులైన। వారలిట్టులఁబలికియున్నా
రెయనిన। వైష్ణవగ్రంథములనెల్ల ♦ వఱలఁజేసి। యున్న దేశిక శ్రీసూ
క్తినొనరజేతు ॥ 18 ॥ ర॥ త్ర। సా॥ శ్లో ॥ అధ్యాసీన తురంగవక్త్రవి
లసజ్జిహ్వాగ్రసింహాసనా దాచార్యాదిహ దేవతాం సమధికా మన్యాం
నమన్యామహే। యస్యాసౌభజతే కదాచిదజహా ద్భూమాస్వయంభూ
మికాం మగ్నానాం భవినాం భవార్ణవ సముత్తారాయ నారాయణః ॥
॥ మ ॥ తనజిహ్వాగ్రపు సింహపీఠమున గ ♦ ద్ధర్యాస్యు భాసిల్లఁజే। సి
న యాచార్యులకన్న నెక్కుడగుజే ♦ జేలేఁడుబో కాపురం। బనుమున్నిట
మునుంగుభక్తులకుధ♦ న్యంబైన యాత్మోర్విజూ। పనునారాయణుడే మ
హామహిమగల్ ♦. పట్టుగురూత్తంసుడై॥ గీ॥ కాన నాచార్యువరియిం
చు ♦ కాలముననె। యెంతయేనియుశోధించి♦ యేనుమంచి। గుణములను
గూడువానినే ♦ గొనఁగవలయు॥ గాన నాచార్యుగుణములల్ ♦ గాంల
జేతు ॥ 19 ॥ స్తోత్రభాష్యము ॥ స్మృ ॥ ఆచార్యో వేదసంపన్నోవిష్ణు
భక్తోవిమత్సరః । మంత్రజ్ఞో మంత్రభక్తశ్చ సదా మంత్రాశ్రయశ్శు
చిః। గురుభక్తి సమాయుక్తః పురాణజ్ఞో విశేషతః। ఏవంలక్షణ సంప
న్నో గురురిత్యుచ్యతేబుధైః । (త్యభిధేయనే) ఉ॥ వేదధనంబువాఁడు
మరి ♦ విష్ణునిభక్తుఁడు నువ్విమత్సరు । డాదరణంబుతో గురువు♦ నా
జ్ఞకులోగినవాడు మంత్రర ♦ త్నాదులనెల్ల భక్తిహృద ♦ యంబుననిl
ల్పుచు శిష్యకోటిక ♦ త్యాదరణంబు నన్నెలుపు‡ నంతటివాడె గురుండు
ధాత్రిలోన్ ॥20॥ గీ॥ కానగురుభక్తి హరిభక్తి ♦ గలిగిశిష్య। వత్సల
తఁగాంచి మంత్రార్థవక్తయగుచు। మంచిచెష్టలఁ దెలసి స ♦ న్మాన్యు
డైన। వాని గురువుగఁజేకొన ♦ వలయుఁజుండీ ॥21॥ గీ॥ ఇంచుకొంద
రు యతులతా ♦ మంద రాదు। గురువులుగనంచు తామెబ ♦ ల్కుదు
రుగడగి। యటులనుట తప్పుబోనాలు ♦ గాశ్రమముల। యందు తగు
వారి వరియింప ♦ నగునుసుండీ ॥21॥ (నిర్ణయ మహోదధియందు
విష్ణురహస్యమున) స్మృ॥ విప్రాణాంగురవోవిప్రాః। మిథోమే జ్ఞాని
నోధికాః। తేషామపివిశేషేణ వానప్రస్థాధవాయతిః ॥ గీ॥ బ్రాహ్మణు

లరెల్ల దములోన ♦ వరములైన । వారినేభక్తి నాచార్య ♦ వరులగా
ను। గోరివరియింప వలెముక్తి ♦ కోఱకునందు । యతులు వనవాసు
లందర ♦ కన్నమేలు ॥22॥ గీ॥ బ్రంహచారి గృహస్థుఁడ ♦ రణ్యవా
సి। యతులువీరలలో నాశ్ర ♦ మాధికతను । గన్నవారిలో నొక్కరి
కన్నయొక్క । రధికులయగాన నధికులే ♦ యన్నలయ్యా ॥23॥ ప్ర॥
చ్ఛయము॥ నారదీయే॥ పరమరహస్య మంత్రోప నిషదధ్యాయము.
స్మృ॥ బ్రాంహ్మణం గుణసంపన్నం వైష్ణవంచ విశేషతః। నారీవావృ
షలోవాపి గురుత్వం యదిగచ్ఛతి। జిహ్వాచ్ఛేదం తదాకుర్యా త్తస్య
దండం నరాధిపః। శూద్రశిష్యం తథాచైవ నారీశిష్యం త్యజేవచ। చం
డాలకర్మణానిత్యం యోజయేత్తం నరాధిపః। క్షత్రియో వాధవైశ్యో
వా గురుత్వం నేచ్ఛతిప్రభో। సర్వేషాంచ గురుర్జ్ఞేయః బ్రాంహ్మ
ణో వైష్ణవస్సదా॥ ఉ॥ వేదవిదుండు వైష్ణవుఁడు ♦ విప్రుఁడుసద్గురువం
ద్యుడంతకుఁ। గాదనివీరి కన్యులగు ♦ కాంతల క్షత్రియ వైశ్య శూ
ద్రులకుఁ। దావరియింప నొజ్జలుగఁ ♦ దార్కొన నాలుకఁగోసి యం
త్యక। ర్మాదుల నుంచగావలెన ‡ రాధిపుడొజ్జల శిష్యులందరకుఁ ॥24।
గీ॥ విప్రవర్యుల విడుచు ♦ వేరువారి। గురువులుగ గొన్న నాలుకు♦గో
సియంత్య। జాతికర్మల సేయించి ♦ జనవిభుండు। సేయఁదగు దండనంబ
నిచెప్పె । స్మృతులు ॥25। ఉ॥ కాపునవిప్రులాదటకు ♦ గన్యలలో ♦
గణనీయులింక భూ। దేవులతోడఁ బోలగల ♦ ధీరులె వారలు వేరువా
రలే। కావనుద్రోయ శక్తులని ♦ కావలె శిష్యులు వారికేతరుఁ। వేవరి
యింప నన్యులను ♦ వీడకపాప దవాగ్నిగాలరే ।26। ఉ॥ కాన రిధ
త్రివిప్రులను ♦ గాదనియొజ్జల క్షత్రియాదులఁ। మానుకఁగొన్న నెంత
మహా ♦ మంబుగలారలె గానికానిబో। యానరకాగ్ని గ్రాలకయె ♦
యంతకుబోవను నిక్కమంచు వే। యూనిన భక్తివిప్రులకు ♦ నొజ్జల
గాగయికొంట యొప్పగుఁ । 27 । గీ॥ అగ్రజులయందు కూడ నా ♦
చార్యపదవి। కర్హమగు గుణములగ్రాలు ♦ నట్టివారి। నేగుమాత్రము
లుగ గొంట ♦ నిర్ణయంబు। మూర్ఖులను గొంట తుదియందు ♦ ము
ప్పెయగును ।28। ఇదియునుంగాక. గీ॥ యతులె యాచార్య పదవికి

నర్హులగుచు। దొరకుచుండగ వారిని ♦ దోలి వేరె । యాశ్రయించిన
వార ధ ♦ మాధములును । వారుదొరకమి వేరెగా ♦ వచ్చుజుండి ॥
29॥ గీ॥ వారిలో వంశ సరణిగా ♦ వచ్చినట్టి। వారి క్రమముండ రెండ
వ ♦ వారిగూడ। తగదువారి క్రమంబది ♦ తప్పెనేని। పరులదామప్ప
డాశ్రయిం ♦ పంగవచ్చు। వేరువితమైన ♦ పాపముల్వృద్ధిజెందు॥30॥
గీ॥ అనుచు స్మృతులందు యతుల కా ♦ చార్యపదవి। కహాఃతలు
లేద టంటలు ♦ వ్యర్థమైన। పలుకులేవాని పాటిగాఁ ♦ బట్టరాదు। బ
రగు యతులకె యాచార్య ♦ పదవితోలుత ॥31॥ గీ॥ జ్ఞానహీనులు
తమవంశ ♦ సరణిగాను। వచ్చియుండిన గానియు ♦ వారి వదలి। యి
తరులను గురువుల వరి ♦ యింపవలయు । మొదటివారిని భక్తిచే ♦
మ్రొక్కవలయు ॥32॥ స్మృ॥ భిన్ననావా శ్రితస్తబ్ధో యథాపారంనగ
చ్ఛతి । జ్ఞానహీనం గురుంప్రాప్య కుతో మోక్షమవాప్నుయాత్ ॥
గీ॥ బొక్కపడియున్న నావలో ♦ నెక్కినట్టి। వాడుగడ్డనుచేరని ♦ భా
తిజ్ఞాన। హీనుగురువునిగా నాశ్ర ♦ యించినట్టి । వాఁడు మోక్షంబుఁ
బొందఁగ ♦ లేదునిజము ॥33। గీ॥ గురువుజ్ఞానంబుతో తాను ♦ గూడ
నిమెడ। శిష్యుఁడెప్పుడో తనుదా నె ♦ చెడునటంచు। గురువు సుజ్ఞాని
గానుండ ♦ వలయునంచు। గురువనెడి శబ్దమున దేల ♦ గలదుగనుడీ॥
34॥ స్మృ॥ గుశబ్దస్త్వం ధకారస్స్యా ద్రుశ్కారస్త న్నిరోధకః । అంధ
కార నిరోధిత్వా ద్గురురిత్యభిధీయతే॥ గీ॥ చిమ్మచీకటి కర్థమై ♦ చెల
గుధరగు। శబ్దమది బాపుటకు నురు ♦ శబ్దమొప్పు। వీనిఁజేర్చిన చీకటి♦
విప్పఁజేయు। వాడు గురువనియర్థమై వఱలుచుండు ॥35॥ (ఆచార్య
శబ్దార్థము.) స్మృ॥ ఆచినోతిహిశాస్త్రార్థాః నాచారేస్థాపయత్య
సౌ। స్వయమాచరతేయస్తు స ఆచార్య ఇతీరితః॥ గీ॥ సకల వేదార్థ
ముల మది ♦ సలుపుచుండి। శిష్య నాచారముల నిల్వ ♦ జేసిచెలగి
యట్టి యాచారములను చే ♦ బట్టినట్టి। వాఁడె యాచార్యునిగ నెన్న
బడును పుడమి ॥36॥ కం॥ గురువాచార్యులు నను నీ ♦ యిరుపలుకు
లపైనఁ జెప్ప ♦ స్మృత్యర్థము నె। ల్లరకును బాగుగఁజూడఁ । కరమ
రుదుగ దేటబడెడి ♦ గాదేధాత్రిఁ ॥37॥ గీ॥ కాన గురువుల సుజ్ఞాని ♦

గానె వెదకి। చేకొనుండని శాస్త్రము ♦ తెల్పుచుండ। నపుడెయజ్ఞాని
గూడ దం ♦ చనెడియర్థ। మదియునందున దేలడే ♦ యార్యులారా॥
38॥ గీ॥ కాన జ్ఞానంబు గుణములు ♦ గలుగునట్టి। వానినే గురువుగ
గాన ♦ వలయుగాని। యిట్టిగుణములు లేనట్టి ♦ యెట్టిడేని। వానిగురు
వుగ చేకొన ♦ వ లనుగాదు ॥39॥ చం॥ తనువతియించు కాలమున ♦
తద్దయుశ్రేష్ఠ్యముఁ బూనియుండి మీా। దనుతొలి పాపసంచయము ♦
డార్కానినం జేడిపోయెనేని తా। ననుదిన మెంతయే బకితి ♦ నార్యు
నినెంతయు నేర్పుబల్కులకే। మనసు గరంగఁ జేయఁగల ♦ మాదిరిఁ
దీర్ప మహాప్రయత్నముల్ ॥40॥ చం॥ విడువక జేయుచు న్మదిని ♦ వే
సర కెంతయున్నువో లెమే। ల్నడవడిలోగుదుర్పవలె ♦ నాటికి। నాటి
కిగానివారిపై। చిడిముడిచెందరాదు తమ ♦ చిత్తమునందునభక్తి వీడు
చుకే। చెడుగులు దూరుటల్వినిన ♦ శిక్షకు పాల్పడఁ జేయగావలెకే
॥41॥ గీ॥ తనకుదండింపఁగాను సా ♦ ధ్యంబుగాక। పోవునెడనెంత యో
చాలబొక్కిపొక్కి। చెవులుమూసుక యపుడె యా ♦ చెంతవిడిచి।
దూరదూరము పోవలె ♦ దుఃఖపడుచు ॥42॥ గీ॥ కాన నాచార్యుఁ
దొలుదొల్త ♦ దానుతానె। యెంతయేనియు శోధించి యేఁగొనవలె।
గాని పిమ్మట దోసము ♦ ల్గలుగవిడువ। రాదుగానెప్డు వారి మాత్రిం
బుభక్తి ॥43॥ గీ॥ ఇంకనాచార్యునెడ శిష్యుఁ ♦ డెట్టినడత। మెలఁగవ
లెనన్న నాబుద్ధి ♦ కొలది శాస్త్ర। పద్ధతిని వీడకుండఁగ ♦ బట్టివ్రా
య। గలను గనుడయ్య మిక్కిలికరుణతోడ ॥44॥ (ఆచార్యభక్తి
వివరణము, స్తోత్రభాష్యమున) స్మృ॥ అర్చనీయశ్చ వంద్యశ్చ కీ
ర్తనీయశ్చ సర్వదా। ధ్యాయేజ్జపేన్నమేద్భక్త్యా భజేదభ్యర్చయేన్ము
దా। ఉపాయోపేయభావేన తమేవశరణం వ్రజేత్॥ ఉ॥ మ్రొక్కఁద
గున్నుతింపఁ దగు ♦ మోదముతోడను గొల్వఁగాదగుకే। మ్రొక్కక
పూజసేయఁదగు ♦ సొమ్ములపువ్వుల చందనాదులా। యెక్కుపదారు
దానముల ♦ నీయఁదగుకే దిర మామనస్సుచే। నిక్కము సర్వమీాత
డని ♦ నెమ్మదినమ్మి భజింపఁగావలెకే ॥45॥ (స్తో-డి) స్మృ॥ దండవ
త్ప్రణమేద్భూమా నిర్లజ్జోగురుసన్నిధౌ। శరీరమర్థంప్రాణాంశ్చ సద్గు

రుభ్యో నివేదయేత్ ॥ ఉ॥ లజ్జయొకింత లేక గురులన్గని నంతనఁ గూర్మిభక్తులౌ। ముజ్జగమెల్ల నబ్బినటు♦ మోదముతో ధరసాగి మ్రొక్కులౌ। పజ్జకురాక సేయుచును ♦ ప్రాణమునర్థము మేను నెంతయో। లజ్జవెలుంగ నర్పణము ♦ లాదగ సేయుట శిష్యధర్మముల్ ॥46॥ చం॥ పదపడియెప్పుడేని గురు ♦ వందన సంస్మరణంబుఁ జేసియా। పిదప నె శ్రీసతీశుఁడగు ♦ వేలుపు పెద్ద భజింపనొప్పునే। మదియన నాపరాత్పరుని ♦ యాదరణంబున తోచినంత వ్రా। సెద కరుణించి గాంచుడిక ♦ చిత్తములెల్లను పల్లవింపగాౕ ॥47॥ అయితే॥ మ॥ హరియప్రాకృతుడౌనుగా మరియు నా ♦ ద్యంతంబులుౕ లేకయం। దరకున్డొల్లటివాఁడు నట్టిరినిదొల్త ♦ న్మ్రొక్కగావేడుచుౕ। గురువున్ప్రాకృత దేహ బంధమున చి♦క్కున్వీడఁగాలేని య। ట్టిది మీకిట్టులఁదొల్త మ్రొక్కడనకుం♦ డీమీరు యోచింపకే ॥48॥ గీ॥ హరికి గురువున కిక భేద ♦ మరయ జనదు। జక్కరీతిగఁజూడ తా ♦ నెక్కటగును। గురువునకు మ్రొక్కి పిదపనే ♦ హరికి మ్రొక్క। వలయునను స్మృతులను మీద ♦ నలరఁ జేతు ॥49॥ (రహః- సా॥ శిష్యకృత్యాధికారమున) స్మృ॥ యో విష్ణోః ప్రతిమాకారే లోహభావం కరోతియః। యో గురౌ మానుషం భావం ఉభౌ నరకపాతినౌ॥ గీ॥ వెండిబంగరు రూపమౌ ♦ విష్ణు విగ్రహమున లోహంపు భ్రాంతియు ♦ నటులెగురువు। నందుమనుజుడె యను భ్రాంతి ♦ నందునట్టి। వారు నరకంబులోఁ గూలు ♦ వారుగాదె॥50 (భరద్వాజసంహితయందు) అర్చ్యావిష్ణౌ శిలాధీర్గురుషు నరమతి ర్వైష్ణవే జాతిబుద్ధిర్విష్ణోర్వా వైష్ణవానాం కలిమథమథనే పాదతీర్థేంబుబుద్ధిః। స్విద్ధైతన్నామమంత్రే సకలకలుషహే శబ్ద సామాన్య బుద్ధిశ్శ్రీశే సర్వేశ్వరేశే తదితర సమధీర్యస్య నానరకీసః॥ సీ॥ పూజనైయేర్పడ్డ ♦ పుండరీకాక్షుని।యందు శిలాబుద్ధి ♦ హరికిభక్తు। లగు వారియందు జా ♦ త్యల్పబుద్ధియు శ్రీశు। భక్తవతంస శ్రీ ♦ పాదతీర్థ। మునసీటిబుద్ధి దా♦మోదర నామమం♦ త్రముల సామాన్యశ ♦ బ్దముల బుద్ధి। హరిహర బ్రహ్మాలం ♦ దరియందు సమబుద్ధి గురువునందు నరొక్క♦ పురుషబుద్ధి। ॥ గీ॥ వీనిలో నేదియేనియు ♦ వెలసె నేని। వాఁడు నరకార్ణ

వంబులో ♦ బడకయెపుడు। తలఁగడనిబల్కె నాభర ♦ ద్వాజసంహి ♦ త
యనువానినిఁగాంచుడీ ♦ ధన్యులారా ॥ 51 ॥ స్మృ॥ గురువద్గురు వర్గ
శ్చ ద్రష్టవ్యో భూతిమిచ్ఛతా। శయనాసనయానాద్యంతదీయమపివంద
యేత్ ॥ గీ ॥ గురువులనుబోలె వారిపు ♦ త్రులనుసతినిబంధువర్గంబు న
ట్టులే ♦ పడకపీట। వాహనాదులనన్నింటి ♦ వందనములు। సలుపవలెన
ని శ్రీరహస్యత్రయమున। 52 ॥ సీ ॥ గురు సమీపమునమ ♦ త్సర
దూరుఁ డైభక్తి గురువునిల్చినయెడ ‡ న్నిలువ వలయు। వారుసింగపు
పీట ♦ వరలిగూర్చొని ప్రీతి । నియమింప మిగులవి ♦ నీతి మెరయ। నే
లపై గూర్చుండి ♦ నిశ్శబ్దుడయి వారు।నిద్రబూనినయెడ నిద్రఁదేలి
వారికన్నను మున్ను ‡ వద్దికతో లేచి మిక్కిలి సేవలోమెలగిహరియె
నన్నుగరుణించి కన్నుల ♦ నున్నవారు వీరలనియెంచి వారికి వెలయుక్రొ
పకు। పాత్రమగు వానికెప్పుడేఁ ♦ బడయరాని। దెయ్యదియులేదు నిజ
మని ♦ యెన్నవలయు। ॥ 53 ॥ శా । ఔరాధాత్రి గురూత్తముండుత
నశిష్య ♦ స్తోత్రసేవాదులన్। మేరల్మీరిన ప్రీతిగాంచగసురా ♦ నీకంబునున్
సర్వమున్। దారెంతోవిలసిల్లుచుందురనుటన్ ♦ ధన్యంబుగా సర్వదే।
వారాధ్యంబనసందియంబుగలదే యాచార్యరత్నంబిలన్ ॥ గీ॥ గురువు
తానొక్కడిలతుష్టి ♦ గొనడయేని। యెల్లసురలునువానిని ♦ నొల్లరయ్య। కా
నగురువర్యునే బ్రహ్మగానుఁదలప।సందియంబు నొకింతయున్ సలుపరా
దు। । 54 ॥ కం ॥ అనిభృగుసంహిత శౌనక॥ మునికిట్టుల శిష్య వృత్తి
ముదమునఁజెప్పెన్। ఘనులారదీనిభక్తిని। గనివేగమెధన్యతములు గండీ
యీరల్ ॥ 55 ॥ రహ శిష్యకృత్యాధికారము ॥ స్మృ॥ స్వయంకుక్తో
పినిత్యోపినిత్యముక్తేశ్వరేపిచ। సాజాత్యంభావయత్యేషాం సాలభావ్య
మైవదేహినః। సజాతీయేనగృహ్ణాతి సజాతీన్మృగపక్షిణః। ఏవం మానుషభావేన మర్త్యాన్ గృహ్ణాతిమాధవః। తస్మాత్ప్రాజ్ఞస్సదాచార్యే స
త్సు తత్సదృశేషుచ।త్యక్త్వామర్త్యమతిశ్శౌరేః పరమ ప్రేమభాజనం। బ
హునాకిమిహోక్తేనగురుభూతోహరిస్స్వయం।మనుజాన్మోచయేత్కా
లేత్వజహన్నివవైభవం ॥ ఉ ॥ హేయ గుణంబులన్వదలి ♦ యెంతయు
భాసిలు దేవదేవు। డన్యాయముఁ జేసి పాపముల ♦ నాటికి నాటికిఁ జెం

దునట్టి మే। మీయెడఁగొల్వ జేయుపుట ♦ లెక్కడనంచని దూరదూ
రమే। బోయెడి వారికెంతయును ♦ బుద్ధినినమ్మక మందఁజేయగా॥
56॥ మ॥ తనుముక్తుఁడయి నిత్యుఁడయ్యు మరి ని ♦ త్యంబుగ బత్రే
ముక్తియం। దున భాసిల్లెడివారి కీశుఁడయి యుం♦ దూరంబుగా బో
వు వా। రిని సౌలభ్యముఁజూపి చూపి యొక ♦ రిన్గొల్వఁగారాదు శ్రీ
హరినేగొల్వగ నన్నిచేకురుగదా ‡ యన్బుద్ధిబుట్టింపగా॥57॥ చ॥
సదయుఁడు లోకమంతయు స ♦ జాతులయందెగ ప్రీతిఁజూపు వా। రి
ది తగునంచువారలకు ♦ నెంతయుబుద్ధి గుదుర్పగానెబో। మదినిడి మే
సజాతుఁడయి ♦ మాన్యతఁగాంచు గురూత్తముఁడునా। యొదవి భజిం
చువారలకు ♦ నొప్పగముక్తికి త్రోవఁజూపెడిన్ ॥58॥ కం॥ ఈగతి
నాయాజాతుల। తాఁగరుణన్జననమంది ♦ తనుఁగొలిచినచో । సేగిసి
బడకుండఁగధర। వేగమ రక్షించి పిదప ♦ విష్ణునిఁ జూపున్ ॥59॥ గీ॥
అందువల్లన మనుజు డా ♦ చార్యునందు। వారినన్నిటఁ బోలిన ♦ వా
నియంపు। ప్రాజ్ఞులందరు నరుఁడను ♦ భావముడిగి। శ్రీశు కరుణకు పా
త్రులై ♦ చెలఁగవలయు ॥60॥ గీ॥ ఎక్కువలు సెప్పగానింక ♦ యేమి
ఫలము। హరియె గురువయిఁ బుట్టి త ♦ న్నధికభక్తి। గొలుచువారల
పాపము ♦ ల్బూలఁద్రోసి। తనదు వైభవ మెల్లను ♦ ధారవోయు ॥61॥
గీ॥ గురువునకు మ్రొక్కిపిదపనే ♦ హరికి మ్రొక్క। వలయునని యెడి
స్మృతినినే♦ వరలఁజేతు। ననుచు వచియించి యేమేమొ ♦ పనివి ప
నివి। బలికితిరటన్న గనుడట్టి ♦ వచన మిదియె ॥62॥ (స్తోత్రభాష్య
మున॥ మనుః ॥) స్మృ॥ భగవద్వాదనంస్వాదు గురువం దనపూర్వ
కమ్। క్షీరంశర్కరయాయుక్తంస్వదతేహి విశేషతః॥ గీ॥ తొలుత గురు
వునకై ప్రణతులుఘటించి। పిదప శ్రీహరి కట్లు సం ♦ ప్రీతిఁ జేయు।
పాలుచక్కెర గలిపిన ♦ భాతిదనరు। ననుచు శోధించిచెప్పె నా♦ మ
నువు స్మృతిని ॥63॥ గీ॥ ఇట్టివానిని నన్నింట ♦ నెరిగిజనులు। ముఖ్య
దైవంబు గురువునే ♦ మొదటదలచి। హరిని నావల దలపంగ ♦ నౌన
టంచు। దెలుపఁదొలుదొల్త గురువునే ♦ దలచుచుంద్రు॥64॥ గీ॥ శ్రు
తుల స్మృతులనుఁ జూపితి ♦ రింతె కాని। యుక్తి నొకయింతఁ జూప

కే ♦ యొప్పగలమె। అనుచు బలికెద రేమొ యో ♦ యార్యులార ।
బుద్ధికొలఁదిఁగ నికదాని ♦ బొందుపరుతు ॥65॥ చం॥ ధనికుఁడొకండు
దాతయయి ♦ దర్శనమేరికి యీఁడునట్టి వా। నినిఁగనఁజేసి యెంతయు
ను ♦ నేర్పునవానికి వీనికిం దగన్। గొనములుసెప్పి యాచకున ♦ కు
న్బలురొక్కముఁ బొందునట్లు సే। సినతఁడువీనిలో నెవరు ♦ సెప్పరెయె
క్కుఁడు యాచకాళికిన్ ॥66॥ మ॥ ఇదియుంగాక ధరిత్రిలోపుడమిరేం ♦
డ్రెల్లన్ సమస్తంబుఁ దీ। ర్పదగన్జాలియు ధర్మనాథుఁడను పే ♦ రన్ధీ
రుఁడా మొక్కఁడిన్। గుదురన్బెట్టుచు వాని యానతులఁగై ♦ కొంచున్న
నుశ్శేయు భా । తిదగన్మోక్షమునిచ్చు సద్గురుని సూ ♦ క్తిన్బట్టి లక్ష్మీ
శుఁడున్ ॥67॥ చం॥ అవనికి రేడు ధీరుఁడెక ♦ దా యగు నాతఁడు ధీ
రుఁడయ్యు మం। త్రివరుని వ్రాతగానకయె ♦ తీర్పును సెప్పనె యట్టి
మంత్రిపుం। గవుఁడును సభ్యరాజనులఁ ♦ గాదనియొక్కఁడె ధర్మనిర్ణ
యం। బవునని జెప్పఁజుండునొకొ ♦ యార్యవరేణ్యులుమీరె సెప్పుడీ
॥68॥ గీ॥ కానతనుదాన ప్రజకు మొ ♦ క్షంబునీయ । నర్హుఁడయ్యును
నాచార్యు ♦ నాజ్ఞలేక । యీయతగదని సంకల్ప ♦ మెప్పుడిడెనొ ।
యపుడెగురువాది సే ♦ వ్యాహ్యుఁడయ్యెగాదె ॥69॥ మ॥ ఇలదైవంబెగు
రూత్తముండెయని తా ♦ నెంతేని సద్భక్తిఁబూ। జలఁగావించుచునా
నతుల్సలుపుచున్ ♦ శతురిన్వసన్దురించుచున్। దలపుల్పండుగఁ జేయు
చున్ మఱియు స ♦ త్కల్యాణ చారిత్రముల్ । గలయంజేయుచు ను
న్నవారలకు కాం ‡ క్షల్దీరవే యెందునేన్ ॥70॥ గీ॥ ఎవ్వఁడవు నీవ
టంచు త ♦ నెవ్వఁడడుగ। గురువుపేరును వచియించి ♦ కూర్మివారి ।
శిష్యుఁడనటంచు తొలుదొల్తఁ ♦ జెప్పిపిదప। నన్ను నీపేరఁ బిల్తుర ♦
నంగవలయు। కాని తనపేరు సెప్పుట ♦ కానికాదు ॥71॥ ఉ॥ కావున
భక్తసంతతికిఁ ♦ గన్నులపండుపుసేయ శ్రీశుఁడే। తావహించి మే
నులను ♦ తద్దయుభక్తిని తన్నుఁగొల్వఁపా । పావళిద్రుంచి మోక్షము
ను ♦ పట్టుగనిచ్చు గురుండటంచు నీ। భావమునందునింక నర ♦ భా
వము మానుడు మీరు వేగమె ॥72॥ గీ॥ గురువరులవీడి యొంతయే ♦
స్వామినిఁగొల్వ। మఱియు నీతనపయి ప్రీతి ♦ నలరఁజేసి। బోవ దలప

దుగావున ♦ బుద్ధిగలుగు। వారలెల్లను గురువును ♦ వదలరాదు । 73
॥ గీ ॥ ఆచార్యాధ్యాయంబిది। నా చేత వ్రాయఁజేసె ♦ నారాయ
ణుఁడే। యీచాయ నైదవదిసా♦ రాచారము గాంచి ధన్యు♦ లందరు
గండీ ॥ 74 ॥ శ్రీః శ్రీః

శ్రీః
శ్రీకురుమూర్తిణ శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయ నమోనమః.

ప్ర ణ వ ద ర్ప ణ ము .

చక్రాంకనాధ్యాయము. (౬)

గీ॥ నాగురూత్తములనుదొల్త ♦ నడుమనాథ।యామునార్యులు కొ
నన శ్రీ ♦ హరివెలుంగ। నిటుల వరుసగ భక్తియెం ♦ తేనిబొదల। గురు
పరంపర నెల్ల నే ♦ గొలుచువాఁడ.

ఉ ॥ ఈరీతిన్గురువర్యులన్దలఁచి యెం ♦ తేభక్తితోవారిస। త్కారు
ణ్యంబును గాంచు పద్ధతినియం ♦ తన్బాగుగా జూచియ। వ్వారిన్వేడిన
పంచసంస్కారణముల్ ♦ వర్ధిష్ణులైగాంతురె। వ్వారోవారలెధన్యులౌదు
రిలపై ♦ వంద్యాళిలో నంతకుణ ॥ 1 ॥ గీ ॥ పంచసంస్కార మనెడి
శ ♦ బ్దమునకర్థ। మేమియన నైదుపనులచే ♦ నచట నచట। బాగుసే
యుటకర్థమై ♦ బరిఢవిల్లు। నైదుపనులవి యెవ్వినా ♦ నలరజేతు ॥ 2
॥ సీ ॥మంత్రపూజితవహ్ని ♦ మధ్యభాసిలు శంఖచక్రచిహ్నములభుం
జములఁ గనుట । పంౘ్రడెందుగా నూర్ధ్వ ♦ పుండ్రములుబ్బానుట విష్ణు
జెప్పెడిపేర్ల♦ వెలయగనుట। తనపాపసమితివి♦ ధ్వంసంబుఁజేసెడి మం
త్రిరత్నములను♦ మదినినిడుట। భగవంతుఁడై పర♦ బ్రహ్మమై విల

సిల్లు వారికిపూజలసల్పు ♦ సరణిగనుట। గీ॥ ఇటుల భాసిలుచుండెడి♦ యివియె యుడుడు। పనులువీనిని నాచార్య ♦ ఘనుని కృపకు। పాత్రమయి వారివలననే ♦ బడసివిష్ణు । పూజసేయుట కర్హమై ♦ బోవవలయు ॥4॥ గీ॥ ఇందునాచార్య విషయంబు ♦ పొందుపఱచి । నాడదొాల్తనె చక్రాంక ♦ నంబుజాడ। దేటపరిచెద నేనిప్పు ♦ డెలసినంత । దీనిఁజదువుఁడు సద్భక్తి ♦ నూని తమరు ॥5॥ (ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కరమున, శతపథబ్రాహ్మణమునసామవేద శాఖయందు)స్మృ॥ పవిత్రమిత్యగ్నిః। అగ్నిర్వై సహస్రారః । సహస్రారో నేమిః । నేమినాతప్తతనూః। బ్రహ్మణస్సాయుజ్యం సలోకతా మాప్నోతి॥ గీ॥ ధరపవిత్రమనాయగ్ని ♦ దనరుచుండు । నగ్గియన వేయియంచుల ♦ నాయుధంబు। దానికే చక్రమను పేరు ♦ దనరుచుండు। చక్రసంతప్త భుజలుమో ♦ క్షంబుగంద్రు ॥6॥ (డి, ప్ర, చా, యజుర్వేదే। శతపథబ్రాహ్మణే। కఠశాఖాయాం॥ శ్రు॥ తప్తంచక్రం ద్విభుజేధార్యం। ధృతోర్ధ్వపుండ్రః కృతచక్రధారీ విష్ణుంపరంధ్యాయతి యోమహాత్మా॥ గీ॥ తప్తచక్రములను భుజ ♦ ద్వయమునందు । దాల్పుడనుగద యజుర్వేదంబు తేట। నూర్ధ్వపుండ్రంబు చక్రంబు♦ నూనియున్న। వాడు ఘనుఁడని కఠశాఖ ♦ పఱిలఁబలికె ॥7॥ (డి, కాండ.) శ్రు। దేవాసోయేనవిధృతేన బాహునా। సుదర్శనేన ప్రయాంతం। స్వర్గమాయాంతితామలోక విసృష్టవీతస్వ్యయంతి। బ్రాహ్మణావైసర్వం। సర్వాశ్శూద్రాణా మిత్యగ్నినావైహోత్రా తప్తచక్రం ద్విభుజేధార్యే తోర్ధ్వపుండ్రమాలిఖేత్ । తస్మాద్ద్విరేఖం భవతి । పునరాగమనం నచేతి। బ్రహ్మణస్సాయుజ్యం సలోకతామాప్నోతి॥ గీ॥ సురలుద్విజలును క్షత్రియ ♦ శూద్రజనులు। నందరును హోమచేతప్త ♦ మైన చక్రము భుజంబుల రెంట తాఁ ♦ బూనియూర్ధ్వ। పుండ్రములఁ దాల్పముక్తికి బోదురపుడు ॥8॥ (నారాయణ సారసంగ్రహమున, బ్రహ్మపురాణమున) స్మృ॥ అగ్నితప్తంపవిత్రం చధృత్వావైబాహుమూలయోః। త్యక్త్వా యమపురంఘోరం యాంతివిష్ణోః పరంపదమ్॥ గీ॥ బాహుమూలంబులందు స ♦ ద్వహ్నితప్త। శంఖ చక్రములను బూను ♦ స

జనుండు। ఘోరమైనట్టి యమపురిఁ ♦ గూలదన్ని। వైష్ణవంబగు పద
విలో ♦ వరలుచుండు ।9। (ది, బృహన్నారదీయె) స్మృ॥ సుదర్శ
నేన యస్యాంగంలాంఛితంతు భవేత్సదా। దేహాంతస్యవసేన్నిత్యం శ్రి
యాసార్థం స్వయంహరిః। చక్రాంకితాయుధందృష్ట్వా యమోపిభయ
శంకితః। ప్రణామందూరతః కృత్వావిష్ణుభక్తం విమత్సరం। చక్రాంకి
తాయవిప్రాయ విష్ణుభక్తాయధీమతే। భిక్షామాత్రప్రదానేన వైష్ణవంగ
తి మాప్నుయాత్॥ మ॥ ఇలచక్రాంకిత దేహరాజముల ల♦ క్ష్మీశుం
డు శ్రీదేవితో। వెయున్నావున వీనిగాంచి యముఁడు ♦ నీభతిన్మహా
దూరమే ॥ నిలిచేమిక్కిలి వందనమ్మొనరుగా ♦ నీరాడుబో యట్టిదే।
హులకొక్కంతయు బిచ్చముంచినజనుం♦ డోహోహరింజేరెడిన్ ॥౯॥

॥ గీ ॥ హుంతవహ్ని తప్తచక్రాం । చితులయి హత
పాపులగుచు ♦ జేజేసములై ॥ హితులయి హరికికసరక ♦ మ్యతు
లైవేవేగహరిని ♦ జొచ్చెదరుసుడీ॥ 10॥ (ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్క
రమున, పరాశరోత్తరఖండలో) (స్మృ॥ వినాయజ్ఞోపవీతేన వినాచ
క్రస్యధారణాత్। వినాద్వయేనైవవిప్రశ్చండాలత్వమవాప్నుయాత్॥
విధినా శంఖచక్రాది ధారణంచోర్ధ్వ పుండ్రకం। ఉపవీతం శిఖాబంధం
విప్రస్యసతతంస్మృతం। చక్రధారణహీనస్య ద్విజత్వంనిష్ఫలంభవేత్
అచక్రధారిణంవిప్రం యశ్శ్రాద్ధే భోజయేన్నరః। రేతోమూత్ర పురీ
షాది సపితృభ్యః ప్రయచ్ఛతి। శంఖచక్రోర్ధ్వపుండ్రాదిరహితో బ్రాహ్మ
ణాధమః। జీవన్నేవసచండాల స్సర్వకర్మబహిష్కృతః। చక్రసంస్థా
నహీనస్య ద్విజత్వం నిష్ఫలంభవేత్॥ సీ॥ జుట్టనుజంజంబు చుట్టవా
ల్యంఖంబు ♦ ద్వయమంత్రపఠనంబు దనరదేని। విప్రుంకు వెంటనే వి
ప్రత్వమునుమాసి ♦ యపుడెచండాలత్వ ♦ మందుగాన। పైవాని వి
ప్రుండు ♦ పదపడిశ్రద్ధతో భరియింప వలయును ♦ వదలరాదు। చ
క్రాంకనవిహీను ♦ శ్రాద్ధభోక్తనుజేయుజనుఁడు రేతఃపురీ ♦ షముల
మూత్ర। గీ॥ ములనుపితరుల కిడినయ ♦ ట్టులనెజుండి। యవనిచక్రాం
క నవిహీను ♦ నఖిలకర్మ। గహితునిగ పరాశఖండయందు। వరుస
నధ్యాయమున రెండ ‡ వదియునైన। దానియందునవ్రాసిరి ♦ దవిలి

యిటుల ॥11॥ గీ॥ కానజట్టును జంజంబు ♦ కరణిగానె। యందరును హోమవహ్ని చ ‡ క్రాంకనంబు। గాంచవలయును నిత్యంబు ♦ గానుభక్తి। నిదియముక్తికి తోవయై యెసఁగుచుండు ॥12। (పరాశర స్మృతి) స్మృ॥ ప్రథమం తాపసంస్కారం తాపసైర్మునిభిస్స్మృతం। సర్వాశ్రమేషువసతాం స్త్రీణాంచద్విజసత్తమాః। అగ్నితప్తేనచక్రేణ బాహుమూలేతువాంఛితాః। తేయాంతి పరమంస్థానం పునరావృత్తివర్జితం।అగ్నినైవతుసంతప్తం చక్రమాదాయవైష్ణవః।దాహయేత్సర్వ వర్ణానాం విష్ణుసాలోక్య సిద్ధయే। దక్షిణేతు భుజేవిప్రో బిభృయాద్వైసుదర్శనం। సవ్యేతుశంఖం బిభృయాదితివేద విదోవిదుః। చక్రాంకితాయవిప్రాయ అభుక్త్వా న్నందదాతియః। తథన్నం మేరుతుల్యం స్యాదశ్నుతేదివిదేవవత్॥ సీ॥ ఈవర్ణమావర్ణ మేవర్ణమనకయే యాశ్రమభేద మం ♦ చనక యందఱు। రను వెలందులునైత♦ మునువహ్ని సంతప్త శంఖచక్రముల నా ♦ చార్యుచేత। వామదక్షిణములో♦ బాహుమూలములందు వరుసధరింపగా ♦ తిరిగిరాని। హరిపదంబును జేరె ♦ దరువారికిడిన యొక్కింతటియన్న మ♦ దెంతయేని। గీ॥ మేరుపర్వతతుల్యమై ♦ మేరమీఱ। యమృతమయి దేవతులుబోలె ♦ నను దినంబు। స్వర్గముననుండి గుడుతురు ♦ సౌఖ్యముగను. । యెల్లజనములు తిరముగా ♦ నుల్లసిల్లి ॥ 13 ॥ (ప్రసన్నధర్మసారసముచ్చయమున, పద్మపురాణము) స్మృ॥ అంకయేత్తప్త చక్రాద్యైరాత్మనోబాహుమూలయోః। కలత్రాపత్య భృత్యేషు పశ్వాదిషుచ సర్వశః॥ గీ॥ చక్రసంతప్తభుజులు వం ♦ శంబువారి। నెల్లరుచుభృత్యతతినెల్ల ♦ నెపుడుతన్ను। గొలుచు పసువుల చక్రాంకి ♦ తులఁగ జేయ। వలయు పాత్రలపై గూడ ♦ వ్రాయవలయు ।14॥ గీ॥ ఎవ్వరెవ్వారికేయగ్ని♦ యందుహుతము। జేసిచక్రాంకనంబును♦ జేయవలయు। నోగడయటన్నహారల ♦ నొప్పియున్న। నగ్నియందునఁ జేవలె ♦ హానిఁ దలఁచి। 15॥ చం॥ యతులకు నగ్గిలేకునికి ♦ నగ్నిసుతప్తము గానివాని దాల్పతగుదటంచు సత్స్మృతులు ♦ రాజిలుచుండుట లెల్లఁ జూచి తా। మతినిఁజెలంగి యిప్పుడిది ♦ మంచిగజేకురె నంచునెంతయో। సతత

ముఃగొంగిబొంగి మరి ♦ సభ్యవతంసులఁ బోలు వారిలో॥16॥ కం॥ కొందరు యతులకు నిదితగ। దందురు తమ గురుత కేమి ♦ హానియొ యనియా। మందులఁ బలుకులు మదినిడి। సందియ మందంగరాదు ♦ సభ్యవ తంసుల్॥ 17॥ చం॥ యజనము సేయువారు దమ ♦ యంతన శ్రీహరి నెంచుచున్నబు। ద్విజులు సమస్తకార్యముల ♦ వేసురకుండగ నల్పు రీతిశి। వ్యజనమువీరియానతిని ♦ నొదలఁ బూనుచు హోమవ హ్ని వే। దజమగురీతి సల్పియుట ♦ తప్తముఁజేసిన శంఖచక్రముల్॥ 18॥ గీ॥ శిష్యులందింప యతివరు ♦ ల్చేతఁబూని। భుజము లందిడి శిష్యులన్బ్రాజ్యులుగను। సేయుభాగ్యంబుఁ గలదెన్ను ♦ సేతనేని। దీనిగాదన్న పాపము ♦ ల్దీటుకొనవే॥ 19॥ గీ॥ కాన యతివరులబ్బని ♦ కాలమునని। బ్రహ్మచారులు మొదలగు ♦ వైష్ణవులనె। శ్రేష్ఠమగునట్టి సుజనుల ♦ చేతనపుడు। చక్రధారణ మదియంత ♦ సమ్మతంబు॥ 20॥ గీ॥ శ్రుతులు స్మృతుల విలేక నే ♦ సెప్పినంత। వట్టిమాటల నెట్లు చే ♦ పట్టవచ్చు। నరుచుబలికిన గొన్నింటి ♦ మనవిసేతు। గ్రంధ విస్తర భీతిచే ♦ దగిలియిపుడు ॥21॥ (నిర్ణయమహోదధియందు, పరాశరసంహిత) స్మృ॥ స్వాగ్నౌకురా ద్వ్యబ్రహ్మచారీ తప్తచక్రాదిధారణం। కుర్యాద్దేవాలయాగ్నౌతు సన్యాసీ హోమమార్గతః॥ గీ॥ బ్రహ్మచారియు గృహివాన ♦ ప్రస్థులు తమ। యగ్నియందున నింక ♦ సన్యాసిదేవ। రత్నసద్మాగ్ని హోమ పూ ♦ ర్వకముగానె। చక్రధారణమునుఁ బ్రీతి ♦ సలుపవలయు ॥ 22 । ఉ॥ ఈవచనంబులోన యతి ♦ యీహరి సద్మపువహ్ని వేల్చి శి। ష్యావళి చక్రధారణము నందగజేయఁగవచ్చునంట హో। మావసరంబు నన్యతికి ♦ నగ్ని స్పృశింపుట ధర్మమన్నత। ప్పావిధి హోత వేల్చగ స♦ సమాశ్రయణంబుచు జేయుటంతయున్ ॥23॥ గీ॥ హోతవిధిఁదీర్చి యందిచ్చి యున్న వాని। తోడ నైతము యతిసేయఁ గూడదనిన। దేవునికిఁగూడ యతులింక దీపధూప। ముల సమర్పింపఁ దగదంచు ♦ బలుకరాదే॥ 24॥ గీ॥ కాన యతులకె పంచ సంస్కారములను। జేయుట లనెక్కుడ హక్కతఁ ♦ జేరియుండు। నితరులకు నన్న ముఖ్యమై ♦ యిదియె మం

చి। సరణియని యెంచుడీయింక ♦ సరసులారా ॥24॥

మ॥ యతులగ్ని స్పృశియింప రాదనెడి వా ♦ క్యంబుం త చక్రాంకన। వ్యతిరిక్తంబున సార్థకంబగుననర్థ ♦ వాదేమి లేకుండ గానితరుల్వేల్చినయగ్ని దాపి యతికం ♦ దింపఁగ చక్రాంక నాం। చితులన్సేయుటతప్ప టంటలుని ♦ సీ పల్కరాదెట్టులర్థ ॥25॥ గీ॥ వారివారికిఁ దగినట్టి ♦ వహ్నియందు। వేల్చి చక్రాంకనము సేయ ♦ విహితమనుచు। యతివరులుఁగూడ దేవాల ♦ యాగ్నిహుతముఁ। జేసిచేయంగ వలెనని ♦ జెప్పుటయును ॥26॥ గీ॥ యతులకాచార్య పదవిలో ♦ నర్హతయును। నటులె చక్రాంక నంబులో ♦ నధికతయును। అగ్నినిర్ణయ మును జేయు ♦ నందువలన। యతుల కిందున నధికార ♦ మతిదృఢంబు ॥27॥ గీ॥ యతులు వేల్చక తాము ♦ ధూపాగ్నియందు। తప్తమునుఁ జేసి జేయుట ♦ తప్పటంచు। దేలుచున్నది తేటగా ♦ దీనివలన। గాన నటు సేయుచుండుట ♦ల్యాకాదు ॥28॥ గీ॥ హోమమార్గంబుతోనంచు ♦ వరలియుంట। దాని విడనాడి సేయుట లుప్పటంచు। దేలుగావున యతులును ♦ దేవతాగ్ని। హోమమును జేసియే జేయ ♦ యుక్తమగును ॥29॥ గీ। ఇంక యిదిబోనిచెప్ప నుం ♦ కించియున్న। దాని నింకయు వ్రాయనుం♦ కించినాడ। నేమియేమియు సంశయం ♦ బసఁగనేని। తెలవు వెట్టుడటన్న నా ♦ సభ్యవరులు ॥30॥ గీ॥ ఏమి వచనంబులో వీని ♦ నెపుడు గనము। భారతంబున నేనియు♦ భాగవతము। నందు నేనియు పొందింపు ♦ డన్న రెంట। గలుగు వానిని నేవ్రాయ ♦ గలనుసుండీ ॥ 31 ॥ (వ్రి, స్న, చ్ఛయ, భారతమున॥ కృష్ణార్జున సంవాదము) స్మృ॥ మచ్చక్రాంకిత దేహోయం మద్భక్తోభువిదుర్లభః। నైవాప్నోతి వశంమృత్యో రప్యాజ్ఞా భంగకృన్నరః। నాన్యందేవం నమస్కుర్యాదన్యదాయతనంవిశేత్। చక్రాంకితస్సదా తిష్ఠేద్భక్తితః పాండునందన॥ మ॥ ధరచక్రాంకితు లన్యదేవతల స ♦ న్మానించుటల్ జూచుటల్। సరిగాదంచు త్యజించి మేటి జమునా ♦ జ్ఞర్దోలఁగా దిట్టలై। కరువైయుండెద రట్టివార లిలనా ♦ కైంకార్యమందెప్పుడుర్। స్థిరచిత్తంబుగలారు గావలయుభ ♦ క్తిన్సర్వ కాలంబు

వ౽ ॥32॥ భాగ॥ అజామిళోపాఖ్యానమున ॥ శ్లో ॥ యేకంఠలగ్న తులసీనళినాక్షమాలా యేబాహుమూలపరిచిహ్నిత శంఖచక్రాః। యేవా లలాటఫలకే లసదూర్ధ్వపుండ్రా స్తే వైష్ణవా భువనమాశుప విత్రయంతి ॥ చం ॥ వదనమునందు పుండ్రములు ♦ బాహువునందున శంఖ చక్రముల్। జెదరక కంఠమందుతుల ♦ సీనళినాక్షలహార సంత తుల్। గుదురిచియున్న వైష్ణవులు ♦ గూర్మి జరించినధాత్రి ధన్యలే। గదయనియాయముండె వలు ♦ క౽ మరి సందియమేమిసెప్పడీ ॥33॥ ॥ గీ ॥ అన్నిసరిగాని పూర్వంబు ♦ నందుచక్ర। ధారణంబున మిక్కలి ధన్యులైన। వారలెవ్వారలన్నను ♦ వారి వరుస ♦ స్కాందమున జెప్పి యున్నట్టి ♦ సరణిగనుడీ ॥ 34 ॥ స్కాందము ॥ నారద బ్రహ్మసంవా దమున ॥ శ్లో ॥ చక్రాంకిత భుజాస్సర్వే ప్రహ్లాదేన ధృవేణచ।మాంధాత్రాహ్యంబరీషేణ మార్కండేయ ముఖై ర్బుధైః। విభీషణేనబలినా శుకాస్యాంగద శుకేనచ। చక్రాదిచిహ్నితం సర్వం దేహం కృత్వా చపుత్రకా ॥ సీ ॥ బ్రహ్మనుగూర్చినా ♦ రదముని చక్రాంకనము నె వ్వరైరని ♦ నాడువేడ। అంబరీషవిభీష ♦ ణాదులుమాంధాతృ బలిశు కరుకాస్యాంగ ♦ దులును మఱియు। ధృవుడుమార్కండేయ ♦ ధీరుండువీరచే।నందరుమిగులనా ♦ నందమొంది। తమభక్తిచక్రాంక♦ నముబూని తమదేహ ములనెల్ల సార్థకం ♦ బులుగజేసి। రానిరటంచని నారద మునికిబ్రహ్మ। కొమరుడంచని యెంతయు ♦ గూర్మితోడ। దవిలి సెప్పె నటంచుస్కాం ♦ దబునందు। వెలయుచున్నది గాదెయో ♦ విబుధులార ॥ 35 ॥ అనిన ॥ గీ ॥ చక్ర సంతప్త భుజులెంత ♦ సభ్యులేని వారి ముఖమునుగాంచిన ♦ వారు నరక। మునమునుంగుదురను స్మృతుల్ గనరె మీర। లనినవివరింతు వానికి ♦ సర్వమిపుడు ॥ 36 ॥ చక్రాంకన నిషేధవచనగత్యంతరము ॥ గీ ॥ ఆదిత్యులైనంగ హేమాద్యాదులచక్రాంకనంబు ♦ నందిన ద్విజుమో। మాదరణానాదరమున।గా వనకన్గాంచిరేని ♦ కలుషముదెచ్చు ॥ 37 ॥ చం ॥ తెలియకగాంచి రేనియుమ ♦ దిన్వెతఁజెందుచు నర్కుసూర్యమం। డలము నమస్కరించి మది ♦ ధ్యాన మొనర్చియు వైష్ణవంపుసూ। క్తులవినుతింప నందునను

దూకొనుపాపము బోవులేనిచో। దొలగదు పాపసంఘమది । దోస
ముతప్పదు తప్పదెప్పుడున్ ॥39॥ చం॥ ఇవిమొదలైన మేటిస్మృతు ♦
లెన్నియొ భాసిలుచుండ నింక నై। ష్ణవత ఘటింపఁ జేయునది ♦ చక్రి
సమాశ్రయ ణంబటంచు మీ । రివియును గానఁ జేసితిరి ♦ యేమివెలి
నిక్రమటంచు మీమదిన్ । దవిలిన సంశయంబులిక ♦ తద్దయు బాయును
మున్నుఁ జూడుడీ॥ 40॥ చం॥ భుజముల తప్తచక్రములఁ ♦ బూనిన పా
రుఁడు రౌరవంబులో। నిజముగ తాబడున్మరియు నేరఁడు గడ్డను జేరనం
చునీ। యజువచనాళి కర్థమిది । యా గదనిక్రము లౌకాగ్నిలో। ద్వి
జలరు చక్రధారణము ♦ వీడుడటంచని దెల్పునింత యే ॥41॥ చం॥ అ
ది యెటులన్న ధాత్రిస్మృతు ♦ లన్నియు శ్రీహరిసేయునాజ్ఞలై। గదవి
లసిల్లు నిక్రమన ♦ గామరియిట్టులు వాని వానిలో। తుదిమొద లౌ
క్రరీతిగనె ♦ దూరక వేరొక యర్థమిచ్చునే । యిదితగవౌనె శ్రీహరి
యు ♦ నిట్లువచించునె మీరెసెప్పుడీ ॥42॥ చం॥ ధరణిని తప్తచక్రము
ల ♦ దాల్చినవారుల నిందసేయు శ్రీ। హరివచనాళి హోమముల ♦ నం
దనివహ్ని సుతప్తచక్ర రా। ద్ధరణము గూడదంచు విశ ♦ దంబుగ దేలు
నె లౌకికాగ్నిలో। నెరపిన చక్రధారణము ♦ నేరద నున్వచనాళి యు
న్నదే ॥43॥ అనిన॥ (ప్ర, చ్ఛయ. నారదుడు) స్మృ॥ హుతాగ్ని త
ప్తచక్రాద్యై రాయుధైః పంచభిర్హరేః। ప్రతప్త బాహుమూలా యే
ప్రాప్నుయుస్తే పరంపదమ్। లౌకాగ్నిషు సంతప్తైశ్చక్రాద్యైర్యదివాంఛి
తః। ద్విజాతయో మహారాజ ప్రాప్నుయుర్నరకం ధృవమ్॥ కం॥ హు
కివహ్ని తప్తచక్రాం। చితభుజులకు మోక్షమబ్బు ♦ చెడులౌకికతా
పితచక్రభుజులు మరియును। పతితుండగు నరకమునవె ♦ బాయక వొ
పుడున్ ॥44॥ (ప్ర, చ్ఛయ, పాద్మోత్తరఖండ॥ 32 అధ్యాయమున)
స్మృ॥ హుతాగ్నినైవ సంతప్య సర్వపాప పనుత్తయే। చక్రంవా శం
ఖచక్రేవా తథాపంచాయుధానిచ । ధారయిత్వైవవిధివత్ బ్రంహక
ర్మసమారభేత్। హుతాగ్నితప్తచక్రేణ శరీరంయస్యలాంఛితం। తేనతీ
ర్థానియజ్ఞాంశ్చ సంప్రాప్తా నాత్రసంశయః । అధృత్వావిధినాచక్రం
బ్రాంహణోజ్ఞాన దుర్లభః।గర్హితస్సర్వలోకేషు బ్రాంహ్మణ్యాత్ప్రి

చ్యుతో భవేత్॥ ఉ॥ పాపచయంబు దోలుటకు ♦ బ్రాహ్మణు లెల్లరు హోమవహ్ని సం। తాపిత శంఖచక్రముల ♦ తప్పక రెంటనుగానిలేక యా। శ్రీపతి శస్త్రపంచకము ♦ చేతనెగాని విధిక్రమంబుగా। తాపిత దేహులై శ్రుతి వి ♦ ధానపు కర్మలఁ జేయఁగాదగుః ॥45॥ చం॥ విధి నొకయింత నెన్నిడక ♦ వేల్చినవహ్ని సుతప్తమైన యా। యుధమగుచ క్రలాంఛనము ♦ నొప్పినదేహము చేతయజ్ఞ తీ ♦ ర్థధునులవి యబ్బి నట్టులయె ♦ దాల్పకుఁడిందున సందియంబు వే। ర్వ్విధముగఁదాల్ప బ్రాహ్మణత ♦ వీడును నిందయుసేగివచ్చెడిః ॥ 46 ॥ (ఆయుధ లోహ నిర్ణయము) గీ॥ ధారణార్హంబులగు నాయు ♦ ధములనెట్టి। లోహములఁ జేయవలయు నా ♦ లోహసమితి। జనుల కెల్లరకును చాల♦ స రసముగను। దెలియునట్టులు శాస్త్రవి ‡ ధినివచింతు ॥47॥ (నా,సంగ్రహమున ॥ పా చరాత్రము) స్మృ॥ సౌవర్ణం రజతం తామ్రం కాంస్యమాయస మేవచ। చక్రంకృత్వాతు మేధావీ। ధారయేద్ద్వివిచక్షణః। ద్వాదశారం తుషట్కోణం వలయత్రయ సంయుతం। హరే స్సుదర్శనంనిత్యం ధారయే త్తద్విచక్షణః॥గీ॥ కనకరజితతామ్ర♦ కాంస్యంబులనువాని । లోన నేనిచేత ♦ నైనగాని । మూలలారుచుట్లు ♦ మూడునంచులునారు। వెలయు చక్రమూన ♦ వలయునరుఁడు ॥ 48 ॥ గీ॥ పయినఁజెప్పిన లోహంపు ♦ పటలివరుస। నాల్గు వర్ణములకు నవి ♦ నాలుగయ్యె। నింక నయిదగునిమ్మ ♦ నెపఁగియంత్య। జులకుత గునని పెద్దలు ♦ సూడవలయు ॥49॥ గీ॥ బ్రాహ్మణ క్షత్ర వైశ్యశూ♦ ద్ర జనములకు । స్త్రీలకును పశు పక్ష్యాది ♦ చేతనులకు । వైదికావైదికపు మంత్ర ♦ వర హుతాగ్ని । చక్ర ధరణంబె యంతకు ♦ సమ్మతంబు ॥50॥ గీ॥ చక్రధరణంబు నీరీతి ♦ సలిపి పిదప । గురుణభక్తియు నెంతయుఁ ♦ గొలుచుండ । నప్పుడాచార్య వరులె తా ♦ మంత్రయూర్ధ్వ। పుండ్రములఁ దాల్పఁజేయుచు ♦ బోదలవలయు ॥51॥కం॥ ఈగతిచక్రాంకన విధి । సాగించితినింక నామ ♦ సంస్కారంబుల్। వేగమె దిగ్దర్శనముగ। నాగన వ్రాసెదను గ్రంథ ♦ గౌరవ భీతిః ॥52॥ గీ॥ తండ్రిబెట్టిన పేరది ♦ దనరవేరె। పేరొసంగగవలయు నా ♦ పేరె

జెప్పి। కొనఁగవలె నెల్లడలను తా ♦ మనుజతతికి। గురువుబెట్టిన యా పేరె ♦ గొనగవలయు ॥53॥ గీ॥ మంత్రరత్నంబు ద్వయచర♦మము లె మొదలు। గలుగు మంత్రంబులను గూర్చి ♦ గదుర గురువు । శిష్యుల కు నుపదేశంబు ♦ జేసి పిదప। యాగవిధి నంతయునుఁజెప్పి ♦ యలర వలయు ॥54॥ గీ॥ పతికి పతిప్రీతి కర్మల ♦ కతిథులకును । అతిముదం బున సేవల♦నంతకంత। జాగరూకత జేయుటే ♦ సతులకంత।యాగమ నఁబడునని బల్కి ♦ రార్యవరులు ॥55॥ గీ॥ భగవ దారాధనంబును ♦ వైశ్యదేవ । మిదియె మొదలగు సత్కర్మ ♦ లదనులోన । సలుపుటయె యాగమనుచును♦సభ్యులెల్ల।పురుషతతికి బోధింత్రు ♦ ముదముతో డ ॥56॥ గీ॥ అవనివైశ్యులకును ♦ శూద్రులందరకును । స్త్రీలకెట్టుల నాపయి ♦ జెప్పఁబడెనో। అట్టులే మాకు సేయుట ♦ నర్హమగు న। టంచుఁ దెలియుటయే ♦ చాలమంచిదయ్యా ॥57॥ గీ॥ బ్రాహ్మణేత రులకు నెల్ల ♦ భక్తితోడ। హరికి భాగవతాచార్య ♦ వరులకెపుడు । సేవలను సల్పుటేచాల ♦ శ్రేష్ఠమయిన। యాగమగునింక వేరె య♦ య్యదియులేదు ॥58॥ గీ॥ వీనికెల్ల హోమ ♦ విధుల నంతయునల్లో। వీ నిఁజేయునట్టి ♦ విధులనెల్ల। వేరుగ్రంథములందు ♦ వెలయు చున్నవిగా న। గ్రంథవిస్తరభీతితో ♦ వ్రాయనైతి॥59॥సీ। తప్త చక్రాంకికు ♦ ల్ధ న్యులందరటంచు సామాన్యవచనము ♦ ల్బాలఁజూపి। వెలయుచు మీ దప ♦ రులకుమాత్రము హోమవిధియటంచు విశేష ♦ విధులఁ జూ పి। తప్త చక్రాంకన స్థాపనంబును దృఢ ♦ తమముగానిలిపి సం ♦ దె ములఁబాపి। చెలఁగినట్టుల నిష్ఠ ♦ షేధవచన। చయముతమ యర్థ ములఁదెల్పఁ ♦ జాలకుండు । నింత మేగాకచవిధి తా ♦ నంత నిర్వ ♦ హించుటను వీని బాధింప ♦ వింతయేని ॥60॥ కం॥ శ్రుతిస్మృతిపురా ణముల భా। రత భాగవతములని యల ♦ ప్రబలముగా స్థాపితమాట దీనిఁబొందిన। నతులిత మోక్షంబుగాంతు ♦ రందరుముడిగిరి ॥ 61 ॥ ఉ॥ ముక్తినిఁగోరువారు విధి ♦ పూర్వముగాను సుతప్త చక్రముల। భక్తిని బాహుమూలముల ♦ బాయక తాల్పక యెన్నియేని బల్। శ క్తికి మీరి జేసినను ♦ సర్వము భస్మహుతంబులౌనుబో। ముక్తిని గాం

చలేదు మరిమూఢుడు నై నరకంబులో బడుగ ॥ 62 ॥ గీ ॥ ఇది మె చకాంక నాధ్యాయ ♦ మిటుల నార। వదిగ శ్రీహాయవదను లే♦వ్రా యుం జేసె। దీనిగని పాప చయములం ♦ దెంపముక్తి। మార్గమును వేగగై కొండు ♦ మాన్యులారా ॥ 63 ।

శ్రీః.
శ్రీకురుమూర్తిః శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహాయగ్రీవాయ నమోనమః.

ప్రణవదర్పణము.

పుండ్రాధ్యాయము. (౮)

గీ॥ నాగురూత్తములను దొల్త ♦ నడుమ నాథ। యామునార్యులు కొన నశ్రీ ♦ హరి వెలుంగ। నిటుల వరుసగ భక్తియెం ♦ తేనిబొదల। గురుపంపర నెల్ల నే ♦ గొలుచువాడ.

ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కరోదాహృతము ఋగ్వేద శృతిః ॥ ఊర్ధ్వరేఖం ప్రపదదా దూర్ధ్వలోకంయాంత్యం తే విష్ణుమియమిం దార్గ్నీ అవతంధియ। మదీయం దధానం మృదా దీర్ఘమాయుర స్మై యస్త్వం పురుషంభుజాపరంధీమహి ॥ గీ ॥ పొడువుగా రేఖలను గన్న పుండ్రములను। దేహమందున దాల్చినదిట్టతుదిని। యూర్ధ్వలోకంబులో నతా నుండుననుచు। జెప్పెఋగ్వేద శృతితాను♦చెలగియిటుల ॥ యజుశ్శృతి ॥ ధృతోర్ధ్వపుండ్రః కృతచక్ర ధారీ విష్ణుంపరం ధ్యాయతియో మహాత్మా। స్వరేణమంత్రేణ సదాహృదిస్థం పరాత్పరం యన్మహాతో మహాంతం।

॥ గీ ॥ ఎవఁడు హరిశంఖచక్ర చిహ్నితుఁడునగుచు। నూర్ధ్వ పుండ్రము
లనుఁ బూని యొప్పుచుండు। విష్ణు పరమాత్మ యంతయు ♦ వెలుగున
ట్టి వానిమాత్ర బుధులచును ♦ స్వరముగాను॥ 2 ॥ అథర్వణ శృతి ॥
హరేః పాదాకృతిమాత్మనో హితాయ మధ్యేఛిద్రమూర్ధ్వపుండ్రం ధా
రయతి। సపరస్య పి యోభవతి సపుణ్యభాగ్భవతి సముక్తిభాగ్భవతి॥
॥ ఉ ॥ హరిపాదాకృతి నూర్ధ్వపుండ్రములను ♦ ధ్యచ్ఛిద్రము లెవ్వరు
మా। విరినెవ్వఁడు హితంబుగోరి బకితిఁ దే ♦ దీప్యమానంబుగా। ధ
రియించుఁ ధరవాఁడు పుణ్యుఁడయి శ్రీ ♦ ధామాధిక ప్రీతికై। తిరమా
పాత్రముగా (దనర్చి యటను ♦ క్తిఁ జెందువేవేగమే ॥ 3 ॥ భల్లశా
ఖయందు ॥ శ్లో ॥ అర్చనాద్యా యజ్ఞమూర్తేర్ధృతోర్ధ్వపుండ్రో ద్విజో
త్తమః। కులంతారయతే సప్తగచ్ఛేత్పరమాంగతిం ॥ గీ ॥ యజ్ఞ మూ
ర్తికిఁ జేయుపూ ♦ జాదులందు। నూర్ధ్వపుండ్రంబు నేద్విజుం ♦ డొనర
దాల్చు। వాఁడు తనయేడు తరములవారితోడ। జేరు వైకుంఠపుర ము
చెచ్చెరనుఁ జెలఁగి ॥ పద్మపురాణమున ॥ శ్లో ॥ రుద్రః ॥ విమలాన్యూ
ర్ధ్వపుండ్రాణి సాంతరాళాని యోనరః। కరోతి విపులంతత్ర మందిరం
యః కరోతిసః ॥ బ్రహ్మాండపురాణమున ॥ శ్లో ॥ ఊర్ధ్వ పుండ్ర
స్య మధ్యేతు విశాలే సుమనోహరే। లక్ష్మ్యాసార్ధం సమాసీనోరమేశః
తత్ర నిర్వృతః ॥ గీ ॥ తెల్లని యూర్ధ్వపుండ్రముల ♦ దిద్దుచు నాన
డుము న్వెడల్పుచో। ట్లున జేయునట్టి సుజ ♦ నాగ్రణి యిల్లునుగట్టువాఁ
డయా। యిల్లున లక్ష్మితోసయిత ♦ మేను వసించెఁదగూర్మినంచు శ్రీ। వ
ల్లభుఁ డేవచించె నుధ్ధ్ర ♦ వంబుగఁ బల్కు లికేల సెప్పుడీ॥ 5 ॥ డిటో। పా
ద్మమున॥ ఈశ్వరుఁడు ॥ శ్లో ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యేతు విశాలే సు
మనోహరే। లక్ష్మ్యాసార్ధం సమాసీనో దేవదేవో జనార్దనః। తస్మాద్య
స్యశరీరేతు ఊర్ధ్వపుండ్రం ధృతోభవేత్। తస్యదేహో భగవతో విమ
లం మందిరంశుభం ॥ చం ॥ మిగులవిశాలమైమనసు ♦ మెచ్చఁగనున్నట్టు
లమేనియందుము। ద్దుగను గుచ్చు నామముల ♦ తోరపుసందులలక్ష్మి
రొమ్ముల్లో। దగిలి చియున్న శ్రీహరియె ♦ తద్దయు నుండుట నూర్ధ్వ పుం
డ్రముల్। దగిలి వెలుంగు దేహమొక ♦ దా హరి కెంతయుఁ గూర్మి యిల్లు

గుక ॥ 6 ॥ చం ॥ సరిసరెమంచిమాట యిది ♦ శర్వుఁడు బల్కిన య ట్టుదేలదీ। శ్వరుఁడు వచించినట్టులని ♦ జంబుగఁ జూపుడటంచు బల్క గా। గలరెయసైన నట్టులనెగాఁ బ్రిలెడి ♦ స్కాందపురాణ వాక్యయం। బిరుపుగవాఁ బ్రియువాఁడనుగ ♦ దే నను కెంతయుగూర్మిఁ గాచుడీ ॥ 7 ॥ స్కాందమున ఈశ్వరుఁడు జెప్పుచున్నాడు ॥ స్మృ ॥ ఊర్ధ్వపుండ్ర వి ధానంతు వక్ష్యామిపరమం శుభం। సంపదా రోగ్యవిజ్ఞానం మోక్షప్ర దముమా సుత। కృష్ణా రక్తా తథాపీతా శ్వేతా మృత్స్నా చతుర్విధా కథ్యతే పురుషైః పుణ్యై ర్వైశ్వర్యా దిఫలార్థిభిః। పురావిష్ణు ర్హిరణ్యా క్షం వినిహంతుం మహాభుజః। వరాహరూప మాసాద్య సాగరానవిలో డయన్। కృష్ణా ఘోణార్థనాజ్జాతా రక్తా దంష్ట్రాగ్రఘాతనాత్। పా దైశ్చఖననాత్పీతా శ్వేతా కేసరచాలనాత్। కృష్ణా సంపత్ప్రదానిత్యాం రక్తారోగ్య ప్రదాభవేత్। పీతాజ్ఞాన ప్రదాప్రోక్తా శ్వేతామోక్ష ప్ర దానృణామ్॥ సీ॥ సంపదారోగ్య వి ♦ జ్ఞానమోక్షంబుల। నొసఁగజాలి నయట్టి ♦ యూర్ధ్వపుండ్ర। వితము నంతయు నీకు ♦ వివరింతు నోయు మా। సతినీకునీపయిఁ ♦ జాలగూర్మి। హరి హిరణ్యాక్షు బా ♦ యఁగఁ జేయ క్రోడమై♦యబ్ధిని ఘోణాది ♦ యంగములను। గలపంగ నాల్గువ। న్నెలమన్ను తనభక్తతతియూర్ధ్వ పుండ్రము♦ దాల్పఁబుట్టె। దానిలో నల్లనిది సిరి ♦దనుపు నెఱ్ఱ। నిదిసుఖంబులనిడు పచ్చ ♦ నిదియు దెంతొ। తెలివినిడు తెల్ల నిది మె ము ♦ క్తినొసంగు। ననుచు స్కాందంబులో శర్వుఁ ♦ డనియెసతితోడ ॥9॥ గీ॥ అడ్డముగబడువారు తా ♦ మడ్డము గనె। పుడమిఁ బయికెక్కు వారెల్లఁ ♦ బ్రొమపుగానె। చెప్పచుం దురు గావున నూర్ధ్వలోక। ములకుగోరెడి వారెల్ల ♦ నూర్ధ్వపుండ్ర। ములనుబూనుటయే యుక్త ♦ ముగ వెలుంగు ॥10॥ గీ॥ పయిఁ జెప్పిన వన్నెల ♦ ఫలములన్ని। ముక్తికెంతయుతమవానె♦ ముద మతోడ। వ లసిచేరుట నన్ని వ ♦ న్నెలనుపేడి। తెల్లనగు నుద్ధదాల్చుటే ♦ చెల్లు నయ్య ॥11॥ ॥స్మృ॥ ఊర్ధ్వంనయతి యత్పుండ్రం ప్రాశినాంపాప కా రిణాం। తస్మాత్ఖ్యా హ్యూర్ధ్వపుండ్రేతి తస్మాత్తం ధారమేద్ద్విజః। నా రదః॥ ఊర్ధ్వ గత్యా తుయస్యేచ్ఛా శదూర్ధ్వంపుండ్రముచ్యతే। ఊర్ధ్వ

గత్వాతు దేవత్వం సంప్రాప్నోతి నసంశయః ॥గీ॥ పాపులకు నూర్ధ్వలోక సంప్రాప్తినిడుట। నూర్ధ్వపుండ్రంబునాయది యొప్పచుండు। నిట్టికారణమెల్ల గన్పెట్టిబుధులు। నూర్ధ్వపుండ్రంబు దాల్చెద రొప్పుగాను ॥12॥ గీ॥ ఎవ్వఁడిల నూర్ధ్వలోకంబు నిచ్ఛయించు। వారలీయూర్ధ్వపుండ్రంబు గోరియిడుదు। రూర్ధ్వగతులకు దేవత్వ మొప్పియుంట। సందియం బొకయింతయు సలుపరాదు॥ 13॥గీ॥ఇట్టియీయూర్ధ్వపుండ్రంబు లెచటనెచట। దాల్పవలెనన్న దాని విధానమెల్ల। దెలియఁజేసెద నాశక్తి కొలఁదిగాను। ధన్యతములార నన్నుసద్దయనుగనుఁడీ ॥14॥ (ఊర్ధ్వపుండ్రక్రమాదిని రూపణము) స్మృ॥ లలాటేభుజయుగ్మేతు పృష్ఠయోః కంఠకూబరే। ధారయేదూర్ధ్వపుండ్రాణిచతర గుళమాయతం। పృష్ఠేతు పార్శ్వయోః ప్రోక్తమాయతంతుదశాంగులం। బాహ్వోర్వక్షస్థలేపుండ్ర మష్టాంగుళముదాహృతం॥ గీ॥ ఫాలమునకుక్షుద్యరః కంఠ పార్శ్వములను। బాహుయుగమందులను కంఠ పార్శ్వములను। వీపుకకుదంబు ననునిటు వీక వరుస। నడుమ కుడియెడమల గాను యిడగవలయు ॥15॥ గీ। ఫాలమున భుజముల పృష్ఠ భాగములను। కంఠకూబరముల నాలు గంగుళములు। తగ దశాంగుళముదర తత్పార్శ్వములను। ఎనిమిదంగుళమును వక్షమున భుజముల ।16।స్మృ॥ ఏవంద్వాదశపుండ్రాణి బ్రాహ్మణస్సతతంధరేత్ ।తతత్పుండ్రేషుతన్మూర్తిం ధ్యాత్వా మంత్రేణ ధారయేత్। అంతరాళేషుసర్వేషు హరిద్రాం ధారయేచ్ఛ్రియం॥ శా॥ ఈ రీతిన్మదిరెండు పుండ్రముల విప్రేంద్రుల్ పయిన్బ్రానుచో। తారాచోటుల కేశవాదులగు మంత్రంబు ల్దరింపదగున్। ఆరంధ్రాళుల లక్ష్మియౌ పసపు తా మందందుమంత్రాళిచే। మేల్మీరెడి భక్తిదాల్పగవలెన్। మేలందఁగా నెప్పుడున్ ।17। (వర్ణభేదమున పుండ్రసంఖ్య) స్మృ। చత్వారిభూభుజాం ప్రోక్తం ద్వౌపుండ్రౌతు విశాంస్మృతం।ఏకపుండ్రంతు నారీణాం శూద్రాణాంతువిధీయతే।ఊర్ధ్వపుండ్రం లలాటేతు సర్వేషాం ప్రథమం స్మృతం। లలాటాదిక్రమేణైవ ధారణంతువిధీయతే॥సీ॥ ఈయూర్ధ్వపుండ్రంబు లెవ్వరెవ్వర దె

ట్లు। దాల్పగావలెనో యా ♦ ధర్మమిపుడు। తేటగావ్రాసెదఁ♦ దెలిసి
నయంతలో వచన సంతతులను ♦ న్వరలజేసి। బ్రాంహ్మణతతికెల్లఁ
బండ్రెండుఁజెప్పుచుఁ క్షత్రియులకు నెల్ల † నాల్గు వైశ్య। వరులకురెం
డు శూ ♦ ద్రులకు నొక్కటియల్లె సర్వవర్ణ స్త్రీల♦ సమతికొకటె।
ఫాలహృద్బాహు యుగముల ♦ బాహ్వివుండు। నొసటరొమ్మున వైశ్యు
లు ♦ నొసటియందె। స్త్రీలుశూద్రులు వరుస నీ ♦ రీతిగానె। దాల్ప
వలెనిదె ధర్మమై ♦ దనరుచుండు ॥18॥ గీ॥ అందరునుఁదొల్త ఫాలము
నందెదాల్చి।యవలవరుసగ నందంద ♦ యలరఁజేయ। వలెను వరుస
నువీడ రా ♦ దలసియేని। యిదియెగదయూర్ధ్వపుండ్రంబు ♦ లిడెడి
తోవ ॥ 19 ॥ (ఊర్ధ్వపుండ్రాకార నిరూపణం) స్మృ॥ మూర్తయో
వాసుదేవాద్యా శ్చతుఃపుండ్రేషుధారయేత్। ద్వాచగోవిందకృ
ష్ణౌతు ఏకంనారాయణం ధరేత్। ఎవంపుండ్రవిధిఃప్రోక్తస్సర్వేషాం
గిరిజేమయా। అశ్వత్థపత్రసంకాశం వేణుపత్రాకృతిం తథా। పద్మకు
ట్మలసంకాశం మోహనంత్రితియంస్మృతం। మహాభాగవతశ్శుద్ధః పుం
డ్రంహరిపదాకృతి। దండాకారంతువాదేవి ధారయెదూర్ధ్వపుండ్రకం॥
గీ॥ దొరలు శ్రీవాసుదేవ ప్ర ♦ ద్యుమ్నులను న। టులనెయని రుద్ధ
సంకర్ష ♦ ణులను వైశ్య। వరులు గోవిందకృష్ణు ల ♦ వనితలుచుప। ద
జులు నారాయణుని శ్రద్ధఁ ♦ దలఁచవలయు ॥20॥ గీ॥ రాగాకు గ
నెదురాకుగ। బాగుగ వికసిల్లనట్టి ♦ పద్మకియఁగా। నీగతి కూర్మిగ
లారలు। భాగవతుల్హరి పదంబు ♦ భాతిగనేఁగ ॥21॥ కం॥ దండా
కారంబుగనేఁ। నిండిన భక్తిని జెలంగి ♦ నిత్యంబును పం। డ్రెండు
నునాలుగురెండును। నొక్కటి నిటువర్ణరీతి ♦ నొప్పగనిడుడీ ॥22॥ గీ॥
ఇటుల పాద్మోత్తరంబున ♦ నీశ్వరుండె। యుమకు వచియించె ముప్ప
ది♦ యొకటియగుచు। నలరునధ్యాయమునచాల। యధికముగప్రపన్న
సారంబులోనిట్లు బలికినారు॥23॥గీ॥తమరుఁజూపినవచనసం♦తతులజూ
డ। సుద్దతో నూర్ధ్వపుండ్రముల్ ♦ సొగసుగాను। దీర్చవలెనంచు నెం
తయుఁ ♦ దెలుపసరియె। దవిలి శ్రీచూర్ణమేటికి ♦ దాల్పవలయు ॥
24॥ (ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కరమున) స్మృ॥ బ్రంహ్మచారీ గృహ

స్థానాం యతీనాం వనవాసినాం। సువాసినీనాం కన్యానాం విధవానా మపిద్విజాం। శ్రీచూర్ణం సతతంధార్య మూర్ధ్వ పుండ్రస్య మధ్యతః । దీప్రదీపసమంధార్యం శ్రీచూర్ణం బ్రహ్మవాదినాం। అన్యేషాంతు క్షత్రియాదీనాం తింత్రిణీ దళసమ్మితం। అర్ధచంద్రాకృతిస్త్రీణాం ధార్యం పుండ్రంభుఘోరథః। తన్మధ్యే దీపవద్ధార్యం శ్రీచూర్ణం శ్రీప్రదంశుభమ్॥ గీ॥ బ్రహ్మవాదులు గొప్పదీ ♦ పంబువోలె। క్షత్రియాదులు చింతాకు ♦ సమముగాను। దాల్పవలయును తామంత ♦ ధన్యులయితి। మనుచు నెంతెంతయో గొప్ప ♦ హర్షమూని ॥25॥ గీ॥ అతివలెల్లరు నర్ధచం ♦ ద్రాకృతిగనె। కన్నుబొమ్మల క్రిందనే ♦ గలుగునటులె । సుద్దతోనిడియందున ♦ సొగసుగాను । దీపముగ సిరిచూర్ణంబు ♦ దిద్దవలయు ॥26॥ (శ్రీచూర్ణ ప్రకరణము) గీ ॥ ఇచట శ్రీచూర్ణమెఱ్ఱని ♦ దేయటంచు । శాస్త్రవేత్తలు శాస్త్రము ♦ లాన్తటుచుండ। గొందరందురుగద యది ♦ గూడదనుచు। గానవాసందెముల ♦ బాయగా లిఖింతు ॥27। గీ ॥ సిరినిఁ బోలిన వన్నెల ♦ నిగ్గులుకునట్టి। చూర్ణమిదిగానబుషులె శ్రీ ♦ చూర్ణమనెడి । పేరుదగుగాన నాపేరె ♦ బెట్టియుండ । వాదమేమైనఁ గలదె వి ♦ ద్వాంసులారా ॥28॥ ఉ॥ సిరికిన్నలినవన్నె యిట్టిదనుచు ♦ చిత్తంబు లోనెంతసు। స్థిరతన్జెందిన నప్పుగాదె మఱియు ♦ శ్రీచూర్ణవర్ణంబు నీ। తెరఁగేయంచుననిశ్చయం బొదవ్వగా♦ దేగాన శ్రీవన్నెని । బ్బరమొప్పారగ వ్రాయఁబూనితిని బో ♦ ప్రాజ్ఞోత్తము లెచ్చగా ॥29॥ గీ॥ ధరణిజనులందు మిగుల సౌందర్యయుతులు। తెల్లగానెఱ్ఱగానేని యు♦ల్లసిల్లు। గలరు పచ్చగ నెవ్వరుఁ గానఁబడరు । వదలి పాండువు రోగంబు వానిదక్క ॥30॥ గీ॥ శ్రీచూర్ణము తెల్లనిదని ♦ యేచాయ న్గానఁబడదెయిక పచ్చది నా। యాచాయ లక్ష్మికబ్బునె । యోచింపగనంచుమున్నె ♦ యొనరఁగ లేదె ॥31॥ గీ॥ సిరికిఁగల్గిన వన్నెచేఁ జెలఁగునదియె। యవని శ్రీచూర్ణమనుట లెం ♦ దైనఁగలదె। తమరు సెప్పినయదియ వే ♦ దంబెసెపుడి। యనఁగ వివరంతు నెంతయు♦ నారయనఁగ ॥32॥ (ఖగప్రశ్న సంహిత) ఊర్ధ్వపుండ్రస్య మధ్యేతు

రజనీచూర్ణముత్తమం। లక్ష్మీరూపం ధరేనిత్య మన్యద్ద్రవ్యం నవిక్షిపేత్ ॥ గీ॥ లక్ష్మిరూపంబుఁగల హరి ♦ ద్రను జెలంగి। యూర్ధ్వపుండ్రములకు మధ్య ♦ నొనరఁజేయ। వలయు రెండవ ద్రవ్యంబు♦ వదలవలయు। ననదె ఖగప్రశ్నసంహిత ♦ యలరియిపుడు ॥33॥కావున॥ గీ॥ సిరిపడంతుక వన్నెనే ♦ జెప్పవలయు। అన్య ద్రవ్యంబు దాల్పరా ♦ దనుటలక్ష్మి! వన్నెకన్నను వేరగు ♦ వన్నెగలుగు। దానిఁద గదంట మిగుల త ♦ ధ్యంబుగాదె ॥34॥ ఉ॥ సిరికింగల్గిన వన్నెగల్గినదియే ♦ శ్రీచూర్ణమానంట సు। స్థిరతంజెందుటచేత నెజ్ఞనగునా♦ శ్రీచూర్ణమేదాల్పగా। నిరవౌనంచువచింప సందియ మొకింతేనిన్మదిందోపదో। కరుణాగ్రేసరు లార యెజ్ఞనిదె యుక్తంబంచు వేదాల్పుడీ ॥35॥ శా॥ ఏమేమియిటులేల బల్కఁగల రెం ♦ తేనోరునవ్వంగనీ। మేమాయీపెడయుక్తులన్గొలిపి బూ ♦ మెజ్ఞాపనాగొట్టి మా। నేమంబు ల్విడనాడువారము శుభ్రితు ♦ ల్నెరొప్పప్పగాజూపుడీ। యామీదన్పరికింత మంచనగలా ♦ రాజూడుడీ సచ్ఛ్రుతుల్ ॥ 36 ॥ శ్రీసూక్తమువ, (శ్రు,) పద్మేస్థితాం పద్మవర్ణాం త్వామిహోపహ్వయేశ్రియం॥ ఉ॥ పద్మమునందెంతయును ♦ జాయనికూరిమినుంచిదానినే। సద్మముగా గుదుర్చికొని ♦ చాలక వన్నెనుగూడ యెప్పుడుఁ। పద్మముగాఁ దనర్చు హరి ♦ భామిని నిన్నెడలంతు నెమ్మదిన్ ॥37॥ (పు।సూ)చంద్రసూర్యాగ్ని వర్ణాభ్యాం శ్రీమహాలక్ష్మీముపాస్మహే॥ కం॥ ఇలచంద్ర సూర్యవహ్నికి। గలవన్నెల కెంతయేని ♦ గాలూనపు వెలుంగుల భాసిల్లెడు లక్ష్మినిఁ। దలఁచెదదని వారనట్టి ♦ తద్దయుభక్తిన్ ॥38॥ (సూర్యునివన్నె నిరూపించుటకు) (సుందరకాండ) తస్యజాంబూనదమయై శ్శృంగైస్సద్య స్సముత్థితైః। జాతరూపమయైశ్శృంగైర్భ్రాజమానై స్స్వయంప్రభైః। ఆదిత్యోదయసంకాశైరాలిఖద్భిరివాంబరం। ఆకాశం శస్త్రసంకాశమభవత్కాంచనప్రభమ్॥ గీ॥ అపుడుబుట్టిన సూర్యుని ♦ ననుకరించు। నట్టి బంగారు గోపురా ♦ లట్టివెలుఁగ। శస్త్రములఁబోలె నల్లనౌ ♦ చదలుతాను। రంగు బంగరు రూపమై ♦ రక్తిఁజెందె ॥39॥ (భారతము) పరిమండ

లయోర్మధ్యే మేరుః కనకపర్వతః। ఆదిత్యతరుణాభాసః విధూమఇవ పావకః॥ కం॥ పరిమండల నడుమన భా। స్కరతరుణియుంబోలె పొగను ♦ గాంచకయెంతో। వరలెడు నగ్గియుబలె బం। గరుమల విలసిల్లు నెపుడు ♦ కాంతుల కిరవై ॥40॥ గీ॥ నల్లనగుమిన్ను తనవైన ♦ నలుపువిడిచి। యుదయసూర్యుని వన్నెతో ♦ నొప్పుచుండు। రంగుబంగారమగు గోపు♦ రములకాంతి। తాను బంగారురూపమై ♦ దనరెననిన॥ 41॥ గీ॥ ఉదయమగు సూర్యుఁడెట్లుగా ♦ నొప్పుచుండు। నితనిరుపమేయ కోటిలో ♦ నిచటనిపుడు। మించు బంగారమును వచి ♦ యుంచియుంట। పుత్తడియు సూర్యుఁడును నెరు♦ పుగనదేలు ॥42॥ గీ॥ కాన బంగరు పొడ్డగ్గి ♦ కాంతులెప్ప। డెట్లుగానుండుననిరొ బో ♦ నంచవలనె। ఇందు సందియమొక్కంత కే జెందబోదు। మందులకు నైన గాని యో ♦ మాన్యులారా ॥43॥ గీ॥ అగ్గియెట్లునిదనిఁ జెప్పన♦ నవసరమె। యందజెట్లునిదేయంచు ♦ నరుటవలన। శవముఁగాల్పగ నొక్కొక్క ♦ సమయముననును। మాత్రమును పలువన్నెలై♦ మందుగాని ॥44॥ వ। ఇంక తేలిన సారమేమనగా. గీ॥ వసుధ శ్రీచూర్ణమన సిరి ♦ వన్నెగలది। యని ఖగప్రశ్న సంహిత ♦ యనియె లక్ష్మి। పద్మసూర్యుల వన్నెతో ♦ ప్రబలియుంట। యెట్లునిదియంచు శ్రీసూక్తమిపుడుదెలిపె ॥45। కావున. గీ॥ సిరినిఁబోల్చిరి తిగ్మర ♦ శ్మికిగడంగి। తిగ్మరశ్మినిఁ బోలిన ♦ దేవితోడ। సరిగఁజెప్పిరి శ్రీచూర్ణ ♦ సిరినిగాన। ఇంక శ్రీచూర్ణమెట్లుని ♦ దేనిజంబు ॥46। అనిన ప్రతికథులు. ఉ॥ ఎంతలు సెప్పితేమియిటు ♦ లెన్నియొ యూహలఁ జేసియుంతకే। సంతసమందు వారలమె ♦ చాలునుమాటలు వేయునేల యొ। కొంతగ నెట్టివన్నెగల ♦ దే సిరిచూర్ణమటంచు దెల్పు వా। కస్వంతతిఁజూప మెత్తుమన ♦ కారుణికోత్తములార గాంచుడీ ॥47॥ (నిర్ణయమహోదధిలో, బృహద్బ్రహ్మ సంహిత) స్మృ। శ్వేతంపీతం తథారక్తం ద్రివ్యస్తు త్రివిధంస్మృతం। పుండ్రాణాం ధారణేనిత్యంమమైవ ప్రకటీకృతం। శ్రీకుంకుమేతి విఖ్యాతం సదామాంగలికం మునే। పుండ్రాణామంతరాళస్థం భక్తిదంమునిసత్తమ॥ గ। ఊర్ధ్వపుం

డ్రములనుఁదాల్ప ♦ యోగ్యమనఁగ । దగినమంత్రిని మూఁడు వి ♦ ధములఁజెప్పి। నాడ మీఁదటవానికి ♦ నడుమనెఱ్ఱ। నయిన నావన్నెకుంకుమ ♦ యనెడిదాని ॥ 48 ॥ గీ ॥ సర్వశుభముల నొసఁగఁగ చాలుదాని। లచ్చికెంతయు ప్రీతినే ♦ యిచ్చుదాని। భక్తి ముక్తుల నిచ్చుచు♦ ప్రబలుదాని। ధన్యులందరు తామెచ్చ ♦ దాల్పవలయు ॥49॥ గీ॥ ఇంను నెఱ్ఱనివన్నెచే ♦ నెసఁగుదాని। కుంకుమంబను పేరుచే ♦ కొనినదాని। గౌరియిడుడన్న నెఱ్ఱని ♦ కుంకుమంబె। దాఁలుపుడటంచు తేటగా♦ దేలదొక్కో ॥50॥ (ని, మ, బృహద్బ్రహ్మ) స్మ్రు॥ లలాటాదిషు చాంగేషు రుగ్భిస్తాభిః క్రమేణవై। నామభిః కేశవాద్యైశ్చ సచ్ఛిద్రాన్యేవధారయేత్। శ్రియైజాతేతిమంత్రేణ కుంకుమం తేషుధారయేత్ ॥గీ॥ మంత్రముల కేశవాది నా ♦ మముల నుచ్చ। రించుచును ఫాలమాదిగా ‡ నెంచబడిన। అంగముల యందుఁ దాలిచి ♦ యందు కుంకు। మంబు నటఁదాల్పవలయు శ్రీ ♦ మంత్రమునసే ॥51॥ (ని, మ, ది॥ పరాశరసం॥ శ్రు॥ విష్ణ్వర్పితం రక్తవర్ణం హారిద్రా చూర్ణముత్తమం। లక్ష్మీనివాససిద్ధ్యర్థం దీపాకారం సుసూక్ష్మకం। ఊర్ధ్వ పుండ్రస్య మధ్యేతు లలాటే ధారయేద్ద్విజః॥ గీ॥ లక్ష్మి తనయందు నుంటకై ♦ రక్తవర్ణ। మయినకుంకుమ పుండ్రము ♦ ధ్యమున దీప! మునకు సమతగునట్లగా ♦ ముఖమునందు। విష్ణుశేషంబు నేదాల్చి ♦ వెలయవలయు ॥ 52 ॥ (ప్రపన్న ధర్మసారన ముచ్చయము) భరద్వాజసంహిత) స్మ్రు॥ హారిద్రేణతు చూర్ణేన కుంకుమేన సుగంధినా। ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యేతు లలాటే ధారయేద్ద్విజః॥ గీ॥ మంచి పరిమళములచేత ♦ మించు పసపు। చేతఁజేసిన కుంకుమ ♦ చెలఁగిఫాలమందు ధరియించి లక్ష్మికి♦ మందిరముగఁ। జేయుటే వైష్ణవులకెల్ల♦ న్యాయమయ్యె ॥53॥ గీ॥ పైన కుంకుమ పసుపు సం ♦ బంధమనియు। రక్తవర్ణమటంచని ♦ రాణజెప్పి। యుండుటనుజూడ సందియ♦ మొందకుండ। నిలను శ్రీచూర్ణమెఱ్ఱని ♦ దే నిజంబు ॥54॥ గీ॥ ఇందు ద్విజులకు ననివ్రాత ♦ నెంచిచూడ। శూద్రులకు పచ్చనిదియంచు♦ మాటిగాను । దేలుచున్నది గాన నో ♦ ధీరులార। శూద్రులకు పచ్చని

ది దాల్ప ♦ శుభము లొసఁగు ॥55॥గీ॥ పయినకుంకుమ పసుపుసం♦ బంధమనియు। రక్తవర్ణమటంచని ♦ రాణఁజెప్పి। యుండుటనుఁ జూడ సంద్రియ ♦ మొుదకుండ। నిలను శ్రీచూర్ణ మెత్తనిదే నిజంబు ॥56॥ అనిన ప్రతికక్షులు. కం॥ అన్నియు నొప్పగవల సే। యున్నట్టులఁ దోచుగాని ♦ యొప్పదు మనసే। మన్నను టంకరహితం। బెన్నటికే నెక్కసగునె ♦ యది మకుగగు నే ॥57॥ అనిన. కం॥ టంకణము మైలయనియే। వంకన్ననలేదెయట్టి ♦ వాదమెసరి నా। టంకణ యుతమగు పుస్తెల। గొంకొక తాదెంపవలసె ♦ కూర్మిమగండే ॥58॥ ఇదియునుం గాక. సీ॥ శ్రీసతీమణికి సం ♦ ప్రీతినిచ్చెడినట్టి కుంకుమార్చనములే♦ వంకజనునొ। ఐదువలకు కుంకు ♦ మాంచితులను వ్రాతలవియెల్ల నింకయే ♦ యడవిఁజనునొ। విప్రులుహోన్న ప ♦ విత్రము ల్బాబనుట నింక యచ్చోటికి ♦ నెసఁగిజనునొ। కులకాంతలెల్ల గ ♦ జ్జల పట్టెడలుబూని మెరయుటలెల్లనే ♦ మేరజనునొ। మయిల టంకణమని యొక్క ♦ మాటుదలఁప। పడతులకు కుంకుమంబును ♦ దుడువ వలసె। సుదతిపుస్తెలఁదెంపియే ♦ జూడవలసె। నన్ని విపరీతములగా నె♦ యెన్నవలసె ॥59॥ (నిర్ణయమహోదధి, బృహద్బ్రహ్మసంహిత) స్మృ॥ హారిద్రాసంభవంచూర్ణం టంకణేన సమన్వితం। భావయేదామ్లద్రవ్యేణ రక్తత్వముపజాయతే। సంస్మృత్య పరమాందేవీం కమలాం మమ వల్లభాం। పూజార్థం మమదేవేశి వైకుంఠ ప్రాణవల్లభే। అజ్ఞాందేహి మహామాయే శ్రీచూర్ణం సాధయేయధా॥ సీ॥ వైకుంఠునకు ప్రీతి♦ వల్లభ వైనయోతల్లి నీసేవకై ♦ తద్దచెలఁగి। శ్రీచూర్ణమును ప్రీతి♦ సేయింపుఁడనినాకు। ప్రాణవల్లభఁ డిమ్మ। భక్తివేడి। పసుపు పుల్లనినీటఁ బడవేసియంతయు ♦ మునుగునట్టులఁ జేసి ♦ ముదముతోడ। అందుటంకణముఁ జె ♦ న్నొందఁజేరిచి యదియెఱుపైనదాకయూ ♦ స్థలినునుంచి నీడనెండించి చూర్ణంబు ♦ నెగడజేయు। డని బృహద్బ్రహ్మ సంహిత ♦ యలరఁజేసె। నాదియుంబున్న నదియేమొ ♦ శలవుఁబెట్టు। డింక కొన్నటి వ్రాసెద ♦ నిట్టివాని ॥ 60 ॥ అందుననే ప్రకారాంతరము॥ స్మృ॥ భావయేదామ్లద్రవ్యేణ శుద్ధనింబోద్ధవేనచ। అర్ధపిష్టేనవాప్య

త్రి టంకణం పాతయేద్బుధః । దత్వా చైరండపత్రాణి ముఖేమారుత వర్జితే। ప్రదేశేస్థాపయేచ్చైవ ద్రాక్షత్వముపజాయతే। తావద్విధూపయేన్నిత్యం యథాచ్ఛాయా నసంక్రమేత్ । సుగంధ స్నేహతైలేన భావయేచ్చందక్రేణవా। దేవ్యాఃప్రీతికరం చూర్ణాంనిష్పన్నంజాయతేయది। యావత్సంపద్యతేగంధ శ్రీచూర్ణే కమలప్రియే॥ సీ॥ పసుపుతుంటల నిమ్మ ♦ పండ్లరసంబుచేగాని పుల్లని మాడ్గి ♦ కాయరసము। చేగానిమునిగించి ♦ చెచ్చెర వెలిగారమందున తగురీతి ♦ నందఁజేసి। యేరండపత్రంబు ♦ లిడికొన్ని దానిలోనెట్టని వన్నెచే ♦ నెసఁగుదాక। యట్టులనేయుంచి ♦ యటమీదబాగుగా నెండగాలియులేక♦ యెసగఁజేసి। పచ్చికర్పూరమేగాని† పరిమళంబు। నిచ్చునేదియె గాని యె ♦ కింతయుంచి। జేసియున్నట్టి యదియబో ♦ సిరులనొసఁగు।-చూర్ణమని హరిలక్ష్మినిఁ ♦ జూచిపలికె ॥61॥ కం॥ కొన్ని వచనములను దాని ♦ వన్నెయిట్టి। దనుచుఁదెలుపకయే హరి ♦ ద్రనుధరింపు। డనగనట హారిద్రాపదం ♦ బునకురక్త। వర్ణమగు హారిద్రయటంచు ♦ వరలునెపుడు ॥62॥ చం॥ అనిన హారిద్ర మెట్టనిది ♦ యానన్ఁజెప్ప దరంబెయన్నపై। గనబడు సచ్ఛ్రుతిస్మృతులఁ గల్గినయర్థమదెట్లనంచు దే। లెనుగదవానికెంతో ♦ విపరీతముగా శ్రుతులుండునొక్కొ యుండినయెడనన్నివాంట్ల కొక ♦ ఠేయగునర్థము జొన్పుటొప్పదే ॥ 63 ॥ గీ॥ గ్రంథములవైపరీత్యంబు ♦ గానఁబడిన। నన్నిటికి నొక్క ఠేయగు♦ నర్థములను। కల్పనముసేయు టొప్పదే ♦ ఘనులకెల్ల । నదియెగాదొక్క సెపుడువ్యా ♦ ఖ్యాన గరిమ ॥64॥

ఇదియునుంగాక. గీ॥ పసుపు రెండు విధఁబులై బరిఢ విల్లు । రక్తవర్ణంబు పసుపున ♦ ర్ణంబటంచు। ర_వర్ణంబు మైసూరి రాజ్యమందు। గోరి బిదనూరు చెంగటఁ గూడపండు ॥65॥ సీ॥ కృష్ణానదికి చెంత కెరలు దత్తాత్రేయ కరుణనెంతయు వృద్ధి గాంచుచుండు। అవిగదా యిపుడుమ ♦ హాలక్ష్మి కొల్లాపురంబు నావెలుగున ♦ రాజధాని యారాజధానిలో ♦ నలరుచునుండు గా నచటనుండెడి భూమి♦యందు చాల। ఫలియించు రక్తిమ ♦ పసుపది మెండుగా నదియెందరో జె

ప్ప ‡ వినినవాఁడ। గాంచియున్నాఁడ నద్దానిఁ ♦ గన్నులలర। గానయె
ట్లనిపసుపును ♦ గలిగి యుంట। వాదమేమియు లేదని ♦ ర్వాదమేను
॥ ఉ ॥ కావున నెంతఁ జూచినను ♦ గాదనఁజెప్పఁడు శ్రీశుప్రీతికై। తా
వలమైన సజ్జనులు ♦ దాల్పవలెన్ గద యూర్ధ్వరేఖపుం। డ్రావ
ళి శాస్త్రసిద్ధమను ♦ నట్టిదియా సిరికుంకుమంబెమం। తా్రవళి సంస్మ
రింపుచు మ ♦ హావిభవంబున నెల్లకాలమున్ ॥67॥ (ని, మ, ది, ప
రా, సం,) స్మృ॥ ఊర్ధ్వపుండ్రస్యమధ్యేతు రజనీచూర్ణముత్తమం।
తత్పుండ్రం నిష్ఫలంనీచం నిశ్రీకంనిధనావహం॥ శా॥ శ్రీచూర్ణంబది
యెట్టిదేయనుచు నీ ♦ రీతినన్నమర్థింపుచు। న్శ్రీచూర్ణంబును బూనకుం
డుటలు ని ♦ శ్శ్రీకంబునున్వ్యర్థమున్। నీచంబున్నిధనావహంబనుచు
నెం ♦ తేదేలగా నెట్లనొ। శ్రీచూర్ణంబును వీడువాని ముఖమే ♦ భీ
జూడరా దెప్పుడున్ ॥68॥ గీ॥ ఔర మీరిట్లు బలుక నే ♦ మందుమిం
క। నన్నుఁజెప్పక పసుపును ♦ వరదాల్పు। డనుచు నేలకో వచనము
లనియెకొన్ని। యనుచు మామదిలో సంశ ♦ యంబుఁగలదు। దానివే
వేగ మీరుపో ♦ దట్టుడనిన ॥69॥ ఏమేమీయిటు ప్రశ్న సేయతగవో ♦
నేమీరలీ మమ్ములన్ । దామేరీతి వచించుచుండెదరొ య ♦ ట్లాని
న్మదిన్జూడుడీ। యీ మీ ప్రశ్నకు యుక్తులన్నియును మీ ♦ కే దోచ
దే మాన్యులా। రా మమ్మేల శ్రమింపఁ జేసెదరొ య ♦ య్యాన్యమైనఁ
జెప్పెదన్ ॥70॥ స్మృ। పుండ్రాణా మంతరాళేషు హరిద్రాం ధారయే
చ్ఛ్రియమ్॥ గీ। పుండ్రములమధ్య నెల్లరె ♦ ప్పుడును పసుపు। దాల్ప
వలెనను స్మృతుల సం ♦ తతులవెలయు। చుండుగదవాని దమరుగాం
చుచునునట్టి। క్రమముగానిష్ఠ వర్తింపఁ ♦ గలరె సెపుడీ॥71॥ ఏలయా
నిన. గీ॥ రాతిబలెనున్నయీహ ♦ రిద్రను చెలంగి । పిండిసేయకయే
దాని ♦ నుండినటులె । చేతిలో రుద్దిదాల్తురే ♦ చేయిఁతూటు । బడని
యట్టులనీ మీప్ర ♦ భావమెసఁగ ॥72॥ గీ। కాన వచనాంత రముల
ను ‡ గాంచిమీరు। చూర్ణమును సేయుటయెచాల ♦ సుఖమటంచు।
నట్లు సేతురు పైవాక్య ♦ మందుగలదె। యానతీయుఁడు వేగమ ♦ యా
ర్యులారా ॥73॥ ఇంకొకటియును. గీ। పసుపుపొడిసేసి యదియ శు♦

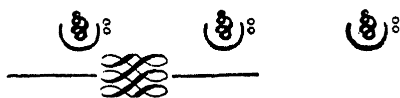
భంబటంచు। దానిమాత్రమె మీరలు ♦ దాల్తురొకొ। వేరెయొక
కొన్నివానిని ♦ వెలయఁజూచి ॥ పిండిగలిపినదానినే ♦ ప్రీతినిఁకుట
74 ॥ గీ ॥ ఇట్టు వచనాంతరములగ ♦ లట్టిచాని। మీరు గైకొంటి
రేనియా ♦ దాఁగానె। రక్తవర్ణంబుటంకణ ♦ రంజితంబు। ననెడి
స్మృతులనువీడఁగా ♦ నానెచెపుడీ ॥ 75 ॥ ॥ గీ ॥ పసుపెకుంకుమ
యగుగాన ♦ పసుపుఁదాల్పు। డనుచు సామాన్యముగ ♦ నెవ్వరైన
తాము। జెప్పినంతనమీద వి ♦ శేషవిధులు। గనకవారల మనసును ♦
గానకుండ ।76॥ గీ॥ చంపితమన్నట్టి వానిని ♦ జంపుడనుచు। శాస్త్ర
మున్నదియని విశే ♦ షములఁగనక। పురుషుఁబట్టిన పులిఁజంప ♦ బో
యి పురుషు। జంపఁ జంపినవాని హిం ♦ సింపఁగలరే ॥76॥ గీ॥ తప్పు
నడిచిన యెడలను ♦ తానుఁజెకుట। గాక వనమెల్లఁజెరిచెడి ♦ కపుల
బోలె। గ్రంథకర్తకు నపకీర్తి ♦ గంటుగట్టి। నెడుటమంచిది గాదం
చు ♦ జెప్పుటరుదే ॥77॥ గీ॥ పసుపె యెఱ్ఱదిగా ను ♦ న్న పసుపులో
న। పిండిమాత్రము గలుపుచు ♦ ప్రీతినిఁకుడు। పసుపు పచ్చగ నుండి
న ♦ పసుపుఁదెచ్చి। యెఱ్ఱగాజేసి దాల్పుటే ♦ స్మృతుల మతము ॥
78॥ అనిన ప్రతివాదులు. సీ॥ ఔనన్ని నిజమె యా ♦ చార్యులుపుఁ
డ్రసంస్కారంబుఁ జేసెడి ♦ సమయమునను। పసుపగువన్నెచే ♦ భా
సిల్లుదీనినే చెలఁగించి రనమాకు ♦ బలుక వెరతు। గానియాపుండ్ర
సం ♦ స్కారంబు తరిని యాచార్యవర్యులె యెఱ్ఱ ♦ నైనదాని। గూ
రిమినిడియుండఁ ♦ గొన్నినాళ్లు ధరించి దానిమానిన మర్త్య ♦ దాన
వులను। గనినయంతన సూర్యునిఁ ♦ గనఁగవలయు। దొడరితన దుష్టక
ర్మలఁ ♦ దూరవలయు। బట్టతోఁగూడ నీరాడ ♦ బారవలయు। వారి
ని గురువర్యులను మదిఁ ♦ దలపవలయు ॥ 79 ॥ ఉ॥ ఏమది సద్గురూ
త్తముల ♦ దెట్టులపుండ్రముఁ దాల్ప జేసిరో। నేమముతోడ దానివిడ♦
నేరగరాదెయటన్న నింక మే। మేమన శక్తి చాలదక భ ♦ క్తియటె
భస్మముఁ దాల్పరాదొకో। లేమియె భస్మధారణము ♦ శ్రేష్ఠమటం
చను వాక్యరాశికి ॥80॥ (ని, మ, ధి, అసంస్కృతాం
హరిద్రాంతు ముఖే లింపే న్నరాధమః ద్రవ్యాంతర విహీనాంతు ర

జనీం ఘరాయేత్తుయః॥ గీ॥ వేరుద్రవ్యాంబు గలయక ♦ వెలుఁగు పసుపు। గాని సంస్కార రహితంబు ♦ గానియెపుడు। దాల్చువాడికమరి నరా ♦ ధముడటంచు। నిపుడు వృద్ధహారీత సం ♦ హితవచించె ॥81॥
గీ॥ ఇందు ద్రవ్యాంతరవిహీన ♦ మిడఁగరాద। టన్న ద్రవ్యాంతరంబన్న ♦ టంకణంబె। దానిఁజేర్చని పసుపును ♦ దాల్చునాతఁ। డధముడని దేలుటనుదాని ♦ నంటరాదు ॥82॥ గీ॥ ఇట్టియర్థముగొనక వే ♦ రేమిజెప్ప। టంకణ యుతంబటంచును ♦ కుంకుమంబ। టంచునెట్టనివన్నెయ ♦ టంచుఁజెప్పు। వచనసంతతి గలయదే ♦ వాగులోన ।83॥
గీ॥ కాన ద్రవ్యాంతరమన టం ♦ కణమెగాన। దానిఁ జేర్చని పసుపును ♦ దాల్చువాఁడు। నీచుడనుటలు మిక్కిలి ♦ నిజమయ్యె కాన టంకణరహితంబు కాదుదాల్ప॥84॥
సీ॥ శ్రీనిగమాంత దే ♦ శికధృత శ్రీచూర్ణమదిపైడి వన్నెయంచ ♦ నిరిబుధులు। వైడికిగలవన్నె ♦ పచ్చనిదేయంచు మందులుపండిత ♦ మ్మన్యులహహా। తముదామెయెడద ని ♦ ర్ధారణంబునుఁ జేసి గురువులతోవిను ♦ గూడదనుచు॥ శిష్టులమనితాము ♦ భ్రష్టుతాటమె గాక యజ్ఞులనొందర ♦ నటులఁజేతు। ఘోర శ్రుతి స్మృతులందితి ♦ హాసవరములందు బంగారమెట్టని ♦ దానటంచు। బలుకటలుఁజూడ కన్నులు ♦ పచ్చనయ్యె। బోలు గురునింద యెట్లుల ♦ బోవునురక ॥ 85 ॥
బంగారు యెట్టనిది యనుటకు. (ప్రపన్నానుష్ఠాన భాస్కరమున)
శ్రు॥ తస్యైహైతస్య పురుషస్య రూపం। యథా మహారాజతవాసః। యథాపాండ్వావికం। యథేంద్రగోపః। యథాగ్న్యర్చిః। యథాపుండరీకం। యథాసకృదిత్యుక్తం। సకృదిత్యే వహిచాస్య శ్రీర్భవతి॥ కం॥ పరమాత్ముని వన్నెకు బం। గరు నాద్రియను కాంతి ♦ పురుగులు పట్టుక। నెరుపునుఁబోల్చుట పుత్తడి। ధరయెగుపన సందియంబు ♦ గలదేనెపుడీ ॥86॥ (పురుష సూ ॥) వేదాహమేతం పురుషం మహాంతం। ఆదిత్యవర్ణం తమసఃపరస్తాత్॥ కం॥ పరమాత్ముని వన్నియభాస్కరు బోల్చెను పురుషసూక్త ♦ కమునను సూర్యుం। డెరుపే పసుపగ లేడని। శిరివన్నెను వ్రాసినయెడ ♦ జెలగును గనుడీ ॥87॥ ఇది

యునుంగాక. గీ॥ అవని బంగారు పసిమిగా ♦ నలరునన్న। చెడ్డదని దానినందరు ♦ జెప్పరొక్కొ। గానబంగార మెట్టినె ♦ గాఁవలుగాని। పసుపు వన్నె యటంచని ♦ బలుకరాదు ॥88॥ వ॥ ఈవిషయమున వెనక లక్ష్మీస్వరూప నిర్ణయములో పెక్కులుగా వ్రాసినానుగాన నిందువ్రాయమానితిని. గీ॥ పసుపుకాళ్లకు పూతగా ♦ బరిఢవిల్లు। కుంకుమము ఫాలములయందె ♦ గుదిరియుండు। పాదములఁ దాల్ప యోగ్యమా ♦ పసుపునెల్లు। ఫాలముల దాల్ప వచ్చునో ? బలుకరయ్యా ॥ 89 ॥ వ॥ శ్రీ నిగమాంత దేశికులవారు రచించిన దేవనాయక పంచాశతులో దేవనాయకుల యూర్ధ్వపుండ్రంబును వర్ణించునపుడు, శ్లో॥ లావణ్యావర్జితలలాటతటే ఘనాభే బిభ్రత్త్రిగుణ విశేషమివోర్ధ్వపుండ్రం। విశ్వస్య నిర్జరపతే తమసావృతస్య మన్యే విభాయసి మాంగలికం ప్రదీపం ॥ గీ॥ మేఘములఁబోలె నల్లగా ♦ మించుదేవ। మేఘములయందు మించెడి ? మెరుపుబోలె। చీకటినిదోలు దీపంబు ♦ చెలువుగాను। నెగడు నీయూర్ధ్వపుండ్రంబు ♦ మిగులమెరసి ॥90॥ గీ॥ మెరుపుదీపంబు పసుపుగా ♦ మెలఁగుచుంచు। నెవ్వరేనియు జెప్పెద ♦ రే వచింపు। డెట్టనిదిగాదనియు వచి ♦ యింపఁగలరె। తామెజెప్పుదు నాయంకు ♦ దయఁదలిర్ప ॥91॥ (దీపముకువన్నె, మాఘమున) శ్లో॥ సాయంతన దీపపాటలాభిః॥ గీ॥ పొద్దుగునిగెడి వేళలో ♦ బాదలుచుండు। దీపములఁబోలె నించుక † తెలుపు నెఱుపు। గలసివెలసెడి నట్టియాకాంతి ♦ జల్లు। కందళీ కుసుమంబుల ♦ గాదఁద్చ్ఛ ॥92॥ గీ॥ అనుచుజెప్పుట కుంకుమ ♦ మంతయెఱుపు। గాదనర్చగవలె పిండి ♦ గలపవలయు। అదియె శ్రీచూర్ణమగుదాని ♦ హరికిభక్తు। లయినవారికిభక్తిప్రధా ♦ ర్యంబుసుండి ॥93॥ గీ॥ శ్రుతులనన్నింట కుంకుమ ♦ శ్రేష్ఠమనుట। శుభమటంచును బలుకుట ♦ బ్లాడ నశుభ। కాలమందునఁబూనుట ♦ ల్గాదటంచు। నవనినపర ప్రయోగంబు ♦ నందెయిటులు। అహరహంబున వీడిద ♦ శాహమునను। కొనసన ధరియింపుఁడి కమీరు ♦ కుంకుమంబ। టంచు నొకవాక్యమనుగాను ♦ పించియుంట। అశుభమందునతగదను ♦ నట్టుదేలు ॥94॥ గీ॥ కానదినిని యాశె

చ ♦ కాలమందు। నెవ్వరేగాని యుదుధరి ♦ యింపరాదు। పెద్దలాచా
ర మీరీతి ♦ బెరిగియుండు। గానవా శౌచమునదీని ♦ బూనరాదు॥
95॥ గీ॥ మాఖ్యమొక్కటి యేచాల ♦ మంచిదనుచు। నందరికినన
నేనెబో ♦ యధికమంచు। గర్వయుతులయి శాస్త్రమా ♦ ర్గంబు విడి
చి। సలుపువారల నొక్కింత ♦ దలంపరాదు ॥96॥ ఇంక తీర్మానము.
సీ॥ సిరినన్నుగల దాని ♦ ధరియింపుడితరంబు పనికిరాదని ఖగ ♦ పతి
శ్రుతిం బలుక। సిరివన్నెయెఱుపుదే ♦ స్థిరమని శ్రుత్యాదు లెంతొసామ్య
ములనొ ♦ క్కింతదెలుప। రక్తవర్ణపు హరి ♦ ద్రయుంబూనుడంచని
యాపరాశరులు తా ♦ మెత్తిబలుక। యెఱ్ఱనివన్నెచే ♦ నిలబుట్టు పసు
పును గలిగియుండునటంచు ♦ వెలసిబలుక। టంకణంబును జేర్చి ♦ కుంకు
మంజేసియే ధరియింపుడని బృహ ♦ ద్బ్రహ్మ బలుక। కుంకుమంబును
మీరు ♦ కోరందాల్పుడటంచు వృద్ధహారీతుండు ♦ నెత్తిబలుక। నితండ
టంకణము నుత్యజి ♦ యింపబలుక। యిచట పసుపెఱ్ఱనిది యంచు ♦
నెసంగిబలుక। మోచనలుసేయ ఫలమది ♦ యొప్పదురక। యిప్పడు
సంతోషమందుడిం ♦ కేమియలుక ॥97॥ కం॥ విడవుడు పసుపునుం
దాల్చుట। విడకుండిన స్మృతులంజూపి ♦ వెలయుదులేదా। యడుగ
న్నోపుడు గురువుల। తడబడియా శౌచముఖముం ♦ దాల్పగ నేలా॥98
కం॥ నెవ్వగలన్నియు దాదా। దవ్వులదోలుచును మీరు ♦ ధన్యతం
గనగా। నివ్వసుమతి నెఱ్ఱనిదై। నివ్వటిలెడి కుంకుమంబు ♦ నెనరునగ
నుడీ ॥99॥ కం॥ ధీరులెన్స్మృతులను జూపి ♦ దిట్టుడింక। తగినయుక్తిని
గాన్పించి ♦ తన్నుడింక। మాఖ్య మెల్లను వేవేగ ♦ మానుడింక।
మూకభావపు త్రోవలో ♦ బోకుడింక ॥100॥ ధరియింపుడు సద్భక్తి
ని। సిరిబలెనెఱుపైనయట్టి ♦ శ్రీచూర్ణము నే। స్మరియింపుండీగు ల
క్ష్మిని। నిరతము శ్రీహరికిప్రీతి ♦ నెగడుటకొఱకై ॥101॥ కం॥ ఇదిస్మృతి
శ్రుతి సమ్మతమగు। నిదిపెద్దల కెల్లచాల ♦ యిచ్చుముదంబుల్। ఇది
లక్ష్మికి శ్రీశునకును। తుదిలేని ముదంబు నొసంగు ♦ త్రోవధరిత్రిన్॥
కం॥ ఇది పుండ్రాధ్యాయంబను। నదియేడవది గనుభక్తు ♦ లందరు ద
నియన్। సదయుండయితనుదానే। గుదిరించుచు వ్రాయంజేసె ♦ గూ

ఓమి హారియే।

శ్రీః
శ్రీకురుమూర్తి శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయ నమోనమః.

ప్రణవదర్పణము.

పరతత్వాధ్యాయము. (౯)

గీ॥ నాగురూత్తములను దొల్త ♦ నడుమ నాథ।యామునార్యులు కొన నశ్రీ ♦ హరి వెలుంగ। నిటుల వరుసగ భక్తి యెం♦ తేనిబొదల। గురుపంపర నెల్ల నే ♦ గొలుచువాడ.

(ర, త్ర, పరదేవతాపార మార్థ్యాధికారమున) శ్రు॥ ఏకోహవైనారాయణఆసీత్। నబ్రంహ్మానచశంకరః। నారాయణాద్బ్రింహాజాయతే నారాయణాద్రుద్రోజాయతే। సప్రజాపతిఃపుష్కరపర్ణేసమభవత్॥ గీ॥ ఈశ బ్రంహాలలో నింక♦ యెవరుగారు। ఒకడెనారాయణుండెయంత ♦ కొప్పునతని। వలనఁబుట్టిరి బ్రంహరు ♦ ద్రులునువారి। లోననాబ్రింహాయాత్మ్మ ♦ లోనఁబొడమె ॥2॥ (ర, త్ర, ప, దే, పా) శ్రు॥ నారాయణాద్బ్రింహాజాయతే। నారాయణాద్రుద్రోజాయతే। నారాయణాద్ద్వాదశాదిత్యా రుద్రావసవస్సర్వాణిచ్ఛందాగంసి। నారాయణాదేవ సంపద్యంతే॥ గీ॥ వసువు లెనమండ్రు బ్రంహాలు ♦ బదునొకండు। ద్వాదశాదిత్యులటులె వే ♦ దములు బ్రంహ। రుద్రుఁడును వీరలెంతయో ♦ రూఢిబుట్టి। రధిపు నారాయణునివల్ల ♦ ననవె శ్రుతులు ॥3। (ర, త్ర, ప, దే, పా) శతపథ బ్రాంహ్మణే॥ శ్రు॥ సంవత్సరేకుమారోజాయత। సోరోదీత్ తంప్రజాపతిరబ్రవీత్। కుమారకింరోదిషి యచ్ఛమమ తపసోధిజాతోసీతి సోబ్రవీత్। అపహతపాప్మా అహమ

స్మి। హంతనామాని మేదేహీతి। తంప్రజాపతిరబ్రవీత్ । తస్యైతన్నా
మాకరోత్। అగ్నిస్తద్రూపమభవత్ । అగ్నిర్వైరుద్రః । యదరో
దీత్। తస్మాద్రుద్రఇతి। సోఽబ్రవీత్। జ్యాయాన్వా అహమస్మి । దేహ్యే
వంనామాసీతి। తంప్రజాపతిరబ్రవీత్। భవోఽసీతి । పశుపతిరసీతి । ఉ
గ్రోఽసీతి। మహాదేవోఽసీతి। ప్రజాపతిర్దేవాన సృజత తే పాప్మనా సందితా
అజాయంత। విరూపాక్షాయ దత్తాంతు బ్రంహణః పుత్రా యజ్యేష్ఠా
య శ్రేష్ఠాయ అమోఘాయ కర్మాధిపతయే సోఽబ్రవీత్ । వరంవృణా।
అహమేవ పశూనామధిపతి రసానీతి । తస్మాద్రుద్రః పశూనామధిప
తిః। తస్యదేవమీఢుషో వయావిష్ణా శేతస్య ప్రగృహేహావిర్భిః । విధే
హిఠుద్రో రుద్రియమ్॥ సీ॥ సకలంబులను సృష్టి ♦ సలిపెడియాబ్రం
హ తపముదానొక్క వ ♦ త్సరముసలిపి। నపుడొక్కరుఁడు బుట్టి ‡
నంతన నేడ్వంగ నాతపంబునఁబుట్టి ♦ నాడపిన్న। మేల యేడ్చెదవన్న ♦
నీఁకపేరుఁబెట్టుమే ♦ నపహాశ పాపుడ నామనఁగ। రోదనంబుననం
త ♦ రొప్పితిగావున రుద్రుఁడంచనిపేరు ♦ మాఢినిడితి। నిటులఁగొన్నిం
టి నిమ్మన్న ♦ నెలమిశర్వ। భవమహాదేవ భీమోగ్ర ♦ పశుపతియన
నింక నీశానుఁడనఁగను ♦ నిటులపేరు। లిడిన నాబ్రంహగని శర్వుఁ ♦
డిట్టులనియె ॥4॥ కం॥ వరముల గొన్నిటినిడుమో । వరదా యోతం
డ్రియనన ♦ వారపుగరుణా। హరితోహవిష్ణు గుణుప్రము। ధరపశు
వుల కెల్లఁ బ్రభుత ♦ దనరుమయునియె ॥5॥ గీ॥ తనకు తొలిచూలు
శ్రేష్ఠుంకు ‡ తపసిపాప। తహేతుఁడు ధాత్రి సురుల ♦ ల్లరకుమే
టి। యయున హరునకు నిట్టుల ♦ నబ్జభవుఁడు। పేరులనొసంగి పిదపను
మెపునొసఁగె ॥6॥ కం॥ ఈతఁడు వేరగు యుగమున। ధాతకు తమ్మ్మ
నిగ హరికి ♦ తనయుండై యీ ♦ రీతిగ నెగడెను నను శ్రుతి । నీతరిఁ
జూపించువాడ ♦ నెంతయుగనుడీ ॥7॥ (స్తో, భా, 78 హయశిర ఉ
పాఖ్యానమున. శ్రు॥ అథపునరేవ నారాయణస్సోన్యం కామం మన
సాధ్యాయత। తస్యధ్యానంతస్థస్య లలాటాత్స్వేదోజాయత । స్వేదా
ద్బుదమభవత్। బుద్బుదాత్త్ర్యక్షః శూలపాణి రజాయత॥ చం॥ హ
రుంతయుఁబుట్టగఁజేయఁజాలు దీ। వరునికు

మారుఁగాంచి బల ♦ వంతుని వేరొక నిన్సృజింప తా। నరుసముఁజెంద ఫాలమున ♦ నప్పుడె స్వేదముఁజారి బుగ్గగా। వరలిన శూలహస్తుఁడగు ♦ వాడు త్రిలోచనుఁడంచుఁ బుట్టెబో ॥8॥ శ్రీమహాభారతమున. స్మృ॥ బ్రహ్మాదిషు ప్రలీనేషు నష్టేలోకే చరాచరే। అభూత సంప్లవే ప్రాప్తే ప్రలీనః ప్రకృతౌ మహా৷। ఏకస్తిష్ఠతివిశ్వాత్మా సతునారాయణః ప్రభుః॥ గీ॥ బ్రహ్మరుద్రులు మొదలు స♦ర్వంబుసమయ। భూతసంఘములన్నియు ♦ బొలుపుమాన। నపుడె ప్రకృతి మహత్తత్వ ♦ మందెయణఁగ। నొకడె నారాయణుండె తా ♦ నొప్పియుండు॥9॥ చ॥ శ్రుతులిటుఁ బల్కుటల్విసిన ♦ జెచ్చెరదేలెడి యర్థమేమొ మీ। మతిఁదలపోయు డింకయిన ♦ మాన్యవతంసులార పుట్టువుల్ । స్థితిలయముల్గలట్టిరని ♦ తేటగఁదేలదె యిట్లుదేలగా । నితని పరాత్పరుండనుట ♦ యెట్టులొమీరలె జెప్పరాదొకో ॥10॥ (స్తో, భా, మోక్షధర్మే) స్మృ॥ ఏషలోక గురుర్బ్రహ్మా జగదాదికరః ప్రభుః। ఏషమాతాపితాచైవ యుష్మాకం చపితామహః। మయానుశిష్టో భవితాసర్వభూత వరప్రదః॥ సీ॥ ఈ చతుర్ముఖుఁడు మీ ♦ కెల్ల నాచార్యుండు సర్వజగత్సృష్టి ♦ సలుపువాఁడు। తల్లియుఁదండ్రి యీ ♦ తండె మీకెల్లర ♦ కును భక్తి నాయాజ్ఞ ♦ కొలది నంద। రకుతానె కొన్ని వ♦రంబుల నీఁగలాడితని తమ్ముఁడు రుద్రు ♦ డెట్టులనిన। నాఫాలమునబుట్టి ♦ నాకుగావున నితండా బ్రహ్మవరముల ♦ నందియుంట । తననుఁగొలిచినవారికి ♦ తప్పకుండ। తనకొలంది వరంబులఁ ♦ దద్దనొసగు। ననుచుసురలకు హరియెతా ♦ నన్నవాఁడు। గాదెయని మోక్షధర్మము ♦ నగ్రంథమందు ॥11॥ గీ॥ దీనిఁగాంచిన రుద్రుని ♦ తేజమెల్ల । నలుపమొసఁగిన యదియబో ♦ న్యాయముగను। తనకు తాఁబుట్టినది గాదు ♦ తెలిచిచూడ। ననుచు తేటగఁ దేలదే ♦ యాస్యలారా ॥12॥ గీ॥ అజునకిట్టులఁగలుగుమా♦హాత్మ్యమెల్ల। హరియొసంగినదని స్పష్ట♦మయ్యెమీద। గాని హరియంతకును తానె ♦ కారణంబు। గాగఁగాఁ లెడు ననమేమి ♦ గలుగుకీడు॥13॥ వ॥ ఇదియునుఁగాక. స్మృ॥ అచ్యుతానంతగోవింద నామోచ్చారణభేషజం। ఓం నమస్సంపుటీకృత్య జప

న్విమధకోహరః। గీ॥ అచ్యుతానంత గోవింద ♦ యనెడిమాత్ర। ముమ
నె యొంనపు యనుదాని ♦ జొనిపిభక్తి। జపము సేయుచునుండ వి♦
షమునుగ్రమింగ। విషపుబాధనుజెందక వెలసెహరుడు ॥14॥ గీ॥ విష్ణు
మంత్రంబుచే నాకు ♦ విషపుబాధ। తలగెననునట్టి మాహాత్మ్యముల
వి విష్ణు। మంత్రముంకేనో పార్వతీ ♦ మగనికేనో। తామె యోచింప
రాదెస ♦ న్మాన్యులారా ॥15॥ కం॥ ఇది గనుగొన హరునకు విష।
ముదనుణచెడిశక్తి విష్ణు ♦ మంత్రజపముచే। నొదవెనని చెప్పవలసె
ను। గద మీరలెసెప్పుడింక ♦ కరుణమెలర్ప ॥16॥ గీ॥ మిగుల తా
మసగుణముల ♦ మెలగుగాన। తామసంబున గుగ్రండు ♦ దప్పుసేయ
హరిదయాళుండు నన్నింట ♦ నణచిమేలు। సేయువాడను వచనము ♦
లెప్పవాడ ॥17॥ ॥ స్తో ॥ ॥ భా ॥ మాచ్యపురాణము। తతఃక్రోధ
సమాయుక్తస్సంరక్తనయనెనచ। వామాంగుష్ఠనఖాగ్రేణచ్ఛిన్నంత
స్య శిరోమయా। యస్మాదనపరాధస్య శిరచ్ఛిన్నంత్వయామమ। త
స్మాచ్ఛాప సమాయుక్తః కపాలీత్వం భవిష్యసి। బ్రంహహాకులితోభూ
త్వా చరంస్తీర్థాని భూతలే। తతోహంగతవాన్దేవిహిమవంతంశిలో
చ్చయం। తత్రనారాయణశ్శ్రీమాన్మయాభిక్షాం ప్రయాచితః। తత
స్తేనస్వకంపార్శ్వం నఖాగ్రేణ విదారితం। మహతీస్రవతీధారా త
స్యరక్తస్యనిస్సృతావిష్ణుప్రసాదాత్సుశ్రోణికపాలంతత్సహస్రధా।స్ఫు
టితంబహుధాయాతం స్వప్నలబ్ధం ధనంయథా॥ సీ॥ నలువ వ్రైదవ వ్రై
న ♦ తలమునానఖముచే కనులెఱ్ఱజేసినే ♦ మునుమునతండు। తప్పులే
కనెనాదు ♦ తలమందెగ్రించితిగాన పునుకదాల్పరివి గ ♦ మ్మనుచుశా
ప। మొసగిననపుడెంత ♦ యో బ్రంహహత్యకు వెరచినేతీర్థయా♦ త్ర
లకువెడలి। హిమవంతమున భక్త ♦ హితుండు శ్రీహరిం బ్రార్థనముసే
య తనపక్క ♦ నఖముచేతం। జీర రక్తంబు చిల్లున † జిట్టినపుడె।
కలనుగన్నట్టి రొక్కంపు ♦ కరణిం బోయె। శ్రీసతీశుని కరుణనుం ♦
జెప్పదరమె। యనుచుగౌరికి హరుండెతా ♦ ననెనుగాదే ॥ 18 ॥ స్తో॥
భా, మాత్స్యపురాణమున) తతస్సశంకరోదేవ స్త్వంధకై రాకులీకృ
తః। జగామశరణందేవో వాసుదేవమజంవిభుం। తతస్స భగవాన్విష్ణు

స్పృష్టవాన్స్యమ్ర రేవతీం। సాపపోసకలం తేషామంధకానా మస్పృక్ష ణాత్ ॥ గీ॥ అంధకులు సేయునట్టి ని ♦ ర్బంధమునకు । నోర్వజాలక శంకరుఁడోడి వాసు। దేవుశరణని యనశుమ్ర ♦ రేవతినట। వరల జేసినవారి నె ♦ త్తురునుదాఁ)వే॥19॥ ఉ॥ ఈరీతిన్నన నీశ్వరుంను మరియెం తేతామసుండంచునుఁ। (శ్రీ)రామాధవుగూర్మి పాత్రమనుచుఁ ♦ నే రాము లౌ సేతలఁ। నేరం బెంచక సేయువాఁడు ననుచుఁ ♦ నిక్కం బుగా దేలదే। యోరాజన్మతులార జూఁ డుడిక యెం♦ తో సంతసంబొ ప్పగాఁ ॥ 20 ॥ స్తో, భా, ॥ విష్ణుధర్మే ॥ స్మృ ॥ పాఁ)ణినఃకర్మజనిత సంసారవశవర్తినః।యతస్తతోన తేధ్యానే ధ్యానినాముపకారకాః।నైస ర్గికో నైవబోధ స్తేషామప్యన్యతో యతః। యస్మాత్తదమలం బ్రంహ్మా ని సర్గాదేవబోధకృత్। ధ్యేయం ధ్యానవిదాంసమ్యక్తద్విష్ణోఃపరమంప దమ్ ॥ సీ ॥ ఏలోకమందేని ♦ నీ బ్రంహ మొదలుగా పాఁ)ణిసంతతు లుక ♦ ర్మలుగలార। లొదవిన సంసార ♦ మూఁడదన్నగలేక యజ్ఞాన మునఁజిక్కి † యలరువారు। వాఁరినిధ్యానించు ♦ వారికినుపకార లే శమైననుఁ జేయ ♦ లేరువారు। వారుహరిధ్యాన ♦ పారంబుఁ జెందియే వరములిచ్చెడి శక్తి ♦ వరలువారు। గాని తముదామె మహిమంబు ♦ గాంచలేరు। బ్రంహమగు విష్ణుమహిమచే ♦ బ్రబలువారు। హరియె ధ్యానార్హుఁడయ్యెడి ♦ నందరకును। నతనిలోకమె యందర ♦ కధిక మగును ॥21॥ మ॥ ఘనులాశాయిట బ్రంహయే మొదలుగా ♦ గాఁ)పా ణి సందోహ మం। చనఁ జేజేలును వారిలోపల హరుం ♦ డౌటన్నా రుండున్నరఁ। మనలన్బోలెను కర్మవశ్యులగుచు ♦ న్నాథర్తఁ సద్భక్తి కీ ♦ ర్తఁనమాహాత్మ్యముఁ గొంత జెందిరనుచు ♦ న్తథ్యంబుగా దేలదే ॥22॥ గీ॥ తొలుతమిక్కిలి యమం ♦ గళుఁడు హరుఁడు। క్రమముగా హరిపాదతీ ♦ ర్థమును సిరము.। నందుఁబూని చెలంగుట ♦ నయ్యె శి వుఁడు । ననుచుదెలిపెడి వచనంబు ♦ లను గనుండీ ॥23॥ భాగవతం బున. శ్లో॥ యత్పాదవిస్సృత పరిత్ప)వరోదకే నతీర్థేన మూర్ధ్న్యధిప గతేన శివశ్శివోభూత్॥ గీ॥ ఎవని శ్రీపాద తీర్థంబు♦ నెంచిసిరము। జే ర్చి చెలఁగుట హరుఁడప్డు ♦ శివుఁడనంగ। బరగెనాతని పాదప♦ద్మ

ములనెడద । నునుచి యెప్పుడు ధ్యానించు ♦ నధిక భక్తి ॥24॥ ఇదేవి షయము. భారతోద్యోగ పర్వమున. శ్లో॥ తతగ్రంగాం మహాదేవః పతంతీ గగనాచ్చ్యుతాం। ప్రగృహ్య ప్రదదౌలోకే మానుషే బ్రంహావిత్తమః॥ గీ॥ గగనమునుండి భువికిరా ♦ గడగినట్టి। గంగ వెసగాంచియపుడెశం♦ కరుఁడుబట్టి। దానితలబూని బ్రంహవి♦ త్తమతముట్టి। పేరుగనిమీద బుడమిపై ప్రీ ♦ తిఁబెట్టె ॥25॥ కం॥ భారతభాగవతంబులు। కూరిమి శ్రీహరినిఁ బొగడ ♦ గోరునటన్న। ధీరశిరోమణులా తా। ధారుణి నీశ్వరుని సంహి ♦ తను వెసఁగనుఁడీ ॥26॥ (ర, సం,) స్మృ॥ ద్రవీభూతాస్తతోధర్మా హరిభక్త్యామహామునే। గృహీత్వా ధర్మపానీయం పదంనాథస్యతుష్టయే । క్షాళితం పరయాభక్త్యా పాద్యార్ఘ్యాదిభిరర్చితం। తదంబుపరయాభక్త్యా దధారశిరసాహరః। పావనార్థం జటాజూటే యోగ్యోస్మీత్య వధారణాత్। వర్షాణాయుతానథ బహూన్నముముంచ తధాహరః॥ చ॥ హరుఁడుతనంత పాపముల ♦ నన్నిటిఁ దోలెడి విష్ణుపాదమం। దలరిన గంగరాక హృద ♦ యంబునఁబొంగుచు నెంతయేకమం। దుజలమూని యఘ్ర్యము మొ ♦ దల్గలపూజలసల్పి భక్తిచే। నలరిపదాంబు వుల్సిరము ♦ నందునఁదాల్చె పవిత్రుఁడౌటకై ॥27॥ చ॥ ఇదే హరిపాదతీర్థముల ♦ నెంతయుభక్తి సిరంబునందునే। గుదిరిచితింక ధన్యుఁడను ♦ గోర్కెలుఁ దీరె ఫలించె పుణ్యమి। య్యది విడనాడఁగూడదు గ ♦ దాయని యట్టెశిరంబుపైన యా। మదనహరుండు బొంగిబహు ♦ మానముగా చిరకాలమూనెబో ॥28॥ (రహ, పర,) స్మృతి॥ కార్యత్వకర్మవశ్యత్వ శ్రవణాద్బ్రంహరుద్రయోః। మాయాపరవశత్వాచ్చభగవత్ప్రేష్యభావతః। శుభాశ్రియత్వరాహిత్యాత్తథాశాపాశ్రయత్వతః । విభూతిత్వాచ్ఛరీరిత్వాచ్ఛేషత్వాచ్ఛ్రిపతింప్రతి। ప్రకారత్వాజ్జాయమాన సంసారపద దృక్త్వతః అనుపాస్యతతోమోక్షే విలంబేప్య పటుత్వతః। భగవద్ద్వేషిసంత్రాణాచ్ఛక్త్యాతుదప్రిదానతః। తత్రాపి విష్ణ్వధీనత్వాచ్ఛేవ్యత్వాదపరిబుద్ధకైః। నానయోరైక్యసామ్యాది విష్ణునాసర్వజిష్ణునా । ఇతిజానన్నుపమాన్విష్ణౌ వేకాంతీ మోక్షభాగ్భవేత్॥ సీ॥ బ్రంహరుద్రులును

క ♦ ర్మకుఁ జిక్కియున్నట్లు శ్రీశు నానతిఁబను ♦ శ్వేయునట్లు। మా యఁజిక్కినయట్లు ♦ మాధవు కొలువులో మఱగినట్లశుభను ♦ ల్మఱ గినట్లు। తనశక్తియొకయింత దనరినయటు పరా ♦ త్పరుకూర్మి మహి మంబు ♦ దనరినట్లు। హరమార్తులకుక్షుద్రి ♦ వరములిచ్చినయట్లు న దిపూర్తిఁ తనశక్తి ♦ కబ్బినట్లు। సాత్వికులు తన్నుఁగొలువఁగా ♦ జన నియట్లు। క్షుద్రికోర్కెలుఁగలవారె ♦ గొలుచునట్లు। శ్రుతులయందు న స్మృతులందు ♦ జెలఁగెనిట్లు। గానపరతత్వ మితనికిఁ ♦ గలుగునెట్లు ॥29॥ కం॥ హరికిని బ్రంహకు హరునకు। నిరవుగ సామ్యంబు సెప్పు ♦ చే గూడదనఁ । పరతత్త్వైక్యంబులనెటు । వరలంజేసెదరొ సెపుడు వరగుణులారా ॥30॥ కం॥ హరిహరులకు సామ్యంబును। వరలంజేయు టయుగాదె ♦ వైష్ణవులారా। సరిసరియని యనఁబోకుఁడు । కరుణింపు డు వచనవితతి ♦ గాన్పింతునికఁ ॥31॥ (స్తో, భా, బ్రంహాండకౌర్మ ముల) యోన్యందేవంసమత్వేనవదంత్యజ్ఞానమోహితాః। నారాయ ణాజ్జగన్నాథా త్తైవై పాషండినస్స్మృతాః॥ భాగవతమున భగవంతునిఁ గూర్చి. శ్లో॥ అస్మాదన్యం పరత్వే నచేతయానోహ్య చేతనః । సపా షండీతివిజ్ఞేయ స్సర్వకర్మ బహిష్కృతః॥ గీ॥ హరినిబోలుదురుగద ♦ బ్రంహాదిసురలు। ననుచువిజ్ఞానమునఁబల్కు ♦ నంతవార । లవని పా షండులయ్యెద ♦ రనుచుబ్రంహ। కౌర్మములయందు వచనము ల్గారి లిగాదే ॥32॥ (డి,) స్మృ॥ యస్తునారాయణం దేవం సమత్వేనాభి మన్యతే। సతుతేనావమానేన నరకాన్నాతివర్తతే। యేతుసామాన్య భావేన మన్యంతే పురుషోత్తమం । త్తైవైపాషండినోజ్ఞేయా నరకార్హా నరాధమాః॥ కం॥ నారాయణులను వారికి । వేరొవేల్పులకు సవతు వెలయింతురొయ। వ్వారేగద పాషండులు। నారకులధమాధములు ను ♦ నరసంఘములోఁ ॥33॥ కం॥ అని యిటుఁ బల్కుట ముగ్గురు। నను వుగ సరివారలంట ♦ జనునేధాత్రిఁ । మనమునఁ బాగుగ మరి మో। చనఁజేయుచుఁ జెప్పరాదె ♦ సదయతనెంతో ॥34॥ గీ॥ హరు నికిడినట్టి నైవైద్య ♦ మవనినెవడు। కోరిమేనియు భ్రాంతినిఁ ♦ గూ డితేని। గుడువరాదని తేటఁజె ♦ ప్పెడిస్మృతులను। గాలఁ జేసితి

నాపైన గరుండు మీరు ॥35॥ చ ॥శివునకు బ్రీతి నిచ్చు నవి ♦ చెచ్చెరఁబూనుచు వానిసేవనే । యవసర మందు పీఁడతగ ♦ దంచనిభక్తిని౦గొల్చువారుగా । డవుజలపత్రభక్ష్యముల ♦ డస్నియునేనిభుజంపనంచనన్ ॥ దవిలియిత్తంతు మేటిపర ♦ తత్త్వమటంచనిబల్కు-టెట్లులో ॥ 36 ॥ హరుఁడె పరాత్పరుండయిన ♦ నాతనితీర్థము పత్రిభక్ష్యముల్పరిహారణంబు సేయుటది ♦ పాడియె యిట్లనుటన్ధరిత్రిలో। దురితయుతుండు రుద్రుఁడని ♦ దోపదెయా ననేమి సెప్పెదున్। దురితపువానిఁ గొల్చుటలు ♦ దోస మనన్పరతత్త్వమబ్బునే ॥ 37 ॥ సీ॥ ఈశ్వరాన్నము భుజి ♦ యింపఁగూడదటంచు దెలసిగదా విష్ణు ♦ దేవు నందుఁజేర్చి తీర్థాన్నము ♦ లీస్వీకరించుటలెల్ల నిటుసేయధరణి నెం ♦ తేనినింద్య। మగుశివాన్నంబున ♦ కహానిగలిగించు మాహాత్మ్య మెవనిదో ♦ మాన్యులార। గమనించుడీయింక ♦ కరుణించి నను చాల పక్షపాతంబుల ♦ న్వారదోలి। శివుఁడు వేల్పులలో నెల్ల ♦ శ్రేష్ఠుఁడగును। శాపయుతుడౌట నిట్టుల ♦ సలుపవలసె। నింతటనె వారి దోషంబు ♦ లెంచఁదగునె। యనిన వినయంబు మెరయఁగా ♦ మనవిసేతు ॥ 38 ॥ సీ॥ శాపమిచ్చెడివాడు ♦ శాపమందినవాడు వీరిలో గొప్ప యె ♦ వ్వారుసెపుడు। వరములిచ్చెడివాడు వరము ♦ లందినవాడు వీరిలో గొప్పయె ♦ వ్వారుసెపుడు। మంత్రికర్తయొకండు ♦ మంత్రిజప్త యొకండు వీరిలో గొప్ప యె ♦ వ్వారుసెపుడు। శాపయుక్తుని ఘనుడంట ♦ జనునెసెపుడు। హరుని శప్తుడటంచు మీ ♦ రనరెసెపుడు । వరములందడె హరివేడి ♦ కరుణసెపుడు। రామమంత్రంబు మానునే ♦ రక్తిసెపుడు ॥39॥ గీ॥ పునుక హారికూర్మిఁ జాయడే ♦ పూనిసెపుడు। యిట్టివానికి పరతత్త్వ ♦ మెట్లుసెపుడు। యితఁడుగాదంచు శ్రుతిజెప్ప ♦ దేమిసెపుడు ॥40॥ గీ॥ శివుఁడు పరతత్త్వమనిజెప్ప ♦ జెల్లు శ్రుతికి। నిక్కమయినట్టి యర్థంబు ♦ నెగడఁజేతు । దేనికిని బాధలేనట్లు ♦ తేటగాను। నన్నుదయజూడుడింక స ♦ న్మాన్యులారా ॥41॥ చ॥ భళిభళి యేమిసెప్పెదరు ♦ పండితవర్యుల బోలెవారలి ♦ ట్టులవచియింతురొక్కొ-యొక ♦ దుర్ శ్రుతులన్గనలేదె మేమున్। గలుగవె యీశ్వరున్న

రము ♦ గా నచి యించెడు నట్టివాని మీా । రలు మరి దాచి నంత టనె ♦ గ్రంథము లెట్టుల దాచఁజెప్పుడీ ॥42॥ అనిన. చం॥ శ్రుతులవి లేవు లేవనుచు ♦ జెప్పము వానిని దాచుటొప్పు న । స్మృతియును లేను మా కెపుడు ♦ మాన్యవతంసులు మీార లూరకే। యతినిబిడంబుగాఁ బలుక ♦ నౌనె యొకింతియు నన్ను సద్దయాం । చితులయి జూడుడింక నవి ♦ సెప్పెద తేటగ నొప్పునట్లుగాఁ ॥43॥ చం॥ శ్రుతులనుఁగల్లలం టలుని ♦ సీయదిమిక్కిలి రోతవానిలో। నతికినయర్థమున్గొన మిఁయం తకురోతలు వానిలోవిరు। ద్ధతఁ దొలగింపకుండనిదె ♦ తథ్యమటంచ ని యెంతయో మరు। ద్ధతులనుఁబూని పల్కుటలు ♦ తప్పకయంతకు రోతఁజూడుడీ ॥44॥ ఉ॥ కావున వానివానికిని ♦ గల్గువిరుద్ధత లెల్ల వే గమే। దోవ్రుడుసేసి యన్నియొక ♦ త్రోవకుఁ దెచ్చి చెలంగియున్న యా। ధీవరులైన మాగురువు ♦ దిట్టలుపల్కెడి పల్కుపంతుగా। నేవ చియింతు వారికృప ♦ నేగద యన్నిటినిండఁ జేసెడిఁ ॥ 45 ॥ శ్రు॥ సబ్రంహా సశివస్సేన్ద్రస్సోక్షరః పరమస్స్వరాట్। సఏవవిశ్వస్స ప్రాణ స్సకా లోగ్నిస్సచ చ్ఛ్రమాః। సఏవ సర్వం యద్భూతంయచ్చభవ్యంసనాతనం జ్ఞాత్వాత మృత్యు మత్యేతినాన్యః పంథావిముక్తయే।ఉ॥ వాఁడెశివుం డు నక్షరుఁడు ♦ బ్రంహ్మయునిందు్రఁడునగ్గిలోకముల్। వాఁడె గవిశ్వ మున్మరియు ♦ వాయువులున్భువనంబు సర్వముఁ। వాఁడె చరాచరం బులును ♦ వానిసనాతనుఁ గొల్చుచున్న యెవ్వా। డునుగానిమృత్యువు ను ♦ బారఁగదోలెడి దిట్టమైతగుఁ ॥ 46 ॥ వ ॥ తొలుతటి వాఁడు విష్ణువగు ♦ తోయజజాతుఁడు వానిపుత్రుఁడై। వెలసెడి వాని పుత్రుఁ డయి ♦ వెల్గెడునీశ్వరుడిట్టులుండలో। కులుతమవారి పేర్లకను ♦ కూ లపు పేర్లనుఁ బెట్టురీతియా। నలువయుఁగూర్మి బాలునికి ♦ నాటినభ క్తినిశౌరిపేర్లిడెఁ ॥ 47 ॥ వ ॥ ఇదియునుంగాక ॥ (చ)తిరమగుభక్తి పుత్రులకు♦ దేవునిపేర్లను బెట్టశాస్త్రమా। తరగతిబ్రంహ్మయుందన కు ♦ దైవతమైవిలసిల్లునట్టిశ్రీ। హరికనుకూల నామములె ♦ యంద గఁ ♦ జేసెనుగాదె మూడుక। న్నులుగలవేల్పు దిట్టయుత ♦ నూజుడ టంచనికూర్మి పెంపునఁ ॥ 48 ॥ (కం) హరిభక్తులుతమపుత్రులకిర

వుగ హరిపేర్లుభక్తి ♦ నిడనీతండే। పరతత్వమనుచు జెప్పం। దరమే యోచించి తమరె ♦ తథ్యముసెప్పుడీ ॥49॥ ఇంకయును నొకటి. గీ॥ అ న్నిశబ్దములకు పర ♦ పరమాత్మ యర్థ। మయ్యె డాతడెయవని నా♦ రాయణుండ। టంచుఁదెలుపవె శ్రుతులు తా ♦ మంతచెలఁగి। గానినీ జాడ నేనియుగాని యిపుడు ॥50॥ గీ॥ హరునిబోధించు శబ్దంబు ♦ ల న్నిహరికి। నర్థవ్యానానుటకు సంది ♦ యంబుఁగలదె। గాన పైశ్రుతి యందున ♦ గాఁలు శివప ♦ ద బునకు విష్ణువర్థ మై ♦ దగులుసుండీ ॥51॥ కావున. గీ॥ శివుని పరతత్వమను శ్రుతిజెప్పుస్వచ్ఛ। మైనయ ర్థంబు హరిపర ♦ మానుగాని। హరపరంబంట గాదుబో♦ యనుచు తానె। యింకయొకరీతిదెలిపెద♦ పొంకముగను ॥52॥ ఉ॥ దేహములం దు జీవులెటు ♦ దీటుగనుందురో యట్టిరీతిగా। శ్రీహరి శంభుదేహమున జేరియెయుండెడి గానవేరుగా। నూహలికేల శంభుఁడన † నొప్పును శంభునియందు వెల్గునా। శ్రీహరికర్థమా యిటుల ♦ జెప్పిన దోసముల న్నిఁ ద్రిరడిఁ ॥53॥ గీ॥ శంభుఁడన శంభుదేహవా♦ సంబుగనిన। శ్రీహ రికి నట్టులర్థమై ♦ చెలఁగుచుండు। గంగయందుననున్నది ♦ గాఁమమ న్నిన। గంగతటయు డగ్గరి ♦ గాఁలునటులే ॥ 54 ॥ ఇదియునుఁగాక. చం॥ తెలతెలవారు వేళలనిదే ♦ యటుఁ జూడుడి యెండ గాసె నం। చిలసుతుగన్నతండ్రి గురు ♦ విట్టులెశిష్యుల జీతగాండ్ర లై। తులునిటు న్నిద్రఁదేల్పుటలు ♦ దూకొనియుండుట లోకధర్మమై। యలరునుగాని నిక్కముగ ♦ నప్పుడొకింతయు నెండయుండునే ॥55॥ గీ॥ ఎండగాసెన. టన్న నా ♦ యెరడకొంత। కాలమునకెంక వచ్చున ♦ న్కరణిగంగ। నున్నపురమన గడ్డపై ♦ నున్నకరణి। శివుఁడనంగను శివునిలో ♦ శ్రీశుఁడగును ॥56॥ గీ। తేటగానున్న యర్థంబు ♦ దీసివేసి। యటుల క ల్పనమునుసేయు ♦ టేలయనిన। కాదు పరతత్వ మితఁడని ♦ గలుగు శ్రుతుల। నిలుపుటకుగానె యటుసెప్ప ♦ వలసెజుండీ ॥57॥ సీ॥ నొ ప్పువండితుల ప ♦ ల్కులలోన నొకదానికొక దానికర్థంబు ♦ లొప్ప కున్న। బుద్ధిమంతులుదాని ♦ బోనీకయంతకు న్తాత్పర్యభేదము ‡ ల్దగి లిసెప్పి। సరఁగనవ్వాని సం ♦ స్థాపనంబునుఁజేసి యొార్య పల్కులకు

వి ♦ ఖ్యాతినెఱపి తనురిచాతుర్యము ♦ తయుఁజూపి యాదరకును
సంతసంబునుఁ ♦ గూడజేసి మెలగుటంబగాదె బుద్ధిమం ♦ తులవిధ
బు । నటులసేయక యున్నదు ‡ న్నటుల జెప్పి । పండితుల నెల నపకీ
ర్తిపాలుసేసి చెలఁగువారల నంద ♦ జెట్టులన రే ॥58॥ సీ॥ సర్వ
కాలంబు నీ ♦ శ్వరుఁడు శ్రీరామునుంతముఁ బఠించును ♦ ...విలిచె
లుపు । నైన జెప్పినయుని ♦ పరతత్వ మది శివు ♦ నకు లేదటంచు ... తేయు
ను దెలుపు । నదిగాక హరువిమా ♦ హాత్మ్యమంతయు వాసుదేవునికి
పనని ♦ తేటదెలుపు । నిరిమెల్లజూడగా నీ ♦ శ్వరుండెప్పుడు న్హరిభ
క్తుఁడేయాచు ♦ నదియుఁదెలుపు । గాని హరిమెపరంబని ♦ గద్దిగాను
మనమునఁగుదిరింపలేదన్న ♦ మాన్యులార । యేమొయా హైనవన్నియు ♦
నెసఁగియున్న । వైనఁదమయాజ్ఞ కొలది వారి ♦ ఒందలఁతు ॥59॥
(భార, ఆశ్వమేధికే, వైష్ణవధర్మానసే,) అనాశ్రితోప్యచ్ఛ్రియం
నాస్తి ముఖ్యమాశ్రయమాశ్రయేత్ । రుద్రం సమాశ్రితా దేవా రు
ద్రో బ్రహ్మాణమాశ్రితః । బ్రహ్మామామాశ్రితో రాజన్నాహంకి
చిదుపాశ్రితః । మమాశ్రయో నకశ్చిత్తు సర్వేషామాశ్రయో హ్యహం ।
ఇదం రహస్యం కౌంతేయ ప్రోక్తవానహమవ్యయం ॥ ఉ। ఆదరికన్న
నెక్కుడగు ♦ నాతనిగొల్చుట పాడియంచు మీ ♦ రందరుజెప్పరేమి
యిటు ♦ లంటు రుద్రుని గొల్తు వేల్పులా । యిందుధరుండు బ్రహ్మ
నెద ♦ నెప్పుదలంచు బ్రహ్మ నన్నె బో । జెందిభజించు నే నొకని ♦ చి
త్తమునందుదలంప నెప్పుడేని ॥60॥ గీ॥ అవనినంతయు పేరన్న ♦ యా
శ్రయించు । నిది యెక్కలి గోప్యమై ♦ యెసగుననుచు । ధర్మరాజును
శ్రీహరి ♦ తద్దకూర్మి । బలికెగద యశ్వమేధంపు ♦ పర్వమునను ॥61॥
గీ॥ తనదు బలిమిని తా జెప్పి ♦ కొనుట లోక । ధర్మమగుగాన నీపల్కు ♦
తనివిసను నె । యన్న నీహరివంశంబు ♦ నంగదేవ । తలకు శివుఁడసి
యున్న ప ♦ ల్కులను వినుఁడీ ॥62॥ హరివంశమున. ఏతదేవపరంవ
స్తు నైతస్మాత్పరమస్తి వః । ఏవమేవ విజానీధ్వ మేతద్వః పరమంతపః ।
ఓమిత్యేవం సదా విప్రాః పఠధ్వం ధ్యాత కేశవం ॥ ఉ॥ దేవతులార శ్రీ
హరికి ♦ దీటగు వేలుపు లేనె లేదు బో । దేవుడెగా పరాత్పరుఁడు ♦ దిట్ట

యునంతకుజాలువాఁడు నీ। దేవునిఁ గొల్చుచేమనకు ♦ దివ్యతపంబుజ పంబుగాన ని। దేవుని సంస్మరింపుడు ను ♦ దీర్ఘ కలకాలము ముక్తి యబ్బెడిన్ ॥63॥ గీ॥ అనుచు నను గొల్చువేల్పుల ♦ కందరకును। ధన్యతనుఁజూప హరుఁడె స ♦ త్కరుణతోడ। బలికియుండఁగ నీతండ♦ పరమనంగ। సందియంబని పల్కుట ♦ లాస్యధ్యపడునె ॥64॥ చ॥ తన సతి ధన్యమా తెరవు ♦ తప్పక సెప్పుమటన్న నీశ్వరుం। డనుగద రామ మంత్రమున ♦ కన్నను వేరొక మంత్రమున్నదే। యనయముదానినే ప ఠన ♦ మందుటగాదొకొ యిట్టి తేజమిం। దునె నొడఁగూడె నాకనుచు♦ తోయజలోచన మైనగౌరితోన్ ॥65॥ కం॥ అనియంతన నిలువక గౌ రిని వెసడగ్గరకుఁజేర్చి ♦ ప్రీతినిమంత్రం। బును తత్పరిభావములతో। నొనకొని యుపదేశమిచ్చె ♦ గొబ్బుననతఁడే ॥66॥ గీ॥ తానె నిజము గ పరమమై ♦ దనరెసేని। తథ్యమును వేదుచున్నట్టి ♦ తన్వికిటులు। తన్నుఁజెప్పక రామమం ♦ త్రమును జెపునె। మీరెజెప్పుడు యోచించి♦ ధీరులారా ॥67॥ గీ॥ తన్ను తాఁజెప్పి కొనుటలు ♦ తరముగాద। టంచు రుద్రుఁడు ప్రీతివ ♦ చించెబోలు। దీనినమ్మ మటంచన దెలుపుడింక। వచనతతులను గనుఁడు వి ♦ ద్వాంసులారా ॥68॥ (స్తో, భా, పరాశరసంహిత) రుద్రాదిత్యావ సవోయేచ సాధ్యావిశ్వేశ్వినామరుత శ్చోష్మపాశ్చ। సర్వేభవంతం శరణంగతాస్స్మః। కురుష్వపూజ్యా నిహాయజ్ఞమూర్తే॥ గీ॥ నలువముక్కంటి మొదలుగా ♦ గలుగువేల్పు లెల్లరును నినుశరణని ♦ యుల్లసిల్లి। నారమిక పూజ్యులనుజేసి ♦ చేర దీసి। వెలయజేయుము వేవేగ ♦ విశ్వమూర్తీ ॥69॥ ఇందున నే మరియొక్కటి. స్మృ॥ నారాయణాత్పరోదేవో నభూతో నభవిష్యతి। ఏత ద్రహస్యం వేదానాంపురాణానాంచసత్తమ॥ గీ॥ సకల వేదాది సద్రహ ♦ స్యములు నివియె। గాదె నారాయణుని కన్న ♦ గలుగఁబోడు। యిప్పుడును లేడు బోయింక ♦ యితఁడపరము। గాదనన్యెడుగాదె స ♦ ద్గ్రంధవితతి ॥70॥ (స్తో, భా, శారీరక సూత్రకారుఁడు) స్మృ॥ కాల స్యచహిమృత్యోశ్చ జంగమస్థావరస్యచ। ఈశతే భగవానేక స్సత్యమేతద్బ్రవీమితే। కృష్ణఏవ హిలోకానా ముత్పత్తిర పిచావ్యయః।

కృష్ణస్యహికృతేభూతమిదంవిశ్వంచరాచరం। జ్యోతీంషిశుక్లానిచయాని
లోకేత్రయోలోకాలోకపాలాస్త్రయీచ। త్రియోగ్నయశ్చాహుత
యశ్చసర్వే సర్వేదేవాదేవకీపుత్రఏవ। తత్వంజిజ్ఞాసమానానాం హే
తుభిస్సర్వతోముఖైః। తత్వమేకోమహాయోగీహరిర్నారాయణఃప్రభుః
సత్యంసత్యం మహాసత్యముద్ధృత్యభుజముచ్యతే॥ వేదాచ్ఛాస్త్రంపరం
నాస్తి నదైవంకేశవాత్పరం। ఆలోడ్యసర్వశాస్త్రాణి విచార్యచ పునః
పునః। ఇదమేకం సునిష్పన్నం ధ్యేయో నారాయణోహరిః॥ గీ॥ వేద
శాస్త్రపురాణాది ♦ వితతులెల్ల। గలపరింపంగ హరికన్న ♦ ఘనుఁడు
లేడు। వేదమునకన్న శాస్త్రము ♦ ల్వేరెలేవు। తత్వమన హరికన్న త
త్వ ♦ మ్మొలేదు ॥71॥ సీ॥ ఇలకును కాలమృత్యులకును జంగమస్థావ
రంబులకెల్ల ♦ చక్రవర్తి। యాకృష్ణుఁడొక్కఁడే ♦ యిదినిక్కమిత
డు జీ♦ వులకెల్లపుట్ట చా ♦ వులకుకర్త। నీతని కొఱకుగా ♦ నీవిశ్వ
మును చరా♦ చరములువేదశా ♦ స్త్రములులోక। పాలురాహుతులు
ప్ర ♦ పంచంబు నెల్లదే♦ వతలిటులూహల ♦ మతినిఁ జేయ। తత్వవి
జ్ఞానమునుఁగోరు ♦ ధన్యతతికి। తత్వమీతఁడె యీతఁడీ ♦ తండెనిక్క
మనుచు ముమ్మాటికిన సంది ♦ యంబులేద। టంచు వ్యాసులెచా
టిప ♦ చించినారు ॥72॥ అనిన. శా॥ శ్రీనారాయణువీడి యన్యులస
మ ♦ ర్థింపంగరానట్టి శ। బ్దానీకంబులతోడ నిష్ఠపరత ♦ త్వ స్థాపనం
బున్వ్యాసర్షి। గానంజేసిన యేమిసందియముఁగ ♦ ల్గఁబోదుగానట్టి పం।
థానంబున్విడనాడి చిక్కులను నం † దంజేయగా నేలకో ॥73॥ చ॥
అనెదరెయిట్లు మీరనిన ♦ నయ్యరో మారు వచింపసాధ్యమే। యన
యము నొక్కశబ్దమునె ♦ యానని వాడుచు నుండెనేనిఁ దా। నినిఁగని
శబ్దములక్కరువె ♦ నేర డితండనిబల్కఁదానికే। మని వచియింపగావలె
నా ♦ యారయనిట్టుల బల్కవచ్చునే ॥74॥ గీ॥ అయిన మాపాలివా
డు శ్రీ ♦ హరియుగురువు। వారిపదముల మదినిడి ♦ కోరిభక్తి। జెప్ప
గనుప్రీతితో నిష్ఠ ♦ జెలఁగువాడ। నేమి యేనియుగాని బో ♦ యింక
మీఁద ॥75॥ ఉ॥ లోకములోన దుష్కృతము ♦ లొఁబడి బొర్లెడి వా
రలెల్ల జీ। కాకునుఁజెందిజెంది మది ♦ కశ్మలమందు మునుంగునంచు

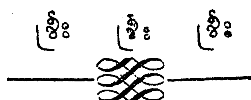
తా। మాకటివేల్పునానతిన♦ పార్థచయంబున కింతసందుగా।పీకగవెల్లు
పుట్టువుల ♦ పీడినపల్కుల గొన్ని చోటులన్ ॥76॥ గీ॥ వాని నొకింత
యూదితమ ♦ వాగ్విభవంబుల నెల్లఁజూపి పా । పానలదగ్గ దుష్కృ
తుల ♦ నందఱునానరకంబు పాలుగా। నీకలి కోసమై నెగడె ♦ యెం
దరో పెద్దలు వ్రాయుగ్రంథముల్। దీనికిచింతసేదగదు తేలినయర్థము
పెద్దవారికో ॥77॥ ఉ॥ ఇందఱ నొక్కతూరి నిటు ♦ లెంతయుఁగూరి
మిదక్క మోసముం। జెందగజేయ పుణ్యములు ♦ సెందునె యన్నను
దుష్టదండనం। బెందుచనేని పాపముల ♦ నిచ్చునె పుణ్యముఁదోలఁజా
లునే। సందియ మేలకో యిదియు ♦ సారసనాభునియాజ్ఞ గాదొకో ॥
78॥ ఉ॥ సారసనాభుఁడైననిటు ♦ చయ్యన మోసము సేయవచ్చునే।
వారిని పక్షపాతులను ♦ వారలులేమిని జేసియుందు రే। వారికి దుష్టశి
క్షయెయ ♦ వారితమైన వ్రతంబెయుండగా। ధారున దుష్టకర్ములను ♦
దండనసేయుటతప్పె సెప్పుడీ ॥79॥ సీ॥ తనతోడివారు వీ♦ రనియును
తనకన్నఘనుఁడు వీడనిజెప్ప ♦ గానువీరు। తనువీడియింక యు♦ న్యుని
గొల్చు వాలెం దరోధృఢభక్తితో ♦ నన్నెగొలుచు । వార లెందరో
జూతు ♦ వీరిభక్తి శ్రద్ధలనుచుపరీక్షసే ♦ యఁగదలచి। యొకశబ్దమున
కు వే ♦ రొకయర్థమగురీతి బఱగుశబ్దములతోఁ ♦ బరమతత్వ। మును
దృఢంబుగ స్థాపించి ♦ మనమునందు। నందరిట్టులె మోసంబు ♦ నంద
గలర। టంచు నితరులు పరముగా ♦ దంచుదెలిపి। మోసబోకుడు నే
జేయు ♦ మోసమునకు ॥80॥ గీ॥ అచుచువచియించి తానుఁజే ♦ సిన
యదియును। మోసమన్నను జెప్పకు వి ♦ ద్వాంసులార । నిదిగొమీ
సొత్తు దొంగిలిం ♦ చెదనటంచు। జెప్పిసేసినచతురు శిక్షింపఁగలరే ।
81॥ చం॥ ఇదియునుగాక ధాత్రినెవ ♦ రేనియుదొల్త నొకింతఁ జెప్పి
యా। పిదప మరొక్క తీరుగను ♦ పెంపగు నర్థచయంబుఁదోలియా।
పిదపనె తేటతెల్లముగ ♦ ప్రీతిగఁజెప్పిన నట్టిదేగదా। పదిలముగాఁదన
ర్చునది ♦ పండితులెల్లరు దాల్తురొదలన్ ॥82॥ గీ॥ కాన యిట్టివి యె
న్నితమే ♦ న్గారణములు। గలిగియుండుట గాదె యి ♦ క్కరణి శ్రుతు
లు। వేరెయొకకొన్ని యర్థము ♦ ల్వెలయునటుల। వెలసెనికనైన మీ

భ్రాంతి ♦ వీడగలండే ॥83॥ కం॥ అన్నియుసరి వేయిటు మీ। రెన్నె న్నియొ బూటకముల ♦ నిదెతగవనంగా। బన్నిరిరిగాని యొకటే। నన్నదె యాధారమనిన ♦ నొప్పింతునుడీ ॥84॥ (ప్ర, ధ, స, చ్ఛ, నారదీయసంహిత) రాక్షసాః కలిమాశ్రిత్య జాయంతే బ్రహ్మయోనిషు। విష్ణువైష్ణవ విద్వేషాః ప్రచరిష్యంతితామసాః॥ అంతశ్శైవం బహిశ్శాక్తం సభామధ్యేతు వైష్ణవం। కలౌకేచిత్ప్రవర్తంతే వర్ణాశ్రమజనాముసే॥ సీ॥ కలికాలమున రక్క♦ సులు విప్రయోనులం దెల్లెడబుట్టితా (ముల్లసిల్లి। విష్ణువైష్ణవజన ♦ ద్వేషులై తామస గుణముల నెంతయుం ♦ గూడిచెలంగి। భరియింపుచుండి లో ♦ పల శివుంగొల్చుచుఁ శక్తిపరత్వంబు ♦ సరసిమెరసి। సభవిష్ణుతత్వ సం ♦ స్థాపనంబునుఁజేయు గ్రంథవితతులకు ♦ గంతులిడుచు। నెక్కడికి గాకయునుతామె ♦ యొక్కడనుచు। నవనివర్ణాశ్రమపు ధర్మ♦ మనుసరించి। గొందరుందురు కలినంచుఁ ♦ గొనసరిగొసరి। యిప్పుడీ నారదీయ సం ♦ హితవచించు ॥85॥ ఇదియునుంగాక. లిఖితస్మృతి॥ ప్రాప్తే కలియుగే ఘోరే ప్రచరిష్యంతి తామసాః॥ (చాసురాః) వేదార్థం చాన్యథా సర్వే ప్రవక్ష్యంతి కలౌయుగే॥ గీ॥ ఘోరమగు కలికాలంబు ♦ గూడునపుడు। రక్కసులు పారులనఁబుట్టి♦ యుక్కుమెరసి। వేదములగొన్ని యర్థముల్ ♦ వేరుఁజేసి। జెలంగుచుండ్రని లిఖితుండు ♦ జెప్పినాడు ॥ 86 ॥ విష్ణుపురాణము. సర్వేబ్రహ్మ వదిష్యంతి సంప్రాప్తేతు కలౌయుగే। నానుతిష్ఠంతిమైత్రేయ శిశ్నోదర పరాయణాః॥ గీ॥ అంతయును బ్రహ్మయనుచు ♦ నీయఖిలజగము। కలియుగంబున నొకరినొక్కరినిగనక। పొట్టకును కంతుకేళికి (మిట్టిపడుదు। రంచు విష్ణు పురాణంబు నందు వ్రాసె ॥87॥ గీ॥ ఎందరుఁ జెప్పితేమి యిటు ♦ లీశ్వరుఁడిట్లు వచింపలేదెయం। చందురొయేమొ పాద్మమున ♦ నింతకునెక్కడు గానెగారితో। సందియమెల్లఁ బాయునటు ♦ చక్కగజెప్పెను దానినైన మీ। రందరుఁజూచి సందెముల ♦ నన్నిటిఁదోలెద రేమిసెప్పుడీ ॥ 88 ॥ పాద్మే) వేదార్థ వన్మహాశాస్త్రం మాయావాద మవైదికం। మయైవక థ్యతేదేవి జగతాం నాశకారణాత్। ద్విజన్మనొజైమినినా పూర్వం వే

దమ పార్థ కం। నిరీశ్వ రేణ వాదేన కృతంశాస్త్రం మహత్తరం। శా స్త్రాణీ మానిగిరిజే తామసానిని బోధమే॥ సీ॥ పాపకర్మలఁ నె ల్ల ♦ పంకుటాకులఁబోలె నరకంబు లోపల ♦ నాడురాల్ప। వేదార్థ ములఁబోలె ♦ విలసిల్లునట్లుగా నంతయుమాయ యం ♦ చనుచువేద। సంబంధమే లేక ♦ సలిపితిగొప్పశా♦స్త్రము పాశుపతమున శైవమనగ। వేదార్థములకెల్ల ♦ విపరీతమా యర్థముల సల్పెగాదె జై ♦ మినిమ హర్షి। దేవుఁడేలేడు లేడుబో ♦ దేవుఁడనుచు। గొప్పగాజెప్పె నందరి♦ కొంపలార్ప। తామసంబు లోకింతయుఁ ♦ దరముగాదు। మంచివారి కొకింతయు ♦ మదినిఁ జొరవు ॥89॥ (ప్రప, భా, రము,) పాద్మేమా యా వాదమసచ్ఛాస్త్రం ప్రసన్నం బౌద్ధముచ్యతే। పరమాత్మ జీవ యోరైక్యం మయాత్రప్రతిపాద్యతే। వేదార్థ వన్మహాశాస్త్రం మా యావాద మవైదికం। మయైవకథితందేవి అసతాం నాశకారణాత్। బ్రహ్మణశ్చ పరం రూపం నైర్గుణ్యం వక్ష్యతేమయా। సర్వేజగ దుపద్రవత్వం మోహనార్థం కలౌయుగే॥ సీ॥ పరమాత్మయొక్కఁడే పరమాత్మయేజీవుఁ డితనికన్నను వేరొ ♦ కింతలేదు। సర్వంబుమాయ యం ♦ చనెడున సద్గ్రంథమది బౌద్ధమతేనా ♦ నలరుచుండు। వేదార్థ ములఁబోలె ♦ విలసిల్లునర్థముల్ బ్రహ్మనిర్గుణుఁడంచు బరిఢవిల్లు। దు ష్టకర్ముల నెల్ల ♦ దోసంబులోఁద్రోసి ముక్తిఁ జేరనియట్లు ♦ మొనసి నే ను। జేసియున్నాడ హరియాజ్ఞ ♦ చేతమున్ను। దానిగాంచిన పాపము ల్దప్పవంచు ॥90॥ (పరమవైదిక సిద్ధాంతరహస్యము) బ్రహ్మాండ పు రాణోద్ధాహృతము॥ త్వంచరుద్రమహాభాగ మోహశాస్త్రాణికారయ అసత్యానిచశాస్త్రాణి దర్శయస్వమహాభుజ। ప్రకాశంకురుచాత్మానమ ప్రకాశంచ మాంకురు। అహం మర్త్యావతారేషు త్వాంసదా పూజ యామ్యహం॥ మ॥ జనులన్మోసముఁ జేయు శాస్త్రములనో ♦ శర్వుం డవేజేసి యం। దునని న్నే బలు గొప్ప జేసినను నెం ♦ తోగప్పి సర్వం బునుం। గననా నన్నియుగల్ల లే యనుచునుం ♦ గల్పించు నేనున్మదం। బుననే మర్త్యులయందు బుట్టినయెడ ♦ బూజింతు సద్భక్తినీ ॥91॥ కం॥ అని ఘంటా ఘోషముగా। వినిపించెడి వచనతతుల ♦ వీడుచు

శివుఁడే। ఘనుఁడనిజెప్పగ దరమా। యనయము శ్రీహరియెతత్త్వ♦మూ
తఁడెఘనుఁడౌ ॥92॥ఉ॥ కావున భక్తిశుద్ధతనుఁ గన్గొనఁజేయఁగనిప్పు
డిట్టులెం। తోవిలసిల్లు శాస్త్రముల ♦ దూరినయంతన ముక్తిచ్చులున్న
యా।తోవనుదూరువాని క్రియఁ♦దోపుకుజేసుకపుణ్యరాశిమో।క్షా
వహమైన త్రోవకిక ♦ నంతకునంతకు దూరమయ్యెడిన్ ॥93॥ సారాం
శము) సీ॥ హరునకుబుట్టు చా ♦ వులుఁగల్గియున్నట్లు హరిమంత్రపఠ
నంబు ♦ నందినట్లు। మనబోలెసంసార♦ మునమున్గియున్నట్లు హరిభక్తి
మహిమంబు♦ నందినట్లు। బ్రహ్మ హత్యకుఁజిక్కి♦ బాధ లందినయట్లు
హరికూర్మిదాని బో ♦ నాడినట్లు। తనసతి రామ మంత్రమున ♦ దన్వి
నయట్లు హరుఁడుపరంబు గా ♦ దన్నయట్లు । మోక్షమిచ్చెడి యాశ
క్తి ♦ మెునయనట్లు। శివుఁడ పరతత్త్వముగునని♦ జెప్పినట్లు। వెలయు
శ్రుతులకువేరర్థ♦ మలరునట్లు। నశుభములయందెకూరిమి† నందినట్లు॥
సీ॥ బ్రహ్మాదిదేవతా ♦ ప్రవరులతమశక్తి నీడ్చిదాస్యంబుఁ జే♦ యించి
నట్లు। తనయందె వారంద ♦ రునుఁ బొడిమినయట్లు తనయందె లీన
మౌ ♦ ననినయట్లు। కల్పాంతములయందు ♦ గదలకయున్నట్లు బొట్టి
బ్రహ్మాండము ♦ బెట్టినట్లు। గొప్పవస్తువులలో ♦ గొప్పయయ్యునున
తి సూక్ష్మవస్తువులలో ♦ జొచ్చినట్లు। నంతకాధార మీతండ ♦ యని
నయట్లు। హరికిసరియగు వాడెలే ♦ దనినయట్లు। గ్రంథవితతులనీరీతి♦
వ్రాసినట్లు ॥95॥ సీ॥ ఒకఁడె నారాయణుం ♦ డొప్పు నంచని యంత
చాలక బ్రహ్మయీ ♦ శానులందు। నెవరుగారనుచు రెం ♦ డవసారి
వచియించి కారుకారని గట్టి ♦ గానుఁబలికె। కారనుటకుగాను ♦ కా
రణంబుల నెన్నియేనియో వరుసగా ♦ నెంచిజెప్పి। నారాయణుండె
యా ♦ ధార మంతకు పరాత్పరుఁ డంచు మున్మారు ♦ బ్రతినసలిపి
శ్రుతులు సంహితలునునట్లె♦స్మృతులుమరియు। సాత్త్విక తమంబులౌ
గ్రంథ ♦ సమితియొకట। జెలగియెంతయు దృఢముగా ♦ జెప్పుచుండ।
దగును నారాయణుఁడె పర ♦ తత్త్వమనఁగ ॥96॥ గీ॥ ఎటులఁజూచిన
పరతత్త్వ ♦ మీశ్వరునకు। నబ్జజాలదు నిజము నా ♦ రాయణుండె।
యంతకర్తయందు పరమాత్మ♦ యతఁడెజుమ్ము। గొలువవలెనన్ననతనిసే♦

గొలువవలయు ॥97॥ శా॥ శ్రీనారాయణు(డే పరంబనుచుమీా ♦ చిత్తంబులో నెంచుఁడీ। యీనారాయణుశంఖచక్రములనెం ♦ తేభక్తి చేఁదాల్చుఁడీ॥ తానేదిక్కనినమ్మిసద్గురుపుచే ♦ తన్యాసముంగాంచుఁడీ। నేనీనాటికిధన్యునై తినను చుఁ ♦ నిక్కంబుగా నెంచుఁడీ ॥ 98 ॥ పరతత్వాధ్యాయంబిది। హరియే ననుమున్నుఁ జేసి ♦ యానారాయణ గఁ। పరిపూర్తిగముగియించెను ॥ కరుణను తా నెన్నిదవదిగా♦ నిబ్భాతిఁ॥ శ్రీః శ్రీః శ్రీః

శ్రీః.
శ్రీకురుమూర్తిఁ శ్రీనివాస ప్రసీద.
శ్రీహయగ్రీవాయ నమోనమః.

ప్రణవదర్పణము.

శరణాగత్యధ్యాయము. (౧౦)

గీ॥ నాగురూత్తములను దొల్త ♦ నడుమ నాథ। యామునార్యులు కొన్న శ్రీ ♦ హరి వెలుంగ। నిటుల వరుసగ భక్తి మెం♦ తేనిబొదల। గురుపంపర నెల్ల నే ♦ గొలుచువాఁడ.

సీ॥ పరతత్వంబది విష్ణువేయనుచుఁ జె ♦ ప్పంజెల్లె వైకుంఠము। న్పరమున్జేరెడి రీతియెట్టిదియొ యే ♦ పుణ్యంబు చేచేకురుఁ। తిరమాలోకమటంచ్రు దానినెకదా! తెల్లంబుగా దెల్పెదఁ। ధరవిద్వద్గణ నీయులార కృపచే ♦ తన్గాంచుడీ నాపయిఁ ॥1॥ గీ॥ భక్తి యోగంబులను సేయ ♦ శక్తి లేక। యెంతయేనియు సంసార♦ మీాదలేక। యింద్రియంబులనింతయు ♦ నీడ్చలేక। కుందువారల హరిఁ జేర్చు ♦ నందలంబు॥2 ఉ॥ చెప్పదుకాపురంబులను ♦ చిందరవందర జేయుడంచునుఁ। విప్పనుశక్తికిన్నిగుల ♦ వేగిగుకర్మల జేయుడంచునుఁ। రొప్పదువర్ణధర్మ

ముల ♦ రూపరఁజేయుఁడటంచు నెప్పుడేన్ । తప్పదునాకు మోక్షమ
ని ♦ ధైర్యముమాత్రముఁ బూనుడంచనున్ ॥3॥ గీ॥ ఆది యుగముల
నుండిన ♦ యదియజుండు। క్రొత్తదిదిగాదు బ్రహ్మరు ♦ ద్రులునుభక్తి
మెలఁగియిద్దీని చేపట్టి ♦ సేవ్యులయిరి। గాన మాహాత్మ్యమిట్టిది ♦ గలు
గదెచట ॥4॥ చం॥ తొలుత నె జీవులందరును ♦ తోయజనాభునిఁగొ
ల్చునట్టి దా । సులుగదయంచు జెప్పితిని ♦ సోలుచు పాపచయంబు
చేత వా। తలు కలిబాధ శ్రీహరి ని ♦ శాశరణంబొనరించి యెల్లవే ।
ల్పులుసములంచు గొల్చుటను ♦ భోరునకట్టడు లిట్లువచ్చెడిన్ ॥ 5 ॥
గీ॥ కాన హరియంత రక్కుఁడు ♦ గాడటంచు। దలచినందున దగిలిన ♦
దురితములను। దోలి వైకుంఠమునువేగ ♦ దూరునట్టి । విత్తముఁదెలిపి
దెనెంతయు ♦ విస్తరించి ॥6॥ గీ॥ లోకము నందు నెవ్వనికి ♦ లోబడ
కుండిన వానిఁగట్టిచే। తేకువఁగొల్వ పీడిజను ♦ దేరక యుండిన వాఁ
డొకప్పుడున్ । పీకగపీని నన్నిటిని ♦ వేదొలఁగింపఁ దలంచియుండగా
నీకొలగాని యాతనికి (నెంతయుఁ గూర్చెడి వానిఁ జేరుచున్ ॥7॥
చం॥ అనయము తప్పసేసితిని ♦ యాతఁడుమిక్కిలి కోపమందె మీ।
వినయముఁజూపి కోపమును ♦ వేదొలగింపుచు నన్నుఁగూర్మిచే। గ
నుఁగొను రీతిసేయుఁడని ♦ గ్రచ్చరనాతని గూర్పు నెమ్మిగా । నినిఁగ
రగించి యాపిదప ♦ నేర్పునెంతయు దీనుడైతగన్ ॥8॥ ఉ॥ ఆతనినె
మ్మిగాడుతన ♦ యందలికూరిమి మున్నుఁబోవగా। నాతనివెంట దైన్య
మును ♦ నంతయుఁజూపుచు బోయిబోయి తాఁ। జేతులుమోడ్చి దై
న్యమును ♦ జెందువిశంబును తేటఁజూపఁగా। నాతరిపిరి మిత్రుఁడవి ♦
యెల్లనుదీరిచి పిరిఁజేర్చడే ॥9॥ గీ॥ కానసాగతి యాచార్యు ♦ గాంచి
తొలుత। భక్తినెంతయు భరసమ ♦ ర్పణముసేయ । వారు గరుణించి
యాతని ♦ శౌరియందు। చెలఁగి భరసమర్పణమును ♦ జేయువారు ॥
10॥ శా॥ ఈరీతిన్శరణాగతిన్బడసి యెం ♦ తేదుఃఖము ల్బాయుచున్ ।
ధీరాత్ముండయి మోక్షమబ్బుననుచుం ♦ దిట్టంబుగా నెంచుచు। న్వేరే
వేల్పులతల్పమాని హరినే ♦ వేమారు చింతింపుచున్ । సారోత్తంస
ములైన వర్ణముల నా ♦ చారంబు స్సల్పుచున్ ॥11॥ కం॥ మెలగుడు

మెలగినయంతనె। దొలగును పాపంబులెల్లఁ దొరకును మోక్షం। బిల నింతకన్న మోక్షము। వెలయించెడి మార్గమేమి ‡ వెలయదుసుండీ ॥ 12॥ చం॥ తనువిడనాడినందున క ♦ దాయిటు పాపచయంబురాకదీ। నినిఁదొలగింపఁ జేయుటకు ♦ నేటికినెంచ భరార్పణంబుక। న్ననుమరి వేరెతోఁ ప్రియది ♦ నాటికినేటికి దేలదేలనా। వినుడిఁక విన్నవించెదను ♦ వీనులు సంతసమంద బ్రీతితోఁ ॥13॥ ధనికునితోడ ద్వేషమును ♦ తాఁదొలగింపగ వేరువాని గొ। ల్చినను మరేమిఁ జేసినను ♦ జెప్పరెద్వేషము బోవునొక్కొయా। ధనికునిఁ గొల్వ ద్వేషముది ♦ తప్పకబోవదె యట్లెవిష్ణునే। వనువిడగన్న పాపములు ♦ వారిప్రపత్తిని వీడకుండునే ॥14॥ గీ॥ కానహరి శరణాగతి ♦ గాంచినంత। హరిదయాఖుఁడు పాపము ♦ లన్నిఁదోలి। మోక్షమిచ్చుట కర్హుండు ♦ ముదముతోడ। నతనిగరిగింప శరణంట ♦ నదియెత్రోవ ॥15॥ కం॥ శరణాగతి యననేమొకో । మరియు భరార్పణ మనంగ ♦ మహి యెట్టిదియో । తిరముగ దెలిసెడినట్టుల। వరలంజేయుండు దాని ♦ వైభవమలరన్ ॥ 16॥ గీ॥ శ్రుతులజాడయెలేదు బో♦ స్మృతులతెరగు। లంతకన్ననుసున్నయ్యె ♦ వింతలేల। యట్టిపల్కులు మరియెట్లు ♦ పట్టుబడున। టన్న వివరింతువాని నో ♦ యార్యులారా ॥17॥ గీ॥ సర్వవిధ భారమెల్లను♦ సర్వశక్తుఁ। డయిన నారాయణునియందె ♦ యులరనునిచి। ధన్యతముఁడను నేనంచు ♦ ధైర్యమూని। యల్పుకిప్రియ నుండుటయె భర♦ న్యాసమనఁగ ॥18॥ గీ॥ పైనఁజెప్పిన యర్థంబు ♦ బల్కునట్టి। స్మృతులగొన్నింటివాప్రిసెద ♦ జెలగియిపుడు। దానిదిలకించి మైనను ♦ ధన్యులార। నిక్కమనియెంచుడీ మీరు ♦ నేర్పుతోడ ॥19॥ గీ॥ పలునఁజెప్పినయర్థంబు ♦ పలుకునట్టి। స్మృతులఁ గొన్నింటివాప్రిసెద ♦ జెలఁగియిపుడు। దానిఁదిలకించి మైనను ♦ ధన్యులార। నిక్కమనియెంచుడీ తాము ♦ నెమ్మనము॥20॥ (స్తో, ఖా, అహిర్బుధ్న్యసంహిత) స్మృ॥ అహమస్మ్యపరాధానా మాలయో కించనోగతిః। త్వమేవో పాయభూతో మేభవేతి ప్రర్థనామతిః। శరణాగతిరిత్యుక్తాసాదేవేస్మిన్ప్రియుజ్యతాం॥ గీ॥ ఎన్నివిధముల పాపము ♦ లున్నయవియొ। యన్నిటికినేన యిల్లయి

యున్నవాడ। దీనుడనునాకు నెవ్వరు ♦ దిక్కులేరు। నీవెనాకింక దిక్కు
గా ♦ నిలిచి బ్రోవు ॥21॥ గీ॥ అనుచు ప్రార్థించుటయె శర ♦ ణాగతియన। దనరుదీనజనకలులు మా ♦ ధవుని గూర్చి। దిట్టమైనట్టి భక్తిచే♦ ప
ట్టివేగ। సలుపుడనుగద యహిర్బుధ్న్య ♦ సంహితయును ॥ 22 ॥ స్తో, భా, భరతముని ప్రణీతము.) అనన్యసాధ్యే స్వాభీష్టే మహావిశ్వాస
పూర్వకం। తదేకోపాయతాయచ్నా ప్రపత్తిశ్శరణాగతిః॥ గీ॥ అన్య
లెవ్వాటికినిఁదీర్ప ♦ నలవిగాని। కోర్కె శ్రీహరిచేత చే ♦ కూరునని। గొప్పవిశ్వాసమున వారి ♦ గోరికొలిచి। మనుట శరణాగతియటంచు
మహి వెలుంగు ॥23॥ కం॥ శరణాగతి రూపంబును। వరలంజేసితిరిదీని♦
వరియించినచో। దురితంబులెల్ల దొలగును। దొరకును మోక్షంబటం
చు ♦ దోపదటన్నా ॥24॥ స్తో, భా, అనేనైవంప్రపన్నస్య భగవం
తంసనాతనం। తస్యానుబంధాః పాప్మానస్సర్వే నశ్యంతితత్క్షణాత్। కృ
తాన్యనేన।సర్వాణి తపాంసిత పతాంవర। సర్వతీర్థాని స్సర్వయజ్ఞా
స్సర్వదానాని తత్క్షణాత్। కృతాన్యనేనమోక్షశ్చ తస్యహస్తే నసంశ
యః॥ ఉ॥ ఈగతి నాపరాత్పరుని ♦ నెంతయువేడి ప్రపన్నుఁడైనచో।
వేగమె యున్నిపాపముల ♦ వీడుచు యజ్ఞతపఃఫలంబు కా। శీగమనాదిసత్ఫలము ♦ శ్రేష్ఠపు దానఫలంబులన్నియున్। ప్రోగుగగూర్చి కూ
ర్మితన ♦ పొందెలొసగున్ తుది మాధవుండుతాన్ ॥25॥ స్మృ॥ యద్యేన
కామకామేన నసాధ్యాసాంధనాంతరైః। ముముక్షుణాచయత్సాంఖ్యే
యోగేననచభక్తితః। ప్రాప్యతే పరమంధామ యతోనా వర్తతేయ
తిః। తేనతేనాప్యతేతత్త న్న్యాసెనైవమహామునే। పరమాత్మాచతె
నైవ సాధ్యతేపురుషోత్తమః॥ గీ॥ ఇతర పనులవి యెన్నియో ♦ నెంచి
యెంచి। జేసిరేనియు ఫలములఁ జెందగాదో। యట్టికట్టడి పనులన్ని♦
న్యాసమునవె। తత్క్షణంబున పండుగా ♦ దసరుజూండీ ॥ 26 ॥ మ॥ అవ
నిన్ భక్తిని సాంఖ్యయోగములచే । నైన్ముముక్షుండుమా। ధవుధా
మంబునుజెందలేక మదిసం ♦ తప్తుండునై దీనుఁడై। యవముందోలెడి
శౌరియందున భర ♦ న్యాసంబుఁ గావింపఁగా। నవలీల న్ఘటియించు
ముక్తిహరి ప్ర సే త్యక్షంబుతా గాంచెడిన్ ॥27॥ స్తో, భా, భారత

మున. అహం భీతోస్మి దేవేశ సంసారేస్మిన్భయావహే । త్రాహిమాం పుండరీకాక్ష నజానేశరణాంపరం। వృద్ధేవభవతోయాతా భూయసీజ న్మసంతతిః। తస్యామస్యతమంజన్మ సంచింత్యశరణంవ్రజ॥సీ॥భయము లనోసంగనీ♦ పాపిసంసారంబునకునోర్చియోర్చియా♦ నాడువెఱచి। ది క్కుళేరెవరింక ♦ దిక్కునీవెయటంచు నమ్మినిన్జేరితి ♦ నన్నుఁ బిలిచి। కరుణింపుకరుణింపు ♦ కరుణింపుమోదేవ యగతికుండయివచ్చి నను చుదలంచి। అనుచు నెంతయువేడి ♦ కొని వారికృపకెల్ల పరమపాత్రం బుగా ♦ భక్తినునిచి। యనుచు శరణాగతుని జేయు డయ్యలార। మె న్నిజన్మము లెనెగెనో ♦ యీశులార। ధాని లెక్కింపవలదె వి♦ ద్వాం సులార। దీని నటుసల్పకుండుడీ ♦ ధీరులారా ॥28॥ స్తో, భా, అధపా తకభీతస్త్వం సర్వభావేనభారత। విముక్తాన్య సమారంభో నారాయణ పరోభవ। సర్వయోగ్యమనాయాసం శరణంగంతుమర్హసి॥ ఉ॥పా పపుకొండలన్నదము ♦ భారత చింతిలనేల సర్వసం। తాపమున్మానుచుని స్నమము ♦ తథ్యముయోగ్యము సర్వజాతికిన్। శ్రీపతి పాదపద్మముల జెచ్చెరగా శరణంబుఁజెందు మిం। కేపనివేని శ్రీశుకొఱ ♦ కేయనిసే యుడు దీరుననిన్నియున్ ॥29॥ స్తో, భా, వ్యా, తమేపసర్వభావేన ప్రి యాహిత్వంమహామునే। అన్యత్సర్వం పరిత్యజ్య తమేవ శరణంవ్రజ॥ గీ॥ అన్నిటికి పరమాత్మయా ♦ హరిగలం। టంచు నెరనమ్మి యంత యు ♦ డించి భక్తి। చెలంగి శ్రీహరిశరణంబుఁ ♦ జెందరయ్య। యన దె జయసంహితయును తా ♦ నలరియిటుల ॥30॥ స్తో, భా, విష్వక్సే నసంహిత) స్మృ॥ సర్వధర్మాన్సర్వకామా నైహికాముష్మికానపి। సంత్యజ్యవిధినానిత్యం మద్విధా శరణాగతిం। ఆచార్యానుజ్ఞయాకు ర్యాచ్ఛాస్త్రదృష్టేనవర్త్మనా॥ గీ॥ ఐహికాముష్మికంబుల ♦ న టులె కామములను సర్వంబువిడనాడి ♦ గురువునాజ్ఞ। గోరి యాశా స్త్రపద్ధతి ♦ నారుతెలుగు। లైనశరణాగతినిఁజెంది ♦ హరినిఁ గనుఁడీ॥ 31॥ శా॥ ఏమో సెప్పితిరింత వీనులకువిం ♦ దేయయ్యెగా నీహరుం। డేమైననన్నరియిట్లు సెప్పెనె యిదిం ♦ తేగాకదేవాఘముల్ । తామీరీ తులసల్పిరేమి యిదియుం ♦ తన్జెప్పుడీ యన్న మీ । క్షేమార్థంబయు

చెప్పఁబూనితిసుక్తి ♦ శ్రీవిష్ణునిన్వేడుచున్ ॥32॥ కాలనేమివధేర్వృదః యోసౌసాక్షా ద్వేదమూర్తిర్యత్రదేవాః ప్రతిష్ఠితాః। తంయామశరణంవిష్ణుం సర్వేసేంద్రాదివౌకసః॥ చం॥ ఎవనియందున వేదంబు ♦ లిమిడియుండు। నఖిలమన్నియు నెవనికి ♦ యర్థముగునో। యట్టివిష్ణువు శరణంబు ♦ నందుడింక। యింద్రుమఖ్యాది సురలార ♦ యిపుడెగదలి ॥33॥ చం॥ అనియిటు కాలనేమికిభ ♦ యంపడి తన్గని వేడగాను వ ♦ చ్చిన సురకోటులందరిని ♦ జెచ్చెరఁ గూరిమిఁజూచి మీకుమా। కన యాపదిక్కు విష్ణువెక ♦ దాయికగావున నింద్రుఁగూడి చ। య్యనశరణంబుఁజెందజను ♦ డాహరియన్నియుఁదీర్చి బ్రోచెడిన్ ॥34॥ క॥ అనికూర్మిఁబల్కిన రు। ద్రునిపల్కుఁదలచి దేవ ♦ తులునకెరుద్రుం। డును శరణాగతిమది న। మ్మినవారలటంచు నిక్క ♦ మేయనవలసెన్ ॥35॥ ఇదియునుఁగాక. శ్రు॥ రుద్రాదిత్యావసవోయేచ సాధ్యావిశ్వేశ్వినౌ మరుతశ్చోష్మపాశ్చ। సర్వేభవంతం శరణంగతాస్మః కురుష్వపూజ్యానిహ విశ్వమూర్తే॥ గీ॥ నలువముక్కంటి మొదలుగా ♦ గలుగువేల్పు। లెల్లరము నిన్నెశరణని ♦ యిదిగోనమ్మి। నారమీ మమ్ముఁగూర్మి ♦ జేంగదీసి। వెలయఁజేయుము వేవేగ ♦ విశ్వమూర్తి ॥36॥ గీ॥ దీనిఁబాగుగ బాడగన్న ♦ దేవసంఘు। మెల్ల రుద్రునితోగూడ ♦ మొతయేని। భక్తిమార్గయందు భరసమ ♦ర్పణముఁజేసి। నట్లు నేటగఁదేలదే ♦ యార్యులారా ॥37॥ చం॥ దేవతులెల్లరు న్నిపుఁడు ♦ దిట్టపుభక్తి భరార్పణంబు నీ। దేవునియంద జేసిరని ♦ తెల్లముగాని టుఁజేసియుంటచే। దేవుఁడు విష్ణువేయతనిఁ ♦ దేల్చెడినట్టిది న్యాసమే యనఁ। గావెర వేమి సెప్పెడిక ♦ కారుణికోత్తము లారప్రీతితోన్ ॥38॥ ఇంకయును. వ్యాసస్మృతి॥ నవిష్ణ్వారాధనాత్పుణ్యం విద్యతేకర్మవైదికం। తస్మాదనాదిమధ్యాంతం నిత్యమారాధయేద్ధరిం। తద్విష్ణోరితిమంత్రేణ సూక్తేనపురుషేణచ। నైవాభ్యాం సదృశోమంత్రో వేదేషూక్తా శ్చతుర్ష్వపి। నివేదయీతస్వాత్మానం విష్ణావమలతేజసి। తదాత్మాతన్మనాశ్శాంతా స్తద్విష్ణోరితి మంత్రతః॥ సీ॥ హరిపూజకన్న వే ♦ రగు పుణ్యమేలేదు కర్మయుదెట్టిదే♦న్గానిలేదు। తద్విష్ణో యనెడి

మం ♦ త్రమునను పురుషసూక్త మునకు బోలు మం ♦ త్రంబులేదు। కావునవీనిచే ♦ గదలక హరిపూజ లేనాటికేనియు♦ స్నానరాము। హరియందు తన్నుస ♦ మర్పింపుడీముక్తి దూరనింతకు వేరు ♦ త్రోవగాన। మనుచు నెంతయు మెచ్చుల ♦ నందిధరణి। నధికముగ వెల్గునట్టియీ వ్యాసస్మృతిని। గానుపించెడి నింకయుఁ ♦ గానవచ్చు। నెన్నియనిఁ జెప్పవలె ముగియించితయ్యా ॥39॥ ఉ॥ ఎందరుసెప్పితేమి యిటు † లెన్నియొయూహల జేసిజేసి వీ। రిందరు మోక్షమీగలరె యి ♦ చ్చెడి శ్రీహరి దూరముండగా। సుందరుఁడైన విష్ణువిటు ♦ సొంపుగఁబల్కెనెబల్కియున్నమా। సందియమెల్ల వీడుటకు ♦ చయ్యనజెప్పెడటన్న గీతలోఁ ॥40॥ గీ॥ అన్నిధర్మములనువీడి ♦ నన్నెయొకని। శరణమందుము నేనిన్ను ♦ సకలపాప। ములను దొలగించెదను దుఃఖ ♦ ముల నువీడు। డనుచుఁ గృష్ణుఁడు పలుకడే ♦ యార్యులారా ॥41॥ స్మృ॥ సకృదేవ ప్రపన్నాయ తవాస్మీతిహియాచతే। అభయంసర్వభూతేభ్యో దదామ్యేతద్వ్రతం మమ॥ గీ॥ నీకునేనైతి నంచన♦ నెమ్మితోడ।నొక్కపరినన్నుయాచింప ♦ నొప్పియున్న। నెల్లవారలకభయంబు ♦ నిచ్చువాడ। నిదియె నావ్రతమనిరాము ♦ లెన్నలేదే ॥ 42 ॥ కం ॥ శ్రీరాములు శ్రీకృష్ణులు। నారాయణులెంతయేని ♦ నాటినకూర్మిఁ।రారందు నన్నుశరణని। ఘోరంబగు పాపవితతి ♦ గూల్చెద నన్నఁ ॥43॥ కం॥ సందియమొందెడి జనులను। మందమతుల్పాపులనుచు ♦ మరిజెప్పుటకే। సందియమేమియు విద్వ। ద్వందిత గుణులారమీరె ♦ వదలకసెపుడీ ॥44॥ కం॥ శరణాగతి నిజమనియును। శరణాగతివలన ముక్తి ♦ సమకూరుటయుఁ। తిరముగఁ జెప్పితిమికయా। శరణాగతికర్తలైన ♦ జనులెట్టిరనఁ ॥45॥ గీ॥ భక్తి యోగంబులనుసేయ శక్తిలేని। వారు తామెట్టిరేనియు ♦ వదలనట్టి। నమ్మకమ్మది మదిలోన ♦ నాటియున్న। నందరీ శరణాగతి ♦ కర్తలేను ॥46॥ గీ॥ ఏదిజెప్పిన విపరీత♦ మేగదయ్య। యిటులఁజెప్పినయెడ వర్ణ ♦ హీనులెల్ల। జెలగియే శరణాగతిఁ ♦ జెందరోటు। తగిలియదియును స్మృతి సమ్మ ♦ తంబెయనిన ॥47॥ చం॥ ఔనదియట్టులే హరికి ♦ నందరు నొక్కటెగాక మోక్షమి

న్బలుకుమాత్ర। మాపదలుఁ జెందనప్పటి ♦ కర్థమగును। తక్కినవి
యన్నియున్నట్లె ♦ దనరుచుండు ॥ 56 ॥ కం॥ దీనివల్లన నందరుదీని క
ష్టా। లయ్యెదరటంచు దేలదే ♦ యార్యులార। దీనికన్నను సులభమే♦
దేనిలేదు। దీనివిడనాడ నరకంబె ♦ దిటముసుండీ ॥57॥ ఉ॥ బాలురు
పాపసంచయవి ‡ బాధితు లౌటను నన్నుఁగాంచగా। జాలరు భక్తి
యోగముల ♦ శక్తివిహీనులు నట్టివారికిన్। జాలిగఁ దోఁపవకూరిమి వె
స ♦ న్గనఁజేయగఁబోతినేనిపే। లీలలనేని నన్నుగన ♦ లేరని శ్రీహరి
తానె పెంపునన్ ॥58॥ కం॥ చులకని తోఁచినసనుఁ జూపిన। నలసులరై
గౌరవంబు ♦ నందక సెడినన్। గలిగినదోషము హారిదో। కలిజిక్కిన మ
నదియగునో ♦ గాంచుడు తెలియన్ ॥59॥ కం॥ ఈనాడు శరణుజెంది
న। నేనాడోగాదె దేవ ♦ మిదినీడటబో। యానాటికి మరువడౌకో।
శ్రీనాథుడటంచుమీరు ♦ జెదరకుడుసుడీ ॥60॥ శ్లో॥ నస్మరత్యపకా
రాణాం కృతమప్యాత్మవత్తయా। కథంచిదుపకారేణ కృతేనైకేన తు
ష్యతి। గోవిందేతియదాక్రంద త్కృష్ణామాం దూరవాసినం। ఋణం
ప్రవృద్ధమితిమే హృదయాన్నాపసర్పతి॥61॥గీ॥ తనకునెన్నియోద్రో
హ ♦ తతులఁజేసి। యుండిననుగాని మనసున ♦ ననుపబోఁడు। ఎప్పు
డౌకయింతఁ దలచిన ♦ నెంతయేని। హర్షమందెడి పరమాత్మ ♦ య
నుదినంబు ॥62॥ గీ॥ తన్నసభయందు భక్తిచే ♦ ద్రౌపదియును। నా
తిగోవిందయనియెడ్వ ♦ నాడునేను। దూరముంటిని నాయప్పు ‡ దీర
లేదె। యనుచుఁగృష్ణుఁడు నలుకడే ♦ యార్యులారా ॥63॥ చం॥ ఒక
పరికృష్ణయంచుతన ♦ కొప్పినభక్తి నుతించినంతనే। దనియకనన్ను నెం
చినది ♦ తద్దయుఁ బ్పగ హెచ్చుచున్నదం। చనిన మహాత్ము విష్ణుశర ♦
ణాగతుపీడునె మెప్పుదేనియున్ ॥64॥ ఉ॥ మానముఁబోవువేళ తన♦
మానముగాఁ గొనఁగ కృష్ణునిన్। ధ్యానమొనర్ప బట్టఁగత మంతనఁ
బుట్టగఁ జేసియప్పుడే। ధ్యానఫలంబొసంగియును ♦ దద్దయు ధ్యాన
ఋణంబు హెచ్చెనం ♦ చానలి నోదరుఁడనిన ♦ నా పరమాత్ముని ప
ల్కసూడఁగాన్ ॥65॥ గీ॥ నన్ను శరణన్నవానికి ♦ నన్న కోర్కి। యొ
క్కటైనను గరుణచే ♦ తీర్క వాడు। రాద్రాప్తింపనగు తమ♦ రాజ్య

మంత। యొసగుదాకను విడడంచు ‡ నాసరదాక్కో ॥66॥ చం॥ ఇది
గదసర్వభారము ర ♦ మేశునిపై నిడనంతనుండియుం। సదయుఁడుగోర
కున్నని హా ♦ సౌఖ్యములెల్ల నొసంగిగాంచుచున్। తుదితన యంతఁజే
సితన ♦ తోరపువైభవ మంతయిచ్చెడిన్। సదయుని జేరికేనినుతి సల్ప
గసా ♦ ధ్యమె యెప్పుడేనియున్ ॥ 67 ॥ గీ॥ అనుచుఁ దేలెడి గా
కయో ♦ యార్యులార। యతని శరణన్న మరచునా ♦ యనెడి సంది
యంబు బోనాడు డిక నైన ♦ నధికుఁడైన। సాత్వికున కెప్డు మరచుటే ♦
సారిరాదు ॥68॥ (రామాయణమున) అప్యహం జీవితం జహ్యాం త్వాం
వా సీతే సలక్ష్మణాం। నతు ప్రతిజ్ఞాం సంశ్రుత్య బ్రాహ్మణేభ్యో విశేషతః॥
గీ॥ సీతకేపు ప్రీతిచే జెపుదువినుము। ప్రాణముల లక్ష్మణుని నిన్ను ♦
బాతుగాని। పలికియున్నట్టి పలుకు ద ♦ బ్బరనుసేయ। బ్రాహ్మణుల
కెక్కుడనియె నా ♦ రాయణుండే ॥69॥ (భాగవతమున కృష్ణుడు)
ద్యౌః పతేత్పృథివీ శీర్యేత్ హిమవాన్ శకలీభవేత్। శుష్యేత్తోయధిః కృ
ష్ణే నమేమోఘం వచో భవేత్॥ గీ॥ పుడమి శీలని మిన్నంత ♦ బడని
గాక। సంద్రమింకని కొండలు ♦ సమసిపోని। గాని నాపలుక్కు లెపుడే
నిఁ ♦ గాదకల్ల। లనుచు కృష్ణుండు పలికెడే ♦ యార్యులారా ॥70॥
గీ॥ రామకృష్ణులె తామిట్టి ♦ ప్రతిన సలిపి। యుండనిక యెట్టిసందియ
ముఁడతగునె। అవని శరణాగతునకు నె ♦ య్యదియుచింత। తగదుగా
మోక్షమదివాని † ధనమెసుండీ ॥71॥ ఉ॥ ఇందున నొక్క సూక్ష్మమ
ది ♦ యేమనినన్వచియింతు బానినే। మందడపాపకర్ముఁడను ♦ మాధ
వుఁగూరిచి యెన్నియనియో। కొందలమందకుండపడి ♦ కోట్లనుపాపము
లాచరించియే। జెందిన నీవె దిక్కనుచుఁ ♦ జేర్పునొ జేర్పడొ యంచు
మీ మదిన్ ॥72॥ గీ॥ సందియంబు నొకింతయు ♦ న్సలుపరాదు। సలు
పనీ శరణాగతి ♦ ఫలము నీదు। శరణుఁ జొచ్చిన యంత మో ♦ క్షంబు
నాకు। జిక్కనని ధైర్యమూనియే ♦ చెలఁగవలయు ॥ 73 ॥ అతో శ
క్త్యధికారిత్వ మాకించన్య పురస్క్రియా। అనంగభావో ధర్మాణామశ
క్యారంభవారణం। తత్ప్రీత్యాశా ప్రశమనం బ్రహ్మాస్త్ర న్యాయ సూచ
నం। సర్వధర్మ పరిత్యాగ శ్శబ్దార్థః సాధుసమ్మతః॥ సీ॥ భక్తియోగ

ములస ♦ ల్పఁగనొక్క యిఁతేనితనకు నిక్కపుశక్తి ♦ దనరనట్టి। దై
న్యధనంబునే ♦ డాచియెల్లప్పుడుఁ దానినేమునుజేయ ♦ దనరినట్టి।
తనుసేయుధర్మ సం ♦ తతిప్రపత్తికిగాను సహకారియనుబుద్ధి ♦ సలు
పనట్టి। యనయంబు బ్రహ్మాస్త్ర ♦ మునుబోలు శరణాగతి యటంచు
మదిలోనఁ ♦ దెలసినట్టి। శక్తిమీరిన ధర్మముల్ సలుపనట్టి। యట్టివా
నికి నాశచేఁ ♦ బట్టినట్టి। సర్వధర్మ పరిత్యాగ ♦ శబ్దమిట్టి యర్థముల
దెల్పు సుజనుల ♦ కదియగట్టి ॥74॥ కం॥ శరణాగతి బ్రహ్మాస్త్రము।
సరియన బ్రహ్మాస్త్రమెట్లు। సలుపునొయటులే। తిరముగనమ్మిన వారి
గాను। మరినమ్మని వారినెల్ల ♦ మానునుసుండీ ॥75॥ గీ॥ అనిన బ్రహ్మ
హాస్త్రమహిమంబు ♦ తననునమ్మి। యున్నవారికె నమ్మక ♦ యున్న
వారి। కెడదుఫలమని నట్లయ్యె ♦ నిదియుఁదగునె। యనిన దానిని వివ
రింతు ♦ నయ్యలారా ॥76॥ రాక్షసానా మవిస్రంభా దాంజనేయస్య
బంధనే। యథావిగళితా సద్యస్త్వమోఘా వ్యస్త్రబంధనా। తథాపుం
సామవిస్రంభా త్ప్రపత్తిః ప్రచ్యుతా భవేత్ । తస్మాద్విస్రంభయుక్తా
నాం ముక్తిం దాస్యతి సాచిరాత్॥ సీ॥ ఆంజనేయులను బ్రహ్మాస్త్రం
బుచేఁగట్టి యతినియాకృతినిక ♦ న్నారగాంచి। వెరచియీయస్త్రంబు
వీడునోయనుబుద్ధి ♦ నప్పుడేత్రాళ్లతో నంటఁగట్టి। బ్రహ్మాస్త్రముప్పు
డే ♦ ప్రాభవంబుదలంచి యాంజనేయులవీడి ♦ యంతఁజనియె। నారీ
గాభర ♦ న్యాసంబుదృఢభక్తి నమ్మనివారిపై ♦ నెమ్మివీడి। ఫలము
పొసఁగఁగజాలద ♦ ప్పటికిమీద। గొంతకాలముఁగడచినఁ ♦ గూర్మి
జూపి। యంతనమ్మకమునుఁబుట్టి ♦ నట్లుసేసి। యపుడతన ఫలమిచ్చు
నో ♦ యార్యులారా ।77। గీ। కానశరణాగతినినమ్మ ♦ కమునుదప్ప।
రాదుదానికి నితగ ధ ♦ ర్మములఁజేయ। జనమునాకింక నన్నింటి ♦ స
లుపునిదియె। యనెడిదృఢభక్తి మిగుల ము ♦ ఖ్యంబుసుండీ ।78। గీ।
అన్నిధర్మములనువీడి ♦ యనుటవలన। ధర్మముల వీడవలెనట। తప్ప
సుండి। వానివిడనాడ పాపము ♦ ల్వచ్చునిజము। దానికర్థంబు తేటగా
దనుపువాడ ।79। లశునంభుక్త్వా చాంద్రాయణం చరేత్ ♦ గీ। ఉల్లిగ
డ్డను భక్షించి ♦ బల్లిదుండు। సతగ చాంద్రాయణంబును ♦ సలుపవ

లయు। ననినవిడకుండ నుల్లిగ ♦ డ్డను భుజింప । వలయు పిదపను కృచ్ఛ్రింబు ♦ సలుపవలయు ।80। గీ॥ అనుచునర్థంబు సెప్పుట ♦ న్యాయమగునె। తానఁదెలియక భక్షించె ♦ నేనియట్టి। పాపముల కృచ్ఛ్రములఁగాంచి ♦ బాపికొను మ। టంచునర్థంబు నేవచి ♦ యించుపగిది॥ 81॥ గీ॥ అన్నిధర్మములనువీడి ♦ యన్నదాని।కర్థమిదిగద చేవలె ♦ నలవిగాక। పోమెనేని యటంచని ♦ పొందు పరుపు। వేరుఁజెప్పిన పాపము ♦ ల్జేగునిజము ॥82॥ ఇదియునుంగాక. సీ॥ ఈమంత్రమునునున్న కృష్ణుండుగీతలో వచియించెననుటెగా ♦ యుచితమగును। ఇంతకున్న నాయున్న ♦ దేమిసెప్పిననాడు కర్మభక్త్యాది యో♦ గములగాదె। యవిజేయ నాకింక ♦ యలవిగాదని వేడ నటులేనినవ్వాని ♦ నన్నివిడిచి। ననుమాత్రశరణంబు ♦ నమ్మిజెందుమటంచు బాలుఁడంచనికూర్మిఁ ♦ బలికెగాదె। దీనిఁగనవాని సేయఁగా ♦ దిటము లేని। యెడలనిటుసేయుడనియర్థ ♦ మేతిరంబు। గానికూడదటంచని ♦ గాదుబలుక। నిదియెని జముని నమ్ముడీ ♦ యింకమీద ॥ 83 ॥ ఇదియునుంగాక. స్మృ॥ శ్రుతిస్మృతిర్మమైవాజ్ఞాయ స్తాముల్లంఘ్య వర్తతే। ఆజ్ఞాఛేదీ మమద్రోహీ మద్భక్తోపిన మేప్రియః॥ కం॥ శ్రుతులును స్మృతులును నాయా। నతులే యవ్వానిఁబోవ ♦ నాడుచుప్రీతిక్। హితముగగొలచిన నేనా♦ కతిశత్రువువానిఁజేర్ప। నఁడే హరియుక్ ॥84॥ స్మృ॥ యథాహివల్లభోరాజ్ఞాం నదీంరాజ్ఞాప్రవర్తితాం। లోకోపయోగినీంరమ్యాం సర్వసస్యసమృద్ధినీం । లంఘయన్శూల మారోపేదనపేక్షోపితాంప్రతి । ఏవంవి లంఘయన్మర్త్యో మర్యాదాం వేదనిర్మితాం । ప్రియోపినప్రియోసౌ మేమదాజ్ఞా వ్యతివర్తనాత్। ఉపాయత్వ గ్రహంతత్ర మనసాకారయేత్సుధీః ॥ సీ॥ రాజునకెంత మి ♦ త్రమెగాని యాతఁడా రాజుకూరిమికి పా ♦ త్రంబుగాను। ప్రజలకుమిగుల లా ♦ భముసేయునట్లుగా నెల్లపైరులు ఫలి ♦ యింపఁగాను। జూచుటకెంతయో ♦ సొంపుగావిలసిల్లనారయియ్యదియను ♦ నట్లుగాను। యెంతెంతయోఁబ్రీతి ♦ నెసగి శ్రద్ధాభక్తి రాజుచే పాలసం ♦ ద్రంబుగాను। గట్టియుండిన చెరువును ♦ దిట్టయొకఁడు। తనకుగాదని తెగఁగొట్ట ♦ దనకుమిత్రు। డనుచు

శిక్షనుసేయఁడే ♦ యవనినాథుఁ డటులసేయకవీడ రా ♦ జ్యంబు సెడదే ॥85॥ సీ॥ కావునఁ నాజాడ ♦ గానెసత్కర్మంబు తనకులాభముగాను ♦ ధనరకున్న। హరిఁగూర్చి జన్మంబు ♦ లవిసేయ బ్రంహారుద్రాదు లెల్లరుచాల ♦ యలరుచున్న। వారుతీర్థ్యాదుల ♦ స్వరమభక్తినిసేయ పితరుల్తృప్తిలో ♦ పెనగుచున్న। వారలుకొందర ♦ వ్వారిగా ప్రజసేయు చిన్నికర్మలతోనెఁ ♦ జెలఁగుచున్న।వారి శ్రీహరిఁతనయాజ్ఞ ♦ పదలకుండ। జరుపువారంచునెంతయో ♦ సంతసించు। గాన నికనిత్య నైమిత్తి ♦ కములశక్తి। కోలఁదిఁజేవలె శ్రీహరిఁ గూర్చియెపుడు ॥ 86 ॥ (గీ) గానియివియు ప్రపత్తిగాం ♦ గంబులనుచు। గానిముక్తికిపథము కాగలవటంచు। గానియొకకొన్ని ఫలము లు ♦ గలుగుననుచు। మదిని తలపున నైనను ♦ మానవలయు॥ 87 ॥ గీ ॥ సకలపాపాళిఁదోలున ♦ న్నబ్ధతతికి సర్థమికవార్తునదియెట్లు ♦ లనినపూర్వ। పాపముల నన్నిటిని ముందు ♦ పాపములను। బొత్తిగాపారఁదోలును ♦ బోయటించు ॥ 88 ॥ గీ ॥ వెనుకమూల ధనంబుగా ♦ వెలుఁగుచున్న। వాని ముందరి జన్మము ♦ ల్వెరలఁజేయు। వానినన్నిఁటి దోలును ♦ వరుసగాను। బొదలుప్రారబ్ధ మను భవం ♦ బునదోలు ॥ 89 ॥ గీ ॥ ప్రపదనముఁ గన్న పిదపను ♦ భ్రాంతితోఁడ। సలిపియుండిన పాపము ♦ ల్సమయునే ప్ర। పన్నుఁడ నటంచుఁ జేసిన ♦ పాపతతి। వెలుగుదుఃఖానుభవముల ♦ ఁదొలఁగునవియు ॥ 90 ॥ అనిన ॥ సీ ॥ ప్రాణముండిన దాక ♦ ప్రారబ్ధమనుపాప పుణ్యముల్గుడుచుట ♦ ఁబొదలెనిట్లు। ఆవిరెండువీడరెం ♦ డవమేని నీజాలు దురితంబులకుచోటు ♦ దొరుకునెట్లు। ఇదిగాక తొలిపుట్టు ♦ వదనునన్నలిపిన పాపపుణ్యఫలాను ♦ భవముదెట్లు। పాపపుణ్యఫలాను ♦ భవము ననేవాని ఁదొల ♦ గించుననిమీరు ♦ వలుకుటెట్లు। కాన మీపల్కులనునమ్మ ♦ కంబడెట్లు। కలుగునోమాకు సందెము ♦ ల్దొలఁగునట్లు। గట్టిగ మాకు ప్రతిపత్తి ♦ గలుగునట్లు। సరగఁజెపుమన్నఁ జెప్పదసాగియుట్లు ॥ 91 ॥ గీ ॥ భరసమర్పణంబు ♦ బడయకుండి నవారు। పుణ్యపాపఫలముపూర్తి ♦ గుడువ।వలయుఁగొంతయేని ♦ పదలదువానిలో।నిఁదు నందునగూడఁజెంద వలయు ॥92॥ చం ॥ హరిశరణాగతిన్న

నిన ♦ యార్యులుపాప ఫలంబులీడనే। బిరబిర కొంత కొంతగను ♦ వీడె నటంచనకుండ గుద్దురా। దురితపులోక మెన్నటికి ♦ దూరరు దేహముఁవీడినంతనే। హరిపుర రాజ్యవైభవము ♦ లందుచు శ్రీహరిఁగొల్చుచుందురిట్లు ॥ 93 ॥ గీ ॥ కానపాపులపాప ఫ♦లానుభవము। వేరెయొకరీతి హరిఁగొరి ♦ వెలయుచున్న। వారి యనుభవ మొకరీతి ♦ వరలుచుండు। గానదీనినితో నన్ని ♦ గరుగ గలవు ॥ 94 ॥ గీ ॥ అవును నది యేమి పాపఫ ♦ లానుభవము। రెండు విధము లగా నిట్లు ♦ లుండగలవె। యానిఁవివరించి నేనిదే ♦ మననిసేతు। దీనిఁ దిలకించియయినసం ♦ దియము విడుడీ ॥ 95 ॥ ఇందుకు లోక దృష్టాంతము ॥ సీ ॥ చెడ్డ తప్పులనుఁజే♦ సినయట్టితప్పుకు తగినసిక్షలనుశా ♦ స్త్రంబుబట్టి। కఠిన శిక్షలకింక ♦ గడుసైన తప్పైన ♦ నతని ప్రాణంబుబా ♦ యంగదట్టి। శిక్షలనిశాస్త్ర ♦ సిద్ధంబుగాఁజేసిమిక్కిలివిఖ్యాతిఁ ♦ జిక్క బట్టి। మెరయుచుండినయట్టి ♦ ధరణీశుఁడును తాను మించిసద్భృత్యు హిం ♦ సించినట్టి। తసదుపుత్రునిపుడె శా ♦ స్త్రంబుబట్టి। రాజ్యసంపదలెల్లఁబా ♦ రంగదట్టి। చోరకుతగుఁ సిరినిడివేరె ♦ పురిని బెట్టి। బ్రోచు కరణిగహరివీరి బ్రోవుబట్టి ॥ 96 ॥ చం ॥ తనుశరణన్నభక్తతతి ♦ దార్కొను పాపములందుకొంతభ। క్తినిగనిపెట్టితోసియిదె ♦ దేహముతో ఫలమందఁజేసివా। రినిఁగరుణించివేరొక శ ♦ రీరముఁసీయకకూర్మితోడతా। తన పుణ్యవారితోగలసి ♦ తద్దయు సంతసమందుచూడెడిన్ ॥ చం ॥ ఇదియొకపక్షపాతమని ♦ యెంచకుఁడేమన నీచజాతికిన్। దుదిఁగనఁజేయఁగాఁదగిన ♦ తోరపుశిక్షలఁబోలుసజ్జనున్ । గదరిచి పారదోలుటయె ♦ గాయనుశాస్త్రములోకమంతః।దామిదిసరియాచునిట్టులగ ♦ దేతమ రెప్పుడు నిట్లెసేతురా ॥98 ॥ గీ ॥ కానహరి శరణాగత ♦ కలుషవితతి। దనరియిటుదోలపక్షపా♦ తంబుగాదు। గాదుగదయని దలచుఁడీ ♦ ఘనవతంసు। లార బాగుగ యోచించి ♦ మీరుమదిని। 99 ॥ శా॥ ఈరీతిన్శరణాగతుల్గడువనిం ♦ తేశేషమైనఁల్చినన్। వారిదేహముఁ వీడువేళదొసఁగుఁ ♦ ల్పినాత్ముల్లాశతృల్లన్। వారిన్గొల్చిన మిత్రసంతతికిస ♦ ద్వాంఛైనపుణ్యంబునున్ గూర్చన్ జేయుచు వేగఁజేరుదురువై ♦ కుంఠంబుసంప్రీతితోన్॥ 100 ॥ గీ॥

మీరు సెప్పినట్లి ♦ మేము నూగొట్టితి। మీకమనకు శాస్త్ర ♦ మేలవాద
మేలయిదియె శాస్త్ర మింతకుస్మృతులేల। యనిస వానినున్న ♦ నలర
జేతు ॥ 101 ॥ కం ॥ కావున॥ హరిశరణన్న వారిఁగన ♦ నంతన నెంతయు
గారవించివా। రరుసముఁజెంది జెంది తమ ♦ యందునఁ గూరిమి యుంచు
నట్టియా। తెరగు ఘటింపఁగావలయు ♦ ధీరులు వారల పుణ్యమిచ్చుట
స్దురితములిత్తురన్భయము ♦ తోడను దోసము సేయవానుఁడీ ॥ 102 ॥
రహ, చర , కరశ్రుతి ॥ నఖలు భాగవతాయమవిషయం గచ్ఛంతి। కం
జాభవంతి కాణాభవంతి అవిధేయపుత్రా భవంతి ॥ చం ॥ హరిశరణా
గతుల్దురిత ♦ మందనిబోయమ ధర్మరాజు మం। దిరమునుఁ జేర రెన్నటి
కి ♦ దిట్టముదిట్టము వారికున్నయాః దురితము లెల్ల నిచ్చుటనే ♦ దోలుదు
రంధతనేని పంగుతన్ మఱియొకరీతినేని నవ ♦ మానకరుండగు పుత్రు
ల్లనేన్ ॥ 103 ॥ లేనిపోని నింద ♦ వానికుల భ్రష్టు। డంచు మం
వార ♦ లతనివీడ। కుందికుంది మేనిఁ ♦ గొనకొనుసంతలోఁ దోస
ములెల్లనిటులె ♦ దొలఁగగలవు ॥ 104 ॥ గీ ॥ ఇందువల్లన దోసఁగుల ♦
వెన్నియేని। నిచటనీ మేని తోడనే ♦ యెన్నియేని। సంకటములనుగను
వాని ♦ సరఁగఁదోల। గలరటంచని దేలును ♦ గాదెయిపుడు ॥ 105 ॥
రహ, చర, స్మృ ॥ బ్రహ్మవిత్పాపవర్గాణా మనంతానాంమహీయసాం
తద్వేషిసంక్రమం జానన్ త్రస్యేత్తదపరాధతః। సాపరాధేషు సంసర్గే
ప్యపరాధాన్వహత్యసౌ॥ చం॥ ధరణిప్రపన్నతన్ గనిన ♦ ధన్యవతెంసు
లపాపరాశివా। రరుదుగ శత్రుమండలికి ♦ నంతయుగూర్తురటంచు మే
నుదా। ల్వరులతిభీతివారి కప ♦ రాధమొకించుక సేయఁజాలరె। వ్వరుమరి
సేసిరేనియును ♦ వారినిగూఁడగరాదొకప్పుడే ॥ 106 ॥ రహ,చర,
శ్రు॥ సుహృదస్సాధుకృత్యాన్। ద్విషంతఃపాపకృత్యాన్ ॥ గీ॥ తాము
జేసినసుకృతసం ♦ తతులనెల్ల। తమరినతిభక్తిఁగొలుచు మి ♦ త్రములకి
డుదు। రటులెదుమష్కృతములనెల్ల ♦ నరులకిడుదు। రనుచుశ్రుతి దెల్పు
గాదొకో ♦ యార్యులారా ॥ 107 ॥ స్మృ ॥ లఘుర్దండఃప్రపన్నస్యరా
జభృత్యాపరాధవత్॥ గీ ॥సార్వభౌమునిపుత్రుఁడు ♦ సలిపినట్టి। తప్పుబో
లెప్రపన్నుని ♦ దండనంబు। చులకనగు ప్రజతప్పుకు ♦ సూటిగాదటం

చ బలికెను స్మృతులెల్ల ♦ మించియిటుల॥ 108 ॥ ఉ॥ ఈవచనంబు లన్గనిన ♦ నెంతటిపాపములేని ముక్తికా। త్రోవలఁ బాపలేవిటని ♦ తొందరఁబెట్టు నొకింతగానెయిం। కేవిధహీన లోకముల ♦ నీకుప్రప త్తిని మోక్షమబ్బునం। టీ వరదాక పైనవచి ♦ యించిన పల్కులు నిక్కమయ్యెగా। 109॥ గీ॥ సర్వశక్తుఁడు తానయ్యు ♦ సకలపాప ములను దోలుదునని ♦ మంత్రమునను బలికి। కష్టములఁబెట్టి వానినిఁ ♦ గదలజేయఁ। బలికినట్టి పలుకుబోదె ♦ బలుకుఁడనిన॥ 110 ॥ గీ॥ మనకుశక్తిలేమి ♦ మదినెంచకుండగా। సర్వశక్తుండును ♦ సర్వసాక్షి। యయిన పరబ్రహ్మ ♦ పయికొరతఁబెట్టఁ। జనునెయింక చెప్ప ♦ దనుగనుండి॥ 111 ॥ గీ॥ దృప్తమని యార్తమని రెండు ♦ తెఱఁగులుగనుఁ। దనరుచుండు ప్రపత్తి దృ ♦ ప్తమును పైనఁ। జెప్పితిని యింకయార్తముఁ జెప్పువాఁడ। కలతలనుఁ దీరమోక్షంబుఁ ♦ గలుగుభాతి॥ 112 ॥ గీ॥ చెంచలుల కిదియిపుడాచ ♦ రించనలవి। గాదనుచు నిట్లు దాని బ ♦ ల్కంగవిడి। దృప్తమగుదీసి నేవివ ♦ రించినాడ। నిదియె తగునని యోచించి ♦ యిట్లులిపుడు॥ 113 ॥ గీ॥ పాపఫలముల గుడిపించి ♦ పరమపదము। తుదినిఁ గోరుట దృప్తమై ♦ దొడరుచుండు। తత్క్షణంబున మోక్షప ♦ దంబునొసఁగు। మనుచు శరణాగతుండౌట ♦ యార్తమగును॥ 114 ॥ ఉ॥ ఈశరణాగతి న్గనిన యెట్టిడయేనియు ♦ నెప్పుడేనియుఁ। పాశము లన్నిద్రోసి త న ♦ పాపములన్నిటి శత్రుకోటికిఁ। కోశముతైన సత్సుకృత ♦ కోటుల మిత్రులకిచ్చి వేగమే। నాశములేని విష్ణుపద ♦ నంబును తక్షణ మందఁచేసెడిఁ॥ 115 ॥ గీ॥ కావున సర్వశక్తతకుఁ ♦ గల్గునె బాధ యొకింతయేని నీ। త్రోవనె యెల్లవారలకు ♦ దూరనుయోగ్యము జుల్కనంచు తా। నే వఱలంగఁజేసి హరి ♦ నెమ్మని భక్తుల తన్నుఁ జేర్పుమో। త్రోవహమిద్ది దీని విడ ♦ నబ్బదు ముక్తి మరొక్కతోవచేఁ॥ 116 ॥ క॥ వెంటనె దేహముపిడిన। నంటవొకో వీనికాత్మహత్య యనంగా। నంటదు గోద్విజవరహరి। నంటినపని హత్యదోష మంటని పోల్కిఁ॥ 117 ॥ క॥ అర్తప్రపదనమునతా। నా

ద్రినైవహింబుఁబీడ ♦ హత్యదోసంగులే । గూర్తున నవలను సందేహము పార్థివు మునిను ముక్తిపదవి । వచ్చునుజుండి॥ 118 ॥ (రహ॥ చర సా॥ ప్ర॥ (స్మృ) యస్యదేహాంతర కృతేకోఽౌ దృష్టస్యచ్య దృష్టానా మపిజంతూనాం దేహాంతరనివారిణీ । ఆర్తానామాపుఫలదా ఫలకృదేవ కృతాహ్యసా॥) గీ॥ వేరుదేహములూనుట ♦ విసుపుగన్న వాను దృష్టుండు ప్రారబ్ధ ♦ భవమునందు । విసుపుగలవాఁడె యా ర్తుఁడు ♦ వీరిలోన । దృష్టునకు వేరుదేహంబు దేజదిలదు॥ 119 ॥ గీ॥ దేహమును వీడినంత సు ♦ స్థితముముక్తి । యార్తునకు నప్లైదారు కు తా ♦ నవధిలేక । యాపత్తులు సలుపుట లెసఁగియొక్క । తూరి యోగాని యింగాక ♦ తూరిలేదు॥ 120 ॥ రహ॥ చర॥ సా॥ (స్మృ) విష్ణోః కార్యం సముద్దిశ్య దేహత్యాగో యదాకృతః । తదా వైకుం ఠమాసాద్య ముక్తోభవతి మానవః॥ బ్రాహ్మణార్థేగవార్థే వాసమ్య క్ప్రాణాన్పరిత్యజేత్॥ గీ॥ ఆవులకు గాని పారుల ♦ కయినగాని । తను లుఁగలిగెడి తొడలను ♦ మేను వీడ । నేని యప్పుడె ముక్తి ♦ తాన సేరు । నావులకు బ్రాహ్మణులకును హాని భక్తి । చెలఁగిపని సేయ వలె ప్రాణ ♦ ములను విడిచి॥ 121 ॥ రహ॥ మూలము) ప్రాయస్చి త్త ప్రసంగేషు సర్వస్వారాది కర్మసు । నాత్మహింస నదోషోస్తి ఆ ర్తార్త శరణాగతె । దృష్టస్యతు యథాశాస్త్రం చిరంజీవి తుతాఁ స్మృతః । ప్రాణరక్షణ శాస్త్రంతు లంఘనం త్వపరాధనం॥ క॥ ప్రా యశ్చిత్తము జన్నము । నాయార్తప్రపదనంబు ♦ నందెడిలేదిలోఁ బోయిన నసువులు దురితముఁ । జేయదు దృష్టునకుమాత్రఁ ♦ జెందు నఘంబుల్॥ 122 ॥ గీ॥ దృష్టునకుమాత్రపాపసం ♦ ప్రాప్తిమెట్టు లనిన దృష్టుఁడు దేహాంత్య ♦ మున నెముక్తి । గోరినకుమన ప్రాణా ను ♦ మారి ప్రాణ । హత్యఁ జేసికొనుటచే ♦ నఘముజెందు। 123 । కావున॥ ప్రాయశ్చిత్తభవార్పణంబులను స్వ ♦ ర్గప్రాప్తి యేమున్నగా । శ్రీయంబాపనులందు గోద్విజవర ♦ శ్రీధాముసే వా దుల । జెయున్పాబినవేళ మేన్విడఁగ దు ♦ స్తీర్ణంబు పాపాలితా బాయన్దోలఁడి దిట్టమై ముక్తిలోఁ ♦ బట్టాభిషిక్తుండగున్॥ 124 ।

గీ॥ గాని యాథాత్మ్యహీనంబగు ♦ కాలమునను ! గాని కలుగం
బు లేదనని - కలతమనసు ! సందుం దెల్పుట తగదేని ♦ నైన కరుణ
చుం ! దెలియవలయును మదినందె ♦ ముఖ్యము ప్ధి॥ 125 ॥

విషయాంతరము.

చ॥ తనకుం జేరిన బాల మూకబధిరాం ♦ ధప్పంగు లగ్గానీ
చే ! తనగో పక్షి మృగాదులేనిం గలచో ♦ ధన్యుండు తానంతవా ! ని
ది ముక్తిన్గనం జేయనింటి కగుతా ♦ నే వానికిన్నారు ప్రా ! ర్థనంగా
వించి భరార్పణంబు నలశ్రీ ♦ ద్ధజ్ఞేయ వచ్చుం జుమీ॥ 126 ॥
అదియెట్లనిన॥ సీ॥ దధిభాండమునకు త ♦ ద్దయు భక్తి నొకగో
తవయుందు ముక్తిని ♦ మ్మనుచుం గోరె ! తనతమ్మునికి ప్రీతిం ♦ బ
విలిపుంటా కర్ణుండను వాండు నిట్టులే ♦ యలరిగోరె ! తల్లి పెరుమ్మ
యొం ! తయునుల్లసిల్లంగ ధృవుండు నీరీతిగా ♦ దెలసిగోరె ! హాంటిం
బిల్వ నొకశిష్యుం ♦ డాచార్యులుండగా ♦ జనుని వారినిం బిల్వుం ♦
డనుచుంగోరె ! గాన గృహకర్త తనయింటం ♦ గలుగు నజ్ఞ ! తతిక
మారుగతాన త ♦ ద్దయును భక్తి ! భరసమర్పణమునుం జేయ ♦
పరగుయాత్ర ! ములను వేదుటలోనేమి ♦ వలదు సంది ! యంబులని
యా రహస్యత్రి ♦ యంబునందు॥ 127 ॥ ఉ॥ కావున నెల్ల వారల
కుం ♦ గావలె మోక్షమటంచు నుండనే ! నీవిధిగా భరార్పణము ♦
నెంతయు శ్రీగురు పూర్వకంబుగాం ! జేవలె శ్రీశునందె దృఢ ♦ చి
త్తుండు మిక్కిలి భక్తితోడ నీ ! శ్రీవను వీడ మోక్షమది ♦ యూ
రంగ రాదిక వేరుత్రోవచేత॥ 128 ॥ ఇంక ప్రపన్న ధర్మములు.
సీ॥ వర్ణాశ్రమముల న ♦ ద్వర్తనంబుల తన శక్తికొలందిగాం ♦ జరు
పవలయు ! వేరు వేల్పులు బోవు ♦ దారిలో నడచుటల్ మరచియేని
యుగాని ♦ మానవలయు ! వైష్ణవులను రాజ ♦ పథములోం బొడగ
న్న సాష్టాంగప్రణతులం ♦ జరుపవలయు ! దుర్జనసంగతి ♦ దొరకొ
న్న లాభంబుం బాధగాంచిననుగాని విడువవలయుం ! జెలంగి వైష్ణవసే
వలం ♦ జేయవలయు ! లిబ్బిగన్నట్టు లెంతయూ ♦ యుబ్బవలయు !

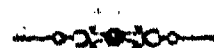
నెంతయు వినీతితోడనే ♦ యెసఁగవలయు । నిటుల చరియించి ము క్తికి ♦ నేగవలయు॥ 128 ॥ ఇంక విన్నివము క॥ శైలి యుఁడు హరిదాసులమని । తలఁపుడు సాకారుఁడనుచు ♦ తత్త్వము నెపుడుఁ । బలుకుఁడు ♦ సగుణుండనియే । తొలఁగుడు వేరైనత్రో వ ♦ దూరముగానే॥ 129 ॥ క॥ వరియింపుడు గురువర్యుల । ధరి యింపుడు శంఖ చక్ర ♦ తప్తభుజములఁ । మెరయింపుఁడు పుం డ్రింబుల । సిరికుంకుమ మెరుపుగానె ♦ సిరియుల్లసిలఁ॥ 130 ॥ క॥ విడువుఁడు నిద్దుర వేగమె । నుడువుడు హరినామములనె ♦ నో రూరంగా । వెడలుఁడు శౌచాదులకై । గడవుడు సత్కర్మపొద్దుఁ । గాంచకమున్నే॥ 131 ॥ క॥ నడువుడు భిక్షాదులకై । విడుఁవుఁడు వే రైనత్రోవ ♦ వెలసిననేర్మిఁ । ఇడుఁడిక శ్రీహరిముందర ! నడువుడు స్నానాదిక్రియల ♦ నాటిన భక్తిఁ॥ 132 ॥ క॥ జరుపుఁడు శ్రీహరి పూజనుఁ । గరపుఁడు నతిభక్తినతిథి ♦ కాంక్షలనెల్లఁ । వరలుఁడు హరిచింతనముల । మరువకుఁడిక ద్వయము మీరు ♦ మదిలోనె పుడుఁ॥ 133 ॥ క॥ సేవింపుడు సాత్త్వికముల । గావింపుఁడు తామస ములఁ గాల్చెడి తెరువుఁ । భావింపుఁడ హరిపదముల । రావింపుడు హరిమీనరత్నము పేర్మిఁ॥ 134 ॥ క॥ జనుఁడిక హరినిఁదలంచుచుఁ । గొనుఁడిక హరిసేవకొఱకు ♦ గొసరకధనముల్ । దనుపుడు శ్రీహరి వానిని । మనుపుడు ధర్మములశక్తి మాదిరినెలమిఁ॥ 135 ॥ క॥ చే యుఁడు సాయాహ్నక్రియ । లాయెడవిధియించి నట్టి ♦ నన్నియువదు సఁ । గూయిఁడు డిక హరిమదిలో । వేయిఁడు డింద్రియవితతికి వివ శత్వములఁ॥ 136 ॥ క॥ ఇదిగద పరమోపాయం । బిదిగదనాపాప వార్ధి ♦ నింకించెడిదా । యిదిగద నోముఫలంబని । మదిఁదలఁచుచు ముక్తితల్లి ♦ మార్గముఁగనుఁడీ॥ 137 ॥ క॥ విడువకుడీ యీమార్గ ము । తడవకుఁడీ వేరుత్రోవ ♦ తటుకునవిుంగుఁ । గుడువకుడీ యి కభీతిని । కడువడినిదె ముక్తితల్లి ♦ గైయొసఁగుసుఁడీ॥ 138 ॥ క॥ వెరవకుడీ పాపములకు । పరవకుడీ కోరిపుణ్యఁ ♦ ఫలములనెట నేఁ । దొరకొవ్వను విడవకుడీ । మరవకుడీ మంత్రరత్న ♦ మాన్య

ము నెపుడేన్॥ 139 ॥ క॥ సేయందగు సత్కర్మల । బాయందగు దు
ష్కర్మ ♦ ఫలములవిడిచిన । రోయందగు హరిభక్తుల । కాయందగు
హరిసేవ ♦ కైయతిభక్తిన్॥ 140 ॥ శా॥ అయ్యా మ్రొక్కుచు విన్న
వించెదను మీ ♦ కంతన్ప్రియుం డంచు బ । ల్మియ్యంబొప్పంగ జూ
చి యేకతనమేని నైనది నాపల్కులన్ । దియ్యంబాగద బాలుపల్కు
లటు తే ♦ దీనిన్మదిన్జూచి నా । సయ్యాటంబునఁ దేలు ధర్మతతినే । సా
రంబుగాఁ గాంచుడీ॥ 141 ॥ ఉ॥ జీవులకెల్ల శ్రీధవుని ♦ సేవయముఖ్య
ము దీని వీడియే । త్రోవనుఁజిక్కి యెంతయును ♦ తొందరలం
చుఁ గుందికుందియే । త్రోవకుగాక శ్రీహరికి ♦ దూరముదూరము
బోయి పుట్టువున్ । జావుకు లోగ్గివ్యర్థముగ ♦ జన్మశతంబులఁ దా
ల్పఁబోకుఁడీ॥ 142 ॥ గీ॥ ప్రపదనముకన్న మోక్షంబు ♦ బడయుగా
ను । వేరమొక త్రోవ వెతకుట ♦ వెఱ్ఱితనము । దీనివీడిన నరకం
బు ♦ దిటముసుండి । ప్రపదనముగాంచ మోక్షంబు భద్రపడును॥
143॥ క॥ ఇది శరణాగతిఁ దెలిపెడు । నది తొమ్మిదవదియైనన ♦
ధ్యాయంబి ! య్యది హరిననుమున్నడితా । పదపడిముగి యించె.
భక్తి ♦ భాగ్యముగాగన్॥ 144 ॥ శ్రీః శ్రీః శ్రీః

శ్రీః
శ్రీకురుమూర్తిః శ్రీనివాస ప్రసీద
శ్రీశ్రీహయవదన లక్ష్మీనారాయణాభ్యాంనమః.

ప్రణవదర్పణము

భక్తజాతినిరూపణాధ్యాయము.

సీ॥ నాగురూత్తములను దొల్త ♦ నడుమ నాథ । యామునా
ర్యులు కొనన శ్రీ ♦ హరి వెలుంగ । నిటుల వరుస గ భక్తి యొం ♦

తేని బోదల । గురుపరంపరనెల్ల నే ♦ గొలుచువాడ.

(స్మృ) చండాల మపిమద్భక్తం నావమన్యేత బుద్ధిమాన్ । అవమానాత్పత్యేవరౌ రవేనరకే హీనః॥ అవమత్యాహాకేర్భక్తానతిపాపప్రపీడితాః॥ నిరయాన్యాతివర్తే తనీతైః కాలశతైరపి । అపరాధశతం లక్షం మమనిత్యకృతం భవేత్॥ క్షమామ్యేకేన పద్మేన జాతీపుష్పేణ వాపునః । మద్భక్తం శ్వపచంవాపినిం దాంకుర్వంతి మానవాః । పద్మసహస్రశతేనాపి నక్షమామి వసుంధరే॥

చ॥ పుడమిన నన్ను భక్తిపరి ♦ పూజలొనర్చిన వాని నంత్యజా । తుఁడని మదిందదలంచు విబు ♦ ధుండును నెప్పుడు రౌరవంబులోఁ । బడు నిది నిక్కమంతయటఁ బాయదుగా యుగకోటికేనిన । న్నడ దనునిల్పియోగము వ ♦ హించిన నేనియుఁ బూజసేసినన్॥ 1॥ అనిన॥ ఉ॥ చాలునుచాలు నెంతయును ♦ సంతసమందితి నింకయిట్టిమి । మ్మేలభజింప నట్లు భజి ♦ యించిన యంతన లాభమేమిమీ । బాలుఁడు భక్తియుక్తుఁడును ♦ బ్రాహ్మణుఁడయ్యు మరొక్కభక్తునిన్ । తేలినహీనజాతిని మ ♦ దిందలపోసిన యంతనింతగా । వేలములేని పాపముల ♦ వేసెదనన్నను గొల్వకోటికో॥ 2॥ అనిన॥

శ్రీమన్నారాయణుండు. చ॥ నిమిషముగాని యెల్లపుడు ♦ నీతివిహీనత నెన్నియేని ద్రో । హములను కోట్లగానలిపి ♦ యజ్ఞమునేనియు లేక జాతిపు । ష్పము నొకటేనిగాని యిడి ♦ పాదములన్మరణంబుఁ జెంద మో । క్షము సమకూరఁ జేసెదను ♦ చయ్యనఁదోలుదు పాపరాసులన్॥ 3॥ అనిన లక్ష్మీనాతాయారు. అయినమరేమి ధన్యతము ♦ లైరి దృఢంబుగ నింకనీదు నే । వయె తగునెల్లవారలక ♦ వారణభక్తిని సేయమెచ్చితిన్ । పయిబడి నీదుభక్తులను ♦ బట్టుచు ♦ గొట్టుచు మీదభక్తిచే । నయముగ నిన్నుకోటినల్లి ♦ నంబులఁ బూజలసేయఁ దీరెడిన్॥ 4॥ అనిన శ్రీమన్నారాయణుండు లక్ష్మీనాతాయారుతో నిట్లనిరి. క॥ అని యటులెంచకుఁడీ మీ । మనమున నాభక్తనింద ♦ మానుచు నెన్నే । నొనరించిన నేనోర్చెద । శరణన్నను భక్తనింద ♦ సైపనుఁ జాండీ॥ 5॥ (మద్భక్తంశ్వపచం)

గీ॥ కుక్కమాంసంబు సంప్రీతి ♦ మెక్కువాఁడె। గాని నాభక్తవ
ర్యుఁడ ♦ వ్వానినింద। సలిపిపదికోటులొ పద్మములను బ్రాజ। స
లిపెనేనియు మన్నింప ♦ చెలువధాత్రి॥ 6 ॥ అనిన లక్ష్మీనృసింహయోగు
గీ॥ వేదపథములనెల్లఁబో ♦ విడిచివాని। కెల్లను విరుద్ధమనుమనుజ♦
వల్లెయనుచు॥ జేయువారలు శరణంబు ♦ జెందిరేని। వారలకుమో
క్షమిచ్చెద ♦ వాయటన్న॥ 7 ॥ స్మృ) మద్భక్తజనవాత్సల్యంపూ
జాయాఁ చానుమోదనం। స్వయమభ్యర్చనం చైవమమార్థేదంభ
వర్జనం। మత్కథా శ్రవణేభక్తి స్స్వరనేత్రాంగ విక్రియా। మమా
నుస్మరణం నిత్యం యచ్చమాం చోపజీవతి। భక్తిరష్టవిధాహ్యే
షాయ్మేచ్ఛే పియదివర్తతే। సవిప్రేంద్రో మునిశ్శ్రీమాన్సయతిస్స చ
పండితః। తస్మైదే యంతతోగ్రాహ్యం సచ పూజ్యోయథాహ్య
హం॥ సీ॥ నాభక్తజనులగ ♦ న్నంతనే కొమరుల ♦ దల్లిదండ్రులభా
తిఁ ♦ దనుపుటయును। నను బూజసేయఁ జూ చనసల్ప దానికి స
మ్మతించుటయును ♦ నెమ్మితోడ। తనుపూజసేయుట ♦ యను దంభ
మునువీడుటయు నెవ్వనను గొల్చు ♦ టయును భక్తి। నను జెప్పు
కథలనువ్వినఁగఁ గోరుటయును సర్వాంగములపూజ నలుపుటయును।
ననుమహాభక్తి శరణము♦ చనుచువేడు। ట నెడియెని మిదిభక్తుల♦నా
నరువాఁడు। మ్లేచ్ఛుడైనను వాడెబో ♦ మేల్మిప్రోడ। వాడెపాడుఁ
డు ధనికుఁడు ♦ వాఁడెయతియు॥ 8 ॥ గీ॥ ఇతఁడె సత్పాత్రమవి
దాన ♦ మీయవలయు। వీడె శ్రోత్రియుఁడని ప్రీతి ♦ వేడవలయు।
వలసినను బలె పూజింప ♦ వలయునెప్పు। డతనికిని నాకు భేదమిం♦
తైన లేదు॥ 9 ॥ (స్మృ) అవజ్ఞార్థమనర్థాయ భక్తజన్మాదిచింతనం।
శాస్త్రవ్యవస్థామాత్రంతునతు తద్భావ్యతిక్వచిత్। అత ఏవహి శా
స్త్రేషు-తత్తజ్జాత్యేవనిర్మితాః॥ ధర్మవ్యాధతు లాధారశబరీ విదురాద
యః॥ స్వజాత్యను గుణైర్వైషావృత్తి రస్యైతిహాసికీ॥ విశేషవిధిసిద్ధింతు
తద్బలాత్తత్రయుజ్యతే॥ దేశకాధికాలాదివిశేషేషువ్యవస్థితాః॥ నధర్మాః
ప్రాప్తిమర్హంతి దేశకాలాంతరాదిషు॥ కేచిత్తత్తదుపాఖ్యానతాత్పర్య
గ్రహాణక్షమాః॥ కలికోలహాలక్రీడాం వర్ణయంతిరమాపతేః॥ ఉ॥ శ్రీపతి

భ_క్తజాతిపరి♦శీలనఁజేసితిరేని ముప్పునై। దాపిరమైన యగ్నియది♦దాని విచారముసేయ బోకుడీ। పాపముగా శ్రుతిస్మృతుల। పద్ధతిఁ దప్పిన యంచు వారసం। తాపము వీడిజాతిన డ ♦ తల్విడనాడక యున్ననిం ద్యులే॥ 10 ॥ గీ॥ కానమును ధర్మవ్యాధుఁడ ♦ న్గటికవాఁడు। నూరు జుండగు నాతులా ♦ ధరుఁడుహీన। జాతిఁ బుట్టినయట్టియా ♦ శబ రినెలత। వారు తమవర్ణ ధర్మము ♦ ల్వదలిరోటు॥ 11 ॥ చ॥ విడువ మినంతవారి ముని ♦ వృద్ధులు మిక్కిలి గారవింపరే। చెడకయె యుందురే కులము ♦ చింతయొనర్చిన వారు ధాత్రిలో। విడువఁగ యట్టివాని మరి ♦ విష్ణువు తానునుగారవింపడే। పుడమినఁబుట్టియొం తేయు ప్ర ♦ భుత్వముఁబూవినవేళఁ బ్రీతిచే॥ 12 ॥ కావున నెవ్వఁ డేన్గుడువఁ ♦ గా నొకయించుక నిల్చియున్నయా। కావరమైనపాప ములఁ ♦ గల్గిన తక్కువజాతిఁ బుట్టి యెం। తోవిలసిల్లు పున్నెము నఁ ♦ దోయ యజనాభుని భక్తుఁడైనన। ప్పావను జాతితక్కువకు♦ పాల్పడదెప్పటికే నొకప్పుడుఁ॥ 13 ॥ దేశకాలాధి ఉ॥ కాలమురీ తి దేశమధి ♦ కారపుభేదముచే విశేషశా। స్త్రాళిఉలు వెల్గియున్నయ వి ♦ యన్నియుగాంచఁగ దేశకాలసం। చాలముఁ బొలెధర్మములు♦ నైతము నిచ్చుచునున్నయట్టులే। చాలపుసేయఁ గాననుచు ♦ సర్వ ముబాగుగఁ జూచుటొప్పుగుఁ॥ 14 ॥ కావున. ఉ॥ కాలమురీతి దేశ మధికారపుభేదముచే విశేషశా। స్త్రాళిఉలు వెల్గియున్నయవి ♦ యన్నియుఁ గాంచియు పెద్దవారియా। చారమునందు లోఁగలిషి ♦ సర్వము నొక్కటియైన త్రోవనే। మేలుగఁ గైకొనవల్లయు ♦ మీరఁగరా దదియెల్లవారికిఁ॥ 15 ॥ (కేచిత్తత్తమపాఖ్యాన) ఉ॥ కొం దరునిట్టివానినొక ♦ కొన్నిటి మాత్రముఁజూచి వానిలో। నందినసార ముగ్గోనఁగ ♦ పక్షములై హరిభక్తులైనచో। నందరు బ్రాహ్మణోత్త ముతె ♦ యంచు గడంగి కలిప్రబోధ నా। నందము జెందిగంతు లిడ ♦ నయ్యోదరట్లుఁలఁ గూడదేలనాఁ॥ 16 ॥ (స్మృ) మాతృభిః పి తృభిశ్చైవ పతిభిర్దేవరైస్తథా। పూజ్యాభూషయిత వ్యాశ్చబహుంక ల్యాణమీప్సుభిః। జామయో యానిగేహాని విశంత్య ప్రతిపూజి

తాః । తాని కృత్యాహతానీ వవినశ్యంతి సమంతతః॥ గీ॥ తల్లి దండ్రి
యు బావయు ♦ ధవుఁడెగాని । బకితిమూలాలి బూజింప ♦ వలయు
నటుల । జేయమానినఁ గృత్తిచేఁ ♦ జెఱువి తాన । వంగడం బెల్లఁ
జెడిపోవు ♦ వదలకెపుడు॥ 17 ॥ చ॥ మగడును బావయున్మరఁది ♦
మామయు గర్భిణిఁబ్రీతి బూజసే । యగవలెనన్నగర్భిణికి ♦ నర్ఘ్యము
పాద్యములెల్లనిచ్చియా । మగువకు పిండివంటలు స ♦ మస్తముఁ జూ
పుచు దామెమెక్కనా । మగువఘరిత్రిసిల్పునోకొ ♦ మాన్యులుసేతు
రెయిట్టులెవ్వరేఁ॥ ౧౮॥ సీ॥ కావున పూజార్థ ♦ కంబగునట్టిపూ జా
శబ్దమిదిజూడ ♦ సభ్యులెల్ల । గౌరవార్థకమె యి ♦ క్కడనంచు నారీతి
నాచరింతురొ లేదొ ♦ యార్యులెల్ల । నారీతి భక్తశూ ♦ ద్రాంత్య
జన్మేచ్ఛాది జనులఁబూజింపఁగాఁ ♦ జనునటంచు । బలికిన శ్రుత్యర్థ ♦
ములఁజూడ గౌరవంబొనరించు తాత్పర్య ♦ మొకండెగాన । నీతిహరి
భక్తులైన తామింతయేని । జాతినడతలవిడుచుట ♦ ల్పాతకంబె । గా
క జేసిన సుకృతంబు ♦ గాలిపోవు । కాన జాతులవిడనాడ ♦ గానె
కాదు॥ ౧౯॥ ఒక దృష్టాంతము॥ చ॥ కొమరుఁడు తప్పుసేసి
యట ♦ కో పరువెత్తుచురుండ తండ్రి యా । కొమరుని సమ్ముఖంబు
నకుఁ ♦ గూడఁగవచ్చెడివానిఁ జూచి యో । మనుజవరేణ్య వాని నిక
మానక చంపుడటంచుఁ బల్కనా । మనుజుఁడు వానిఁ బట్టికొని ♦
మానక యిచ్చునుగాని చంపునే॥ ౨౦॥ గీ॥ చంపుడనుట్టి పామరా
న్య శబ్దమునకు । ననని నెటన్నైనఁ బట్టుట ♦ కర్థమగునె । గానసన్మ
క్తికోపంబు గరుణఁబలుకు । పాఠకులకు నర్థభేదంబు ♦ లలరుచుండు॥
౨౧॥ కావున॥ సీ॥ హరిభక్తులెల్లభూ ♦ సురులను వచనము
ల్ వారి మిక్కిలి గౌర ♦ వంబుసేయుఁ । డను నర్థయుక్తంబు ♦ ల
నుఁదెల్పు నేగాని జాతినూఁడునటంచుఁ ♦ జనుమబలుక । అటుఁజెప్ప
వారల ♦ త్యల్పబుద్ధులు మీరాది శాస్త్రములెల్లఁ జదివి ♦ జనులు వారి ।
మాటలఁ బాటిగా ♦ నాటరావమనుమంబు నందున మరిభ్రాంతిఁ ♦ జెం
దిధరణి । వైష్ణవ్రతలటంచు మర్త్యులు ♦ నం యమున నెడి । బలుకవెల్లర
కుడు బుద్ధిశాలకులకును । శ్రుతులస్మృతులను దెలసిన ♦ శ్రేష్ఠులకు

ము। సమ్మతము సమ్మతంబును♦సమ్మతంబు॥ ౨౨॥ అనిన చ॥ మాటలు నేర్చినాడనని ♦ మాటికి మాటికి నెన్నియేనియో। బూటకమున్గు విర్చియిటు ♦ బుద్ధులు సెప్పితిరింతెగాని యి। ప్పాటికి వెవిష్ణువాక్యములు ♦ భక్తులె బ్రాహ్మణులంచు బల్కువా। గ్ధాటిదివ్యర్థమయ్యెననిఁ ♦ దాల్పకుడీ యికమున్ను గూఁడుడీ॥ ౨౩॥ జాత్యాది॥ గీ॥ జాతిభేదంబులేలేక ♦ సర్వమొకటి। గాగ మెలఁగుటలెల్ల మో ♦ క్షంబునంచె। యనుచుతేటగఁ బలికెనా ♦ హరియెగాన। సందియంబిక యింతయు ♦ సలుపరాదు॥ ౨౪॥ అనిన॥ ఉ॥ కొండనుద్రవ్వి చిట్టెలుకఁ ♦ గూడిన మాద్రిగ నింతకై మహా। ద్దండముగా శ్రుతిస్మృతులఁ ♦ దార్కొనసేటికొ విష్ణుభక్తులన్। నిండిన కూర్మి గారవము ♦ నేర్పుగఁజేయుఁ డటన్నఁ జాలదే। దుండగమేల యిట్టులని ♦ దూరకుడీ యికమున్నుఁ జూడుడీ॥ ౨౫॥ క॥ కలియుగమిది కొంచములో। గలుగదుగా నీచజాతి ♦ గౌరవమును సే। వలెనని యింతలు జెప్పఁగ। వలసె విశేషించివిబుధ ♦ వర్యులకిటులన్॥ ౨౬॥ అనిన॥ ఉ॥ అన్నిటి కన్నిఁజెప్పితిరి ♦ యానని మేమునువింటి మంతనే। మెడెన్నడు గాని వీనులకు ♦ నింపునొనర్చని వానినెల్ల మీ। కన్నులభారతంబువిన ♦ గాంచిన నిట్టులబల్కుచుంటిరే। యెన్నరె పెద్దలావిదురు ♦ పంటను విష్ణుపుగూర్మిఁ గుడ్చుటల్॥ ౨౭॥ చ॥ విదురుఁడెవండు శూద్రుఁడని ♦ విప్రులుఁజెప్పరె విష్ణువింక యా। యదుకులమందుగా బొడమె ♦ యాదవులెల్లరు క్షత్రియుల్గదా। విదురునియింటఁ గృష్ణుఁడిక♦వీకభుజించబన శూద్రుఁడయ్యెనే। విదురుఁడు శూద్రుఁడైనయెడ ♦ విష్ణువదెట్టులఁ గుడ్చెఁజెప్పుడీ॥ ౨౮॥ సీ॥ ధర్మసంస్థాపనా ♦ ర్థమునకై ధరణిలో విష్ణుండె కృష్ణుఁడై ♦ వెలసి శూద్రుఁ! డయినట్టి విదురునే ♦ హరిభక్తుఁడని మెంచి శూద్రుఁడంచని యొకింత ♦ తయును విసుపు। జెందక ప్రీతిభు ♦ జించినచోతానె హరిభక్తులను శూద్రు ♦ లనఁగదగునె। తన భక్తజాతి వి ♦ ధ్వసంబు ముక్తిలోననుటలు వారొప్పి ♦ కొనిరయేనిఁ ♦ మోక్షమునుఁ జెందకయేమున్ను ♦ ముదముతోడ। విదురుడిడినట్టియన్నంబు విష్ణువెటు

లఁ ♦ గుడిచెనోతామె సెప్పుడీ ♦ దడయకనిన । ముందు జూడుడు మిగులనా ♦ నందమొంద॥ ౨౯॥ శూద్రాన్ననిరూపణము॥ (స్మృతి రహ) శూద్రస్పృష్టంచ దృష్టంచ చతద్దత్తంతస్నమంత్రితం । తత్పేరితంచతత్పక్వం శూద్రాన్నం షడ్విధం స్మృతం॥

ఉ॥ ఆరువిధంబులన్దరు ♦ నన్నముధారుణి శూద్రజాతిచే । ప్రేరిత దృష్టదత్తములుస్పృష్టనిమంత్రితపక్వమంచునుర్ । దేలును వీనిలో పలను ♦ దేనికి నీవిదురాన్నమింక తాఁ ♦ జేరదు కృష్ణుఁడెన్నటికిఁ ♦ జేయునె శాస్త్రవిరుద్ధమాహనుల్॥ ౩౦॥ గీ॥ తనకుగాఁ బ్రీతిగూడ పెట్టినధనాళి । యెంతయోబ్రీతినోరలను ♦ నీయఁబడిన । దానికేగదధాత్రిలో ♦ దత్తమనుచు । బరుగుచుండెడునో బుధ ♦ వర్యులారా॥ ౩౧॥ చ॥ విదురుఁడు సర్వసంపదల ♦ విష్ణుసుభక్తులసేవకయ్యెగాఁ । గుదిరిచియూట దత్తమనఁగూడదు యోగముచేత శూద్రతర్ వదవి ద్విజత్వ మూనియటు । వంటలనన్నియుఁ జేసిబెట్టుటర్ ♦ గుదురవు పైనభాసిలెడిఁ । నోటులోకప్పుడు గానినింకెటర్॥ ౩౨॥ గీ॥ అందు నకుగాదె శూద్రుని ♦ యాలయమునఁ । గుడువనొల్లని వారెల్లఁ ♦ గూడుననుచు । సత్రమనుపేరఁ బెట్టిన ♦ సదనముందు ♦ నెంతయోప్రీతితో భుజి ♦ యించు రెల్ల॥ ౩౩॥ ఇదియునుం గాక॥ రహ॥ ప్రభా॥ ఆపస్తంబసూత్రమున । ఆర్యాధిష్ఠితాశ్శూద్రా అన్నసంస్కారాస్స్యుః॥ గీ॥ బ్రాహ్మణానుజ్ఞఁగని శూద్ర ♦ వరులు శుచిగ । వండియున్నట్టియన్నంబు ♦ వైశ్వదేవ । మునకుతగునని తొలియుగ ♦ మునను బలుక । దూషణంబులొకింతయుం ♦ దొరుకగలవే॥ ౩౪॥ (భార) శూద్రయోనావహంజాతో నాతోన్యద్వక్తు మిచ్ఛతి॥ విదురుడుఁ పారుడేయాయిన ♦ విష్ణుపరత్వము రాజువేడఁ గూ । డదుగద శూద్రజాతుఁడన ♦ టంచని బల్కెనె భారతంబులో । చదవరెమీరలా కథల ♦ సభ్యశిరోమణులార యింకయూ । విదురుఁడు మిమ్ముబోలె నిటు విప్రతఁగోరెనె యెన్నఁడేనియుర్॥ ౩౫॥ ఇదియునుంగాక సీ॥ తనుఁగొల్చువారలెల్లను ధాత్రినొక్కటేయన ప్రపన్నాచార♦ము నకునెల్ల । నొక్కటిగాశాస్త్ర ♦ మొనరియుండక వేరువిధముల నెలకో

♦ వి స్తరిల్లె । బ్రాహ్మణులకు నెల్ల ♦ ప్రణవపూర్వకమంత్ర పఠనః బు స్వాధ్యాయ ♦ పాఠములును । వచియించి స్త్రీశూద్ర ♦ వరులకు ప్రణవము మాత్రపాఠ పురాణ ♦ మంత్రములను । వినుటయు నిటు గన ♦ విశదమయ్యెను భక్తజాతిమారుటలు మో ♦ క్షంబునందె । యనుచు తేటగ దెలదే ♦ యార్యులార । యేలపలుమారు నాదింపు ♦ చాలుచాలు । పాఠులకు శూద్రులకు వేరె ♦ బరగినట్టి । ధర్మచయ ములనిక ప్రాసె ♦ దనుగనుండి॥ ౩౬॥ రహా॥ ప్ర॥ వ్య॥ శేషసంహిత బ్రాహ్మముహూర్తే చోత్థాయ భగవన్నామకీర్తనం । ఆచార్యకీర్తనం కుర్యాద్గచ్ఛేచ్చాఘనదీం ప్రతి॥ (ద్విజః) స్నాత్వావిధినదాచమ్య శౌచాచమనపూర్వకం । కౌపీనం కటిసూత్రంచ వస్త్రయుగ్మంచ ధారయేత్। సచ్ఛిద్రాణ్యూర్ధ్వపుండ్రాణి పవిత్రం చద్విజోత్తమః। ప్రాఙ్ముఖోదఙ్ముఖోవాపి గాయత్రీం మూలవిద్యయా।అష్టోత్తర సహస్రంవా శతమష్టోత్తరమేతువా। అష్టావింశతిమేవా ధజపేన్న్యాసాదికం ద్విజః సర్వథాసర్వకాలేషు మోక్షార్థీస్స్వాశ్రమోచితైః । జపోపస్థాపనం కృత్వాబ్రహ్మయజ్ఞమనంతరం । ఉపాదానంతతస్స్నానం కుర్యాన్మాధ్యాహ్నికంక్రమాత్ । హోమార్చనవిధానంచ వైశ్వదేనమతః పరం। పంచసంస్కార సంయుక్తైర్భుంజీయా ద్విధివద్విజః । స్వాధ్యాయంచపురాణంచ హరిసంకీర్తనాదికం। ముముక్షుర్నిత్య యుక్తశ్చమంత్ర రత్నం సదాజపేత్ । స్త్రీశూద్రణాం విధిం వక్ష్యే సమ్యక్ప్రణవవర్జితం । బ్రాహ్మణ స్యవిధానేన భక్తానాం హివిధిర్భవేత్ । ప్రణవం వర్జయేత్సమ్యగ్విధిస్స్యాత్సర్వకర్మసు। తద్బ్రాహ్మణ విధానేన కృత్వాశౌచాదికంతతః । కేశవాయేతి మంత్రాద్యైర్జలం పీత్వాత్రయస్త్రయః । మూలమంత్రేణ విరజాం స్మృత్వాస్నానం వియధీతె। గురుతద్భ కశిశ్రూషాం మచ్ఛిశ్రూషాంచ కారయేత్ । ఏసంనియమ యుక్తానాం స్త్రీశూద్రాణాంత థైవచ । తేభ్యోహ్యముక్తిం ప్రదాస్యామి కింపునర్భోగసంపదః।

సీ। ద్విజులొక్కగ స్నానముగా ♦ తిరియుండంగా లేచిహరి వేడి యాచార్య ♦ నభినుతించి । గొంపనదిం జేరిమా ♦ శ్రాదిబాధలు

అనియిటు ద్విజులను శూద్రుల । కును వేరగుధర్మములను ♦ కుభిని వేర్వే । రని స్మృతులు ఘోషింపఁగ । జనునే హరిభక్తులెల్ల ♦ సద్విజులనుటల్॥ ౪౩॥ గీ॥ హరికి భక్తులైన ♦ యందరు పాపులే । యనుట లిట్టులెత్తిరం ♦ బన్యోన్నేని । ముఖజులంచు నూరు ♦ భుజులంచు పాదజు । లనుచు పురుషసూక్త ♦ మాడదేలా॥ ౪౪॥ గీ॥ బ్రాహ్మణానజ్ఞ శూద్రప ♦ క్వములు వైశ్య । దేహమున కర్మమగుననిఁ దెలుపు శృతినిఁ । బట్టి శూద్రులకెల్లని ♦ ప్రతనోసంగ । రాదె బ్రాహ్మణులని పల్క ♦ రాదెటన్న॥ ౪౫॥ సీ॥ ఎల్లవేల్పులను ♦ గిల్లఁజేసెడివాను లెల్లచోటులఁ జరియించువార । లింద్రునంతటివాని ♦ నీడ్పించువారలు శరణన్న రక్షింప ♦ జాలువారు । దైవసృష్టిని వేరె ♦ దలఁచి సేసెడివారు వలదన్న నచటికే నిలుపువారు । సంద్రంబు నొకచుక్క ♦ సరణిఁద్రావెడివారు వెంటనే నిండించి వెలయువారు । వీరువారికి సవతని ♦ గూరియిప్పుడు । మాకు బ్రాహ్మణ్యమె సఁగుడా ♦ మాదిరనుచు । బలువచ్చునె మీరలే ♦ వలుకరయ్య । వారికిగలట్టి శక్తి యి ♦ వ్వీరికగునే॥ ౪౬॥ గీ॥ బ్రాహ్మణులు తమవర్ణ ధ ♦ ర్మముల నడవిఁ । గలపికొని శూద్రులును తమ ♦ కర్మ వదలి । రిట్టివిరలు విప్రత ♦ నిచ్చుటెట్లు । వారు గ్రహియించు టెట్లు యీ ♦ మీరెసెపుడీ॥ ౪౭॥ గీ॥ దానమిడువారు ప్రతిగ్రహీ ♦ తయును ధరణి । నధములైనప్పుడేదియు ♦ ననవియందు ♦ ఫలములు నొసంగ లేదని ♦ పలుకరాదె । కోవిదులుతా మెఱలవిందు గూర్మితోడ॥ ౪౮॥ గీ॥ అధములైనట్టివారల ♦ ననుసరింప । నేలయనియంమరే శక్తిహీనులేని । విష్ణుభుజులు వీరాట ♦ విష్ణుపునకు । ప్రీతియగునని పూజ్యాత్రు ♦ పెద్దగానే॥ ౪౯॥ గీ॥ వీరవిడిచిన విష్ణువు ♦ వారివిడుచు । గాన విష్ణుపదంబును ♦ గాంచవలయు । ననెడివారలు వీరిని ♦ ననుసరింప । వలయు వదలిన నరకంబు ♦ వచ్చుజుండి॥ ౫౦॥

గీ॥ పూనివెనుకటి వారు వి ♦ ప్రులను భక్తి । వెయ్యియేఁడులుగాని
యు ♦ విడువకుండ । గొలిచి విప్రతవారు [illegible] కొంసరిగాని ♦ యిటులఁ
గలహించి గొనిరొకో ♦ మొసఁగసెపుడు॥ ౫౦॥ గీ॥ కాన విప్రు
లు విప్రత ♦ గుణనొసఁగ । లేరు పరులదిగైకొన ♦ లేరు నిజము ।
ఏలవట్టిప్రయాసలు చాలుతమకు। మోక్షమబ్బెడి త్రోవఁబా♦ల్పుగ
నుఁగనుఁడీ॥ ౫౨॥ ఇయునుం గాక ము॥ హరిభక్తుల్ద్విజులంచు
బల్కుటనె స ♦ ర్వార్థంబులు స్సిద్ధరుచుం । డ రహిన్నేరుగజాతులన్న
రియును ♦ ధర్మంబులన్నచ్ఛ్రితుల్ । వరలంజేయఁగ నేల వ్యర్థముగ
ని ♦ ఖ్యాతిన్గ్రహిస్మేరెసె । హ్వరె యోపండితవర్యులార యిక మీ ♦
పాండిత్యమొప్పారగాఁ॥ ౫౩॥ ఇంక నొకమాట॥ ఏటికి గాను
బ్రాహ్మణత♦యేతముగోరుట లెన్నిజాతులో । కోటులుగా వెలింగినను
గోరక వానినిన్నిటి వానిలో మేటియటంచుగాదె యిటు మీరలు
గోరుట యిట్లు గోరుటఁ । వాటిలదేమిహైన్యమిక ♦ పామరలంచు
ను దేలజాలదే॥ ౫౪॥ క॥ పారులకుగాని మోక్షము । వేరెవరికి
లేదటంచు ♦ వివరించుశ్రుతుల్ । ధారుణిఁ గలవొకొ సెప్పుడు ।
వేరగునీవిభమదేల ♦ విష్ణునిఁగానఁ॥ ౫౫॥ శా॥ ఆకించన్యము వీ
డువారలకల ♦ భ్యంబింక మోక్షంబటం । చే కాలంబున నేని యో
గ్యపుశ్రుతుల్ ♦ హేరాబుగావెల్గినా । యాకించన్యము వీడి శ్రీధరు
నిదా ♦ యాజ్ఞన్మహాగజ్ఞచే । వీకన్దోలిన ముక్తివచ్చునొకొ యీ ♦
వెఱ్ఱేల మీకిట్టులఁ॥ ౫౬॥ గీ॥ పంచసంస్కారముల గని ♦ మిం
చి ధర్మప్ర । పన్నవరులని విఖ్యాతిఁ ♦ గన్నవార । లెల్లతమగుణచయ
ముల ♦ నెటులవాడు । కొనిరొ దానినిఁ గనిమైన ♦ ఘనులుగండీ॥
౫౭॥ స్తో భా॥ అమర్యాదః క్షుద్రశ్చల మతిరసూయా ప్రసవభూః
కృతఘ్నో దుర్మానీస్మరపరవశో వంచనపరః । నృశంసః పాపిష్ఠః కథ

మహామితో దుఃఖ జలధేర పారాను త్తీర్ణ స్తవ పరిచరే యం చర
ణయోః॥

చ॥ చలమతి నోర్వనేమరువ ♦ శంబునఁ బోయెదమేలుఁజే
యువా । రలఁగన గర్వపూరితుడ రక్కసెబుద్ధినిపాపి వేదవా ।
కుక్కలఁ దలపోయ ఘాతకుఁడ ♦ కోపిని నిట్టిడనేను దుఃఖవా । ర్థులఁ
గడతేర మెట్టలకు ♦ దూలితిని స్మరణంబు నెప్పుడున్॥ ౫౮॥

శ్లో॥ భా॥ జనిత్వాహం సంశేజగతి మహత్యిఖ్యాతయ శసాంశుచీనాం
యుక్తానాంగుణ పురుషతత్వస్థితివిదాం । నిసర్గా దేవత్వచ్చరణయుగళై
కాంత్యమనసామ ఘోఘః పాపాత్మాశరణ దనిమ జ్జామితమసి॥ మ॥ ప్ర
కృతిస్వాత్మవివేకులై సుయశులై ♦ భద్రాత్ములై భక్తులై ।యకలం
కాత్మకులైనవారి కులమం ♦ దవ్వారిగాఁ బుట్టియున్ । వికలస్వాంతత
పాపినై దోసఁ గుభావిస్ఫూలితి ♦ మ్మున్నితిన్ । సకలాఘాఘవినాశబోన
దవే సర్వంబు మన్నింపుచున్॥ ౫౯॥ శ్లో॥ భా॥ తవదాస్యసుఖై
కసంగినాంభవనేష్వ స్త్వపికీటజన్మమే । ఇతరావసథేషు మాస్మ
భూదపిమే జన్మచతుర్ముఖాత్మనా॥ మ॥ నను మీదాసులయింట
పేడ పురుగై ♦ నజ్జేయుమీ వారుగా । రను వారింటను బ్రహ్మదేవుని
గచే ♦ య జ్జూడఁగాఁ బోకుమిం । దున బొంకేమి యొకింతలే దిటుల
ప్రీ ♦ తుజ్జేయు మీదాసునిన్ । ననుకారుణ్య వతంస కేశవ హరీ ♦ నా
పాలిదైవంబవై ॥ ౬౦॥ గీ॥ మనకు పూర్వజులగు మహామహిము
లెల్ల । నిటులకించనతనుముక్తి ♦ నెసఁగియుండఁ । గాని పోనట్టి కో
ర్కెల ♦ గలసియేల । చెడుదలంత్రయ్యయీ త్రోవ ♦ విడువరయ్య॥
౬౧॥ గీ॥ ద్విజలుకును శూద్రజాతికి ♦ వెలుగధర్మ । వితతులను
శ్రుతిస్మృతులువే ♦ ర్వేరు దెలుప । విదురుఁ డెంతయు సచ్ఛూద్ర ♦
విధుల సలుపు । ననెడి విషయంబు భారత ♦ మునననదేలు॥ ౬౨॥
గీ॥ కాన నంతటి హరిభక్తు ♦ లైనఁగాని । వర్ణములమార్చుకొని వి

ప్ర ♦ వర్ణమూనఁ । గలరటంటలు తప్పుమా ♦ ర్గంబెనుఁడీ । గౌర
వార్హులరనుచు సత్సరణిశిఖరణి॥ ౬౩॥ కావున॥ ఉ॥ భక్తులెపాటు
లందలఁపుఁ ♦ బారఁగఁదోలుఁడు వర్ణధర్మముల్ । శక్తిఁగొలంచి సే
యుఁడు భు ♦ జంబులఁ దాల్పుఁడు శంఖచక్రముల్ । రక్తిమకుంకు
మంబెయిక ♦ రాజిలసేయుఁడు పుండ్రసంతతిన్ । ముక్తికిత్రోవలౌయి
దియ ♦ ముఖ్యతమంబు ప్రపన్నకోటికిన్॥ ౬౪॥ గీ॥ తామువలఁచి
నయియ్యది ♦ తప్పుత్రోవ । యిందుఁనడఁచిన దొనఁగులుఁ ♦ జెంద
గలవు । వలదు వలదింక యాత్రోవ ♦ వదలియుదిగొ । రాజపథమగు
వేనఁజేర ♦ రండురండు॥ ౬౫॥ క॥ మంచిది మదిఁగోరుచుయము ।
వంచితులై నరకకూప ♦ వశులై చెడగా । నెంచెదరింతియెగాని యుఁ
దంచితమగు త్రోవగాద ♦ హాబుధులారా॥ ౬౬॥ క॥ పులిగావలె
ననిమది న ♦ క్కలు వాతలుబూసురీతి ♦ గా బ్రాహ్మణులౌ । తలు
పులునివి వీడి ప్రప ♦ న్నులరై మోక్షంబుగాంచ ♦ నూల్కొనరెమం
దిన్॥ ౬౭॥ గీ॥ జనుఁడు తొలుతను సద్గురు ♦ సద్మమునకు । గనుఁడు
వేవేగపంచ సం ♦ స్కారములును । మనుఁడు దమవైన వర్ణధ ♦ ర్మ
ములతోడ । గొనుఁడు హరియిచ్చుమోక్షంబు । గోర్కెదీర॥ ౬౮॥
క॥ హరిశరణాగతికన్నన్ । వరలదువేరైనత్రోవ ♦ వట్టిప్రయాసల్ ।
నరవరులారావిడుఁడీ । సరియగు నీగ్రంథసరణి ♦ చయ్యనఁగనుఁడీ॥
౬౯॥ గీ॥ దురితములఁ జేర్పువేరగు ♦ త్రోవలెల్ల । నీటిబుగ్గలవు
ణులని ♦ నిజముగాను । నమ్మువానికి సెమగులు ♦ గ్రమ్మకొనవె । యు
ట్టులగు గాదెవేరుగ్రం ♦ థాళులెల్ల॥ ౭౦॥ ఉ॥ మానవజన్మమెంత
యును ♦ మంచి సుకర్మలమున్నుఁ జేయుటన్ । తానులభించు దీని
మరి ♦ తప్పగుత్రోలఁ బోయివ్యర్థతన్ । తానొనరింపఁగాఁ దలఁపఁ ♦
దార్కొనఁ జెల్లదు ♦ నిక్కమిప్పుడీ । మేనునముక్తిగాంచుటకు ♦
మీరుగ్రహింపుఁడు దీనిభక్తితోన్॥ ౭౧॥ క॥ దొరకదు దొరకదు
మోక్షము । దురితములనె కోట్లకొలఁది ♦ దొరకొనఁ జేయున్ । స
రసమగు త్రోవవిడకుఁడు । పెరత్రోవలు మోసగించి ♦ పెడతలఁగొ

ట్లున్॥ ౭౨॥ క॥ చింతలకును సందియముల। బ్రాంతల పాల్గాకను న్నె ♦ వద్విష్ణులరై। యింతకు హరియె గలండని। సంతసమున ప్రపదనంబు ♦ చయ్యనఁ గనుడీ॥ ౭౩॥ శ్రీః॥ శ్రీః॥ శ్రీః॥

ఉ॥ హారతిదేశి కార్యుఁడని ♦ యందరు బిల్చెడి నన్ను పేరుకై జేరిచి శ్రీహయాననుఁడె ♦ చెచ్చెర భక్తుల నుద్ధరింపఁగా। నీరమణీయ గ్రంధమిది ♦ యొంతయుగూర్మి ముగించె నిట్టులన్। ధారుణినెల్ల వేళలను ♦ ధన్యులకీయ్యది యూతగావుతన్॥ ౭౪॥

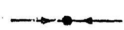
గీ॥ ప్రణవదర్పణమిదిదీని ♦ పరమపురుషుండొంతయును ప్రీతితానె ప్రా ♦ యించి యిట్టుల। పూర్తిముగియించె నీత్రోవఁ ♦ బోదలు నట్టి। వారలకు మోక్షసంపద ♦ వరలుగాత॥

క॥ ఇల నెలయు ప్రొద్దుహరి। కృలుసలుచునో యంతదాక ♦ గ్రంధంబిది భ। క్తులకెల్ల ముక్తినొసగుచు। కలకాలము వెలయు విష్ణు ♦ కరుణను ధరలోన్॥ ౭౫॥ ఉ॥ పుట్టువులేని పల్కులవి ♦ బోవఁగ బొక్కిలిదమ్మిఁ దొల్తనే। పుట్టినవేల్పు పేర్వగను ♦ భోరున సంద్రముఁజేరి రక్కసున్। బట్టుక చంపి వేగఁదొలి ♦ పల్కుల బొమ్మకొసంగ కుత్తుకన్। బుట్టిన వాజవేల్పు తఁను ♦ బ్రోచు మమున్నిటి నెల్ల ప్రొద్దునన్॥ ౭౬॥

అమరచింతా శ్రీకారు సంస్థానము

హారతిదేశిక దాసకృత ప్రణవదర్పణము సంపూర్ణము.

శ్రీః. శ్రీః. శ్రీః. శ్రీః. శ్రీః.

మంగళాశీర్వచనము

సీ॥ సగుణసాకారుండు ♦ సత్యసంకల్పుండౌ పరమాత్మయను
బుద్ధి ♦ వదలుగాత। జీవాత్మపరమాత్మ ♦ నేవేళవివరింప వేరువేరను
బుద్ధి ♦ వెలయుగాత। హరికన్న వేరు వే ♦ ల్పులగొల్వ హరివిముఖని
నెంచి సద్బుద్ధి ♦ యబ్బుగాత। హరియె యజ్ఞులదేల్పు ♦ నాచార్యుం
డౌనని వెలయుచుండెడి భక్తి ♦ గలుగుగాత। ప్రజయెల్ల హరిము
ద్రా ♦ ర్ధ్వకపంచసంస్కారములె మాచితెరువని దెలియుగాత। వె
ల్లని శ్రీచూర్ణ ♦ మే బూని విప్రులు హరిప్రీతికిల్లయి ♦ యలరు గా
త। నారాయణుండె స ♦ న్మహిమముంగు పరమాత్మ యనుబుద్ధి తిర
ముగా ♦ దనరుగాత। హరివత్తస్వాతంత్ర్య ♦ మది చెప్పయని హరియుందె
యుంచెడిబుద్ధి ♦ జెందుగాత। హరిభక్తిగలిగె బ్రాం ♦ హణులమైత్రి
మిం యను దుర్బుద్ధి వేగమే దొలంగుగాత। జీవతతియెల్ల మోక్షంబు ♦
జెందుగాత। ప్రజలకెల్ల శుభంబులు ♦ ప్రబలుగాత। శేంద్ర కెల్లను
సుఖమున ♦ నిల్వుగాత। కుర్మతీశుండు విని చే ♦ కూర్పుగాత॥ ౭౮॥

గీ॥ నానయును పైరుపంటలు ♦ ప్రబలుగాత। బ్రాంహణులు
గోవులును వృద్ధినదలుగాత। చెరువులును భావులును నిండి ♦ చెల
గుగాత। ఎల్లధర్మము లింను వ ♦ ర్ధిల్లుగాత॥ ౭౯॥

ఆశీర్వచనములు.

సీ॥ ననుకూర్మి చిన్ననా ♦ టనునుండి బెనిచినముక్కరాన్వ
యము ♦ తానెక్కుగాత। దానిసోతయు ప్రీతిం ♦ దనరం బ్రోచెడు
దానె భాగ్యలక్ష్మియంబతాం ♦ ప్రబలుగాత। తండ్రివాక్యమొకింత ♦
తప్పక భూదానమిడిన కృష్ణారెడ్డి ♦ హెచ్చుగాత। ధన్యాత్మధీరగ ♦
ద్వాలమహారాణి ఆదిలక్ష్మమ్మ యంబతా ♦ నలరుగాత। ప్రణవదర్పణము
నెడి యీ ♦ గ్రంథమిప్పు। డచ్చువేయించి విఖ్యాతి ♦ నందియున్న।
ఉత్తనూరను పురికిత్తా ♦ నొడయుడైన। జానకమ్మను ధర్మము ♦
లాన్యుగాత॥

శ్రీః. శ్రీః. శ్రీః.